Prefatio

Disertissimi Joãnis Eremite qui Cassian⁹ dicit: in duodecim libros de institutis cenobiorũ: ⁊ de octo principaliũ vitiorũ remediis: ad Castorem ep̃m prefatio feliciter incipit.

Veteris instrumẽti narrat historia: sapiẽtissimũ Salomonẽ post acceptã diuinitus sapientiam prudentiam q̃ multã nimis: ⁊ latitudinẽ cordis q̃si arenã maris innũerabilẽ: ita vt d̃ni testimonio nll's ei similis retroactis tẽporib⁹ extitisse: neq̃ post eũ surrecturꝰ esse dicat: illũ magnificũ d̃no tẽplũ extruere cupientẽ: alienigene regis Tyri auxiliũ poposcisse. Qui misso ad se hyrã filio mlieris viduequeq̃d diuina sapiẽtia suggerẽte p̃clarũ in tẽplo d̃ni: vl'in sacris vasis moliebat: mlsterio eiꝰ ac dispositiõe pfecit. Si ergo ille vniuersis regnis terre sublimior p̃ncipatꝰ: ⁊ israelitici generis nobilior excellẽtior q̃ p genies: illa q̃ sapiẽtia diuinitus inspirata: que cũ ctor oriẽtaliũ ⁊ egyptior disciplinas ⁊ ĩstituta supabat: neq̃q̃ paupis atq̃ alienigene viri cõsiliũ dedignat: recte etiã tu his erudit⁹ exẽplis: btissime papa Castor: verũ ac rõnabile deo tẽplũ: nõ lapidibus insensibilib⁹: ꝗ sanctor viorũ cõgregatiõe: nec tẽporale ⁊ corruptibile: sed eternũ atq̃ inexpugnabile edificare disponẽs: vasa etiã p̃ciosissima d̃no cupiẽs cõsecrare: nõ multo auri metallo argẽti ve cõflata: q̃ post rex babyloni⁹ capta concubinar suar ac principũ deputet voluptati: ꝗ aiabus sanctis q̃ innocentie: iusticie ⁊ castitatꝭ integritate fulgẽtes: regẽ christũ in semetipis circũferãt cõmorantẽ: egenũ me omni q̃ ex pte pauperimũ: ad cõmunionẽ tãti opis dignaris adciscere. In p̃uincia siquidẽ tua cenobiorũ ex pte oriẽtaliũ maxime q̃ egyptior volẽs instituta fundare: cũ sis ipe cunctis virtutib⁹ sciẽtia q̃ pfect⁹: ⁊ vniuersis ita refertus diuitijs spiritalib⁹: vt pfectionẽ querẽtib⁹ satis abundeq̃ non mõ tuus sermo: ꝗ etiã sola vita sufficiat ad exẽplũ: me q̃z elinguẽ et pauperẽ sermõe atq̃ sciẽtia: vt aliquid ad explementũ tui desiderij de inopia sensus mei pferã: poscis: p̃recipisq̃ vt instituta monasteriorꝝ q̃ p egyptũ ac palestinã custodiri cõipeximus: ita vt ibi nobis a patrib⁹ tradita sẽ: q̃ruis imperito digerã stilo: nõ lepor ẽ sermõis inquirẽs in quo ipse appr̃ime es erudit⁹: ꝗ sanctorũ simplicẽ vitã simplici sermõe fratribus in nouello monasterio tuo cupiens explanari. Cui rei q̃ntũ me piusardor desiderij tui ꝓuocat obedire: tantũ pmultiplices estuũ moles volentẽ obtẽperare deterrẽt. Primũ: qr nec vite mee ita equiparãt merita: vt cõfidã me res tã arduas: tam obscuras: tam sanctas: digne posse animo ac mẽte complecti. Secõo: qr ca q̃ a puericia nostra inẽ cosdẽ cõstituti atq̃ ipsor incitati q̃tidianis adhortatiõibus ⁊ exẽplis: vel agere tẽptauim⁹: vel didicim⁹: vel visu pcepimus: minime iã possumus ad integrũ retinere: tot annor circulis ab eor psortio ⁊ imitatiõe ꝓuersatiõis abstracti: p̃sertim cũ harum rerum ratio: nequaq̃ possit ociosa meditatiõe doctrinaq̃ verbor vel tradi vel intelligi vel memoria cõtineri: totum nãq̃ in sola experiẽtia vsuq̃ psistit. Et quẽadmodũ tradi nisi ab expto nõ queũt: ita nec pcipi quidẽ vel intelligi nisi ab eo qui ea pari studio ac sudore app̃hendere elobor auerit: possũt: q̃ tũ si collatione ingi spiritaliũ viror freq̃ẽ discussa nõ fuerint ⁊ polita: cito mentis retrorsũ incuria vilabunt. Tertio; qr idipsum qd̃ vtcũq̃ nõ p̃ meri

a

Ecclesi. 5
Job. 7.

Annotatio capitulorũ.

to rei: ꝗ ꝓ ꝑsentis tpis statu possumus reminisci: imperitior sermo cõgruc non valet explicare. Huc accedit qõ sup hac re viri ⁊ vita notabiles ⁊ sermõe sciẽtia q̃ ꝑclari multa iã opuscula desudarũt: sctm̃ Basilium et Hieronymũ dico alios q̃ nõnullos: quor anterior scisciitãtib⁹ fratribus sup diuersis institutis vel questionibus: nõ solũ facundo: verũ etiã diuinar scripturar testimonijs copioso sermõe rũdit. Alius vero nõ solũ suo elucubratos ingenio edidit libros: verumetiã greca lingua digestos: in latinũ vertit eloquiũ. Post quor tam exuberãtia eloquẽtie flumina: possem nõ ĩmerito ꝓsumptionis notari: si aliq̃d stillicidij hui⁹ inferre tẽptassem: nisi me hec fiducia tue sanctitatis animaret ⁊ spõsio: q̃ vel tibi he nuge forẽt accepte qualescũ q̃ sũt: vel eas ꝯgregationi fratrũ in nouello trm̃ monasterio cõmorantiũ deputares. Qui si quid a nobis min⁹ forsitan caute ꝓlatũ fuerit: et pie relegãt ⁊ cũ venia indulgẽtiore sustẽtent: fidẽ pot⁹ mei sermõis q̃ venustatẽ eloquij requirẽtes. Qua ꝓpẽ beatissime papa: vnicũ religionis ⁊ humilitatis exẽplar: tuis ꝑcibus animat⁹: ꝗm vires ingenij mei opus qõ iniungis aggrediar: ⁊ ea q̃ omnimodis intacta relicta sũt ab anteriorib⁹ nostris: vtpote qui audita pot⁹ q̃ expta ꝑscribere tẽptauerũt: velut rudi monasterio: ⁊ veritatem sitiẽtib⁹ intimabo. Nec plane mirabiliũ dei signorũ q̃ narrationem studebo ꝓtexere: q̃ q̃ quis multa ꝑ seniores nostros ⁊ incredibilia: nõ solum audierim⁹: verũ etiã sub obtutibus nostris ꝑspererim⁹ ĩpleta: tm̃ his omnib⁹ ꝑtermissis: q̃ legẽtib⁹ ꝓter admirationẽ nihil ampli⁹ ad instructionẽ ꝑfecte vite ꝓferũt: instituta eor tantũmõ ac monasterior regulas: maxime q̃ ꝑncipaliũ vitior q̃ octo ab eis designant: origines ⁊ causas: curationes q̃ ꝗm traditiões eorum: quantũ dño adiuuãte potuero fideliter explicare cõtendã. Propositũ siquidẽ mihi est: non de mirabilibus dei ꝗ de correptione mor nostror et cõsũmatiõe vite ꝑfecte: ꝗm ea q̃ a seniorib⁹ nostris accepim⁹ pauca disserere. In eo q̃z ꝑceptis tuis satisfacere studebo: vt si quid forte nõ ꝗm typũ maior antiquissima ꝯstitutione fundatũ: sed ꝓ arbitrio vniuscuiusq̃ instituẽt⁹ monasteriũ: vl̃ diminutũ vl̃ additũ in istis regionib⁹ cõprobaucro: ꝗm eam quã vidim⁹ monasterior regulã ꝑ egyptũ vl̃ palestinã antiquitus fundator: fideli sermõe vl̃ adijciã vel recidam. Aequa q̃z eñ credas rationabili⁹ quippiã vel ꝑfecti⁹ ꝯstitutionẽ nouellã in occiduis galliar ꝑtibus reperire potuisse: q̃z illa sũt instituta: in quibus ab exordio ꝑdicatiõis aplic a sctis ac spiritalib⁹ patrib⁹ fundata monasteria ad nos vsq̃ ꝑdurãt. Illam sane moderationẽ opusculo huic inserere presumã: vt ea q̃ ꝗm egyptiorũ regulã: seu ꝓ asperitate acrũ: seu ꝓ difficultate ac diuersitate mor: ĩpossibilia in his regionib⁹ vel dura vel ardua cõprobaucro: instituta monasterior q̃ ꝑ palestinã vel mesopotamiam habentur: aliquatenus temperem: quia si rationabilis possibilium mẽsura seruetur: eadem obseruantie perfectio est etiam in impari facultate.

Explicit prefatio.

Incipit annotatio capitulor primi libri de habitu monachorum:

Capim. I. Proemiale.

ij De cingulo monachi.
iij De veste monachi.
iiij De cucullis egyptiorum.
v De colobijs egyptiorum.
vj De rebrachiatorijs.
vij De mauortibus eor.
viij De melote ⁊ pelle caprina.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ix De baculo.
x De calciamentis eorum.
xi De temperamēto obseruātie que ꝓm aerū qualitatē vt vsum ꝓuincie sit tenēda.
xii De cingulo spiritali ⁊ sacramento ipsius.

Explicit annotatio capi.

Incipit liber primus de habitu monachi:

Proemiale Capm. I.

De institutis ac regulis monasteriorum dicturi: vnde competenti donante deo ꝗ ex ipo habitu monachorū sumemus exordium? Quorum interiorem cultum consequenter tūc poterimus exponere: cum exteriorem ornatum sub oculorum depinxerimus obtutibus.

De cingulo monachi:

Capm. II.

Iacq monachum vt militē christi in ꝓcinctu semper belli positum: accinctis lumbis iugiter oportet incedere. Hoc enim habitu etiam illos ambulasse qui in veteri testamento ꝓfessionis huius fundauere primordia: Heliam scilicet ⁊ Heliseum: diuinarū scripturarum auctoritate monstrat: ac deinceps principes auctoresq testamenti noui: Ioānem videlicet Petrum et Paulum: ceterosq eiusdem ordinis viros taliter incessisse cognoscimus. Quorum prior qui in veteri testamento virginitatis iam flores et castimonie continentieq ꝓfigurabat exempla: cum fuisset a domino missus ad increpandos nuncios ochozie sacrilegi regis israel: eo ꝗ egritudine prepedit? super statu salutis sue beelzebub deum accaron cōsulere ōstinasset: et idcirco eis occurrens idem propheta descensum de lecto eius in quo conciderat denegasset: decumbenti regi exposita vestitus qualitate compertus est. Reuersos enim ad se nuncios ac referentes sibi prophete sententiaz: scisitatus est cuius esset figure et habitus vir qui occurrisset eis: ⁊ locutus fuisset huiuscemodi verba: Vir inquiunt pilosus: ⁊ zona pellicea accinct? renibus. Ex quo habitu confestim rex contemplatus hominem dei ait: Helias thesbites est: zone videlicet indicio et hirsuti incultiq corpis specie virum dei indubitāter agnoscēs: eo ꝗ istud ei inter tot israeliticī populi milia commorantī: cultus proprij ac velut quoddam impressum speciale signum perpetuo cohereret. De Ioanne quoq qui veteris noui testamēti velut quidam sacratissimus limes finis initium q processit: ita euangelista narrāte cognoscimus: Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum: ⁊ zonam pelliceam circa lumbos suos. Petro etiam in custodiam carceris ab herode detruso: ⁊ ad necem die postero producendo: angelo assistente precipit: Precingere: et calcia te caligas tuas. Quod vt faceret nequaq monuisset eū angelus dei: nisi vidisset eum ob refectionem nocturne quietis paulisper defecta mēbra solita cinguli obstrictione laxasse. Paulū quoq ascendentem hierosolymam ⁊ protinus a iudeis in vincula mittendū: Agabus propheta reperiens cesarce: sublato eius cingulo: manus suas ligans ac pedes: vt gestu corporis sui passionis eius ꝓfiguraret iniurias: ait: Hec dicit spiritussanctus: Virū cui? est zona hec: sic alligabūt iudei in hierlm: ⁊ tradēt in man? gentiū.

4. Re. I.

Matth. 3 et Mar. 1

Acts. 12.

Acts. 21.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Quod vtiq; a ppheta pferri mini/
me potuisset: dicēte: Virū cuius est
zona hec: nisi paul⁹ eā lumbis suis
indesinēter solitus fuisset aptare.

De veste monachi: Ca. III

Velitis q̄z sit monachi q̄ cor/
pus ꝓtegat tm̄: ac repellat
nuditatis verecundiā: ⁊ fri/
goris retūdat iniuriā: nō q̄ semina/
ria vanitatis aut elatiōis enutriat:
Ita eodē apl'o p̄dicāte: Nūtes aūt
alimēta ⁊ opimēta his ꝓtēti simus.
Opimēta intēdens nō vestimēta: vt
quibusdā latinis exemplarib⁹ nō p/
prie ꝓtinet. i. q̄ corpus opiant tm̄:
nō q̄ amictus glia blandiant: ita vi
lia vt nulla colōris vel habit⁹ noui/
tate int̄ ceteros hui⁹ ppositi viros
habeant̄ insignia: ita studiosis ac/
curatiōibus alicna: vt nllis rursum
sint affectatis p incuriā sordib⁹ de/
colora. Postremo sic ab hui⁹ mū di
separent ornatu: vt cultui seruorū
dei ī oīb⁹ cōmunia pseuerēt. Quic/
quid eīm int̄ famlos dei p̄sumit̄ ab
vno vl' paucis: nec catholice p oīe
corp⁹ frat̄nitat̄ tenet: aut supfluū
aut elatū est: ⁊ ppter hoc noxū iu/
dicandū est: magisq; speciē vanita
tis q̄ virtutis ostētans. Et idcirco
hec q̄ nec a veterib⁹ sanctis q̄ huius
pfessiōis fundamēta iecerūt: neq;
a pīib⁹ nostri tpis q̄ cor p successio/
nes instituta nunc vsq; custodiunt:
tradita videm⁹ exēpla: vt supflua
et inutilia nos q̄z resecare ꝓueniet.
Nōnōbrē cilicinā vestē velut circū/
spectā cūctis atq; notabilem: ⁊ q̄ ex
hoc p̄o nō solū nll'a spūi possit emo
lumēta ꝓferre: ⁊ etiā elatiōis ꝓcipe/
re vanitatē: q̄q; ad necessarij oper⁊
exercitiū: in q̄ monachū semp impi/
grū expeditū q; optet īcedere: inha
bilis atq; inepta sit: oūmodis refuta
rūt. Nō si q̄sdā hoc amictu circum/
datos audim⁹ pbabiles extitisse: nō
ex eo nobis monasterior est regula
sanciēda: vel antiq̄ sctōr patrū sūt
pturbāda decreta: qō pauci p̄sumē
tes alia ⁊ virtutum priuilegio: ne in
his quidē q̄ nō fm catholicā regu/
lā ab eis vsurpata sūt: rep̄hēdi de/
bere credūt. Generali nā q; oīm cō
stitutōi paucor nō debz p̄poni nec
p̄iudicare sentētia. Illis eīm debem⁹
institut⁊ ac regul' indubitatā fidē et
indiscussā obedientiā p oīa cōmo/
dare: nō q̄s paucor volūtas ītulit:
ꝗ q̄s vetustas tātor tēpor: ⁊ innu/
merositas sctōr patrū ꝓcordi deli/
nitiōe in posterū ppagauit. Nec ꝗ
saue p̄iudicare nob̄ debz ad q̄tidia/
ne ꝓuersatiōis exēplū: qō vl' Iozā 4. Re. 6.
sacrileg⁹ rex isrl' caterūis hostū cir/
cūseptus: scissa veste ciliciū habuis/
se phibet̄ intrinsecus: vl' qō niniui/ Jone. 3.
te ad mitigandā dei sentētiam q̄ in
eos illata fuerat p ppheta: cilicij
asperitate velati sūt: cū ⁊ ille ita in/
trinsec⁹ latent̄ indut⁹ eo fuisse mon
stret̄: vt nisi scisso desup vestimēto
a nemine p̄sus potuisset intelligi:
et isti eo tēpore opimentū cilicij ostē
tarēt: q̄ cūctis sup īminēte vrb̄ euer
siōe lugētib⁹: eodēq; amictu circū/
datis: nll's posset a quoquā ostēta/
tiōe notari. Quia nisi insolēs sit di
uersitas: nō offendit equalitas.

De cucullis egyptiorum: Capi. III.

Sunt pterea q̄dā in ipo egy
ptior habitu: non tm̄ ad cu/
ram corpis quātū ad mor formulā
cōgruētia: quo simplicitatis ⁊ inno
cētie obseruātia etiā in ipa vestitus
q̄litate teneat̄. Cucullis nā q; ppar/
uis vsq; ad ceruicis humerorumq;
demissis ꝓfinia: quib⁹ tm̄ capita cō
tegāt: indesinenter dieb⁹ vtunt̄ ac
noctib⁹: scz vt īnocētiā ⁊ simplici/
tatē puuloꝝ iugiter custodire etiaz
imitatiōe ipi⁹ velaminis cōmoneā/
tur. Qui reuersi ad infantiā christi
cūctis horis cū affectu ac ꝓtute de/
cantāt: Dñe nō est exaltatū cor me/
um: neq; elati sunt oculi mei: neq; am
bulani in magnis neq; in mirabilib⁹

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sup me. Si nō humilit̃ sentiebā: sed exaltaui aīam meā. Sicut ablactatus est sup matre sua.

De colobijs egyptiorum: Lapim. V.

Colobijs q̃z lineis induti q̃ vix ad cubitor ima ptingūt: nudas de reliq̃ circū ferūt manꝰ: vt amputatos hīe eos actꝰ ⁊ opa mundi huiꝰ suggerat abscisio manicar: et ab oī ꝓsatōe ⁊rena mortificatos eos velamīs linei doceat indumentū: audiātq̃ p ꝗ aplm q̃tidie dicētē sibi: Mortificate membra vra q̃ sūt sup ⁊rā. Illō q̃z ipo habitu ptestāte: Mortui em̄ est: ⁊ vita vra absco dita est cū xpo ī deo. Et iterꝯ: Viuo aūt iā nō ego: viuit vero ī me xps. Mihi quidem mūdus crucifixꝰ est: et ego mundo.

Col. 3. Ibidem Gal. 2. Ibi. 6.

De rebrachiatorijs: Ca. VI

Gestāt etiā resticulas duplicel laneo plexas subtegmīe: q̃s greci: analaboys: nos ꝯo sucinctoria seu redimicula vl' ppzie rebrachiatoria possumus appellare. Que descēdētia p sūma cerucis et a lateribꝰ colli diuisa: vtrarū q̃z alarum sinꝰ ambiūt: atq̃z hincinde sucingūt: vt ꝓstringētia latitudinem vestimēti ad corpꝰ ꝗhāt atq̃z ꝓiungāt: ⁊ ita ꝓstrictis brachijs impigri ad omne opꝰ expeditiq̃z reddāt: illō aplī p̃ceptū studētes oī ꝯtute complere: Quia nō solū mihi: ꝗ etiā his qui mecū sē mīstrauerūt manꝰ iste. Necq̃z gratꝭ panē ab aliq̃ mā ducaui mus: ꝗ in laboze ⁊ fatigatiōe nocte ac die operantes: ne quē vestrū gra uaremus. Et si quis nō vult operari: nec manducet.

g ἀραλαβούσ Act. 20. 2. Thes. 3

De mauortibꝰ eorꝯ: Ca. VII

Ost ꝗ angusto palliolo tam p amictꝰ hūilitatē q̃z vilitatē p̃cij cōpēdiū q̃z sectātes: colla parit̃ atq̃z humeros tegūt: q̃ manoztes tā nostro q̃z ipoꝯ nū cupant̃ eloq̃o: ⁊ ita planeticar atq̃z birrhorū p̃cia sil' ambitionē q̃z declināt.

De melote ⁊ pelle capzina: Lapi. VIII.

Vtimꝰ est habitꝰ eorꝯ pellis capzina q̃ melotes vel pera appellat: ⁊ baculꝰ: q̃ gestāt ad imitationē eorꝯ q̃ pfessiōis huiꝰ p̃figurauere lineas ī veteri testamēto. De quibꝰ aplīs: Circūierūt in q̃t in melotis ⁊ ī pellibꝰ capnis: egētes: angustiati: afflicti: q̃bꝰ dignꝰ nō erat mūdus: ī solitudinibꝰ errātes: ⁊ ī montibꝰ ⁊ ī spelūcis ⁊ ī cauernis terre. Qui tū habitꝰ pellis capne significat mortificata oī petulātia carnaliū passionū: debere eos ī sūma virtutū grauitate ꝓsistere: nec q̃ cq̃z petulcū vl' calidū iuuētutis ac mobilitatis antiq̃ in eorꝯ corpe residere.

v Heb. 11.

De baculo: Lapi. IX.

Nam ⁊ baculū gestasse eosdē viros etiā heliseus q̃ vnꝰ ex ipis ē: docet: cū dic̃ ad giezi puerꝯ suū mittēs eū ad suscitādū filiū mlier: Tolle baculū meū: ⁊ curres vade pone eū sup faciē pueri vt viuat. Quē vtq̃z nō dedisset et prophetā gestādū: nisi eū manu sua solitꝰ eēt iugit̃ circū ferre. Cuiꝰ gestatio spiritalit̃ monet nū q̃z debere eos int̃ tot oblatrantes vitioꝯ canes: et inuisibiles neq̃tiaꝯ spiritaliū bestias: inermes incedere: de q̃bꝰ beatus dauid liberari postulās dic̃: Ne tradas dñe bestijs aīam ꝓfitētē tibi: ꝗ irruētes eas retūdere cruc̃ signacl'o ac lōgiꝰ ppulsare: atq̃z adūsū se seuiētes iugi mēoria dñice passiōis: ⁊ imitatōe illiꝰ mortificationis extinguere.

n 4. Re. 4 Ps. 73.

De calciamētis eorꝯ: Ca. X

Calciamēta xo velut inc̃dicta euangelico p̃cepto recusantes: cū infirmitas corpis vl' matutin hyemis rigor seu meridiani est̃ feruor exegerit: tm̄m̄ caligis suos muniūt pedes: ꝗ interpzetātes vsu caꝯ vl' dñica permissione

c

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

signari: vt si ĩ b̃ mũdo ꝓstituti: cura
et sollicitudĩe carnis hui⁹ omnimo/
dis eruti eẽ nõ possumus: nec ab ea
penit⁹ ꝑualem⁹ absolui: saltẽ occu/
patiõe leui ⁊ ĩplicatiõe tenui necessi
tatẽ cor̃pis explicem⁹: ne vl̃ aĩe nr̃e
pedes: q̃ expediti ad spiritalẽ cursũ
et ꝑdicãdã euangelij pacẽ sp eẽ de/
Cant⁹. j. bẽt pati: q̃b⁹ post odorẽ vnguẽtor̃
Ps. 61. xp̃i currim⁹. ⁊ ꝺ q̃b⁹ dauid: Cucurri
Hiere. 17 ĩ siti. Et hieremias: Ego aũt nõ sum
turbat⁹ te seq̃ns. mor̃ticinis h⁹ secli
curis patiamur ĩuolui: de his scz co/
gitãtes q̃ nõ ad supplẽdã necitatẽ
naturc: ꝑ ad supfluã noriã q̃ ꝓtinẽt
Ro. 13. voluptatẽ. Q̃ ita ĩplebimus: si fm
aplm: carnis curã nõ fecerim⁹ ĩ desi/
derijs. Quib⁹ tñ caligis quã q̃ lici/
to vtanẽ: vtpote dñi mãdato ꝓces/
sis: neq̃q̃ tñ pedib⁹ eas ĩherere per/
mittũt cũ accedũt ad celebr̃ãda seu
percipiẽda sacrosctã mysteria: Illõ
estimãtes etiã fm lr̃am custodiri de
Exo. 3. et berc: qõ ꝺr̃ ad moysen vel ad iesum
Josue. 5. filiũ naue: Solue cor̃rigiã calciamẽ
ti tui: loc⁹ em̃ ĩ q̃ stas: ẽra sctã est.

De tpamẽto obseruantie q̃ scdm aerũ q̃litatẽ vl̃ vsũ puincie sit tenẽda: Ca. XI.

Hec dicta sint: ne qd ptermi/
sisse de egyptior̃ habitu vi/
deamur. Cetera a nob̃ tenen/
da sũt illa tñmõ q̃ vl̃ locor̃ sit⁹ vel
puicie vsus admittit. Mã neq̃ cali/
gis nos neq̃ colobijs seu vna tuni/
ca eẽ ꝓtẽtos hyemis pmittit asperi/
tas: ⁊ puissim⁹ cuculli velamen vel
melotis gestatio derisũ poti⁹ q̃ edi/
ficationẽ vllã videntib⁹ cõparabit.
Qua ppẽ illa tñ q̃ supi⁹ cõmẽora/
uim⁹ q̃q̃ sũt ⁊ hũilitati pfessiõis no
stre ⁊ q̃litati aer̃ ꝓgruẽtia: a nobis
q̃z affectãda cẽsem⁹: vt oĩs sũma no
stri vestit⁹ nõ ĩ nouitate habit⁹ qui
possit offendiculũ hoĩb⁹ secli huius
inferre: ꝑ honesta ĩ vilitate ꝓsistat.

De cingulo spiritali et sacramẽto ipsius: Ca. XII.

Hs itaq̃q̃ vestimẽtis xp̃i mi/
les indut⁹: nouerit pri⁹ ob id
se cinguli ꝓstrictiõe munitũ:
vt ad circtos vsus ⁊ opa monasterij
nõ solũ mẽte ꝓmpt⁹ sz etiã ipo ha/
bitu sp expedit⁹ incedat. Cãto nãq̃q̃
feruẽtior̃ circa spiritalẽ ꝓfectũ ac di
uinar̃ rer̃ sciam ⁊ cor̃dis puritatem
ꝓbabit: q̃to fuerit erga obedientie
studiũ opisq̃ deuotior̃. Scõo coĝ/
scat etiã in ipo habitu cinguli inesse
nõ paruũ qõ a se expetit sacrãmtũ.
Accinctio em̃ lũbor̃: ⁊ ambit⁹ pell̃
emor̃tue: significat cũ mor̃tificatio/
nẽ circũ ferre mẽbr̃or̃: in q̃b⁹ libidi/
nis atq̃q̃ luxurie seminaria ꝓtinent:
euãgelicũ illõ mãdatũ quod dicit:
Sint lũbi vestri ꝑcincti. aplica inc/ Luc. 12
ꝑtatiõe ingeri sibi sp ĩtelligẽs: Mor̃ Col. 3.
tificate sez mẽbra vestra q̃ sunt sup
terrã: fornicationẽ: ĩmũ diciã: libidi
nẽ: ꝓcupiscẽtiã malã. Ideoq̃q̃ illos
tñmõ legim⁹ in scꝑturis sctis cingu
lo fuisse ꝑcinctos: ĩ q̃b⁹ semiaria co/
it⁹ iueniũt extincta: q̃q̃ illõ bti da/
uid elo q̃ũ ope atq̃q̃ xtute decãtant:
Quia fact⁹ sũ sic vter in pruina: eo Ps. 118.
q̃q̃ erasa medullitus carne vitiorum
emor̃tuã exterior̃is hoĩs cutẽ spũs
xtute distẽdãt. Et ideirco: in pruí/
na: significant adiecit: q̃q̃ scilz neq̃q̃
fuerit sola cor̃dis mor̃tificatiõe con
tẽti: vexetiã exterior̃is hoĩs mot⁹ ⁊
ipi⁹ nature incẽtiua ꝓtinẽtic pruina
extrinsec⁹ accedẽte habuerit ꝓgela/
ta: nullũ iã dũtaxat fm aplm regnũ
pctĩ in suo mor̃tali cor̃pe sustinẽtes: Ro. 6.
nec gestãtes carnẽ spũi repugnãtẽ.

Explicit de habitu monachi liber primus:

Incipit ãnotatio capiter̃ libri scdi ꝺ canõico nocturnar̃ or̃onũ ⁊ psalmor̃ mõ.

Ca. j. Proemiale.
ij De diũsitate numeri q̃ ad decantãdos psalmos p vniuersas ꝓuicias sit statut⁹.
iij De vniformis regle p totam

orationũ et psalmorũ modo.

egyptũ custodia: ⁊ de electiõe eor q̃ frib ꝓponãt.

iiij Qr p egyptũ ⁊ thebaidẽ duodenarius psalmor numerus obseruetur.

v De duodenario psalmor nũero ãgeli traditõe suscepto.

vj De ꝓsuetudĩe. xij. orationũ.

vij De disciplina orãdi.

viij De subsequente oratiõe post psalmũ.

ix De orõnis statu sup q̃ in collatione senior plenior reseruetur instructio.

x Cũ q̃to silẽtio ⁊ humilitate orõnes apd egyptios colligãt.

xj Qua disciplina apd egyptios psalmi dicantur.

xij Cur vno psallẽte ceteri in synaxi sedeãt: vel q̃li post studio p cellulas suas vsq ad lucẽ vigilias extẽdãt.

xiij Quare post missam nocturnã dormire nõ opteat.

xiiij Quẽadmodũ in cellulis suis op manuũ ⁊ orõnes pariter exerceant.

xv Qua lege modestie p orõnũ missã vnusq̃sq ad suã cellulã redeat: ⁊ cui subdat ĩcrepatõi is q̃ aliq̃ fecerit.

xvj Qr nulli orare cũ illo q̃ fuerit ab orõne suspẽsus liceat.

xvij Qr is qui ad orationem fratres exuscitat hora solita debeat eos cõmonere.

xviij Qr a vespera sabbati vsq ad vesperaz diei dominice genua non flectantur.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit liber secundus de canonico nocturnarum orationum et psalmorum modo.

Proemiale Capi. I.

Oplicit

Digit hoc qd diximus cingulo xpi miles accĩt: interim q̃ modo canonica orõnum psalmorũq sit ĩ partib orlẽtis a sctis pzib antiqt statut agnoscat. De q̃litate xo ea vel quẽadmodũ orare fm apli sentẽtiã sine inẽmissiõe possim: suis in locis cũ senior collatiões ceperim expõere: q̃ntũ dñs dederit, pferem.

De diuersitate numeri q̃ ad decantandos psalmos per vniuersas puincias sit statutus: Capitl. II.

Multos nã q̃ cõperim p alias regiões p mẽtis sue capacitate: habẽtes quidẽ vt ait apls: zelũ dei ꝗ nõ fm scĩaz: sup hac re diuersos typos ac regulas sibimet ꝓstituisse. Quidã cũ vicenos seu tricenos psalmos: ⁊ hos ipos antiphonar ptelatos melodijs: ⁊ adiũctiõe quarũdã modulationũ: debere dici singulis noctib cẽsuerẽt: Qlij hũc modũ etiã excedere tẽptauerũt nõnlli decẽ ⁊ octo: atq ĩ hũc modũ diuers ĩ locis diuersũ canonẽ agnouim institutũ: totq ppemodũ typos ac regulas vidim vsurpatas: quot etiã monasteria cellasq ꝓsperim. Sũt quibus in ipis q̃z diurnis orõnũ officijs. i. tertia: sexta nonaq id visũ ẽ: vt fm horar modũ in q̃b ꝗ dño reddunt obsecra: psalmor etiã ⁊ orõnũ putarẽt numerũ coeq̃ndũ: nõnlli placuit senarium numerũ singul diei ꝓuẽtib deputari. Qua ppẽ necessariũ reor antiq̃s sumã patr pferre ĩ medium ꝓstitutionẽ: q̃ nũc vsq p totã egyptũ a ꝑi famul custodit: q̃ nouelli mõasterij ĩ xpo rudis ĩfãtia antiq̃ssimor potiꝗm vetustissimis istitutõib ĩbuat.

Ro. 10

De vniformis regule p totam egyptũ custodia: ⁊ de electiõe eorꝫ q̃ fratrib⁹ ꝓponantur: Capi. III.

Iacꝫ p vniuersaꝫ egyptũ et thebaidẽ: vbi monasteria nõ p vniuscuiusq̃ renũciantis instituũt arbitrio: ꝑ p successiões ac traditiões maiorꝫ vsq̃ in hodiernũ diẽ vl pmanẽt vl mãsura fundant: legitimũ ordinũ modũ in vesptinis ꝓuẽtib⁹ seu nocturnis vigilijs vidimus retẽtari. Nõ em q̃sq̃ ꝓuẽticlo fratrũ: ꝑ ne sibi q̃dẽ ipi p̃esse ꝓcedit: priusq̃ nõ solũ vniũsis facultatib⁹ suis reddat extern⁹: sz ne sui q̃dẽ ipi⁹ se eẽ dñm vl ptãtẽ habere cognoscat. Ita nãq̃ renũciantẽ huic mũdo q̃buslibet facultatib⁹ ac diuitijs p̃ditũ: necesse est cenobij cõmorationẽ expetere: vt in nullo sibi ex his q̃ reliquit aut intulit monasterio blãdiat: sic obedire cũ ctis vt redeundũ sibi ꝑm sniam dñi ad infantiã pristinã nouerit: nihil sibi ꝓsiderationẽ cui vel annorꝫ numerositate p̃sumẽs: quã ĩ seclo inanit ꝓsumptã se reputat pdidisse: ꝑ p rudimẽtorũ meritorꝫ ⁊ tyrocinij nouitate quã se gerere in xpi militia recognscit: subdere se etiã iuniorib⁹ nõ moret. Operis q̃z ac sudoris assuetudinẽ ita sbire cõpellit: vt pprijs manib⁹ iuxꝫ apli preceptũ ꝗtidianũ victũ vl suis vsibus vel adueniẽtiũ necessitatib⁹ p̃parãs: fast⁹ vite p̃terite possit ⁊ delitias obliuisci: ⁊ humilitatẽ cordis ꝓtritiõe laboris acq̃rere. Iõq̃ nll's ꝓgregatiõi fratrũ pfutur⁹ eligitur: priusq̃ idẽ q̃ p̃ficied⁹ est: q̃d obtemperaturis opteat impari obediẽdo didicerit: ⁊ q̃d iuniorib⁹ tradere debeat instituꝫ senior fuerit assecut⁹. Nũ em regere vel regi sapiẽtis esse pnũciãt: sũmũq̃ donũ ⁊ gratiam sancti spũs esse definiunt. Nã neq̃ salutaria p̃cepta quẽpiã posse obtẽperãtib⁹ p̃stituere: nisi cũ q̃ pri⁹ vniuersis xtutũ disciplinis fuerit istructus: nec obedire quẽq̃ seniori posse: nisi cũ q̃ ꝓsumat⁹ tuniore dei ⁊ humilitatis fuerit xtute pfect⁹. Iõq̃ diũsitates typorꝫ ac regulaꝫ p ceteras puincias cerninus vsurpatas: qõ plerũq̃ senior institutionis expertes monasterijs p̃esse audem⁹: et abbates nos anteq̃ discipl's pfessi qõ libitũ fuerit statuimus: pmptiores nostrorꝫ inuẽtorꝫ exigere custodiã: q̃q̃ examinatam maiorum fuare doctrinã. Ex dũ ordinũ modũ q̃ potissimũ debeat custodiri volum⁹ explicare: institutis patrũ auidi⁹ puocati: narrationẽ quã suis refuabamus locis ppero excessu p̃uenim⁹. Nũc itaq̃ ad ꝓpositũ reuertamur.

Qꝫ p egyptũ ⁊ thebaiden duodenarius psalmorꝫ numerus obseruet: Ca. III.

Hit p vniũsam vt diximus egyptũ ⁊ thebaiden duodenari⁹ psalmorꝫ numer⁹ tã in vesptinis q̃q̃ in nocturnis solẽnitatibus custodit: ita dñtaxat vt p⁹ hũc numerꝫ due lectiões veter⁹ sez ac noui testamẽti single subseqnt. Qui mod⁹ antiqt⁹ ꝓstitut⁹: iccirco p tot secla penes cũcta illaꝫ puintiarum monasteria intemerat⁹ nũ cvsq̃ perdurat: qz nõ hũana adinuẽtiõe statut⁹ a seniorib⁹ affirmat: ꝑ celit⁹ angeli magisterio p̃rib⁹ fuisse delat⁹.

De duodenario psalmorũ numero angeli traditione suscepto: Capi. V.

Em cũ ĩ pmoribus fidei patri quidẽ ꝑ pbatissimi monachorꝫ noie censerent: q̃ sicut a btẽ mẽorie eua gelista marco: q̃ p⁹m⁹ alexãdrine vrbi pontifex p̃fuit: normã suscepere viuẽdi: nõ solũ illa magnifica retineb ãt q̃ p̃mit⁹ ecclesiã vel credentiũ turbas in actibus apl'orꝫ legim⁹ celebrasse: Multitudis seꝫ credẽtiũ erat cor vnũ ⁊ aĩa vna: Act. 4.

nec q̃scq̃ eorũ q̃ possidebat aliq̃d suũ esse dicebat: ꝑ erãt ill' oĩa cõmunia: q̃tq̃t eñ possessores agrorũ aut domorũ erãt: vẽdẽtes afferebãt pretia eorũ q̃ vẽdebãt: ⁊ ponebãt ante pedes apl'orũ: Diuidebat aũt singul' p ut cuiq̃ op⁹ erat: Ꝛex etiã his multo sublimiora cumulauerãt. Item̃ secedẽtes in secretiora suburbiorũ loca: agebãt vitã tãto abstinẽtie rigore districtã: vt etiã his q̃ erãt religionis externi: stupori eẽt tãfardua cõuersationis eorũ pfessio. Eo eñ fruore scripturarũ diuinarũ lectiõib⁹ orationiq̃ ⁊ opi manuũ dieb⁹ ac noctib⁹ incubabãt: vt nec escarũ quidẽ appetit⁹ vel mẽoria nisi alio tertio vel die corpis interpellaret inedia: cibũq̃ ac potũ non tã desideratũ q̃ necessariũ sumerẽt. Et ne hũc q̃dẽ añ sol' occasum: vt tps lucis cũ spiritaliũ meditationũ studijs: curã ꝛo corpis cũ nocte sociarẽt: aliaq̃ his multo sublimiora pficerẽt. De quib⁹ etiã is qui min⁹ indigenarũ relatiõe cognuit: ecclesiastica historia poterit edoceri. Ea igit' tẽpestate cũ ecclie illius primitiue pfectio penes successores suos adhuc recẽti mẽoria inuiolata duraret: feruẽsq̃ paucorũ fides necdũ ĩ multitudinẽ dispersa tepuisset: venerabiles pẽes puigili cura posteris ꝓsulẽtes: q̃ nã mod⁹ q̃tidiano cultu p vniuersũ frat'nitatis corp⁹ decerni deberet tractaturi cõueniũt: vt hereditatẽ pietatis ac pacis etiã successorib⁹ suis absolutam ab oĩ dissensiõis lite trãsmitterent: verẽtes secũ ne q̃ in q̃tidianis solẽnitatib⁹ inter viros eiusdẽ culture cõsortes dissonãtia vl' varietas exorta: qñq̃ in postera errorũ vl' emulatõis seu schismatis nortũ germẽ emitteret. Cũq̃ p suo vnusq̃sq̃ feruore infirmitatis ĩmemor alienę: id statuũ debere cẽseret: qõ ꝓplatione fidei ac roboris sui facillimũ iudicabat: pax discutiẽs q̃d generalr plenitudini fratrũ possibile esset: in q̃ necesse est infirmorũ q̃z ptẽ maximã repiri: diuersoq̃ mõ enormẽ psalmorũ numerũ instituere p animi sui ꝛtute certarẽt: ⁊ alij q̃nq̃genos: alij sexagenos psalmos: nõnulli ꝛo ne hoc quidẽ numero ꝓtẽti: excedi eñ ꝛbere cẽserẽt: essetq̃ int' eos p religionis regl'a pie ꝓtẽtionis scrã diuersitas: ita vt tps solẽnitatis vespertine sacratissime succederet q̃stiõi: q̃tidianos oꝛonũ rit⁹ volẽtib⁹ celebrare: vn⁹ in mediũ psalmos dño cãtatur⁹ exurgit. Cũq̃ sedẽtib⁹ cunctis (vt est moꝛis nũc vsq̃ ĩ egypti partibus) ⁊ in psallẽtis ꝛba omni cordis intẽtiõe defixis: vndecim psalmos oꝛonũ interiectione distinctos ꝓtinuis ꝛsib⁹ parili pnũciatiõe cãtasset: duodecimũ sub alleluie respõsiõe ꝓsummãs: ab vniuersorũ oculis repente subtract⁹: questiõi pariter et cerimonijs finẽ imposuit.

De ꝓsuetudine duodecim orationũ: Capi. VI.

Ꝛ in venerabil' patrũ senat⁹ intelligẽs angeli magisterio ꝓgregatiõib⁹ fratrũ generalẽ canonẽ nõ sine dispẽsatiõe dñi cõstitutũ: decreuit hũc numerũ tã in vespertinis q̃z ĩ nocturnis ꝓuẽticul' custodiri: q̃b⁹ lectiões gemĩas adiũgẽtes. i. vnã veteris ⁊ aliã noui testamẽti tanq̃z a se eas traditas ⁊ velut eꝛordinarias: volẽtib⁹ tñ: ac diuinarũ scripturarũ memoriã possidere assidua meditatiõe studẽtib⁹ addiderãt. In die ꝛo sabbati vl' dñico vtrasq̃ de nouo recitãt testamẽto. i. vnã de apl'o vel actib⁹ apl'orũ: ⁊ aliã de euangelijs. Q̃ ꝓ etiã totis quinq̃gesime dieb⁹ faciunt hi quib⁹ lectio cure ẽ seu mẽoria scp̃turarũ.

De disciplina orandi: Capi. VII.

Ꝛs igit' ꝑdictas oꝛones ꝑ mõ incipiũt atq̃ ꝓsumãt: vt finito psalmo non stati ad incurvationẽ genuũ corruãt: quẽadmodũ

facim⁹ ĩ hac r̃giõe nõnlli q̃ ne dũ bñ finito psalmo ĩ oõnẽ pcũbere festinamus ad celeritatẽ missę ꝗ toti⁹ p̃ perãtes. Cui⁹ dũ volum⁹ excedere modũ q̃ antiq̃t⁹ a maioribꝰ statut⁹ est: supputãtes residuoꝝ psalmorũ nũerũ: ad finẽ tẽdere purgemur: de refectiõe poti⁹ lassi corpis cogitãtes q̃ oõnis vtilitatẽ ⁊ cõmoda requirẽtes. Apõ illos q̃ nõ ita est: ꝗ añ q̃ flectãt genua paulisp oãt: ⁊ stãtes in supplicatiõe maiorẽ tpis ptem expẽdũt. Itaq̃ post hec pũcto breuissimo pcidẽtes humi velut adorãtes tñ diuinã clemẽtiã: sũma velocitate ꝓsurgũt: ac rursus erecti expansis manib⁹ eodẽ mõ q̃ pri⁹ stãtes oranerãt: suis p̃cib⁹ intẽti⁹ ĩmorantur. Humi nã q̃ diuti⁹ pcũbẽtes: nõ solũ cogitatiõib⁹ aiũt: vexetiã somno graui⁹ ĩpugnari. Nõ etiã nos verũ esse vtinã nõ exprimẽtis ⁊ q̃tidiana ꝓsuetudĩe noscerem⁹: q̃ sepenũero hãc cãdẽ incuuationẽ mẽbroꝝ: nõ tã oõnis q̃ refectiõis obtẽtu ĩ terrã pstrati: optam⁹ diuti⁹ plõgari. Cũ aũt is q̃ oõnẽ collectur⁹ ẽ e ẽra surrexerit: oẽs piter surgũt: ita vt null⁹ nec añ q̃ inclinet ille: genu flectere: nec cũ e terra surrexerit remorari p̃sumat: ne nõ tã secut⁹ fuisse illi⁹ conclusionẽ qui precẽ colligit: q̃ suam celebrasse credat.

De sublequẽte oõne post psalmũ: Ca. VIII.

Aliud etiã qd in hac pucia vidim⁹: vt vno cãtãte ĩ clausula psalmi: oẽs astãtes cõcinãt cũ clamore: glia pri ⁊ filio ⁊ spiritusctõ: nusq̃ p oẽm orientẽ audiuim⁹: ꝗ cũ omniũ silẽtio ab eo q̃ cantat finito psalmo oõnẽ succedere: hãc ꝯo glorificationẽ trinitatis tñ modo solere antiphona terminari.

De oõnis statu sup q̃ ĩ collatiõe senioꝝ plenior reseruet instructio: Ca. IX.

Et qꝝ nos ad oõnũ canonicaꝝ modũ ꝓseqnẽ instituorũ ordo puerit: q̃ꝝ plenorẽ tractatũ licet in collatiões senioꝝ reseruem⁹ ibidẽ plen⁹ digesturi: cum de eaꝝ q̃litate seu iugitate ꝯbis eorum disserere cepim⁹: necessariũ tñ reor p optunitate loci ac narratõis ipsi⁹: qm̃ ita obtulit sese occasio: etiam ĩ p̃senti pauca pstrĩgere: vt formãtes interim exterioris hoĩs mot⁹ et velut q̃dã nũc oõnis fundamẽta iaciẽtes: minore post hec labore cũ ceperim⁹ de statu interioris homĩs disputare: oõnũ q̃z ei⁹ fastigia construam⁹. Illõ añ oĩa puidentes: vt si nos ab illa narratiõe quã cupim⁹ optune deo volẽte digerere: pueniens vite nr̃e finis exclusert: vel initia vob̃ rei p̃sertim tã necessarie hoc ope relinq̃m⁹: q̃b⁹ p ardore desiderij totũ tardũ est: vt dũ nob̃ hui⁹ cõmorati ĩis tribuunt indutie: saltem q̃sdã tãtisper oõnũ vob̃ lineas pte signem⁹: quib⁹ hi vel marĩe q̃ in cenobijs cõmorant valeãt aliq̃tenus informari. Sil'etiã pspiciẽtes his q̃ forsitã huic tñm̃õ occursuri sunt libro: ⁊ ad illũ puenire nõ poterint: vt instructiõe hui⁹ erga oõnis q̃litatẽ vel ex pte repiant ĩbuti: vt quem admodũ sũt de habitu ⁊ amictu exterioris hoĩs instituti: ita etiã q̃liter eũ ad offerẽda spiritalia sacrificia debeãt exhibere nõ nesciãt. Siq̃dẽ hi libelli q̃s in p̃senti cudere dño adiuuãte disponim⁹: ad exterioris hoĩs obseruantiã ⁊ institutionẽ cenobiorũ cõpetẽtius aptabunt: illi ꝯo ad disciplinã interioris ac pfectionem cordis: ⁊ anachoretaꝝ vitã atq̃ doctrinã potius ptinebunt.

Cum quanto silentio ⁊ breuitate oãtiones apud egyptios colligantur: Ca. X.

Cum igit p̃dictas solennitates q̃s illi synaxis vocãt cele-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

braturi ꝓueniũt: tãtũ a cũctis silẽtiũ ꝑbet: vt cũ in vnũ tã ĩnũerosa fratrũ multitudo ꝓueniat: ꝑter illũ q̃ cõsurgẽs psalmũ decãtat ĩ medio: nullus hoĩm penitus adesse credat: ac ꝑcipue cũ ꝓsummat orõ: in q̃ nõ sputũ emittit: non excreatio obstrepit: nõ tussis inconsonat: nõ oscitatio sonnolẽta dissutis malis ꝛ hiãtib⁹ trahitur: nullũ gemit⁹: nulla suspiria etiam astãtes ĩpeditura pmunt: nulla vox absq̃ sacerdotis ꝑcẽ ꝓcludẽtis audit: nisi forte hec q̃ p excessũ mentis claustra oris effugerit: q̃q̃ insensibilit cordi obrepserit: ĩmoderato sꝛatq̃ intolerabili spũs feruore succesꝛo: dũ ea q̃ ignita mẽs ĩ semetipa nõ ꝑualet ꝓtinere: p ineffabilẽ q̃ndam gemitũ ex intimis pectoris sui cõclauib⁹ euaporare conat. Illũ ꝛo qui ꝓstitut⁹ in tepore mẽtis cũ clamore supplicat: aut aliq̃d hor q̃ ꝑdirim⁹ e faucib⁹ suis emittit: aut ꝑcipue oscitatiõib⁹ ꝓuenit: duplicit peccare pnũciant. Primo q̃ orõis sue reus sit: q̃ eã videlicet negligẽter offerat deo. Secõ q̃ ĩdisciplinato strepitu: alteri⁹ q̃z q̃ forsitã ardẽti⁹ orare potuit: intercipit sensũ. Iõq̃ ꝑcipiunt eã celeri fine ꝓcludi: ne forte ĩmorãtib⁹ nob in ea: redũdãtia q̃dã sputi seu phlegmatis inerũ pat nre orõis excessũ. Et iccirco dũ adhuc feruet: velut e faucib⁹ inimici velocit raptẽda est. Qui pculdubio cũ sit nobis semp infest⁹: tũc maxĩe adsistit infestior: cũ õ se offerre nos ꝑces domino velle puiderit: cogitatiõibus seu diuersis humorib⁹ excitatis abducere mentẽ nostrã a supplicatiõis intẽtiõe festinãs: ꝛ p b eã tepefacere a cepto feruore ꝓtẽdẽs. Nobrẽ vtilius cẽsent breues quidẽ orões: sed creberrimas fieri: Illõ quidẽ vt frequẽtius dõm deprecãtes: iugit eidẽ coherere possimus: hec ꝛo vt insidiantis diaboli iacula q̃ infligere nobis tunc ꝑcipue cũ oramus insistit: sicancta breuitate vitemus.

Qua disciplina apud egyptios psalmi dicantur: Capitl. XI.

Ticiccirco ne psalmos quidẽ ipsos q̃s in ꝓgregatiõe decãtant: continuata studẽt pnunciatõe concludere: sed eos p numero ꝛsuum duabus vel tribus intercisiõib⁹ cũ orationũ interiectione diuisos distinctim particulatim q̃q̃ ꝓsummant. Non eĩm multitudine versuũ ꝑ mentis intelligentia delectant: illud tota virtute sectantes: Psallã spiritu: psallã ꝛ mente. Ideoq̃q̃ vtilius habent decẽ ꝛsus cũ rõnabili assignatione cantari: q̃ totũ psalmũ cũ confusione mẽtis effundi. Que nõnũ q̃ pnunciantis festinatione generat: dum residuor psalmor qui decantandi sunt: modũ numerũ q̃q̃ cõsiderans: nõ distinctionẽ sensuũ audiẽtibus studet pandere: sed ad finem synaxeos properat puenire. Deniq̃q̃ si quispiã iunior vel p feruore spiritus vel p eo quod necdum institutus est ceperit modũ decantationis excedere: psallẽtis pgressio seniorꝛ interdicit plausu: quẽ dans manu sua in sedili quo sedet: cunctos facit ad orationẽ ꝓsurgere: illud omnib⁹ modis puidens: ne quod sedẽtibus tedium generet plixitate psalmor: qua is qui decantat: non modo persẽpm intelligẽtie fructũ amittat: ꝑ etiam p illos incidat detrimentũ q̃s fastidiũ synaxeos nimietate sua fecit incurrere. Illud quoq̃q̃ apd eos omni obseruantia custodit: vt in respõsione alleluye nullus dicat psalm⁹: nisi is qui in titulo suo alleluye iscriptiõe prenotat. Predictũ ꝛo duodenarium psalmor numer ita diuidunt: vt si duo fuerit fratres: senos psallant: si tres: quaternos: si quatuo: ternos. Quo numero nũq̃q̃ minus in congregatione decantant: ac proinde q̃talibet multitudo conuenerit: nunq̃q̃ amplius psallant in sy-

1. Cor. 14.

nari q̃ quattuor fratres.

Cur vno psallẽte ceteri in synari sedeant: vel q̃li post hoc studio per cellulas suas vsq̃ ad lucem vigilias extendant: Cap. XII.

Hanc sane canonicũ quẽ pdi prim⁹ duodenariũ psalmo⁹ numer⁹ tali corpis quiete relenãt: vt has easdẽ ꝓgregationũ solẽnitates ex more celebrãtes: absq̃ eo qui dicturus in mediũ psalmos surrexerit: cũcti sedilib⁹ humillimis insidẽtes: ad vocẽ psallentis omni cordis intẽtiõe dependeãt. Ita nãq̃ ieiunijs ⁊ opatione toti⁹ diei noctisq̃ lassascũt: vt nisi huiuscemodi refectiõe adiuuenẽt: ne hũc quidem numer⁹ stãtes ĩplere valeãt. Nullũ etẽm tẽpus ab opis exercitatiõe vacũ trãsire ꝓcedũt: qr nõ solũ ea q̃ diei splẽdor admittit omni instantia manib⁹ exercere ꝓtẽdũt: ꝓ etiam illa opationũ genera sollicita mente pquirũt: q̃ ne ĩpius quidẽ noctis dẽsumsume tenebre valeãt impedire: credẽtes se tãto ꝓlimiorẽ spiritaliũ ꝓtẽplationũ puritatẽ mentis intuitu q̃situros: q̃to deuotius fuerit erga opis studiũ ac laboris intẽti. Et iccirco mediocrẽ canonicar⁹ orationũ numer⁹ iudicãt diuinit⁹ moderatũ: vt ardentiorib⁹ fide spaciũ quo se ꝓtutis eor⁹ infatigabil' cursus extẽderet: fuaret: ⁊ nihilomin⁹ fessis egrisq̃ corpib⁹ minime gigneret' denimietate fastidiũ. Ideoq̃ cũ fuerit orationum canonicar⁹ functiões ex more finite: vnusq̃sq̃ ad suã recurrens cellulã: quã aut solus aut cum alio tm̃ inhabitare pmittit': quẽ scilicet societas opatiois vl' discipularus ⁊ discipline imbutio copulauit: vel certe quẽ similitudo ꝓtutũ compãrẽ fecit: idẽ rursus orationũ officiũ velut peculiare sacrificiũ studiosi⁹ celebrãt: nec vlteri⁹ q̃sq̃ eor⁹ in requiẽ somni resolutẽ: donec sugue niẽte diei splẽdore: nocturno opi ac meditatiõi opatio diurna succedat.

Quare p⁹ missã nocturnã dormire non oporteat: Cap. XIII.

Quem laborẽ pter illã rõnẽ q̃ tota ĩdustria annitẽtes sacrificiũ deo de fructu manuũ suarũ offerre se credũt: duab⁹ ex causis cũ omni obẽnãtia custodiũt. Q̃d nos q̃z si pfectõi studem⁹: eadẽ diligentia ꝓuenit obẽuare. Pria: ne forte purificationẽ nostrã in nocturnis psalmis ⁊ oronib⁹ acq̃sitã: inuidus inimic⁹ liuẽs puritati nostre cui maxime insidiat' sp ⁊ indesinenẽ infest⁹ est: q̃dã sõni illusiõe ꝓtamẽet. Qui post illã satisfactionẽ quã p negligẽtijs seu ig̃ratiõib⁹ nr̃is obtulim⁹: ⁊ ꝓfessiõis nostre veniã ꝓfusis gemitib⁹ ĩplorãtã: solliciti⁹ nos si tp̃s q̃ert' ĩuenerit maclare festinat. Tũc p̃cipue fiduciã nostrã deijcere atq̃ eneruare ꝓtẽdẽs: cũ feruẽti⁹ nos ad deũ tẽdere orõnũ nostrar⁹ puritate puiderit: ita vt nõnũ q̃z q̃s p totum noct⁹ spaciũ sauciare nõ potuit: sub illi⁹ hore breuissimo tpe dehonestare conet'. Ecõa xo q̃ tãetsi nulla talis verẽda diaboli emergat illusio: inẽ cedẽs etiã pur⁹ sopor inertiã monacho mor⁹ euigilaturo pturiat: segnẽq̃ torporẽ inferens mẽti: p totũ diei spaciũ vigorẽ ei⁹ obtũdat: illã q̃z hebetet pspicaciã sẽsus: ⁊ pĩguedinẽ cordis exhauriat: q̃ nos possit p totũ diẽ aduersus oẽs ĩsidias inimici cautiores robustiores q̃z fuare. Porrẽ canonic⁹ vigilijs p̃uate ab eis sbiũgunt' excubie: ac maiore illꝰ obẽuãtia succedũt: vt ⁊ illa purificatio q̃ psalmis ⁊ oronib⁹ est acq̃sita nõ peat: ⁊ intẽtior sollicitudo diligentius nos p diẽ custoditura preparetur meditatiõe nocturna.

Quẽadmodũ ĩ cellul' suis op⁹ manuũ ⁊ orones pariter exerceãt: Cap. XIIII.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Et idcirco eas cũ adiectione opis exequũt: ne velut ociosis valeat somnus irrepere. Sicut enim nullũ ferme ab eis ocij tẗpus excipit: ita nec meditatiõi quidẽ spiritali finis ponit. Nã pariter exercẽtes corpis aĩq; virtutes: exterioris hois stipendia cũ emolumẽtis interioris exequant: lubricis motibus cordis & fluctuatiõi cogitationũ instabili: opeq; põdera velut q̃ndã tenacẽ atq; ĩmobilẽ ancorã pfigẽtes: cui volubilitas ac puagatio cordis ĩnexa: intra celle claustra velut in portu fidissimo valeat cõtineri: atq; ita spiritali meditatiõi mẽtis et custodie cogitationũ intẗta: non mõ ad psensum praue cuiusq; suggestiõis puigilẽ mentẗ coruere nõ sinat: verũ etiã ab omni supflua ociosaq; cogitatiõe custodiat: ita vt q̃d ex quo pendeat haud facile possit a quoquã discerni: id est: vtrũ pp̃ter meditationẗ spiritalẗ ĩcessabile manuũ opus exercẽãt: an pp̃ter operis iugitatẗ tã pclaq; spũs pfectũ scientieq; lumẗ acquirãt.

Qua lege modestie pro orationũ missa: vnusquisq; ad suã cellulã redeat: & cui subdat increpationi is qui alter fecerit: Cap. XV.

Finitis itaq; psalmis: & q̃tidiana psegregatiõe sic supius cõmẽorantium absoluta: nullus eorũ vl̃ ad modicũ subsistere aut sermocinari audet cũ altero: ẗ ne q̃dẽ p totũ diei spaciũ a cella sua progredi: aut deserere opus q̃d in ea solit est exercere: pãsumit: nisi forte cũ fuerint ad officiũ necessarij cuiusq; opis euocati. Qd̃ ita explẗ foras egressi: vt nlla inẗ eos sermocinatio penit psera. Ex sic vnusq̃sq; op exequit iniũctũ: vt psalmũ vel scriptura quãlibet mẽoriẗ recẗsendo: nõ solũ pspirationi norie vel cõsiliis prauis: sed nec ociosis quidẽ colloquijs vllã copiã vl̃ tẗpus imptiat: oris paritẗ & cordis officio in meditatõe spiritali iugitẗ occupato. Sũma nã q; obseruãtia custodit: ne q̃s cũ alio ac pcipue iuniores: vel ad punctũ tpis piter substitisse: aut vspiã secessisse: vl̃ manus suas inuicem tenuisse deph̃endant. Si q̃ xo pterhui regle disciplinã reperti fuerit: aliq̃d ex his q̃ inẗdicta sũt admisisse: vt pturnaces ac pũaricatores mãdatorũ: nõ leuis culpe rei pnũciati: suspitiõe etiã piuratõis prauiq; cõsilij carere nõ poterũt. Quã culpã nisi in vnũ cunctis fratribus pgregatis publica diluerint pnĩa: oratiõi fratrũ nullus eorũ intẗesse pmittit.

Qd nulli orare cũ illo q̃ fuerit ab oratione suspẽsus: liceat: Capi. XVI.

Sane siq̃s p admisso quolibet delicto fuerit ab orone suspẽsus: nullus cũ eo prsus orãdi habet licentiã: anteq; submissa in terrã penitentia: reconciliatio eius & admissi venia corã fratribus cũctis publice fuerit ab abbate concessa. Ob h̃ nã q; tali obseruãtia semetipos ab oratiõis eius psortio segregãt atq; secernũt: q; credunt cũ qui ab oratiõe suspẽditẗ: scõm apll sentẗtiã tradi sathane. Et si q̃s orationi eius anteq; recipiat a senioribus incõsiderata pietate pmotus cõicare pãsumpserit: cõplicẗ se dãnatiõis eius efficiat: tradẗs scz semetipm volũtarie sathane: cui ille p sui reatus emẽdatõe fuerat deputatus: in eo vl̃ maxie graui crimẗ incurrẗs: quod cũ illo se: vl̃ pfabulatõis vl̃ orationis cõmuniõe miscẽdo: maiorẗ illi generet ĩsolẗtie fomitẗ: & pturnaciam delinquentis in peius enutriat. Perniciosũ nã q; solatiũ tribuens: cor eius magis ac magis faciet indurari: nec hũiliari eũ sinet ob q̃d fuerat segregatus: & p h̃ vl̃ increpationẗ seniorũ ñ magnipẽdere: vl̃ dissimu-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

lãē ō satisfactiōe ⁊ venia cogitare.

Qꝫ is qui ad orationē frēs exuscitat: hora soluta debeat eos cōmonere: Ca. XVII

Si aut cui religiosi conuentus cōmonitio: vel synaxeos cura cōmittit: nō passim vt libitū est: nec ꝓ ut nocte fuerit expergefactus: aut opportunitas eum somni proprij seu insomnij coartat: fratres etiam ad quotidianas vigilias exuscitare ꝑsumit. Sed ꝗuis eū cōsuetudo diurna hora soluta euigilare cōpellat: tñ sollicite frequēterq; stellaꝝ cursu ꝑstitutū ꝯgregationis tēpus explorās: ad orationū eos inuitat officiū: ne in vtroq; inueniat incautus: si vel oppressus somno statutā noctis trāsgrediat horam: vel eandē dormiturus atq; festinus ad somnū anticipet: ⁊ nō tā officio spiritali vl' quieti omnū deseruisse: q̄ requiei suę satisfecisse credat.

Qꝫ a vespera sabbati vsq; ad vesperam diei dñicę genua nō flectat: Ca. XVIII.

Hoc qz nosse debem⁹ a vespera sabbati q̄ lucescit in diem dñicū: vsq; in vesperā sequentem apd egyptios genua nō curuari: ꝗ nec totis quidē quinquagesime dieb⁹: nec custodiri in eis ieiuniorū regulā. Quaꝝ rerū ratio suo loco ī collationibus senioꝝ cū dñs iusserit exponet. Mūc ꝓpositū est nob causas tñmodo breuī narratōe ꝑcurrere: ne statutū modū volumen excedens: aut fastidio legentē oneret aut laborare faciat.

Explicit de canonico nocturnaꝝ orationū et psalmoꝝ mō liber secūdus.

Incipit annotatio capitulorꝝ libri tertij ō canoico diurnarū orationū ⁊ psalmoꝝ modo:

Ca. j Proemiale.

ij Qꝫ apud egyptios sine horarū discretiōe ꝑ totam diē cū operis adiectiōe ⁊ orationibus iugiter insistatur et psalmis.

iij Qꝫ ꝑ oēm orientē solēnitas tertie sexte vel none trinis tantū psalmis ⁊ orationibus finiat: ⁊ cur specialiꝫ istis horis ꝗ spiritalia sint officia deputāda.

iiij Qꝫ matutina solennitas non antiqua traditiōe statuta sit: sed nostro tēpore pro causa sit adinuenta.

v Qꝫ post matutīas oōnes ad somnū reuerti nō opteat.

vj Qꝫ nihil sit a senioribus immutatū de antiq̄ ordine psalmoꝝ cū matutina statueret solēnitas.

vij Qꝫ ei q̄ ad diurnā oōnē anteq̄ ꝑm⁹ finiat psalm⁹ nō occurrerit: oratoriū introire nō liceat: in nocturnis aūt vsq; ad finem secundi psalmi veniabil' mora sit.

viij Vigilie q̄ a vespa illucescente sabbato celebrant: quē tpis modū teneāt vel q̄ ordine celebrent.

ix Quare illucescēte die sabbati vigilie statute sint: ⁊ q̄re ꝑ oēm orientē absolutio ieiunij ī die sabbo ꝑsumat.

x Unde factū sit vt in vrbe die sabbato ieiunet.

xj In q̄ dñice diei solennitas ab alioꝝ dierū ꝯsuetudine diuersa teneat.

xij Quib⁹ dieb⁹ cū cena fratrib⁹ exhibet accedētib⁹ ad refectionē psalm⁹ non dicat sic̄ fieri in prā dijs solet.

Explicit annotatio capi.

Incipit liber tertij de canonico diurnaꝝ oronum ⁊

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

orationũ et psalmorũ modo

psalmorum modo:
Proemiale: Capi. pmũ.

De noctur

no orõnũ ⁊ psalmor̃ mõ qui nã p egyptũ habeat: donãte deo ẗũ tenuitas ingenij nostri ꝓualuit arbitror expeditũ: nũc de solennitate tertie sexte nonecq; ꝗm regulã monasterior̃ palestine vel mesopotamie nobis est disserendũ: vt ꝓfati sumus in prologo: pfectionẽ egyptior̃ ⁊ imitabilẽ disciplinę rigorẽ hor̃ institutis moderantes.

Q apud egyptios sine horar̃ discretione p totã diẽ cũ opis adiectione et orationib⁹ iugiter insistat ⁊ psalmis: Capim. II.

Apud illos etẽ hec officia q̃ dño soluere p distinctiones horar̃ ⁊ tpis inęualia cũ admonitione cõpulsoris adigimur: p totum diei spaciũ iugiter cũ operis adlectione spõtanee celebrãt. Ita nã q̃ ab eis incessant̃ opatio manuũ priuatim p cellulas exercet: vt psalmorũ q̃z vel ceterar̃ scripturarũ meditatio nunq̃ penit⁹ omittat. Cui preces ⁊ orationes p singla momẽta miscentes: in his officijs q̃ nos statuto tpe celebram⁹: totum diei tp̃s absumunt. Nõ tẽ exceptis vespertinis horis ac nocturnis ꝓgregationibus: nulla apud eos p diẽ publica solennitas absq; die sabbati vel dñica celebrat: in quib⁹ hora tertia sacre cõmunionis obtẽtu cõueniũt. Pl⁹ etẽ est id q̃d incessanter offert: q̃ q̃d p tpis interualla psoluit: ⁊ grati⁹ volũtariũ mun⁹: q̃ functiones q̃ canonica cõpulsione reddunt: p hoc q̃z daiud gloriosius aliq̃d exultãte cũ dicit: Volũtarie sacrificabo tibi: ⁊ volũtaria oris mei bũplacita sint tibi domine.

Ps. 53.

Q p oẽm orientẽ solennitas tertie: sexte: vt none: trinis tm̃ psalmis ⁊ orationibus finiat: ⁊ cur specialiꝰ istis horis hec spiritalia sint officia deputãda: Capi. III.

Itaq; in palestine vel mesopotomie monasterijs ac toti⁹ orientis: suprãdictar̃ horarũ solẽnitates trinis psalmis q̃tidie finiunt̃: vt et orationũ assiduitas statutis temporibus deo offerat̃: ⁊ necessaria operationis officia: cõsũmatis iusto moderamine spiritalib⁹ obsequijs nullatenus valeant impediri. Nis etẽ trib⁹ temporib⁹ etiã Daniele ꝓphetã q̃tidie fenestris apert̃ in cenaculo p̃ces dño fudisse cognoscimus. Nec ĩmerito hec specialiꝰ tẽpora religiosis sũt officijs deputata. In his siquidẽ pmissionũ pfectio: ⁊ summa nostre salutis est adimpleta. Hora nã q̃ tertia reprõmissus olim per ꝓphetas spũ sanctus sup aplos in orationũ officio ꝓstitutos descendisse primit⁹ cõprobat̃. Nã cũ proelocutione linguarũ q̃ ab eis infusione spiritussancti ꝓfluebat: gens incredula iudeorũ obstupescens pariter ⁊ irridẽs: diceret eos musto repletos: stans Petrus in medio eorum ait: Viri israelite ⁊ qui habitat̃ hierusalẽ vniuersi: hoc vobis notũ sit: Act. 2. et auribus percipite verba mea. Nõ etẽ sicut vos existimatis hi ebrij sũt: cum sit hora diei tertia: sed hoc ẽ q̃d dictum est per prophetam Iohel: Et erit in nouissimis diebus dicit dominus: effundam de spiritu meo super omnẽ carnem: ⁊ prophetabunt filij vestri ⁊ filie vestre: ⁊ iuuenes vestri visiones videbunt: ⁊ senes vĩ somnia somniabunt. Et quidem sup seruos meos ⁊ super ancillas meas in diebus illis effundam d̃ spiritu meo et prophetabunt. Que omnia hora tertia videmus impleta: sanctiq; Iobel. 2.

spiritus vaticinatum per prophetas aduentũ eodem tempore sup aplos cõmeasse. Hora aũt sexta: ũ macula ta hostia dñs noster atq; saluator oblatus est patri: crucẽq; p totius mũdi salute ꝓscẽdẽs: hũani generis pctã diluit: ⁊ expoliãs ꝓncipatꝰ ac ptãtes: traduxit palã: vniuersosq; nos obnoxios atq; ꝓstrictos insolubilis chirographi debito liberauit: tollẽs illõ de medio ⁊ crucis sue affigẽs tropheo. Eadẽ q̃z petro hora in excessu mẽtis vocatio gẽtiũ oĩm p submissionẽ vasis euãgelici delati celitus: ⁊ purificatio omnigenũ animãtiũ ĩ eodẽ ꝓsistentiũ: delata ad eũ voce diuinitꝰ reuelat: dicente ei: Surge petre: occide ⁊ manduca.

Actꝰ. 10. Nõ vas quattuor initijs de celo sũ missum: nõ aliud q̃ euãgeliũ designare manifeste cognoscit. Licz eñ quadriformi euãgelista ꝓ narratione distinctũ: q̃ttuor videat habere ꝓncipia: vnũ tñ euãgelij corpꝰ est: eiusdẽ. s. christi natiuitatẽ piter ac deitatẽ: miracla q̃z passionẽq; complectẽs. Pulchre aũt nõ ait linteũ ꝗ q̃si linteũ. Linteũ quippe mortificatiõis indiciũ est. Qñ igit mors dñice passiõis nõ hũane nature lege: ꝗ ꝓprie volũtatis ꝓbit arbitrio: q̃si linteũ dicit. Mortuus eñ fm carnẽ: nõ est fm spũm mortuꝰ: quia nec derelicta est aĩa eiꝰ in inferno:

Psꝰ. 15. nec caro eiꝰ vidit corruptionẽ. Et rursus: Nemo inquit tollit a me ani

Joh. 10. mã meã: ꝗ ego pono eã a meipso: Potestatẽ habeo ponere eã: ⁊ potestatẽ iterũ habeo sumere eã. In ꝗ ita q̃q euãgelioꝰ vase celitꝰ destinato. i. a spũsctõ pscripto: oẽs gentes q̃ quondã extra legis obseruãtiam posite habebant ũmũde: p credulitatẽ fidei ꝓfluẽtes: vt ab idoloꝰ cultu saluberiẽ ũmolent: atq; ad salutarẽ escã ꝓficiãt: petro purificãte voce dñica deferunt. Horaꝫo nona ĩferna penetrãs: inextricabiles tartari tenebras coruscatiõe sui splẽdoris extinxit: portasq; eiꝰ ereas effringẽs: ac seras ferreas cõterẽs: captiuitatẽ sctõꝝ que clausa tenebris immitis tenebat inferni: salubriter captã secũ trãsuexit ad celos: ignea q̃q rhomphea sũmota: antiquũ incolã paradiso pia ꝓfessione restituit. Eadem q̃z hora Cornelius centurio in precibꝰ solita deuotiõe psistẽs: commemorationẽ orationũ ⁊ elemosynarũ suaꝝ ante dñm factam angelo sibi colloquẽte: cognoscit: palamq; ei hora nona vocatiõis gẽtiũ sacramẽta panduntur: que Petro ĩ excessu mẽtis hora sexta fuerãt reuelata.

Actꝰ. 5. Alio quoq; loco de eodẽ tẽpore in Actibus aplꝰ ita narrat: Petrus aũt ⁊ iohãnes ascendebãt in tẽplũ: ad horã orationis nonã. Quibus liquido comprobat: non ũmerito a sanctis ⁊ apostolicis viris has horas religiosis obsequijs ꝓsecratas: a nobis q̃z obseruari similiter oportere: qui nisi velut lege quadã soluere hec pietatis officia saltẽ statutis tẽporibꝰ adigamur: totũ diei spacium obliuiõe aut desidia vel occupationibꝰ inuoluti: absq; orationis interpellatiõe ꝓsumimꝰ. De vesperti/

Psꝰ. nis aũt sacrificijs q̃d dicendũ est: q̃ iugit offerri etiã in veteri testamento lege mosayca sanciũt: Holocausta eñ matutina ⁊ sacrificia vespertina: cũ ctis diebꝰ in tẽplo licet figuralibꝰ hostijs: etiã ex eo ꝓbare possumꝰ indesinẽt oblata: q̃d a dauid canit: Dirigat oratio mea sicut incensuz in ꝓspectu tuo: eleuatio manuũ mearũ sacrificiũ vespertinum.

Quo in loco de illo q̃z vero sacrificio vesptino sacratius intelligi põt: q̃d vl vespe a dño saluatore cenantibꝰ aplis traditꝰ: cũ initiaret ecclie sacrosctã mysteria: vl q̃ ipse die postero sacrificiuz vesptinũ in fine sclꝰ eleuatione manuũ suarũ p salute totius mũdi oblatus est patri.

Que extensio manuum eius in patibulo: satis ꝓprie eleuatio nũcupat.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Omnes enim nos in inferno iacentes eleuauit ad celos: Sm promissionis eiꝰ sententiã dicentis: Cum exalta/
Job.12. tus fuero a terra: omnia traham ad me ipsum. De matutina vero solennitate etiã illud nos instruit: qꝫ in
Ps.62. ipsa quotidie decantari solet: Deus deꝰ meꝰ ad te de luce vigilo. Et: In matutinis meditabor ĩ t.e. Et Pre/
Ps.118. ueni ĩ maturitate ⁊ clamaui. Et rursum: Preuenerunt oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua. In his quoq; horis etiã ille euangelicus paterfamilias operios conduxit in vineã suã. Ita enim ⁊ ille p̃mo mane cõduxisse describit: qꝫ tẽpus designat matutinã nostrã solẽnitatem: deinde tertia: inde sexta: post hec nona: ad extremũ vndecima: in qua lucernaris hora signat.

Qꝫ matutina solẽnitas nõ antiqua traditione statuta sit: sed nostro tpe p̃ causa sit adinuenta: Ca. III

Sciendũ tamẽ hanc matutinã que nunc obseruatur in occiduis vel maxime regionibus: canonicã functionez nostro tpe in nostro quoq; monasterio primitus institutã: Vbi dñs noster iesus christus natꝰ ex virgine: humane infantie suscipe ĩcremẽta dignatus: nostrã quoq; adhuc in religione tenerã ⁊ lactentez infantiam sua gratia cõfirmauit. Vsq; ad illũ enim tẽpus hac solẽnitate matutina: que expletꝫ nocturnis psalmis ⁊ orationib: post modicũ tpis interuallũ solet in gallie monasterijs celebrari: cum quotidianis vigilijs pariter cõsummata: reliq̃s horas refectioni corpoꝝ deputatas a maioribꝰ nostris inuenimꝰ. Verũ cũ hac abutẽtes indulgentia: negligẽtiores quiq; indutias somni longiꝰ p̃telarẽt: quippe quos vl̃ cellas p̃gredi: vel de suis stratis consurgere ante horam tertiam nulla cõuentus vllius necessitas inuitaret: ⁊ cũ opationis iactura tpe quoq; dici quo nonnulris oportebat officijs inherere: sopolis nimietate torperent: in his presertim diebꝰ quibus a vesptinis horis excubias vsq; ad auroze vicini/am celebrãtibꝰ nascebat onerosior lassitudo. Quorũ dã illic fratꝝ feruentiũ spiritu quibꝰ hoc negligentie genꝰ haud leuiter displiceret: ad seniores querela delata: decretũ est ab eis diutino tractatu ⁊ cõsultatione sollicita: vt vsq; ad solis ortum quo iam sine offensiõe: vl̃ lectio parari: vel opꝰ manuũ posset assumi: fessis corporibꝰ refectione cõcessa. Inuitati post hec religiõis huiꝰ obseruantia: cũcti pariter e suis stratꝫ cõsurgerent: ac tribꝰ psalmis ⁊ orationibꝰ celebratis: Sm modũ q̃ antiquitus in obsuatiõe Tertie Sexte vel None trine cõfessiõis exemplo statutus est: ⁊ somno deiceps finẽ: ⁊ initiũ opationi: equali simul moderamine facerent. Qui typus licet ex occasione videatur inuẽtus: ⁊ recenti memoria p̃ causa quã dirimꝰ statutus appareat: tamẽ illũ numerũ quẽ designat beatꝰ dauid: quãq̃ spiritalem quoq; habeat intellectũ: Sm litterã manifestissime supplet: Septies in die laudem dixi tibi sup iudicia iusticie tue. Hac enim adiecta solennitate: septies sine dubio spiritales hos cõuentꝰ in die facientes: septies in ea laudes dño dicere cõprobamur. Deniq; cum hic idem typus de oriente p̃cedẽs: huc usq̃ fuerit vtilissime p̃pagatus: in nonnullis nunc vsq; p̃ orientẽ antiquissimis monasterijs que nequaq̃ vetustissimas regulas patrũ violari patiunt: minime videt admissus. Ps.118.

Qꝫ post matutinas orationes ad somnũ reuerti non oporteat: Capi. V.

Cuius solennitatis ratio cur statuta sit vel inuẽta in hac

prouincia: nonnulli ignorantes: et expletis matutinalib⁹ hymnis iterꝫ reuertunt⁄ ad somnũ: in illã causaz nihilominus incidẽtes ob q̃ꝫ cõpescendã hec a seniorib⁹ nostris solennitas instituta ē. Illa nãq̃ hora eã cõsummare festinant: q̃ negligẽtiorib⁹ minusq̃ sollicitis rursum dormiẽdi reddat⁄ occasio. Qd omnino dis fieri nõ oportet: sicut in libello supiori describẽtes egyptiorũ synaxim pleni⁹ exposuim⁹: ne purificationẽ nostrã ꝓfessione supplici ⁊ antelucanis orationib⁹ acq̃sitam: vel emergẽs quedã redũdantia humorum naturaliuz polluat: vel illusio corrumpat inimici: vl⁄ certe intercedens etiã puri ac simplicis somni refectio interrũpat spũs nostri feruorẽ: ac tepefactos somni tpe p totũ dici spaciũ inertes deinceps ignauosq̃ traducat. Qd egyptij ne incurrãt equidẽ cũ soleant certis tpibus etiã añ galloꝫ cantũ ꝓsurgere: missa canonica celebrata vsq̃ ad lucẽ: post hec vigilias extẽdũt: vt eos supueniens lux matutina in hoc feruore spũs reperiat cõstitutos: ac p totũ dici tẽp⁹ feruẽtiores sollicitiores q̃ custodiat: p̃paratos eos suscipiens ad cõflictũ ⁊ ꝗ diurnã diaboli colluctationẽ: nocturnarũ exercitio vigiliaruz ac spiritali meditatione firmatos.

Qz nihil sit a seniorib⁹ immutatũ de antiquo ordine psalmorũ: cũ matutina ista fieret solenitas: Ca. VI.

Illud q̃uoq̃ nosse debemus nihil a seniorib⁹ nostris qui hanc candẽ matutinã solennitatẽ addi debere censuerũt: de antiqua psalmorũ cõsuetudine immutatũ: sed eodẽ ordine missam q̃ prius in nocturnis cõuentib⁹ perpetuo celebratã. Etẽm hymnos quos in hac regiõe ad matutinã excepere solennitatẽ: in fine nocturnarũ vigiliarũ quas post galloꝫ cantũ añ auroꝫã finire solent similiter hodieq̃ decantãt: id est: centesimũ quadragesimũ octauũ psalmũ: cuius initiũ est: Laudate dñm de celis: ⁊ reliquos qui sequunt⁄. Quinquagesimũ xo psalmum ⁊ sexagesimum secundũ ⁊ octogesimũ nonũ huic nouelle solẽnitati nouim⁹ fuisse deputatos. Denicq̃ p italiã hodieq̃ consummatis matutinalib⁹ hymnis quinquagesimus psalmus in vniuersis ecclesijs canitur: qd̃ non aliunde q̃ꝫ exinde tractum esse non dubito.

Qz ei qui ad diurnã orationez anteq̃ꝫ primus finiatur psalm⁹ no occurrerit: oratoriũ introire non liceat: in nocturnis aũt vsq̃ ad finẽ secundi psalmi veniabilis mora sit: Capi. VII.

Qꝫ vero qui in tertia sexta vl⁄ nona priusq̃ꝫ psalm⁹ ceptus finiat⁄ ad orationẽ nõ occurrerit: vlterius oratoriũ introire nõ audet: nec semetipm admiscere psallentib⁹: sed congregationis missam stãs p foriib⁹ prestolat⁄: donec egredientib⁹ cunctis submissa in terram penitẽtia negligẽtie sue vel tarditatis impetret veniã: sciẽs nequaq̃ se posse desidie sue noram aliter expiare: sed ne in ea quidẽ que post tres horas erit secutura solẽnitas admittendũ: nisi pro negligentia pñti cõfestim vera humilitate subnixi⁹ satisfacere festinauerit. In nocturnis vero cõuenticulis vsq̃ ad secundũ psalmũ prebet⁄ tardãti dilatio: ita dũtaxat vt anteq̃ꝫ finito eodẽ psalmo fratres in oratione p̃cũbant: semetipm cõgregationi inserere atq̃ admiscere festinet: eidẽ p̃cul dubio increpatiõi ac penitẽtie quã prediximus subijciendus: si vltra prestitutã dilationis horam vel modicum tardauerit.

Vigilie que a vespera illu

cescente sabbato celebrantur: quẽ tpis modũ teneãt vel quo ordine celebrent:

Capi. VIII.

Sane vigilias que singulis hebdomadibus a vespera illucescente sabbato celebrant: iccirco seniores hyemali tempe quo noctes sũt longiores: vsq ad quartũ gallorꝫ cantum p monasteria moderant: vt post excubias totiꝰ noctis reliquis duabus ferme horis reficiẽtes corpora sua: nequaq̃ per totuz diei spacium somni torpore marcescãt: requie breuis huius tpis ꝓ totius noctis refectione contenti. Qõnos quoq cũ omni obseruatione custodire cõuenit: vt scz contenti somno qui nobis post vigiliaꝫ missam vsq ad lucis indulgetur aduentũ: id est: vsq ad matutinos psalmos: totũ deinceps diem in ope ac necessarijs ducamus officijs: ne somnum quẽ nocti subtrarimus resumere p diem vigiliaꝫ lassitudine ꝛ inanitate cõpulsi: non tã requiẽ corpis subtrariſſe: q̃ q̃tis tempus ꝛ refectionem nocturnã commutasse videamur. Nullatenꝰ enim pot fragilis caro ita totius noctis quiete fraudari vt per cõsequentẽ diem sine dormitiõe mẽtis animiq torpore incõcussam possit seruare vigilantiam. Que impedieꝫ ex hoc potius q̃z iuuabitur: nisi post vigiliaruz missam somni quantulumcunq̃ gustauerit. Et iccirco saltem vnius hore sopor quẽadmodũ diximus ante lucis aduentũ si fuerit impertitus: lucrabimur omnes vigiliarũ horas quas tota nocte in oratione cõsumpsimus: impertientes nature quod suuz est: nec habentes necessitatẽ resumẽdi per diem q̃ nocti subtrarim̃. Totum enim carni huic ꝓculdubio redet: quisquis ei non rationabiliter partem subtrahere: sed totum temptauerit denegare: Et vt veriꝰ dixerim: nõ superflua sed necessaria voluerit amputare. Propt̃ quod maiore fenore necesse est vigilias compensari: si fuerint vsq ad lucem incõsiderata atq irrationabili nimietate protracte. Ideoq eas tripertitis distinguũt officijs: vt labor hac diuersitate diuisus: delectatiõe quadam defectionem corporis releuet. Nam cum stãtes antiphona tria cõcinuerint: humi post hec vl sedilibꝰ humillimis insidẽtes: tres psalmos vno modulante respõdẽt: qui tamẽ singuli a singulis fratribus vicissim succedentibus sibi prebent: atq his sub eadem quiete residentibus ternas adijciunt lectiones. Itaq fit vt corporeum minuentes laborem vigilias suas maiore intentione mentis exerceant.

Quare illucescẽte die sabbati vigilie statute sint: ꝛ q̃ re per omne orientez absolutio ieiunij in die sabbato presumatur:

Capitulum. IX.

Quas a tempore predicationis apostolice q̃ religio ac fides christiana fundata est p vniuersum orientem: iccirco statutũ ẽ illucescẽte sabbato debere celebrari: q domino ꝛ saluatore nostro sexta sabbati crucifixo: discipli adhuc recẽti eius passione perculsi: peruigiles tota nocte manserunt: nullatenus quietis somnum oculis suis indulgentes. Quorem ex illo tempore huic nocti deputata vigiliaruz solennitas vsq in hodiernum diem p vniuersum orientem similiter obseruatur. Ideoq ꝛ absolutio ieiunij post vigiliarum laborem: totidem apostolicis viris in die sabbati statuta: non immerito presumitur per vniuersas orientis ecclesias: sin illaz quoq Ecclesiastes sententiã: q̃ li-

cet habeat ⁊ alium mysticũ sensum: tñ ab hoc quoq; nõ abhorret: quo vtriq; diei. i. hebdomadi pariter ⁊ ogdoadi eandez partẽ solennitatis impertire precipimur: ita dicentis:
Eccs. II. Da partes his septem: ⁊ quidẽ his octo. Non eñ ad cõmunionẽ festi/ uitatẽ iudaice absolutio ista ieiunij reputanda est: his p̃sertim qui oñi iudaica superstitiõe alieni monstrã/ tur: ꝗ ad refectionem quaz diximus lassi corporis pertinere: qõ per to/ tas anni septimanas iugiter quinis dieb⁹ ieiunans: nisi duobus saltem interpositis refocillatũ fuerit: facile lassascit ac deficit.

Vnde factuz sit vt in vrbe die sabbato ieiunet: Ca. X

c Quius moderamiñis causam nõnulli in quibusdã occidẽ talibus ciuitatibus ignoran tes: ⁊ maxime ĩ vrbe: idcirco putãt absolutionẽ sabbati minime debere presumi: q̃ apostolũ petrũ in eodez die contra symonem conflictaturuz asserũt ieiunasse. Ex quo magis ap/ paret hoc eum non cõsuetudine ca/ nonica fecisse: sed presentis poti⁹ ne cessitate cõflictus: Siquidẽ ⁊ ibi ꝓ hac eadem re non generale sed spe/ciale videẽ petrus discipulis suis ie iunium indixisse. Qõ vtiq; non fe cisset si scisset illud canonica consue tudine solere seruari: idẽ proculdu/ bio etiã dñico die paratus indicere: si certaminis ipsius in eum cõpegis/ set occasio: Nec tñ ex hoc statim ca/ nonica fuisset ieiunij regula ꝓmul/ ganda: quod non generalis obser/ uatio statuerat: ꝗ vt semel fieret: ra/ tio necessitatis exorserat.

In quo dominice diei solẽ nitas ab aliorũ dierũ con/ suetudie diuersa teneatur Capi. XI.

v Verum ne hoc quidẽ ignorã dũ: die dñico vnã tãtummo do missam ante prandium celebra/ ri: in qua psalmoruz atq; orationũ seu lectionum ꝓ ipsius collecte vel cõmunionis dominice reuerẽtia so/ lennius aliquid ac ꝓpensius impen dentes: in ipsa tertiam sextamq; pa/ riter consummatã reputant. Itaq; fit vt de orationum obsequijs nihil imminuat̃ adiectione sez lectionuz: ⁊ nihilominus differentia quedã vl̃ remissio videat̃ fratribus indulgeri ꝓ reuerentia dñice resurrectionis p̃ cetero tempore: que ⁊ totius septi/ mane videat̃ obseruãtiã relaxare. Et ꝓ hacipsa que intermiscetur qua dam differentia: eundẽ diẽ velut fe stiuũ ꝓuocet rursum solennius ex/ pectari: minusq; faciat hebdomadis venture ieunia huius expectatione sentiri. Semp eñ equanimius que/ libet fatigatio sustinet̃: ⁊ sine fasti/ dio labor impenditur: si interiecta ei vicissitudo quedã vel operis im/ mutatio qualiscunq; succedat.

Quib⁹ dieb⁹ cum cena fra tribus exhibetur: acceden tibus ad refectionem: psal mus non dicatur sicut fieri in prandijs solet: Ca. XII.

d Eniq; etiã in ipsis diebus. i. sabbato vel dominica seu fe riatis temporibus quib⁹ pa riter prandiũ ⁊ cena solet fratribus exhiberi: psalmus ad vesperã nõ di citur: id est: nec cũ accedũt ad cenã: nec cum ab ea consurgunt: vt solet fieri in solennibus prandijs: vel ca/ nonica ieiuniorũ refectione: quã ⁊ precedere cõsuetudinarij psalmi so lent ⁊ subsequi: sed tantũmodo sim plici oratione facta: accedunt ad ce nam: eamq; rursum cõsurgentes ab ipsa sola oratiõe concludunt: quod sez extraordinaria sit inter mona/ chos ista refectio: nec omnes ad eã conuenire cogãtur: nisi aut peregri/ ni qui supuenerint fratres: aut hi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quos infirmitas corporis aut ꝓpria
inuitat voluntas.

Explicit de canonico diurnarum orationũ ⁊ psalmorũ modo liber tertius.

Incipit annotatio capitulorum libri quarti de institutis renunciantium.

Capi. j. proemiale.

ij Qua ratione vsq; ad vltimã senectutẽ apud eos in cenobijs perseuerent

iij Quo examine probet qui in cenobio suscipiẽd⁹ ẽ.

iiij Quare q̃ in monasterio recipiantur.

v Cur hi q̃ renunciant: suscepti in monasterijs ꝓpria vestimẽta deponãt: ⁊ ab abbbate alijs induant

vj Qua causa vestimenta renunciantiũ cũ quib⁹ ingressi sunt monasteriũ a dispẽsatore seruent

vij Cur in monasterio suscepti nõ ꝓmittant statim cõgregationi fratꝝ cõmisceri: ꝗ xenodochio ante tradantur

viij Quib⁹ primũ institutis iuniores exerceant vt ad superandas oẽs ꝓcupiscentias proficiant

ix Quare iuniorib̃us impere vt seniori suo nihil de cogitatiõibus suis ꝗbtrahant

x Quanta obedientia iunior⁹ etiam in naturali necessitate tribuatur.

xj Cuiusmodi cibus apd̃ eos delicatissimus habeatur

xij Qr ad sonitum pulsantis ostiũ: nihil opis nõ omittãt studio celeriter accurrendi.

xiij Qr criminosum habeat si aliq̃d vel vilissimũ quispiam suum dixerit

xiiij Qr licet multa pecunia de vniuscuiusq; ope cõgeratur: nullus tñ ꝓsumat excedere statute sufficientie parcitatem

xv De immodico apd̃ nos studio habendi

xvj De regulis diuersarũ correptionum.

xvij Quib⁹ auctorib⁹ sit inuẽtũ vt reficientib⁹ fratrib⁹ sacre lectiões in cenobijs recitent: ⁊ q̃ntũ apd̃ egyptios ꝓbeat silentiũ.

xviij Qr illicitũ sit extra mẽsam cõmunem quicq; cibi potusve gustare.

xix Quẽadmodũ ꝑ palestinaꝝ vel mesopotamiam quotidiana fratribus exhibeantur obsequia.

xx De trib⁹ lẽticule granis ab economo repertis.

xxj De spontaneo quorundaꝝ fratrũ ministerio.

xxij De egyptio ꝑ typo qui ẽ sup quotidianis fratrum statutus obsequijs.

xxiij De obediẽtia abbatis ioannis: ꝑ quaꝝ vsq; ad ꝓphetie ꝓfectus est gratiam.

xxiiij De ligno itaq; arido qd̃ idẽ abbas ioãnes ad arbitrium senioris sui q̃si adolẽdũ rigare non destitit.

xxv De ꝓiecto ab abbate ioãne vase vnico olei ad senioris imperium.

xxvj Quẽadmodũ abbas iob̃es suo obedierit seniori ad aduoluendũ sarũ qd̃ ne a multis quidem possibile erat moueri.

xxvij De humilitate ⁊ obediẽtia abbatis Pocij quã in ꝓijciendo in fluuiũ puuloꝝ filio ex precepto senioris

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nō hesitauit implere.

xxviij Quēadmodum reuelatū sit abbati ō patre Nucio op⁹ eū abrae fecisse: ⁊ q defuncto eidē abbati idē p̄ Mucius in monasterij administratione successerit

xxix De obedientia fratris qui decem sportas circūferēs publice distraxit ad abbatis imperium.

xx De abbatis pynufij humilitate: qui relicto cenobio celeberrimo cui presbyter p̄erat: longinquū monasterium in quo velut incipiens susciperet desiderio subiectionis expetijt.

xxxj Quēadmodū abbas pynufius reductus in monasterium suū modico tpe cōmoratus iterum fugerit in partes syrie.

xxxij Que p̄cepta dedit idem abbas pynufius fratri quē in suo monasterio sub nostra recipiebat presentia.

xxxiij Q̄ sicut magna remuneratio monacho debet ꝓ ꝓ institutionē patrū laborātī: ita ⁊ pena siliter tribuatur: ⁊ iccirco nō debeat q̄s facile admitti in monasterio

xxxxiiij Q̄ abrenūciatio nr̄a nihil sit aliud q̄ mortificatio et imago crucifixi.

xxxv Q̄ crux nr̄a timor dñi sit.

xxxvj Q̄ renunciatio nostra nihil p̄sit si ijsdez quib⁹ renūciauimus implicemur.

xxxvij Q̄ diabol⁹ nostro fini semp insidiet: ⁊ nos et⁹ caput iugiter obsuare debeamus

xxxviij De renunciantis p̄eparatione aduersum tēptationes: ⁊ de paucis imitandis.

xxxix Quo ordine q̄s ad pfectionē valeat peuenire: p quam de timore dei ad charitatez cōsequenter ascendat.

xl Q̄ non debeat monachus exempla perfectionis a multis expetere: ꝑ ab vno vel a paucis.

xlj Quarū debilitatū similitudinē suscipere debeat qui ī cenobio cōmorat̄.

xlij Q̄ bonū patientie sue nō debeat monachus de aliorum sperare virtute: ꝑ de sua longanimitate

xliij Recapitulatio expositionis p quā monachus ad pfectionem possit ascendere.

Explicit annotatio capi.

Incipit liber quartus de institutis renūciantiuz. Proemiale Capitu. I.

Decano nico mō psalmoꝝ atq̄ orationū qui debeat in diurnis cōuēticulis p monasteria custodiri: ad institutionē eiꝰ q̄ renunciat huic mūdo: narratiōis nos ordine prouocante transimus: cōditiones in p̄mis quib⁹ hi qui ad dñm conuerti cupiunt recipiantur ī cenobijs: breui quantū possum⁹ studentes sermone complecti: quedam scz de egyptiorum: quedam de tabenensiotarum regulis admiscentes: quoꝝ in thebaide est cenobiū: quāto numero populosius cunctis: tanto conuersationis rigore districtius. Siquidē in eo plus q̄ quinq̄ milia fratrum sub vno abbate reguntur: tanta q̄ fit obedientia hic tam prolixus monachorum numerus omni euo seniori suo subditus: quāta nō potest apud nos vnus vni vel obedire permodico tēpore vel p̄ecesse.

Qua ratione vsq̄ ad vl-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

timam senectutẽ apud eos in cenobijs perseuerent:

Capi. II.

Quorum tam longa perseuerantia ⁊ humilitas atq; subiectio quẽadmodum tã diuturna perduret: qua ve institutione formetur: per quã vsq; ad incuruã senectã in cenobio perseuerent: opinor nos ante omnia debere perstringere. Tanta nanq; est: quã tã neminẽ in monasterijs nostris ingressum ne anno quidez integro tenuisse meminimus: vt cum renũciationis coꝝ primordia vidimus: consequens fuisse intelligamus: vt in tam sublimia perfectionis fastigia talium virorum fundamenta consurgerent.

Quo examine probetur q̃ in cenobio suscipiendus ẽ:

Capi. III.

Nitur ambiens quis intra cenobij recipi disciplinam: nõ ante prorsus admittitur: q̃ diebus decem vel eo amplius p foribus excubans: indicium perseuerãtie ac desiderij sui pariterq; humilitatis ac patiẽtie demõstrauerit. Cũq; omnium pretereuntium fratrum genibus prouolutus: ⁊ ab vniuersis de industria refutat⁹ atq; despect⁹: tanq̃ qui non religionis sed necessitatis obtentu monasterium optet intrare: iniurijs quoq; ⁊ exprobrationibus multis affectus: experimentũ dederit cõstantie sue: qualisq; futurus sit in tẽptatiõibus: opprobrioꝝ tolerantia declarauerit: atq; ita fuerit exploratõ mẽtis ardore suscept⁹: diligentia summa perquiritur ne de pristinis facultatibus suis inheserit ei vel vnius nummi contagio. Sciunt enim eum sub monasterij disciplina diuturnuz esse non posse. ꝗ ne humilitatis quidẽ aut obedientie apprehensurum esse virtutem: nec vlla cenobij paupertate ac districtiõe contentũ fore: si in conscientia eius pecunie quantulũcunq; latitauerit: ꝗ vbi primũ exorta fuerit qualibet occasione cõmotio: fiducia stipis illius animatũ: continuo de monasterio velut funda rotante fugiturũ.

Quare qui in monasterio recipiunt: Ca. IIII.

Siccirco ne vsibus quidem cenobij profuturas suscipere ab eo pecunias acheschũt. Primũ ne confidentia huius oblationis inflatus: nequaq̃ se pauperioribus fratribus coequare dignet: tum ne per hanc elationem nullatenus ad hũilitatẽ christi descẽdens: cũ in disciplina cenobij nõ possit perdurare: egressusq; exinde ea que in principio renũciationis sue spiritali feruore succensus intulerat: tepefactus postea nõ sine iniuria monasterij sacrilego spiritu recipere atq; exigere moliat. Qõ omnimodis obseruari debere: multis sunt experimentis frequẽter edocti. Mã p alia minus cauta monasteria simpliciter q̃dã suscepti: de eis que intulerãt q̃q; in dei opere fuerant dispensata: cum ingẽti post blasphemia redibitionez poscere temptauerunt.

Cur hi qui renũciãt suscepti in monasterijs ꝓpria vestimẽta deponant ⁊ ab abbate alijs induantur:

Capitulũ. V.

Qua obrẽ ita nudat q̃q; cuz recept⁹ fuerit omni p̃stina facultate: vt ne ipm quidem q̃ optus ẽ indumentũ habere pmittatur vlterius: ꝗ in cõcilio fratrũ producitus in mediũ exuat ꝓprijs: ac p manus abbatis induat monasterij vestimẽtis: vt p hoc se nõ solũ vniuersis rebus suis antiquis nouerit spoliatũ: verumetiã omni fastu deposito mundiali: ad xpi paupertatẽ ⁊ inopiã descendisse: iãq; opib⁹ su-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

stentandum nō seculi arte quesitis: nec de infidelitate pristina reseruatis: ꝗ de sctis ac pijs monasterij largitionib⁹ mulitie sue stipēdia percepturū: atq; inde se deinceps vestiendū alēdūq; cognoscēs: ⁊ nihil hr̄e ⁊ nihilominus de crastino nō esse sollicitū ꝯm euāgelij discat sententiā: nec erubescat pauperib⁹ id est corpi fraternitatis equari: quib⁹ cōnumerari xp̄s: ⁊ quoꝝ se fratrē nō erubuit nūcupare: q̄n potius gloriet̄ domesticis ei⁹ factū se esse ꝯsortem.

matth.6.

Qua causa vestimenta renunciātiuz cuz quibus ingressi sunt monasterium: a dispensatore seruentur: Capi. VI.

Illa vero que deposuit vestimenta economo cōsignata tādiu reseruant̄: donec ꝓfectus ⁊ cōuersationis eius ac tolerantie virtutem diuersis tēptationibus ac ꝓbationib⁹ euidenter agnoscant. Et si quidē posse eū inibi perdurare tpe ꝓcedēte ꝑspexerint: ⁊ in eodē quo cepit feruore ꝑsistere: ĩdigentib⁹ eadē largiunt̄. Sin ꝯo q̄dam ex eo murmurationis vitium: vel parue cuiuslibet inobediētie culpā ꝓcessisse deprehenderint: exuētes eū monasterij q̄bus indut⁹ fuerat vestimentis: ⁊ antiq̄s reuestituz vestimētis que fuerāt sequestrata: depellūt. Nullū etem̄ fas est cū illis q̄ accepit abscedere: nec quemq̄ patiunt̄ illis adhuc indui: quem semel ab institutiōis sue regula tepuisse peruiderint. Vñ etiā copia nulli penitus palaz discedendi ꝯcedit̄: nisi aut in morē ꝯui fugacis captās densissimas tenebras nocte diffugiat: aut certe hoc ordine ⁊ ꝓfessione indicat⁹ indign⁹: cū ꝯfusione ⁊ nota corā cunctis fratrib⁹ deposita veste monasterij expellatur.

Cur in monasterio suscepti non permittātur statim cōgregationi fratrū cōmisceri: sed xenodochio aliq̄ tradant: Ca. VII.

Cum igit̄ q̄s susceptus ⁊ hac ꝑseuerantia quā dixim⁹ cōprobat⁹: ac depositis ꝓpijs vestimentis habitu mōasteriali fuerit accinctus: non statim cōgregationi fratrū cōmisceri permittitur: ꝗ deputat̄ seniori qui seorsum haud longe a vestibulo monasterij cōmanēs: hz curā pegrinoꝝ ⁊ adueniētiū deputatā: eisq̄ oēm diligētiā susceptiōis ⁊ humanitatis impēdit. Cūq̄ ibidem integro anno deseruiens abs q̄ vlla querela suū circa pegrinos exhibuerit famulatū: imbutus ꝑ hoc p̄ma institutiōe hūilitatis ac patiētie: atq; in ea lōga exercitatione p̄cognit⁹: admiscēdus ex hoc cōgregationi fratrū: alij tradit̄ seniori q̄ decē iuniorib⁹ p̄est: q̄s sibi creditos ab abbate instituit parit̄ ⁊ gubernat: ꝯm illud scz quod ordinatū in Exodo legimus per moysen.

Quibus primuz institutis iuniores exerceātur: vt ad superandas oēs ꝯcupiscētias ꝓficiant: Capi. VIII.

Cuius hec erit sollicitudo ⁊ eruditio p̄ncipalis: ꝑ quam iunior introduc⁹ ascendere ꝯsequēter etiā culmina ꝓfectionis summa p̄ualeat: vt doceat eū p̄mitus suas vincere volūtates: quem studiose in his ac diligēter exercēs: hec illi semp impare de industria cūrabit: q̄ senserit aīo ei⁹ esse ꝯtraria. Multis siquidē expimentis edocti: tradūt monachū et maxīe iuniores ne voluptatē q̄dez ꝯcupīe sue refrenare posse: nisi p̄us mortificare per obedientiā suas didicerit voluntates. Iōq̄ p̄nunciant nullatenus p̄ualere vel irā vel tristiciā vel spm fornicationis extinguere: ꝗ nec hu-

militatẽ cordis verã: nec cũ fratribus vnitatẽ ppetuã: nec firmã diuturnãq; posse retinere ꝓcordiã: sed nec in cenobio quidẽ diuti⁹ pdurare cũ: qui prius volũtates suas nõ didicerit superare.

Quare iuniorib⁹ impere tur vt seniori suo nihil d̃ cogitationib⁹ suis subtrahãt: Capi. IX.

His igit̃ institutis eos quos initiãt: velut elemẽtis quibusdã ac syllabis ibuere ad pfectionẽ atq; informare festinant: p hec ad liquidũ discernẽtes: vtruz ficta ⁊ imaginaria: an vera sint humilitate fũdati. Ad qd̃ vt facile valeant puenire: ꝓsequẽter instituuntur nullas penit⁹ cogitatiões pruritentes in corde pniciosa ꝓfusione celare: sed cõfestim vt exorte fuerint: eas suo patefacere seniori: nec sup earũ iudicio q̃cq̃ sue discretioni cõmittere: ꝗ illd̃ credere malũ esse vel bonũ qd̃ discusserit ac ꝓnunciauerit seniorꝭ examen. Itaq; fit vt in nullo circũuenire iuuenez callidus inimicus velut inexptũ ignarũq; p̃ualeat: nec vlla fraude decipe quez p̃uidet nõ sua ꝗ seniorꝭ discretiõe muniri: ⁊ suggestiones suas velut ignita iacula quecũq; in corei⁹ iniecerit: vt seniorez celet nõ posse suaderi. Aliter quippe subtilissim⁹ diabolus illudere vel deijcere iuniorez nõ poterit: nisi cũ eũ seu p arrogantiã siue p verecundiaz ad cogitationũ suarũ velamẽ illexerit. Generale nãq; ⁊ eudens indiciũ diabolice cogitationis esse ꝓnunciant: si eam seniori ꝓfundamur aperire.

Quanta obedientia iuniorib⁹ etiam in naturali necessitate tribuat̃: Capi. X.

Post hec tãta obseruãtia obedientie regula custodit̃: vt iuniores absq; p̃positi sui scientia vel pmissu: nõ solum nõ audeant cellã ꝓgredi: ꝗ ne ipsi quidẽ cõmuni ac naturali necessitati satisfacere sua auctoritate p̃sumãt. Sicq; vniuersa cõplere quecũq; fuerit̃ ab eo p̃cepta: tanq̃ si a deo sint celitus edita sine vlla discussione festinãt: vt nõnunq; etiam impossibilia sibimet impata ea fide ac deuotiõe suscipiant: vt tota ⁊tute ac sine vlla cordis hesitatiõe pficere ea aut cõsummare nitant̃: ⁊ nec impossibilitatem quidẽ precepti ꝓ seniorꝭ sui reuerentia metiant̃. De quo⁊ obedientia speciatim nunc dicere p̃termitto. Exẽplis eim̃ eã ipsis paulo post tradere suo loco disponim⁹: si d̃ns nob̃ oratiõib⁹ vestris dederit cõmeatũ. Nũc instituta cetera ꝓsequamur: p̃termittẽtes illa cõtexere que in hac regione vel tradi monasterijs vl'ab ipsis nequeũt custodiri: sicut in prefaciuncula nr̃a facturos nos esse ꝓmisim⁹: qd̃ scz nec laneis indumẽtis vtant̃ ꝗ lineis tantũ: ⁊ ne ipsis quidẽ duplicib⁹ q̃bus vicaria p̃posit⁹ vnusquisq; sue decanie sb̃ministrat cuz illa quibus vestiti sint sordui/se conspexerit.

Cuiusmodi cib⁹ apud eos delicatissimus habeatur: Capi. XI.

Illud quoq; arduũ atq; sb̃lime genus ꝓtinentie similiter p̃termittẽs: ĩ qua summe reputant̃ delitie si herba sale cõdita quã lapsaniũ vocãt aqua diluta ad refectionẽ fratribus apponat̃: altaq; cõplura his silia que in hac ꝓuincia nec aerũ tẽperies: nec q̃litas nr̃e fragilitatis admittit: illa tm̃m̃ ꝓsequar q̃ nulla carnis infirmitas non situs loci poterit impedire: si ea nõ fragilitas aẽ ac tepor mẽtis ademerit.

Qz ad sonitum pulsantis ostiũ nihil operis nõ omit-

tant studio celeriter accurrendi: Capi. XII.

Iacq; cōsidentes intra cubilia sua ⁊ operi ac meditationi studiū piter impēdētes: cum sonitum pulsantis ostium ac diuersoꝝ cellulas percutientis audierint: ad orationē eos scz seu ad op⁹ aliqd̄ inuitātis: certatim e cubilib⁹ suis vnusquisq; prumpit: ita vt is q̄ opus scriptoris exercet: quā reptus fuerit inchoasse lr̄am finire non audeat: ꝗ in eodē puncto quo ad aures eius sonit⁹ pulsantis aduenerit: summa velocitate psiliēs: ne tantū quidē more interponat: quantū cepti apicis ⁊ summet effigiē: ꝗ imperfectā lincā littere derelinquēs: non tā operis cōpendia lucra ve sectet: ꝗ obediētie virtutē exequi toto studio atq; emulatione festinet. Quaz nō solū operi manuū seu lectioni vl' silētio ⁊ quiet⁹ celle: verū etiā cunctis virtutib⁹ ita preferunt: vt huic iudicent oīa postponenda: ⁊ vniuersa dispendia subire contēti sint: dūmodo ꝗ bonū in nullo violare videantur.

Qz criminosuz habeatur si aliquid vel vilissimū quispiā suū dixerit: Capi. XIII

Nam sane virtute iter ceteras eoꝝ institutiones vel cōmemorare supfluū puto: qd̄ scz nulli cistellam: nulli peculiarem sportellam liceat possidere: nec tale aliquid qd̄ velut ꝓpriū retinēs suo debeat cōmunire signaculo. Quos ita nouim⁹ omni ex pte nudos existere: vt preter colobium: mauortē: caligas: melotem: ac psiathium nihil amplius habeāt: cum in alijs q̄z monasterijs in quib⁹ aliq̄ remissius indulgētur: hanc regulaz videamus strictissime nunc vsq; seruari: vt ne ꝓbo quidez audeat q̄s dicere aliq̄d suum: magnū q̄z sit crimē ex ore monachi ꝓcessisse; codicē meum; tabulas meas: graphiū meū: tunicā meā caligas meas: pq̄z hoc digna penitētia satisfacturus sit: si casu aliquo p subreptionem vl' ignorantiā huiusmodi verbū de ore ei⁹ effugerit.

Qz licet multa pecunia de vniuscuiusq; ope cōgerat: nullus tamē plumat excedere statute sufficiētie parcitatem: Capi. XIIII.

Et cū tantos vnusquisq; eorū quotidie de ope ac sudore ꝓprio redditus ⁊ ferat monasterio: vt ex his sustentare nō solum suā valeat parcitatez: verū etiā vsibus possit eruberare multoꝝ: in nullo tū inflatur: nec sibi de tanto opis sui questu ac sudore blandit⁹: ꝗ preter duo parimacia que tribus vix denarijs ibidez distrahūt⁹: nihil sibimet amplius vnusquisq; presumit. Inter quos nullū peculiare op⁹ quod pudet dicere: quod q̄z in nris monasterijs vtinā fieri nesciremus: non dicam effectu: sed ne cogitatione quidē ab aliquo penit⁹ affectat⁹. Cū q̄z totā enthecā cenobij suam credat eē substātiā: cū ctisq; reb⁹ vt omnū dūs oēm curā sollicitudinem q̄z impendat: ad retinendā nihilomin⁹ arrepte nuditatis virtutē: quā studet ad finē vsq; perfecte atq; inuiolabiliter custodire: ita semetipsum a cūctis extraneū ⁊ ex omnib⁹ iudicat alienū: vt tanq̄ pegrinū se gerat: ⁊ incolam isti⁹ mūdi: alumnū q̄z se potius monasterij reputet ac ministrū: q̄ dūm cuiuscunq; rei p̄sumat.

De immodico apud nos studio habendi: Ca. XV.

Ho hec nos miserabiles quid dicem⁹? qui in cenobijs commorantes: ac sub abbatis cura ⁊ sollicitudine ⁊stituti: pecliares circūferimus claues: omniq̄z pfessionis nostre verecundia ⁊ ⁊fusiōe calcata: etiā anulos quib⁹ recondita p̄-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

signem⁹ in digitis palã gestare nos
nõ pudet: quibus nõ solum cistelle
vel sporte: sed ne arce quidẽ vel ar-
maria: ad ea que cõgerim⁹ vel que
egressi de seculo reseruauim⁹ condẽ
da sufficiunt. Quicq ita nonnunq
pro vilissimus nullisq reb⁹ accẽdi-
mur: eas dumtaxat velut ꝓtias vẽ
dicantes: vt si quis vel digito quic-
q ex his cõtrectare ꝑsumpserit: tan-
ta cõtra eum iracũdia suppleamur:
vt cõmotionẽ cordis nostri a labijs
ac tota quidẽ corpis indignatiõe re
uocare nõ possim⁹. Sed ꝑtermissis
nostris vicijs: ⁊ his q̃ nec cõmemo-
rari quidẽ dignũ ẽ silẽtio traditis:
Ps. 16. fm illõ eloquiũ: Nõ loq̃tur os me-
um opa hoim: virtutes poti⁹ q̃ apõ
illos sunt: ⁊ ꝗ que nos q̃z oĩ studio
debem⁹ appetere: cepto narratiõis
ordine ꝓseqũmur: ipsasq iã regulas
ac typos eursim breuiterq ponam⁹
vt pueriẽtes post ꝗ ad quosdã act⁹
⁊ opa senioꝝ que studiose memorie
mãdare disponim⁹: hec q̃ nostra ex-
positione digesta sunt velut testimo
nijs validissimis roborem⁹: vniuer
sa q̃ dixim⁹ exẽplis eoꝝ potius ac vi
te auctoritate firmantes.

De regulis diuersarũ cor-reptionum: Ca. XVI.

Si quis igit̃ gillionẽ fictilem
quẽ baucalẽ nũcupant: aut
hmõi aliõ casu aliq̃ fregerit:
aut pdiderit aliq̃d: non aliter negli-
gentiã suam q̃ publica diluet peni
tentia: cunctisq in synaxi fratribus
cõgregatis: tãdiu ꝓstrat⁹ in terraz
veniã postulabit: donec orationuz
ꝓsummet solẽnitas: impetraturus
eam cũ iussus fuerit abbat⁹ iudicio
de solo surgere. Eodem mõ satisfa-
ciet quisquis ad opus aliqõ accersi
tus: vl̃ ad congregationẽ solitã tar
dius occurrerit: aut si decantãs psal
mum vel modicum titubauerit: Si-
militer si superfluo: si durius: si con
tumacius responderit: si negligenti-
us obsequia iniuncta compleuerit:
si vl̃ leuiter murmurauerit: si lectio-
nem operi vel obedientie preferẽs:
officia statuta segnius fuerit execu-
tus: si dimissa synaxi non concit⁹ ad
cellam recurrere festinauerit: si cum
aliquo vel ad modicum substiterit:
vel si ad punctum temporis vspiam
secesserit: si alteri⁹ tenuerit manũ:
si cum illo qui cellule sue cohabita-
tor non est confabulari quãtulum-
cunq presumpserit: si oraverit cum
illo qui est ab oratione suspensus: si
parentum quempiam vel amicoruz
secularium viderit: vel collocutus
eis sine suo fuerit seniore: si epistolã
cuiuscunq suscipere: si rescribere si-
ne abbate suo tẽptauerit. Hucusq
⁊ in huiusmodi ac similibus adnuis-
sis: ꝓcedit animaduersio spiritalis.
Residua vero que apud nos indif-
ferenter admissa: a nobis quoq re-
prehensibilius sustinẽtur: id est ap-
ta conuicia: manifesti contemptus:
contradictiones tumide: libera ⁊ ef-
frenata processio: familiaritas apõ
feminas: ire: rixe: simultates ⁊ iurgia:
operis peculiaris presumptio: phi-
largyrie cõtagio: affect⁹ atq posses-
sio rerũ supfluarũ que a ceteris fra-
tribus non habent̃: extraordinaria
ac furtiua cibi refectio: ⁊ his simi-
lia: non illa increpatione quaz diri-
mus spiritali: sed vl̃ plagis emendã-
tur: vel expulsione purgantur.

Quibus auctorib⁹ sit iniũctum vt reficientibus fratribus sacre lectiões in cenobijs recitentur: ⁊ quantum apud egyptios ꝓtebatur silentium: Ca. XVII.

Illud autem vt reficientib⁹
fratribus sacre lectiones in
cenobijs recitentur: non de
typo egyptiorum processis-
se: sed de Cappadocuz nouerimus.
Quos nulli dubium est non tã spi-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ritalis exercitationis causa cq̃ cõpescende supflue ocioseq̃ ꝓfabulationis gratia: ⁊ maxime contẽtionũ q̃ plerũq̃ solent in cõuiuijs generari: hoc statuere voluisse: videntes eas aliter apud se non posse cohiberi. Apud egyptios eñ vel maxĩe tabẽnẽsiotas tantũ silentiũ ab oĩbus exhibet: vt cũ in vnum tanta numerositas fratrũ refectionis obtentu consederit: nullus nec mutire quidẽ audeat p̃ter eum qui sue decanie p̃est. Qui tamẽ si quid mense supferri vel auferri necessariũ esse puiderit: sonitu potius cq̃ voce significat. Tãtaq̃ vescentib⁹ eis silentij hui⁹ disciplina seruat: vt cucullis vltra oculoꝝ palpebras demissis: ne scz liber aspec⁹ habeat curiosius copiã euagandi: nihil ampli⁹ intucant cq̃ mẽsam: ⁊ appositos in ea vel quos ex ea capiunt cibos: ita vt quẽadmodum vel quantũ reficiat alius: nullus inuicem notet.

Q̃ illicitum sit extra mensam cõmunem quicq̃ cibi potusve gustare: Lap̃. XVIII.

Hatecq̃ vel postcq̃ legitimam cõmunẽq̃ refectionẽ p̃cipiant: summa cautione seruat ne extra mensam quicq̃ cibi penit⁹ ori suo quisquã indulgere p̃sumat: vt incedentib⁹ p hortos ⁊ pomaria: cum passim blãdeq̃ per arbores poma pendẽtia non solum obijciant se pectoribus transeuntiũ: verũ etiam strata per terram cõculcanda pedibus offerant: atq̃ ad colligendũ parata facile ad consensum cõcupiscẽtie illicere valeãt intuentes: ⁊ oportunitate vel copia quãuis districtos atq̃ abstinentissimos ad sui desideriũ prouocare: sacrilegum ducatur non modo quicq̃ ex his degustare: verumetiam manu contingere: absq̃ eo quod palam cunctis in cõmune reficientibus exhibetur: ⁊ ad percipiendũ economi dispensatione p fratrum obsequia publice mĩstrat.

Quẽadmodum per palestinam vl mesopotamiã quotidiana fratribus exhibeãtur obsequia: Ca. XIX.

Nec quid sane de institutis cenobiorum pretermisisse videamur: quẽadmodum quotidiana fratribus etiam per alias regiones exhibeantur obsequia: commemorandum breuiter puto. Per cunctam nãq̃ mesopotamiã: palestinam ⁊ cappadociam ac totum orientem: singulis hebdomadibus vicissim fratres ad hec officia sibi reddẽda succedũt: ita vt ꝗm cenobij multitudinem: ministrorũ quoq̃ numerus deputetur. Que explere tanta deuotione ⁊ humilitate properant: quanta nullus seruorum virissimo domino ac prepotenti exhibet suum famulatum: ita vt ne istis quidẽ solis cõtenti obsequijs que canonico iure soluuntur: etiam nocte surgentes illos quibus specialiter hec manet cura studio suo releuent: ⁊ ea q̃ ab ipsis perficienda sunt: furtim preuenientes implere contendãt. Has autẽ septimanas vnusquisq̃ suscipiens: vsq̃ ad cenam dominici diei m ꝗnistraturus obseruat. Qua peracta ministerium totius hebdomadis ita cõcluditur: vt hi quibus succedendum est: cõueniẽtibus in vnũ fratribus ad concinendos psalmos quos quieturi ex more decantant: oñibus in ordine pedes lauẽt: hãc scilicet ab eis pro labore totius septimane benedictionis mercedem fideliter expetentes: vt eos explentes mandatum christi: emissa generaliẽ ab omnibus fratribus oratio prosequatur: que vel pro ignorationib⁹ intercedat: vel pro admissis humana fragilitate peccatis: ⁊ cõmendet deo velut sacrificiũ pinguẽ ꝓsumata eoꝝ ꝑuotiõis obsequia. Itaq̃ secũ/

da sabbati post matutinos hymnos alijs rursum succedentibus: vtensilia in quib⁹ ministrauerant ac vasa consignant: que tanta sollicitudine curaq; suscipientes custodiunt: ne quid ex eis imminuatur vl' pereat: vt credãt se etiã p minimis q̃busq; vasis tanq; p sacroscrĩs rõnem: nõ solũ dispẽsatori presenti: sed etiam dño redditurus: si forte aliquid ex eis negligentia eorũ fuerit imminutum. Cui⁹ disciplinę qui modus sit vel quãta fide ⁊ cautione seruetur: vno testimonio: qd̃ exempli gratia ponã: poterit⁹ agnoscere. Sicut eñ studemus satisfacere vestro feruori: quo plenã vniuersorũ cognitionem desiderantes: etiã ea que optime nostis hoc libello vobis cupitis iterari: ita veremur mensuram breuitatis excedere.

De tribus lẽticulę granis ab economo repertis: Capitu. XX

IA septimana cuiusdam fratris cũ preteriens economi⁹ tria lenticule grana vidisset iacere in terra: que hebdomadario festinanti dũ ea preparat coctioni: inter manus eius aqua qua diluebãtur elapsa sunt: cõfestim super hoc abbatem cõsuluit. A quo velut interuersor neglectorq; sacri peculij iudicatus: ab oratiõe suspensus ẽ. Cuius negligentie reatus nõ aliter ei remissus est: nisi cum publica penitentia diluisset. Non solum enim seipsos non esse suos: sed etiã oñia que sua sunt credunt dño ꝓsecrata. Propter qd̃ si quid fuerit in monasterio semel illatum: vt sacrosanctũ cũ oñi decernũt reuerentia debere tractari. Tantaq; fide vniuersa p̃curant atq; dispensant: vt etiã ea q̃ despectui habent̃: paruaq; reputãtur ac vilia: si vel loco mouerit vl' cõpetẽtius collocauerint: si gillonẽ aqua impleuerint: si ex eo cuiq; obtulerint ad bibendũ: si tenuẽ festucam de oratorio cellave submouerint: mercedẽ se consecuturos a domino tota credulitate confidant.

De spontaneo quorũdam fratrum ministerio: Capitu. XXI.

NOuimus fratres in quorũ septimana cũ accidisset tanta lignor penuria: vt nõ eẽt penitus vnde soliti cibi fratrib⁹ pararentur: ⁊ donec possent coempta deferri vt xerophagia cõtenti eẽnt: abbatis fuisset auctoritate p̃ceptũ: esset q̃ hoc vniuersis placitum: nec quisq; posset vllum coctiõis sperare pulmentũ: illos velut qui fructu ac mercede sui laboris ⁊ obsequij fraudarent̃: si in ordine vicis sue cibos fratribus non scõm consuetudinem parauissent: tantum sibi spõtanei opis ac sollicitudinis indiuisse: vt in illis aridis ac sterilib⁹ locis in q̃bus ligna nisi ꝗ fructiferis arboribus excidant̃: oñimodis nequeunt inueniri. Nec eñ vt apd̃ nos vl la reperiunt̃ fruteta syluestria: p extenta auia discurrentes: ⁊ eremum que versus mare mortuũ tenditur obeuntes: festucas tenues ac spinulas quas ventus huc illucq; disperserat: suo sinu ⁊ gremijs colligẽtes: cunctã solennitatẽ cibor spontaneis obsequijs prepararent: ita vt de solita prebitione nihil paterent̃ imminui. Tãta fide hec sua munia fratribus exhibentes: vt etiaz cũ illos honeste posset vel lignor excusare penuria vel abbatis imperium: pro fructu suo atq; mercede noluerint hac abuti licentia.

De egyptiorum typo qui ẽ super quotidianis fratrũ statutis obsequijs: Capitu. XXII.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Hec dicta sint scōm typum vt prefati sumus totius oriētis: quem etiam in partibus nostris necessario dicimus debere seruari. Ceteruz apud egyptios quib⁹ maxima cura est operis: non est hebdomadarum mutua vicissitudo: ne sub occasione huius officij ōnes ab operis canone impediātur: sed vni probatissimo fratrum cellarij vl'coquine cura committitur: qui perpetuo donec vires eius vl' etas admittit: iugiter opus istud exerceat. Hō enim magno labore corpis fatigatur: quia nec tāta cura inter eos parandorum ciborum vel coctiōis impenditur: quippe qui maxime xerophagijs vel homophagijs vtūtur: ⁊ apud quos secta singlis mensib⁹ porrorum folia: labsania: salfrictuz oliue: pisciculi minuti salliti: quos illi menominia vocant: summa voluptas est.

De obedientia abbatis ioannis per quā vsqz ad prophetie profectus est gratiam: Capi. XXIIII.

Et quoniaz hic liber de institutione est eius qui renunciat huic mundo: per quā scilicet introductus ad humilitatez veram ⁊ obedientiaz perfectā ceterarum quoqz virtutū culmina possit ascendere: necessariū reor quedam seniorū gesta quibus per hāc enitucere virtutem: exēpli gratia: sicut ꝓmisimus explicare: de multis admodum pauca carpētes: vt studentib⁹ sublimiora sectari: non solum incitamentū ex his vite perfecte: sed etiaz ꝓsiti forma procedat. Cōbrem duos vel tres pro libelli hui⁹ compēdio de tam innumera patruz multitudine ꝓferētes ponimus. Primū abbatem ioannē qui cōmoratus est iurta Lico quod est oppidū thebaidis: quiqz propter obedientie virtutem vsqz ad prophetie gratiam sublimat⁹: sic vniuerso claruit orbi: vt etiam regibus mundi huius merito suo redderetur illustris. Nam cum in extremis vt dixim⁹ thebaide partibus cōmaneret: non ante presumebat Theodosius imperator ad prepotentiū bella tyrannorū procedere: ꝗ oraculis illius aiaretur atqz responsis. Quibus cōfidens velut celit⁹ sibi delatis: trophea de bellis desperatis atqz hostib⁹ reportabat.

De ligno itaqz arido quod idem abbas ioanes ad arbitrium seniorīs sui quasi adolenduz rigare non destitit: Capi. XXIIII.

Hic itaqz beatus Ioannes ab adolescentia sua vsqz ad pfectam ac virilez etatē seniori deseruiens: donec ille in huius vite conuersatione duraui: tanta humilitate inhesit eius obsequijs: vt ipsi quoqz seni stuporem summū obedientia eius incuteret. Cuius hanc virtutem vtruz de vera fide ac profunda cordis simplicitate descenderet: an affectaticia esset: ⁊ quodāmodo coacticia atqz ad imperantis faciem preberet: volēs manifestius explorare: ꝗplura ei etiam superflua minusqz necessaria vl'impossibilia frequentius iniungebat. Ex quib⁹ tria ponam: per que manifestari possit volentibus scire vel mentis eius vl' subiectiōis integritas. Sumpsit itaqz de lignario suo senex virgultum: quod olim excisum vsibus foci fuerat preparatuz: dūqz coctionis retardaret occasio: non modo aridum: ꝫ prope putre iacebat temporis vetustate. Cunqz hoc coram ipso fixisset in terrā: ꝑcepit aduecta aqua quotidie bis rigari: vt sez diurnis humoribus radicatum: atqz per aquā in arborem diffusis ramis reuiuiscens: amenitatem oculis atqz umbraculū in estu feruenti subter residentibus

exhiberet. Quod preceptum venerationе solita sine vlla impossibilitatis consideratione suscipiens adolescens: ita quotidianis diebus expleuit: vt aquã per duo ferme milia indesinenter apportans: nullatenus lignũ rigare cessaret: atq; per totũ anni spacium nõ infirmitas corporis: non festiuitas solennitatis: nõ occupatio necessitatis vllius que illũ etiam honeste excusaret ab executione mandati: non denicq; hyemis asperitas intercedens: ab huius obseruatione p̃cepti potuerit impedire. Cũq; eius hanc sedulitatem tacitus senex latenter diebus singulis exploraret: ⁊ videret cum simplici cordis affectu mandatuz suũ velut diuinitus emissum sine vlla permutatione vultus vel rationis discussione seruare: sinceram humilitatis eius obedientiam comprobans: pariter etiã miserans tam longum laborem quẽ per totum anni spacium studio deuotionis impenderat: ad virgultuz aridum accedens: Quinquit ioãnes misit ne radices hec arbor an non? Cũq; ille se nescire dixisset: senex velut inquirens rei veritatem: ⁊ tanq̃ temptans vtrum iam suis radicib̃ niteretur: euulsit coram ipso leui cõmotione virgultũ: sicq; ꝓijciens illud: precepit vt deinceps rigare desineret.

De proiecto ab abbate ioanne vase vnico olei ad senioris imperium: Ca. XXV.

Itaq; cum huiusmodi exercitijs eruditus quotidie iuuenis in hac parẽdi virtute succresceret: ⁊ humilitatis eiꝰ enitesceret gratia: atq; obedientie suc suauis odor per monasteria vniuersa fragraret: quidã fratrum probatiõis: immo edificationis obtentu venientes ad senem: cum subiectionem eiꝰ quam audierant mirarentur: vocãs eum repente senex: Ascẽde ait: ⁊ sumens lenticulam olei: que sola in eremo suis vel aduenientiuz vsibus liquorem pinguedinis tenuissimuz ministrabat: deorsum proijce per fenestram. Quam ille cũ ad superiora concit̃ peruolasset: per fenestrã proferens cõminuendaz dimisit ad terram: parũ cogitãs vel retractãs precepti ineptiam: diurnam necessitatem: infirmitatem corporis: penuriam sumptuũ: cremi squalentis angustias ac difficultates: in qua etiaz si pecunia suppeditaret: nihilominꝰ perdita species inueniri repararicq; non posset.

Quẽadmodum abbas ioannes suo obedierit seniori ad aduoluendũ saxũ qõne a multis quidẽ possibile erat mouerī: Ca. XXVI.

Hijs rursum edificari cupiẽtibus obedientie huius exẽplo: vocãs eum senior: curre inquit ioannes: saxum illud huc aduolue q̃ totius. Qui cõfestim saxum immane quod turbe multe hominum vel mouere nõ possent: applicita nunc ceruice: nũc toto pectore: tanto nisu atq; conatu prouoluere contendebat: vt sudore omnium membroꝝ suorũ: nõ solũ totũ infunderet vestimentum: sed etiam saxuz ipsum suis ceruicibus humectaret: in hoc quoq; paruz metiens impossibilitatem precepti vel facti pro reuerentia senioris ⁊ obsequij simplicitate sincera: qua credebat senẽ tota fide nihil posse incassuz ac sine ratione precipere.

De humilitate ⁊ obedientia abbatis Lucij qua in proijciendo in fluuiu parũulo filio ex precepto senioris nõ hesitauit implere: Capi. XXVII.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Hucusq; abbatis iobis pauca dirisse de mltis sufficiat: Nūc abbat Mucij factū memoria dignū cōprehendā. Hic nāq; abrenunciare desiderās huic mūdo: tam diu ꝓ forib⁹ monasterij excubās pdurauit: donec immobili pseuerantia sua cōtra oēm cōsuetudinē cenobiorum cū filio suo paruulo qui octo circiter erat annorū: vt susciperet: eliceret. Cunq; tandē recepti fuissent: cōfestim non solū diuersis prepositis traditi: verū etiā celle habitatione seiuncti sunt: ne scilicet iugi visiōe puuli reminiscerēt patē: ex oñi sua quā renuncians abiecerat facultate atq; affectione carnali saltem sibi filiū supesse: ⁊ quēadmodū se iam diuitem nō eē sciebat: ita etiā patrē se eē nesciret. Nō vt plenius probaret: vtrū videlicet plus faceret affectionē sanguinis ac suorum viscerū charitatē: an obedientiā ⁊ mortificationē christi: quā renunciās quisq; pro eius debet amore preferre: de industria negligebat puulus: pannis potius q̄z vestimentis indutus: sordib⁹ quoq; ita obsitus ac fedatus vt offendere poti⁹ q̄z delectare paternos oculos posset q̄tiens ab eo fuisset aspect⁹: ꝗ etiā colaphis atq; alapis expositus diuersorū: quas plerū q̄z sub obtutib⁹ suis innocenti paruulo etiā gratis cernebat inferri: ita vt nūq̄z genas ei⁹ nisi lachrymarū sordentibus vestigijs videret infectas. Cunq; taliter infans sub oculis eius ꝑ dies singulos ageretur: ꝑ amore nihilominꝰ christi: ⁊ obedientie virtute rigida semp atq; immobilia patris viscera pmanserunt. Non em iam reputabat suū filiū quē secuz pariter obtulerat christo: nec curabat de presentibus eius iniurijs: sed poti⁹ exultabat q̄ eas nequaq̄z infructuose cernebat tolerari: parū cogitans de lachrymis eius: ꝗ de ꝓpria humilitate: ac perfectione sollicitus. Quā di strictionē mentis illius atq; immobilem rigorem peruidens cenobij senior: ad comprobandā penitus animi eius constantiā: cū plorare quadam die vidisset infantē: simulās se aduersus cū cōmotum: precepit patri vt tollens eū iactaret in flumen. Tunc ille velut a domio sibi hoc p̄ceptū esset: confestim celeri cursu rapiens filium: vlnis ꝓprijs vsq; ad oram fluminis aduexit iactaturus. Nō ꝑfecto feruore fidei ⁊ obedientie eiꝰ fuisset opere consummatū: nisi procurati fuissent de industria fratres: qui sollicite ripam fluminis obsiderent: ꝓiectū q̄z iam ⁊ quodāmodo de fluminis alueo puulū rapuissent: ⁊ consummationē precepti obsequio ꝓis ac deuotione cōpletam: ab effectu operis atq; ab ipso fine reuocassent.

Quēadmodū reuelatū sit abbati de patre mucio op⁹ eū abrae fecisse: ⁊ q̄ defuncto eidem abbati idem pater mucius i monasterij administratione successerit: Capitu. XXVIII.

Cuius fides atq; deuotio in tantū deo fuit accepta: vt diuino statim testimonio comprobata sit. Reuelatū nanq; est cōtinuo seniori: hac eum obedientia abrae patriarche op⁹ implesse. Cūq; breui tpe transacto idē abbas cenobij de mundi hui⁹ commoratione migraret ad dñm: hunc preponens cunctis fratrib⁹ successorez sibi: atq; abbatē monasterio dereliquit.

De obedientia fratris qui decem sportas circūferēs publice distraxit ad abbatis imperium: Capi. XXIX.

Non tacebimus etiam nobis cognitum fratrem fin seculi

huius ordinem summe familie. Mã patre comite ac ditissimo oriundus fuit: studijs quoq; liberalibus non mediocriter institut⁹. Qui relictis parentibus cum ad monasteriũ peruolasset: ad cõprobandã mentis humilitatez vel fidei et⁹ ardorem: confestim ei a senioze p̃ceptũ est: vt decez sportas quas necesse nõ erat publice vendicari: ceruicibus suis onerans distrahẽdas per plateas circũferret: adiecta cõditione qua diuti⁹ in hoc officio retineretur: vt si forte eas vnus pariter coemere voluisset nõ cederet: sed singillatim eas querentibus venũdaret. Quod ille tota deuotione cõpleuit: ⁊ omni ꝓfusionis verecundia pro noĩe ac desiderio christi calcata: sportas humeris suis imponens precio statuto distraxit: ac pecuniã ad monasterium reportauit: ne quaq; pter ritus tã vilis ⁊ insueti officij nouitate: nec considerans indignitatem rei: nataliũq; splendorẽ: ac venditionis iniuriam: dum illam christi humilitatez q̃ est vera nobilitas: ꝑ obedientie gratiam desiderat obtinere.

De abbatis pynufij humilitate: q̃ relicto cenobio celeberrimo cui presbyter p̃erat: longinquũ monasterium in quo velut incipiens susciperetur desiderio subiectionis expetijt:

Capi. XXX.

Cartat nos libelli mod⁹ ad finẽ tendere: sed obedientie bonũ que inter ceteras virtutes primatũ tenet: non patit nos eorũ gesta qui per hanc claruerunt penitus silẽtio p̃terire. Propt q̃ vtrũq; cõgrue tẽperantes: id est tãbreuitati q̃z studiosoꝝ desiderijs atq; vtilitatibus seruientes: vnũ adhuc ponemus humilitatis exemplũ q̃ non ab incipiẽte ſ a perfecto atq; abbate cõpletũ: non soluz iuniores instruere: ſ etiã seniores ad perfectã humilitatis virtutem lectione sua poterit incitare. Vidimus itaq; abbatem pynufium: qui cũ esset immanis cenobij p̃sbr: q̃ est ĩ egypto non longe a panefisi ciuitate: ⁊ pro ipsa reuerentia: vel vite sue: vel etatis: vel sacerdotij: cũ ctis honorabilis ac venerandus existeret: Videẽs se ꝑ hoc ipso humilitatẽ illam quaz ſm sue mentis ardorem cõcupierat exercere nõ posse: nec habere q̃ virtutem desiderate subiectionis extẽderet: clam fugiẽs de cenobio secessit solus in thebaidos vltimas partes. Ibiq; deposito habitu mõachorum: assumpta seculari veste cenobium tabenensiotaꝝ expetijt: quod sciebat cunctis esse districtius: ⁊ in q̃ se vel pro longitudine regionis credidit ignorandũ: vel ꝑ magnitudine monasterij ac multitudine fratrũ facile posse celari. Vbi diutissime ꝑ foribus perseuerans: cunctoꝝ fratrum genibus pronolutus: vt susciperetur summis precib⁹ exorabat. Cunq; multo despectu tãdez fuisset admissus: q̃ sez decrepit⁹ senex ⁊ qui omnẽ suaz peruixisset etatẽ ingredi cenobiũ postularet: quo tempore iã ne deseruire quidẽ suis voluptatibus p̃ualeret: ac ne hoc quidẽ ip̃m causa religionis expetere eũ assererent: ſ famis ⁊ inopie necessitate ꝓstrictũ: vt seni nulliq; opi penit⁹ apto: horti cura diligẽtiaq; mãdat. Quã sub alio fratre iuniore q̃ eũ sibi creditũ retinebat exercẽs: sicidẽ subdebat: tantaq; obedientia desideratam humilitatis excolebat virtutem: vt nõ solũ ea que ad horti curam diligentiãq; pertinebant: verũ etiã vniuersa officia que cunctis erãt aspera vel indigna: atq; ab oñib⁹ ducebant horroꝝ: tota quotidie sedulitate cõpleret. Ꝓplura etiã nocte consurgẽs ita furtim nullo teste vel conscio tenebzis occulẽ,

tibus efficiebat: vt penitus auctorē
operis nemo deprehēderet. Cum q̃q
ibidē triennio delitescēs: dispersis
p vniuersam egyptū vbiq̃ fratribꝰ
quereretur: a quodā tandē visus q̃
de egypti partibus cōmearat: vir po
tuit pre humilitate habitꝰ sui ac vi
litate officij quod gerebat agnosci.
Mā sarculo deorsum incurrus laxa
bat olerib⁹ terram: deinde stercus
humer⁹ suis aduectans: eor radici
bus ingerebat. Cū q̃q hec intuēs fra
ter sup agnitione eius diutissima fu
isset hesitatione detentus: ꝓius tā
dem accedens: ⁊ non solū vultum ſ
etiā sonum vocis diligenter explo
rans: ad pedes eius cominus proci
dens: primo quidem super hoc stu
porem summum videntibus cūctis
incussit: cur videlicet istud fecerit ei
qui apud ipsos velut nouicius ac ō
seculo nuper egressus habebat ex
trem⁹: Post vero miraculo sunt ma
iore pcūlsi: cum eius nomē q̃ ap̄ō
ipsos quoq̃ magna fuerat opinione
cōpertum protinus ꝓdidisset. A q̃
vniuersi fratres prioris ignorantie
veniam postulantes: q̃ eum vide
licet tanto tpe inter iuniores ac par
vulos deputassent: Inuitum ac flen
tem (q̃ invidia diaboli digna sibi
fuisset conuersatione atq̃ humilita
te fraudatus: quā diutissime requi
sitam tandem aliq̃ū se inuenisse gau
debat: nec meruisset vitā suam in il
la quā arripuerat subiectiōe finire)
ad propriū cenobiū reduxerunt: cu
stodientes eum summa diligentia:
ne ab eis quoq̃ similiter quoq̃ di
lapsus aufugeret.

Quēadmodum abbas pynufius reductus in monasteriuz suū: modico tēpore cōmorans iterū fugerit in partes syrie: Ca. XXXI.

Vbi cum fuisset modico tem
pore demorat⁹: eodē rursus
humilitat⁷ desiderio atq̃ ar
dore succensus: captās nocturna si
lentia: ita diffugit: vt iam ꝓuinciam
non vicinam: ſ ignotas ⁊ alienas lō
geq̃ diuisas regiōes expeteret. Nā
conscendens nauē in palestine par
tes cōmeare festinauit: credēs se tu
tius latitaturum: si ad illa semetipm
aspōrtaret loca in quib⁹ ne nomen
quidez suum fuisset auditum. Quo
cum aduenisset: nostrum monasteri
um ꝓtinus expetiuit: quod non lon
ge fuit a speleo in quo dñs noster ie
sus christus ex virgine nasci dignat⁹
est. In quo permodico tempore de
litescēs: scdm sententiā dñi: tanq̃ ci matth. 5.
uitas super montem posita diutius
abscondi non potuit. Nam ꝓtinuo
quidam fratrū qui ad loca sancta ō
egypti partibus orationis causa cō
uenerant: agnitum eū summa vi p̄
cum ad cenobium suum reuocarūt.

Quē precepta dedit idem abbas Pynufi⁹ fratri quē in suo monasterio sub nostra recipiebat presentia: Capi. XXXII.

Hanc igitur senem pro illa q̃
nobis fuerat apud ipsum in
monasterio nostro familiari
tas: cū post hec in egypto studiosiſſi
me requisissem⁹ exhortationē quaz
dedit fratri quē sub nostra p̄sentia ī
cenobio suo recipiebat: quia puto
ex hac posse aliquid instructiōis ac
cidere: animus est opusculo huic in
texere. Nosti ait quot dieb⁹ p fori
bus excubans: hodie sis receptus.
Cui⁹ difficultatis causaz p̄mit⁹ de
bes agnoscere. Poterit enim tibi in
hac via quā ingredi cōcupiscis mul
tū ꝓferre: si rōne ei⁹ agnita ad chri
sti seruitium cōseq̃nter ac sicut opor
tet accesseris.

Q̃ sic̄ magna remuneratio monacho debet scdm institutionē patrū laborati: ita ⁊ pena similiter tribuatur:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Et iccirco non debeat quis facile admitti in monasterio: Ca. XXXIII.

Sicut nanq; immensa gloria fideliter seruiẽtibus deo: ac ꝓm regule institutionẽ ei coherentib⁹: reprõmittitur ĩ futurum: ita pene grauissime preparant⁹ his qui tepide eã negligenter q; fuerint executi: & ꝓm hoc qd̃ ꝓfessi sunt: vl̃ quod ab hoĩbus esse credunt⁹: fructus etiam cõgruos sanctitatis: eidẽ exhibere neglexerint. Melius ẽ eñ scõm scripture sententiã non vouere quenq̃: q̃ vouere & nõ reddere. Et: Maledict⁹ q̃ facit opus dei negligẽter. Ideo igitur a nobis diutissime refutatus es: nõ qz tuã vel omniũ salutem nõ toto desiderio cupiamus amplecti: & his qui ad christũ cupiunt peruenire: etiã procul occurrere nõ optemus: sed ne temere recipientes: & nos apud deuz leuitatis: & temetipsum reum grauioris supplicij faceremus: si ad presens facile susceptus: nec pondus professionis huius intelligens: vel destitutor p⁹ hec vel tepidus extitisses. Quã obrem ipsam causam abrenũciationis debes in ꝑmis agnoscere. Qua pspecta: q̃d te oueniat agere: ex eiꝰ ratione manifestus instruaris.

Eccs. 5.

Hiere. 48

Q abrenũciatio nostra nihil sit aliud q̃ mortificatio & imago crucifixi: Ca. XXXIIII.

Abrenũciatio nihil est aliud q̃ crucis ac mortificatõis ĩdicium. Ideoq; noueris hodierno die te huic mũdo & actibus eius ac desiderijs esse defunctuz: teq; ꝓm aplm mũdo huic eẽ crucifixũ: tibi q; hũc mundũ. Considera q̃ cõditiões crucis sub cuius te deinceps sacramento oportet in hac luce versari: qz iam tu non viuis: sed ille viuit in te qui est crucifixus pro te. Eo ergo habitu ac figura qua ꝓ nobis in patibulo fuit ille suspensus: nos quoq; necesse est ĩ hac vita degere: vt scz ꝓm dauid affigẽtes timore domini carnes nostras: vniuersas voluntates nr̃as ac desideria: non nr̃e cõcupiscentie seruientia: ꝓ mortificationi eius habeamus affixa. Sic eñ dñi preceptũ ĩplebim⁹ dicẽtis: Qui nõ accipit crucẽ suã & sequit⁹ me: nõ est me dign⁹. Qz forte dicas: Quõ potest homo crucẽ suã iugiter portare: vel quẽadmodũ viuens quis possit esse crucifixus? Audi rationẽ breuiter.

Bal. 6.

Bal. 2.

Psã. 118.

math. 10.

Q crux nostra timor domini sit: Ca. XXXV.

Crux nostra timor dñi ẽ. Sicut ergo crucifixus quis iam non pro animi sui motu mẽbra sua quoq; mouendi vel cõcurrendi habet potestatẽ: ita & nos voluntates nostras ac desideria nõ ꝓm id quod nobis suaue est ac delectat ad presens: sed ꝓm legem domini q̃ nos illa constringerit: applicare debemus. Et sicut is qui patibulo crucis affigitur: non iam presentia contemplatur: nec d̃ suis affectationib⁹ cogitat: non pro die crastino sollicitudine curaq; distenditur: nulla possidendi concupiscẽtia permouetur: nulla superbia: nulla contẽtione: nulla emulatione succendit⁹: non de p̃sentibus dolet iniurijs: non preteritaruz iam recordatur: seq; cum adhuc spirat in corpore: cunctis elemẽtis credit esse defunctum: illuc ꝑmittens sui cordis intuitum: quo se non dubitat illico transituz: ita nos quoq; timore dñi crucifixos: oportet his omnib⁹ id est nõ solũ carnalib⁹ vitijs verũ etiã ipis elemẽt⁹ mortuos eẽ: illuc hãtes oc̃los aĩe nr̃e defixos: quo nos sperare debem⁹ momẽtis singulis migraturos. Hoc enim mõ mortificatas poterim⁹ vnũsas concupias nr̃as & affect⁹ hr̃e carnales.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Q renunciatio nostra nihil prosit si ijsdem quib' renunciauim' implicemur:

Capi. XXXVI.

Caue ergo ne qd aliqn eorum resumas que renunciãs abiecisti: ⁊ ꝓta dñi interdictũ de agro eu ãgelice opationis reuersus: inueniaris tunica tua q̃ te expoliaueras reuestiri: neq ad humiles terrenasq mundi huius ꝓcupiscentias ac studia reuoluaris: ⁊ contra eu ãgelij mandatũ de perfectõis tecto descẽdens: tollere aliq̃d presumas ex his que abrenuncians abdicasti. Caue ne parentũ: ne affectionis pristine recorderis: ⁊ ad curas huius seculi sollicitudinesq reuocatus: fm saluatoris sententiã ponẽs manũ tuam super aratrũ ⁊ aspiciẽs
Luce.9. retro: regno celoq aptꝰ esse non possis. Caue neq ũ supbiã quã nunc incipiens ardore fidei ac pia humilitate calcasti: cum ceperis psalmoq vel pfessionis huius quandã noticiam degustare: paulatim elatus resuscitare mediteris: ac fm aplĩ sententiã
Gal.2. Que destruxisti iterũ reedificãs p̃uaricatorem ꝓstituas temetipsum: sed potius vt in hac nuditate quam corã deo ⁊ angelis eius pfessus es ad finem vsq pdures. In hac quoq humilitate ac patiẽtia: qua vt susciperis in monasterio decem diebꝰ p fozibꝰ perseuerãs multis lachrymis implorasti: nõ solũmodo persistas: verũ etiaz pficias atq succerescas. Satis em̃ miserũ est vt cũ debeas a rudimentis ac primordijs tuis prouehi ⁊ ad pfectionẽ tendere: etiã ab ipis incipias ad inferiora decidere. Non em̃ qui ceperit hec: sed
matth.10 et.24. qui perseuerauerit in his vsq in finem: hic saluus erit.

Q diabolus nostro fini sp insidiet: ⁊ nos eius caput iugiter obseruare debeamus:

Ca. XXXVII.

Versutus em̃ serpẽs calcanea nostra semp obseruat: id est insidiat̃ exitui nostro: ⁊ vsq in finẽ vite nostre nos supplantare conatur. Et iccirco bñ cepisse nihil pderit: nec pleno feruore renunciationis arripuisse principia: si hec ꝓgruꝰ etiã finis sit̃ nõ ꝓmẽdauerit atq ꝓcluserit: xp̃iq humilitas atq pauptas quã nũc corã ipo pfessus es: vsq ad extremũ vite quẽadmodũ arrepta ẽ a te ñ fuerit custodita. Qd vt possis implere: tu eius capita: id est cogitationuz p̃ncipia semp obsua: ad seniorem scz mox ea deferens. Ita em̃ disces pnitiosa eiꝰ initia ꝓterere: si nihil ex eis seniori tuo erubueris reuelare.

De renunciantis preparatione aduersuz tẽptatões: ⁊ de paucis imitandis:

Ca. XXXVIII.

Qa propter fm scpture sententiam: egressus ad seruiendum dño: sta in timore dei: ⁊ p̃para aiam tuã nõ ad requiẽ: non ad securitatem: nõ ad delitias: ꝑ ad tẽptationes ⁊ angustias. Per multas em̃ tribulatiões oportet nos intrare in regnũ dei. Angusta nãq ẽ porta ⁊ arta via q̃ ducit ad vitaz: et pauci sunt q̃ inueniũt eã. Cõsidera g̃ te ꝏ paucis ⁊ electꝭ effectũ: ⁊ ne exemplo ac tepore multitudis refrigescas: ꝑ viue vt pauci: vt cũ paucis i
Eccli.2. Act.14. matth.7. uenire merearis in regno dei. Multi em̃ sunt vocati: pauci ꝏ electi. ⁊ pusillus ẽ grex: cui cõplacuit p̃ri hereditatẽ dare. Itaq nõ leue nouerꝭ esse pctũ: pfectiõez pfessuz quẽpiam ea q̃ sunt imperfecta sectari. Ad quẽ pfectionis statum his gradibꝰ atq hoc ordine peruentur.
matth.20 et.22. Luc.12.

Quo ordine q̃s ad pfectionẽ valeat peuenire: p qua timore dei ad charitatẽ co-

sequenter ascendat:

Capitulũ. XXXIX.

Principiũ nostre salutis eius/ dēq; custodia: sicut dixi: timor dñi est. Per hũc enim & initiũ conversionis & vitiorũ purgatio & virtutũ custodia: his qui imbuuntur ad viam pfectionis: acquiritur. Qui cuz penetrauerit hoīs mentē: ꝓtēptum ei rerũ oīm parit: obliuionē parentũ: mũdiq; ipsi⁹ gignit horrorē. Contemptu aũt ac ꝓuatione facultatũ oīm: hũilitas acquiritur. Humilitas xo his indicijs comprobat. Prio si mortificatas i sese habeat oēs voluntates. Secō si nō solum actuũ suorũ verũ etiã cogitationuz nihil suũ celauerit seniorē. Tertio si nihil sue discretioni ꝗ iudicio eiꝰ vniuersa cōmittat: ac monita eiꝰ sitiens ac libēter auscultet. Quarto si in oībus seruet obedientiã: mansuetudinē: & patiētie ꝓstãtiã. Quinto si nō solũ iniuriã inferat nulli: ꝗ ne ab alio quidē sibimet irrogatam doleat atq; tristetur. Sexto si nihil agat nihil ꝓsumat quod nō vel cōmunis regula vel maiorꝰ cohortantur exēpla. Septio si oī vilitate cōtentus sit: & ad oīa se que sibi preciplunt velut opariũ malũ iudicauerit & indignũ. Octauo si semetipm cunctis inferiorē nō supficie pronũciet labiorꝰ: ꝗ intimo cordis credat affectu. Nono si lĩguã cohibeat: vl nō sit clamosꝰ ĩ voce. Decimo si nō sit facilis ac prompt⁹ in risu. Talibus nãq; indicijs & his silib⁹ hũilitas vera dinosciē. Que cũ fuerit in veritate possessa: cōfestim te ad charitatē q timorē nō habet: gradu excellētiore pducet: p quã vniuersa q̃ pri⁹ nō sine pena formidinis obꝓuabas: absq; vllo labore velut naturaliter incipies custodire: nō iã cōtēplatione supplicij vel timoris vl/ lius: sed amore ipius boni & delectatione virtutum.

Q nō debeat monach⁹ exemplã pfectionis a multis expetere: ſz ab vno vel paucis:

Capi. XL.

Ad quod vt valeas facilius puenire: exēpla tibi sunt imitationis ac vite pfecte in cōgregatōe cōmorãti: a paucſ ĩmo ab vno vel a duob⁹ nō a plurib⁹ expetēda. Nã ꝑter id qd̄ examiãta vita atq; ad purũ excocta repit in paucis: etiã istud ex ꝗ vtilitatis accidit: qd̄ ad pfectionē ꝓpositi hui⁹: id est cenobialis vite diligentius q̃s vni⁹ imbuitur ac formatur exemplo.

Quarũ debilitatũ similitudine suscipere debeat q̃ in cenobio cōmorãtur:

Capi. XLI.

Que oīa vt possis ꝓsequ: & ꝗ hac regl'a spiritali ꝓpetuo p/ durare: tria ꝗ in ꝓgregatiōe necessario custodiēda sũt tibi: vt. s. ꝗm psalmiste sentētiã: Ego aũt tanq̃ surdus nō audiebã: & sicut mut⁹ q̃ nō apit os suũ: & fact⁹ sum sic hō nō audiēs: & nō hãs ĩ ore suo increpationē. Tu q̃z velut surd⁹ ac mut⁹ & cecus incedas: vt absq; illi⁹ ꝓtemplatiōe q̃ tibi fuerit ad imitandũ merito pfectiōis elect⁹: vniuersa q̃cũq; videris min⁹ edificatiōis habētia: velut cec⁹ nō videas: ne aĩat⁹ eorũ q̃ ꝗ agunt auctoritate vl forma: ad id qd̄ deterius est: & qd̄ aĩ dãnauerras: traducaris. Si inobedientē: si ꝓtumacē: si detrahentē audieris: vl secus q̃ tibi traditum est aliq̃d admittentē: nō offendaris: nec ad imitanduz eũ tali subuertaris exēplo: ꝗ vt surdus q̃ hec penit⁹ nec audieris vniuersa trãsmittas. Si tibi vel cui q̃ quitia: si irrogant iniurie: esto ĩmobilis: & ad rñsionē taliōis vt mutus auscultas: ꝓ hũc psalmiste xo siculũ ĩ corde tuo decãtans: Dixi custodiã vias meas: vt nō delinquã ĩ

Ps. 37.

Ps. 38.

lingua mea. Posui ori meo custodiam cũ cõsisteret pctor aduersũ me: obmutui ⁊ hũiliat⁹ sum ⁊ silui a bonis. Ecce ⁊ quartũ ꝑ ꝑ oib⁹ excole: qõ ꝑ q.ꝑ. diuim⁹ tria ornet atq; cõmendet. i. vt stultũ te ꝓm apli sen
1. Cor. 3. tẽtiã facias in ꝑ mõo: vt sis sapiẽs: nihil scz discernens nihil diiudicãs ex his q̃ tibi fuerint ĩpata: ꝑ cũ omni simplicitate ac fide obediãm sp exhibeas: illud tm̃mõ scm̃: illud vtile: illud sapiẽs eẽ iudicãs: q̃cq̃d tibi vl' lex dei: vel senioris examẽ idixerit. Tali em̃ institutiõe fundat⁹: ſꝑ hac disciplia poter⁹ durare ꝑpetuo: ⁊ ꝓ cenobio nullis tẽptationib⁹ inimici nullis factionibus deuolueris.

Qz bonum patiẽtie suę nõ debeat monach⁹ de aliorũ sperare virtute: sz de sua lõganimitate: Ca. XLII.

Ergo patiaz tuã nõ debes de alioz sperare ꝓtute: id ẽ vt tũc eã tm̃mõ possideas: cũ a nemine fueris irritat⁹: qõ ne possit nõ euenire: tue non subiacet ptãti: ꝑ poti⁹ de hũilitate tua ⁊ lõganimitate: que in tuo pẽdet arbitrio.

Recapitulatio expositiõis p qua mõach⁹ ad pfectioẽz possit ascendere: Ca. XLIII

Et vt ꝑ oia que latiozi ſmone digesta sunt: cordi tuo facilius inculcent: ac tenacissime tuis sensib⁹ valeãt inherere: q̃dã ex his breuiarium colligaz: p qõ possis breuitate ⁊ cõpendio mãdator memoriẽ vniuersa cõplecti. Audi q̃ paucis ordinẽ: p quẽ ascendere ad pfectionẽ summã sine vllo labore ac difficultate valeas. Pzincipium nre salutis sapiẽtieq; scõm scripturas: timor dñi ẽ. De timore dñi nascit cõpunctio salutaris. De compunctiõe cordis ꝓcedit abrenũciatio. i. nuditas ⁊ ꝓtẽpt⁹ oim faultatũ. De nuditate hũilitas ꝓcreatur. De hũilitate mortificatio volũtatũ generat. Mortificatiõe volũtatum extirpantur atq; marcescunt vniuersa vicia. Expulsiõe vitiorum ꝓtutes fructificãt atq; succrescunt. Pullulatione virtutũ puritas cordis acquirit. Puritate cordis apostolice charitatis perfectio possidetur.

Explicit de institutis renũciantium liber quartus.

Incipit annotatio capitulorum libri quinti de spiritu gastrimargie:

Ca. j. Transitus de institutis cenobiorum ad colluctationem octo ꝓncipaliũ viciorum.

ij Ex cause viciorum sicut ĩ oib⁹ ĩmorant: ita ab oib⁹ ĩgrantur: ⁊ qz ad manifestandas eas dñi egeam⁹ auxilio.

iij Ex ꝓma nob colluctatio sit adũsus spm̃ gastrimargie: id est ꝓcupiscentiã gule.

iiij Testimoniũ abbat⁹ Antonij q̃ docet vnãquãq; virtutẽ ab illo q̃ eã peculiariꝰ possidet expetendam

v Ex nõ possit ab oib⁹ vniformis ieiunior regla custodi

vj Ex nõ solo vino mẽs (ri. inebrietur.

vij Qua rõne ĩfirmitas carnis puritatẽ cordis nequeat ĩ

viij Quo pfectio ꝓti (pedire. nẽtie fine esca sumẽda sit.

ix De mẽsura castigationũ assumẽdarum: remedioq; ieiu

x Ad ꝓseruandã mẽtis (nij. ⁊ corpis puritatẽ: abstinentiã ciborum nõ posse sufficere.

xj Concupiscẽtias cordis non extinguit: nisi cũ omni extirpatione viciorum

xij De agone carnali ctiã spiritalis agonis imitationẽ cẽ sumendam.

xiij Ex nisi gule fuerim⁹ vitio liberati: neq̃q̃ possumus ad pugnas interiorꝭ hoꝭ p/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

xiiij Quō possit gule (uenire.
ꝛcupiscentia supari.
xv Quō ad custodiendaz cor/
dis sui puritatē: monachꝰ
semp debet esse intentus.
xvj Qz monachꝰ fm olympiaci
certaminis mozē non possit
spiritales ꝛficere pugnas:
nisi obtinuerit bella carna
xvij Qz fundamentuz ac (lia.
basis spiritalis agōis: ī ga
strimargie sit certamīe col/
xviij Per q̄t genera cer (locata.
taminū atq̄z palmarū bea/
tus aplus ad cozonā subli/
missimi agonis ascēderit.
xix Qz athlete xpi donec in cor/
pe ꝛmozat: pugna ñ desit.
xx Qz nō debeat monachus su/
mēdi cibi tēpus excedere: si
vult ad pugnas interiozū
certaminū peruenire.
xxj De interiozi monachi pace ⁊
abstinētia spiritali
xxij Qz iccirco nos opozteat exer
cere ꝛtinētiā corpalez: vt p
ipaz pueniamꝰ ad spiritale
ieiuniū. (debeat.
xxiij Qualis esse monachi cibus
xxiiij. Qz in egypto indifferēter vi/
dimus sub aduētu nro sol/
ui quotidiana ieiunia.
xxv De ꝛtinētia senis q̄ ita sexies
cibū sū psit vt ꝓuaret esuriē.
xxvj De eo sene q̄ in cella sua escā
nunq̄z solus accepit.
xxvij Quid de fructu studij pfessi
sint abbas pesius ⁊ iobes.
xxviij Quā exēpli sui pfessionem
abbas iobes discipulis reli
querit discessurus.
xix De abbate machete inꝰ col/
lationes spiritales nūq̄z doz
mitāte ⁊ semp iter terrenas
fabulas obdozmiente.
xxx Eiusdē senis de nemine iudi
xxxj Increpatio eiusdē (cando.
senis cū frēs inter spirita/
les collationes dormitātes:
ad narrationē ociose fabu/
le vidisset expergefactos.
xxxij De eplis pus q̄z legerent in/
xxxiij De absolutione q̄sti/ (cēsis.
onis quā abbas theodozꝰ
ozando pmeruit.
xxxiiij De snia eiusdē senis q̄ docu/
it q̄ studio mōachꝰ possit as/
seq̄ sciaz scripturarū.
xxxv Increpatio eiusdē senis cuz
ad meā cellulaz media no/
cte venisset
xxxvi Descriptio eremi q̄ est ī diol
co in q̄ anochozete cōmo/
rantur.
xxxvij De traditis nobis ab abbate
archebio cū īstructu suo cel/
xxxviij De debito qd abbas (lis.
archebius manuū suarum
labozc p matre dissoluit.
xxxix Qua simulatione cuiusdam
senis abbati symeoni cum
ociosus esset: opus manuū
sit puisum
xl De pueris qui deferētes ad
egrotantē fic: nō degusta/
tis eisdē fame ī eremo de/
xlj Sentētia abbatꝰ (fecerūt.
macharij ō obsuātia mōa/
chi vl tanq̄z diutissime victu
ri vl tāq̄z q̄tidie mozituri.

Explicit annotatio capi.

Incipit liber quintus ō spiritu gastrimargie.

Trāsitus de institutis cē/
nobioz ad colluctationez
octo principalium vitioz:
Capi. I.

Quintus nob iuuante deo lib iste pcudit. Nā pꝰ q̄ttuoz libellos q̄ su per institutis mona choz digesti sūt: nū chrrripe collucta tionez adūsus octo pncipalia vicia: vtis ozonibꝰ dño ꝓfortāte dispeni/

mus: id est primũ gastrimargie que interpretat gule cõcupiscẽtia. Secũdũ fornicatiõis. Tertũ philargyrie qõ intelligit auaricia: vel vt ppri exprimat amor pecunie. Quartũ ire. Quintũ tristicie. Sextũ acidie qõ ẽ anxietas siue tediũ cordis. Septimũ cenodoxie: qõ sonat vana seu ianis glia. Octauũ superbie. Quẽ ineuntes agonẽ: tuis pcib⁹ o beatissime papa casto: nũc impẽsius idigem⁹: vt primũ naturas eorũ tã minutas tam occultas tãq obscuras inuestigare cõdigne: deinde causas eorũdem sufficienter exponere: tertio vt idoneas curatiões eorũ ac remedia possimus inferre.

Qr causę vitiorũ sicut in omnib⁹ ignorant: ita ab omnib⁹ ignorat: t quia ad manifestãdas eas dñi egeam⁹ auxilio: Cap. II.

Quarũ passionũ cause quemadmodũ cũ patefacte fuerit traditionib⁹ seniorũ: ab omnibus ptinus agnoscunt: ita prius q̃ reuelent cum ab ipis vniuersi vastemur: t in cunctis hominib⁹ ignorentur: ab omnib⁹ ignorant. Ver eas ita nos aliquatenus explicare posse cõfidimus: si intercessionib⁹ vestris ad nos quoq ille q̃ p Esaiã platus ẽ sermo dñi: dirigat: Ego aũ te ibo:
Esa. 45. et potẽtes terre humiliabo: portas ereas pfringã: t vectes ferreos conterã: t aptam tibi thesauros absconditos t arcana secretorũ. Vt nos q̃z verbũ dei pcedens: primũ terre nre potẽtes humiliet: id est has easdem quas expugnare cupim⁹ noxias passiones: dñationẽ sibi ac tyrannidẽ seuissimã in nostro mortali corpe vendicãtes: easq faciat indagini nostre atq expositioni succũbere: t ita nostre ignoratiõis portas effringẽs: ac vitiorũ vectes excludentiũ nos a vera sciẽtia pterẽs: ad secretorũ nostrorũ nos arcana pducat: ac fm aplum illuminatis nobis reuelet ea que sũt absco dita tenebrarũ: t manifestet cõsilia cordiũ: vt sic ad tetras vitiorũ tenebras: purissimis oclis aĩe penetrantes: patefacere eas ac pducere possim⁹ ad lucẽ: earũq causas atq naturas his vl' qui caruerũt eis vel adhuc obligati sunt: pandere valeamus: t ita fm pphetã trãseuntes p ignẽ vitiorũ: diriissime nostras exurẽtiũ mentes: pfestim p aquas quoq virtutũ extinguentiũ sez ea transire possim⁹ illesi: ac spiritalib⁹ remedijs irrigati: ad refrigeriũ pfectiõis puritate cordis mereamur educi. 1. Cor. 4.

Qr pma nobis colluctatio sit aduersus spũ gastrimargie: id est concupiscẽtia gule: Cap. III.

Ita q̃q primũ nobis ineundũ certamẽ est aduersus gastrimargiã quã diximus gule eẽ cõcupiscentiã. Et in primis de mõie iuniorũ t escarũ qualitate dicturi: rursus ad egyptiorũ traditiões ac statuta recurremus: quibus sublimiorũ continentie disciplinã: et pfectaz discretionis inesse rõnẽ null⁹ ignorat. γαστρι μαργια

Testimoniũ abbatis antonij quo docet vnamquãq virtutẽ ab illo qui eã peculiari⁹ possidet expetendã: Capitulũ. IIII.

Vetus nanq est beati antonij admirabilisq sententia: monachũ qui post cenobiale prepositũ fastigia nititur sublimiorũ pfectionis attingere: t apphenso discretionis examine: pprio iam potẽs est stare iudicio: atq ad arcem anachoreseos puenire: mime debere ab vno eq̃uis summo vniuersa genera virtutũ expetere. Alij enim sciẽtie floribus exornat: alter discretiõis rõe robustis⁹ cõmunit: alter patiẽtie gratitate fundat: alij humilitatis: alij

De spiritu gastrimargie.

cōtinentie virtute p̄ferr: alius simplicitatis gr̄a decorar. Hic magnanimitatis: ille misericordie: iste vigilia: hic taciturnitatis: ille laboris studio supeminet ceteros. Et idcirco monachum spiritalia mella cōdere cupientē: velut apem prudentissimā debere vnam quāq; virtutem ab his qui eam familiari⁹ possidēt: deflorare: ⁊ in sui pectoris vase diligēter recondere: ne quid minus aliq̄d habeat discutere: sed hoc tantū quid virtutis habeat ꝓtemplari studiose q̄ decerpe. Cūctas nanq; si ab vno volumus mutuari: aut difficile: aut certe nunq̄ idonea ad imitandū nobis exempla poterūt reperiri. Quia
1.cor.15 licet necdū christū omnia factū fm aplm videamus in omnibus: tm hoc modo possumus eū: id est per ꝑtes in omnib⁹ inuenire. De ipso eim dicitur: Qui fact⁹ est nobis ex deo sapi-
1.Cor.1. ētia: iusticia: sanctitas ⁊ redemptio. Dum ergo in alio sapiētia: in alio iusticia: in alio sanctitas: in alio māsuetudo: in alio castitas: in alio humilitas: in alio patiētia reperir: mēbratim christus p̄ vnumquēq; nūc sanctor diuisus est. Cōcurrentib⁹ vero vniuersis in vnitatē fidei ac virtut⁹: reddir in virum perfectū: plenitudinē sui corporis: in singulor mēbrorū compage ac ꝓprietate perficiēs. Donec ergo veniat illud temp⁹ quo sit deus omnia in omnib⁹: in pnti pōt hoc quo diximus mō: id est per ꝑtes virtutū esse in omnib⁹ deus: licet nōdum per plenitudinem earum omnia sit in omnib⁹. Quia licet vnus religionis nostre sit finis: ꝓfessiones tamen diuerse quib⁹ ad deū tendim⁹: sicut in collationibus senior plenī⁹ disputandum est. Ideoq; discretionis ⁊ continentie forma ab his ē nobis pecularius expetenda: a quibus virtutes has per gratiā spiritussancti vberius videmus effluere: nō q̄ vllus que in multos diuisa sunt solus possit acquirere: sed vt in his bonis quor capaces esse possumus: ad eor nos imitationez qui ea peculiarius obtinuere: tēdamus.

Qr nō possit ab omib⁹ vniformis ieiuniorū regula custodiri: Ca. V.

Iacq; super ieiuniorū modo haud potest facile vniformis regula custodiri: quia nec robur vnū cunctis corporib⁹ inest: nec sicut cetere virtutes animi solius rigore patrant. Et idcirco quia nō in sola fortitudine mentis animeq; cōsistunt: cum corporis eim possibilitate participant: talem super his diffinitionē traditam nobis accepimus: diuersum esse refectionis quidem tēpus ac modum ⁊ qualitatē: ꝓ impari scilicet corpor statu vel etate ac sexu: vnā tamen esse omnibus p̄ mētis cōtinentia ⁊ animi virtute castigationis regulam. Neq; eim cunctis possibile est hebdomadib⁹ ꝓtelare ieiunia: sed ne triduana quidē vel biduana inedia refectionē cibi differre. A multis quippe egritudine et maxime senio iaz defessis: ne vsq; ad occasum quidem solis ieiunū sine afflictione toleraf. Non omnib⁹ infusor leguminū esus cōuenit eneruatus: nec cunctis puror olerum habil est parsimōia: nec vniuersis sicci panis refectio castigata cōcedit. Alij quantitate librarum duar saturitatem non sentit: alius libre vnius siue vnciarum sex edulio pregrauat: attamen vnus in omnibus his continentie finis est: ne quis iuxta mensuram capacitatis sue saturitatis oneretur ingluuie. Non eim qualitas sola sed etiā quantitas escarum: aciem cordis obtundit: ac mente cum carne pariter impinguata: noxiuz vitiorum fomitem igneumq; succendit.

Qr nō solo vino mens inebrietur: Cap. VI.

Quibuslibet escis refectus vē
ter seminaria luxurie parit:
nec ꝑualet mens discretionū
gubernacula moderari: cibo⁹ pon/
dere ꝑfocata. Non eñ sola crapula
vini mentē inebriare cōsuevit: verū
etiā cuncta⁹ escarum nimietas: va/
cillantem eā ac nutabundā reddit:
omnic⁹ integritatis ac puritatis cō/
templatione dispoliat. Sodomitis
causa subuersionis atq⁹ luxurie: nō
vini crapula: sed saturitas extitit pa
nis. Audi dñm p̄ ꝓphetā hierusalē
Ezech. 16 increpantem: Quid enī peccauit so
ro⁹ tua sodoma: nisi quia panē suū
in saturitate ⁊ abundantia comede/
bat? Et quia per saturitatē panis in/
extinguibili carnis fuerāt ardore suc
censi: iudicio dei celit⁹ sunt igne sul/
Gen. 19. phureo concremati. Nā si illos sola
nimietas panis ad tā p̄ruptū fla/
gitio⁹ p̄ecipitiū: vitio satietatis ī pe
git: quid censendū est de his qui ve/
getato corpe: perceptionē carniū ac
vini immoderata vbertate p̄sumūt:
nō quātū expetit imbecillitas: sz ꝗ̄/
tū animi libido suggerit: vsurpātes?

Qua ratiōe infirmitas carnis puritatē cordis neque/ at impedire:

Cap. VII.

Infirmitas carnis ad purita
tem cordis non officit: si hec
tantummodo que fragilitas
carnis: nō que voluptas exigit: vsur
pent. Facilius vidimus viros q̄ ab
escis corpulentioribus omnimodis
temperarēt: ꝗ̄ moderate vsos p̄ ne/
cessitate cōcessis: ⁊ qui totum sibi p̄
continentie amore denegarent: ꝗ̄ q̄
eas sub infirmitatis occasiōe sumen
tes: mensuram sufficientie custodi/
rēt. Habz etiā corporis imbecillitas
continentie sue palmam: dummodo
escis defectioni carnis indultis: ad/
huc indigentē se refectiōe defraudet:
tantumq⁹ esus indulgeat: quantum
sufficere ad viuendi vsum temperan
tie discretio rigida iudicauerit: non
quantum desiderij appetitus expo/
scit. Esculētiores cibi vt p̄curāt cor
poris sanitatē: ita castitatis nō adi/
munt puritatē: si cum moderatione
sumantur. Quicquid eñ fortitudi/
nis causa esu eorum percipitur: egri
tudinis labore ac defectione consu/
mitur. Ebriez vt nulli statui virt⁹
parsimonie adimitur: ita ne integri/
tatis quidem cōsummatio denega/
tur.

Quo perfecte continentie fine esca sumenda sit:

Capitulū. VIII.

Verissima est itaq⁹ patrū pro/
batissimaq⁹ sentētia: ieiunio
rum ⁊ continentie modum in
mēsura parcitatis tantum ⁊ castiga
tione cōsistere: et hunc esse perfecte
virtutis in cōmune omnibus finē: vt
ab escis quas sumere sustētandi cor
poris necessitate cōpellimur: adhuc
in appetitu earuz positi temperem⁹.
Quāuis enī quis corpore sit infir/
mus: perfectā virtutem quā robust⁹
ac sanus in omnibus possidebit: si
desideria que fragilitas carnis non
exigit: mentis rigore castiget. Apo/
stolus nā q̄ ait: Et carnis curā ne fe
ceritis in desiderijs. Nō ergo curaz Roma. 13
eius omnimodis interdixit: sed vt in
desiderijs fieret: denegauit. Volup/
tuosam ademit diligentiā carnis: gu
bernationē vite necessariā nō exclu/
sit: illud ne indulgētia carnis ad de
siderio⁹ occupationes noxias deuol
uamur: hoc vero ne corruptū nr̄o vi
tio corpus: spiritales ac necessarias
functiones implere non possit.

De mensura castigationuz assumendarū: remedioꝝ ie iunij:

Cap. IX.

Summa igit cōtinentie nō so
la temporis ratiōe: nec escaz
qualitate tantummodo: sed
ante omnia conscientie iudicio colli

gēda est. Tantum enim debet vnus quisq; sibi frugalitatis indicere: q̃tum corporee obluctationis pugna deposcit. Utilis quidem ⁊ omnimodis obseruanda est canonica ieiuniorum custodia: sed nisi hanc frugi tēperanter fuerit ciborum refectio subsecuta: ad integritatis calcem nō poterit peruenire. Longorū nanq; ieiuniorū inedia saturitate corporis subsequente: lassitudinez potius temporalem q̃ puritatem castitatis acquirit. Integritas mentis ventris coheret inedie. Non habet perpetuam castimonie puritatem: quisquis nō ingem temperantie equalitatem tenere cōtent⁹ est. Quānis enī districta sint ieiunia: succedente superflua remissione vacuantur: ⁊ in gastrimargie vitium protinus collabunt'. Melior est rationabilis cuz moderatione quotidiana refectio: q̃ per interualla arduum longumq; ieiunium. Nouit immoderata inedia non modo mentis labefactare constantiam: sed etiam orationū efficaciam reddere lassitudine corporis eneruatā.

Ad conseruandā mentis ⁊ corporis puritate: abstinētiam ciborum nō posse sufficere:

Cap. X.

Ad integritatem mentis ⁊ corporis conseruandam: abstinentia ciborum sola non sufficit: nisi fuerit cetere quoq; virtutes anime coniugate. Humilitas igitur primitus obedientie virtute: ⁊ cordis contritione: corporisq; fatigatione discenda est. Pecunia⁊ non solū vitanda est possessio: sed etiam desiderium earuz radicitus extirpandū. Non enim eas sufficit non habere: quod plerumq; solet etiam ex necessitate descendere: sed ne ipsam quidem si forte oblate fuerint: habendi recipere voluntatem. Ire contterendus est furor: tristicie superanda deiectio. Cenodoxia: id ē vana gloria contemnenda. Superbie calcandus est fastus: mentis quoq; ipsius instabiles vagiq; discursus: assidua dei memoria refrenandi. Totiensq; nobis ē ad contemplationē dei lubrica cordis nostri peruagatio reducēda: quotiens subtilis hostis ab hoc intuitu mentez captiuare pertemptās: recessibus nostri cordis irrepserit.

Concupiscētias cordis nō extingui nisi cum omni extirpatione vitiorum:

Capitulū. XI.

Impossibile nanq; est extingui ignita corporis incentiua: primis q̃ ceterorum quoq; principalium vitiorum fomites radicitus excidantur: de quibus singillatim distinctis libellis suo loco donante domino disseremus. Nunc vero propositum nobis est de gastrimargia: id est gule concupiscentia: contra quam nobis primus conflictus est disputare. Nunq; igitur poterit ardentis concupiscentie stimulos inhibere: quisquis desideria gule refrenare nequiuerit. Interioris hominis castitas: virtutis huius cōsummatione discernitur. Nunq; enī robustioribus emulis colluctari posse confidas: cum quem in leuiore cōflictu conspexeris ab infirmioribus paruisq; superari. Cunctarum nanq; virtutum vna natura est: licet in multas diuidi species ⁊ vocabula videatur: sicut auri quoq; vna substātia est: licet per multa variaq; monilium genera pro artificum videatur ingenio ac voluntate distincta. Itaq; nullam perfecte possidere probabitur: quisq; elisus in earum parte dinoscitur. Quo enim modo flagrātes estus cōcupiscentie: qui non sola instigatione corporis sed ⁊ etiā mēt⁊ vitio succēdūt': extinxisse credēd⁹ ē: qui aculeos ire: cordis solus intemperātia prorūpētes mitigare nō po-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tuit? Aut quo nam modo putādus est carnis aīeq; lasciuiēt es stimulos retudisse: q̄ superbie vitiuz simplex non quiuit deuincere? Aut quēadmodū credendus est insertaz carni luxuriam ꝛculcasse: qui pecuniaruz ꝛcupiam fozinsecus sitam atq; a nostra substātia alienā non valuit abdicare? Qua aūt rōne bellū carnis ꝛ aīe triumphabit: qui idoneus nō fuit mozbū curare tristicie? Quātalibet vrbs sublimitate muroꝝ ꝛ clausarum portarū firmitate muniatur: posterule vnius q̄nis paruissime ꝓditione vastabit. Quid eīm differt vtrū per excelsa menia ꝛ ampla portarū spacia: an per angusti cuniculi latibula perniosus hostis penetralibus ciuitatis irrepat?

De agone carnali: etiā spiritalis agonis imitationez esse sumendam: Ca. XII.

2. Timo. ꝯ. 2. Qui in agone contēdit: nō coronabit nisi legittime certauerit. Qui naturales appetitus carnis optat extinguere: extra naturam vicia collocata p̄mitus superare festinet. Si eīm aplice sententie vim volumus experiri: que sint agonis mūdani leges ac disciplina: primitus debem⁹ agnoscere: vt ita demum harum cōpatione scire possim⁹: quid nos ī spiritali agone certantes beat⁹ aplus hoc exemplo voluerit edocere. In illis eīm certaminibus que ꝓ eundem aplum cozruptibilem cozonam vincentibus parant: mos iste seruatur: vt is q̄ se ad gloziosam cozonam: ꝛ īmunitatis priuilegio decoratam preparare cōtendit: ꝛ perfecta cupit agonis subire certamina: pri⁹ in olympiacis ac pythijs certaminib⁹ indolem sue iuuentutis ac rudimentoꝝ robur ostēdet. In his siquidē iuniozes q̄ has disciplinas cupiunt profiteri: vtruz mereanē vel debeant ad eas admitti: tam eius qui istis certaminib⁹ p̄sidet: q̄ toti⁹ populi iudicio cōpzobantur. Cunq; diligēter examinat⁹ q̄s primū repert⁹ fuerit: nulla vite respersus infamia: deinde non seruitutis iugo ignobilis: ꝛ ob hoc indignus disciplina hac: vel ꝛgressu eorum qui hanc profitētur: fuerit iudicat⁹. Tertio si artis: si fortitudīs digna preferat documēta: ꝛ iuniozibus coeuisq; decertans peritiam pariter ac virtutem sue demonstrauerit iuuentutis: ac proficiēs de ephebozum luctamine: perfectis iam viris ꝛ experientia longa probatis: cōgredi permissus fuerit presidentis examine: seq; non solum parem virtutis eozū assidua colluctatione ꝓbauerit: verū etiā frequēter ītер hos quoq; victozie palmā fuerit cōsecutus: tum demū ad agonis preclara certamina merebit peruenire: in q̄bus non nisi victozib⁹ tantū: ꝛ his qui multarū cozonarū stipēdijs decozati sunt: facultas conceditur decertandi. Si intellexīmus carnalis agonis exēplū: spiritalis quoq; certaminis que disciplina vel ozdo sit: cōparatione hui⁹ debem⁹ agnscere.

Q̄ nisi gule fuerim⁹ vitio liberati: nequaq; possimus ad pugnas interiozis hominis peuenire: Ca. XIII.

Oportet nos q̄z primū libertatē nr̄am: carnis subiectiōe mōstrare. A quo eīm q̄s vin 2. Pe. 2.
citur: eius ꝛ seru⁹ addicitur. Et omnis q̄ facit peccatū: seruus est peti. Job. 8.
Cunq; nos nulla ꝛcupīe turpis respersos infamia examē certamini p̄sidētis inuenerit: nec fuerim⁹ ab eo vt fui carnis ꝛ ignobiles indigniq; olympiacī vitioꝝ colluctatiōib⁹ iudicati: tūc poterim⁹ q̄ coeuos nr̄os id est ꝛcupiscētiam carnis ꝛ motus ac pturbationes anime inire certamen. Impossibile nāq; est saturum ventrē pugnas interiozis hoīs ex-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

pertri: nec bellis robustiorib⁹ attem
ptari dignum est eum qui potest de
ijci leniore conflictu.

Quō possit gule ꝛcupiscē
tia supari: Cap. XIIII.

PRima ēm nobis calcanda ē
gule cōcupiscētia: ⁊ eo vsq;
extenuanda mens non soluz
ieiunijs: verū etiā vigilijs lectiōe q̄z
⁊ crebra cōpunctione cordis in qui
bus se fortitan vel illusaz vel victā
reminiscitur: ingemiscens nunc hor
rore vicior̄: nunc desiderio pfectio
nis ⁊ integritatis accēsa: donec eius
modi curis ac meditationib⁹ occupa
ta pariter ac possessa: ipsius cibi refe
ctionē nō tā iocunditati cōcessaz q̄z
oneris vice sibi impositam recogno
scat: magisq; eā necessariā corpori
q̄z desiderabilem aīe sentiat attribu
tā. Quo studio mentis ⁊ iugi com
punctione detenti: lasciuiā carnis q̄
fotu escarū vehemētius insolescit:
⁊ aculeos eius noxios retūdemus:
atq; ita fornacem corporis nostri q̄
a rege babylonie occasiōes pcōrum
⁊ vicia nobis iugiter subministran
te succendit: quib⁹ napte ⁊ picis vi
ce acri⁹ exuramur: vbertate lachry
marum ⁊ fletu cordis poterim⁹ ex
tinguere: donec dei gratia spū oris
sui ī cordib⁹ nostris insibilante: est⁹
carnalis cōcupiscētie penit⁹ valeāt
ꝛsopiri. Hec est igitur nobis prima
cōtētio: hec nostra velut in olympi
acis certaminib⁹ p̄ima ꝓbatio: gule
ventrisq; ꝛcupiam desiderio perfe
ctionis extinguere. Ob q̄ cibor̄uz
nō solum supfluus appetitus virtu
tum cōtemplatione calcandus: sed
etiā ipsi nature necessarius tanq̄z ca
stitati cōtrarius: nō sine cordis an
xietate sumendus est. Et ita demum
vite nostre instituendus est cursus:
vt nullum magis sit tēpus quo sen
tiamus nos a spiritalibus studijs re
uocari: q̄z quo descendere ad neces
sariam corpis curā eius fragilitate
cōpellimur. Cunq; ad hanc necessi
tatem submittimur: vsui potius vi
te q̄z mētis desiderio famulātes: q̄n
totius ab ea velut a salutarib⁹ nos
studijs retrahente subtrahi festine
mus. Neq; q̄z ēm poterimus esca
rum presentium spernere voluptā
tes: nisi mens ꝛtemplationi diuine
defixa: amore virtutū potius ⁊ pul
chritudine celestiuz delectet. Et ita
quis velut caduca despiciet vniuer
sa presentia: cum ad ea que immobi
lia sunt ⁊ eterna: inseparabiliter defi
xerit mentis obtutum: adhuc in car
ne posit⁹ future cōmemorationis be
atitudinē iam corde contēplans.

Quomō ad custodiendum
cordis sui puritatem mona
chus semp debet esse inten
tus: Capi. XV.

QVelut si quis immania virtu
tum premia in sublimi: qui
busdam paruis indicijs desi
gnata: perspicacissimis oculor̄ ob
tutibus cū teli directione tendenti
bus ferire festinet: sciens immēsam
glorie palmā ⁊ remunerationis pre
mia in cor̄ cōfixione cōsistere: ocu
lorū aciem ab omni intuitu auertēs:
illuc dirigat necesse est: vbi summa
remunerationis ⁊ p̄mij perspicit col
locatam: amissurus p̄culdubio peri
tie palmā ⁊ remunerationē virtut⁹:
si quantulū cunq; contemplationis
eius acies deuiauerit.

Q monachus secōm olym
pici certaminis more: nō
possit spiritales cōficere pu
gnas: nisi obtinuerit bella
carnalia: Capi. XVI.

ITaq; ventris ⁊ gule ꝛcupi
scentia hoc intuitu supata:
nec sui carnis: nec infames
viciorum nota p̄nunciati: velut in
olympiaci disciplinis iudicabimur:
superior̄ q̄z certaminum digni esse

conflictu: p̃missisq; huiuscemodi documentis: spiritalibus quoq; nequitijs cõgredi posse credemur: que nõ nisi victoriib⁹ tantũ ⁊ his qui merẽtur in spiritali agone contẽdere: concertare dignãtur. Illud eñ est cunctoꝝ luctaminũ velut quoddam solidissimum fundamentũ: vt primit⁹ carnalium desideriorꝝ incentiua perimant. Naz nullus carne propria nõ deuicta: legitime decertare poterit. Et qui legitime non decertat: sine dubio nec in agone cõfligere: nec corone gloriã victorie gratia poterit promereri. Q̃ si hoc fuerim⁹ vitio superati: velut serui carnalis cõcupiscentie cõprobati: ⁊ per hoc nec libertat⁷ nec roboris insignia p̃ferẽtes: a spiritaliũ ꝯgressionũ cõflictu vt indigni serui non sine cõfusionis
Job. 8. nota protinus repellemur. Omnis eñ qui facit peccatũ: seruus est peccati. Dicetur q̃ nobis p beatũ apo-
1. Cor. 10 stolum cum his inter quos fornicatio nominatur. Temptatio vos nõ apprehendit: nisi humana. Nõ eñ merebimur mentis roboze conquisito: grauiozes pugnas nequitiarũ celestiũ experiri: qui carnem fragilem resistentez spiritui nostro subiugare nequiuimus. Q̃d apostoli testimoniũ non intelligentes quidã: posuerũt pro indicatiuo optatiuũ modũ: id est tẽptatio vos nõ apprehẽdat: nisi humana. Quod ab ipso magis dici manifestũ est: non optãtis ꝗ p̃nunciantis vel exprobrãtis affectu.

Q̃z fundamentũ ac basis spiritalis agonis: in gastrimargie sit certamie collocata: Ca. XVII.

Q̃is audire verũ athletã christi legitimo agonis iure cer-
1. Cor. 9. tantẽ? Ego igit̃ inq̃t sic curro: non quasi in incertuz: sic pugno non quasi aerem verberans. sed castigo corpus meũ ⁊ seruituti subijcio: ne alijs predicãs ipse reprobus efficiar. Vides vt in semetipso: id ẽ in carne sua: colluctationũ summaz velut in base quadaz firmissima statuerat: ⁊ prouẽtum pugne ĩ sola castigatione carnis: ⁊ in subiectiõe sui corpis collocarat. Ego itaq; sic curro non quasi in incertum. Non currit in incertum: qui celestem hierusalem conspiciẽs: defixum habet quo sibi cordis sui indefleribilis sit dirigenda pernicitas. Non currit in incertum qui obliuiscens posteriora: ad ea que prioza sunt extendit se: ad destinatum psequens brauium supne vocationis dei in xp̃o iesu: q̃ semper dirigens sue mentis obtutum: et ad eum omni cordis preparatione festinans: cum fiducia proclamat:
2. Timo. Bonum agonez certaui: cursum cõ
the. 4. summaui: fidem seruaui. Et quia se nouerat post odorem vnguentorum christi: prepeti conscientie deuotiõe infatigabiliter cucurrisse: ⁊ spiritalis agonis certamẽ carnis castigatio
Ibidem ne vicisse: cum fiducia infert ⁊ dicit: De cetero reposita ẽ mihi corona iusticie: quã reddet mihi dñs ĩ illa die iustus iudex. Et vt nobis q̃z similez spem retributiõis aperiret: si ĩ agone cursus istius imitari euz velim⁹: adiecit: Nõ solũ aũt mihi ꝗ ⁊ oĩb⁹: qui diligũt aduentũ eius: Participes nos corone sue in die iudicij fore ꝓnuncians: si diligẽtes aduentũ christi: non illum tm̃ qui etiam nolentibus apparebit: ꝗ etiã hunc qui quotidie in sanctis cõmeat aĩabus: victoriam certaminis castigatione corpis acquiramus. De quo aduentu dñs in euãgelio: Ego inquit ⁊ pa
Job. 14 ter meus veniemus ad eum: ⁊ mansionem apud eũ faciem⁹. Et iterum:
Apoc. 3. Ecce sto ad ostium ⁊ pulso: si quis audierit vocẽ meam ⁊ aperuerit ianuaz: introibo ad illum ⁊ cenabo cũ illo: ⁊ ipse mecum.

Per quot genera certaminũ atq; palmarũ beat⁹ apo

stolus ad coronã sublimis-
sumi agonis ascenderit:

Capt. XVIII.

Nec tñ agonẽ cursus tantum-
modo se cõsummasse deseri-
bit: cũ dicit: Sic curro nõ q̃-
si in incertũ: quod specialiter refer-
tur ad intentionẽ mentis ⁊ feruorez
spiritus sui. quo toto christũ seque-
batur ardore cũ sponsa decantans:
Cañ. 1. Post te in odore vnguẽtorꝫ tuorꝫ
Ps. 62. currem⁹. et iterũ: Adhesit aĩa mea
post te. sed etiaz aliud colluctatiõis
genus se vicisse testat dicens: Sic
1. Cor. 9 pugno non quasi aerem verberãs:
sed castigo corpus meum ⁊ seruituti
subijcio. Qd ꝓpꝛie ad cõtinẽtie do-
lores ⁊ corporale ieiunium atq̃ af-
flictionẽ carnis ptinet. Per hãc se
pugilem quẽdam strẽnuum fue car-
nis esse describens: nec inuanuz ad-
uersus eã ictus cõtinẽtie exercuisse
designans: ꝑ triũphũ pugne morti-
ficatiõe sui corpis acq̃sisse: quo ver-
beribus cõtinentie castigato: ⁊ ieiu-
niorꝫ cestibus eliso: victori spũi im-
mortalitatis coronã: ⁊ ĩcorruptio-
nis contulit palmã. Vides legitimũ
colluctatiõis ordinẽ: ⁊ spiritalium
certaminũ ꝓtẽplaris euentũ: quẽad
modũ athleta xpi adeptꝰ de rebella-
trice carne victoriã: subiecta illa q̃-
dãmõ pedib⁹ suis: vt sublimis triũ-
phatoz inuehit. Et iccirco nõ currit
in incertũ: qz ꝓfidebat vrbẽ sanctaz
hierũ celestẽ se ꝓtin⁹ ingressuruz.
Sic pugnat ieiunijs scilicet ⁊ affli-
ctione carnali: nõ q̃si aerem verbe-
rãs: id ẽ inuanũ ier⁹ ꝓtinẽtie potri
gens: ꝑ q̃s nõ aerẽ vacuũ: sed illos
spũs q̃ in eo versãt: castigatiõe sui
corpis verberabat. Qui cũ dicẽ: nõ
q̃si aerẽ ꝛberãs: ondit se tãetsi nõ
aerẽ vacuũ ⁊ inanẽ: aliq̃s tñ ĩ aere
ꝛberare. Et qz hec certaminũ gene
ra suparat ⁊ ditar⁹ multaꝫ coronaꝫ sti
pẽdijs incedebat: nõ ĩmerito robu-
stioꝫ incipit hostiũ ꝓbire luctamĩa:
ac ꝓpoziby emul' triũphatis: cũ fidu- Epb. 6.
cia pclamat ⁊ dicit: Iã non nob' est
colluctatio aduersus carnẽ ⁊ sãgui-
nẽ: ꝑ aduersus ꝓncipatus: aduersus
ptãtes: aduersus mũdi rectoz̃es te-
nebrarum harũ: cõtra spiritalia ne-
quitie in celestibus.

Qz athlete christi donec in corpe cõmoraꝫ pugna non desit:

Cap. XIX.

Athlete christi ĩ corpe cõmo-
rãti nunq̃ desit colluctatio-
num palma: sed quanto ma-
gis triumphoꝫ successibus creuerit:
tãto eiꝰ etiã colluctationũ robustioz
ordo succedit. Subiugata etcũ car-
ne atq̃ deuicta: quante aduersario-
rũ cohortes: quanta hostiũ agmina
aduersum victorem militẽ christi tri-
umphis eius instigata consurgunt:
sez ne pacis ocio miles christi lente-
scẽs incipiat obliuisci colluctationũ
suaꝫ gliosa certamina: ac securitatis
inertia dissolutus: ꝑmioꝫ stipendijs
ac triumphoꝫ meritis defraudetur.
Itaq̃ si ad hos triumphoꝫ gradus
cupimus crescente virtute conscẽde-
re: eodem nos quoq̃ ordine optet ꝑ
liozũ inire certamina: ⁊ primũ cum
apl'o dicere: Sic pugno nõ q̃si aerem
verberans: sed castigo corpus meũ
et seruituti subijcio: vt hoc conflictu
supato: rursus cũ eo dicere possim⁹:
Nõ est nobis colluctatio aduersus
carnẽ et sanguinẽ: sed aduersus ꝓn-
cipatus: aduersus ptãtes: aduersus
mundi rectoz̃es tenebrazũ harũ: cõ- vt ꝯ
tra spiritalia nequitie in celestibus.
Aliter cũ cõgredi cũ illis nullo mõ
potcrim⁹: nec spiritales pugnas me-
rebimur expiri: carnali delecti cõfli
ctu: ⁊ colluctatiõe ventris elisi: me-
ritoq̃ nobis ab apostolo cũ exhoz-
tatione dicẽt: Temptatio vos nõ 1. Cor. 10
apprehendit nisi humana.

Qz nõ debeat monachus sumendi cibi tempus exce

dere: si vult ad pugnas interiorum certaminũ peruenire:

Capi. XX.

Habitur monachus ad pugnas interiorũ certaminũ cupiẽs peruenire: hanc in ꝓmis cautionẽ sibimet indicat: vt nõ potus qui cõq̃: non esus vlla oblectatione deuictus: ante stationẽ legitimã cõmunemq̃ refectiõis horã: extra mẽaz percipe sibimet prorsus indulgeat: ꝗ ne refectione quidẽ transacta: ex his presumere sibi quantulũcunq̃ permittat: similiter quoq̃ canonicum somni tẽpus mensurãq̃ custodiat. Eodẽ nãq̃ studio iste sunt mentis amputã de lasciuie: quo meretricationis vitium desecandum. Qui enim gule supfluos appetitus inhibere non potuit: quomodo est⁹ carnalis cõcupiscentie valebit extinguere? Et qui non quiuit passiones in ꝓpatulo sitas paruasq̃ compescere: quẽadmodũ occultas: nulloq̃ hoĩm teste prurientes: moderatrice discretione poterit debellare? Et icirco per singlos motus ⁊ in quolibet desiderio robur aĩe cõprobat: que si ĩ minimis apertisq̃ cupiditatibus supatur: quid in maximis ac fortioribꝰ occultisq̃ sustineat: vnicuiq̃ sua ꝓsciẽtia testis est.

De interiori mõachi pace ⁊ abstinentia spiritali:

Capi. XXI.

Non em est nobis aduersariꝰ extrinsecus formidandus: ĩ nobisimetipsis hostis inclusus est. Intestinum nobis quotidie ingerit bellum: deuicto eo: omnia que forinsecus sunt reddent infirma: ac militi christi vniuersa pacata erunt ⁊ subdita. Non habebimus aduersarium nobis extrinsecꝰ metuendũ: si ea q̃ intra nos sũt spiritui deuicta subdantur. Nec solũ nobis istud ieiunũ visibiliũ ciborꝝ ad pfectionem cordis ⁊ corporis puritatẽ sufficere posse credamꝰ: nisi fuerit huic anime q̃z ieiuniũ copulatũ. Habet nãq̃ ⁊ illa suos noxios cibos: quibus impiguata etiã sine escarũ abundãtia ad luxurie prerupta deuoluitur. Detractio cibꝰ eius est ⁊ quidẽ persuauis. Ira etiã cibꝰ eius ẽ licet minime leuis: ad horã tũ infelici eam esu pascẽs: ac piter letali sapore ꝓsternẽs. Inuidia cibus est mẽtis: virulentis eã sucis corrũpens: ⁊ psperitatis aliene successibꝰ iugiter miseram excruciare non desinens. Cenodoxia id est vana gloria cibus eius est: q̃ delectabili eã esca pmulcet ad tẽpus: post ꝯo vacuã omniq̃ virtute spoliatã reddet ⁊ nudã: cunctis eã spiritalibꝰ fructibꝰ sterilẽ inanẽq̃ dimittẽs: ita vt nõ solũ immanium laborꝝ faciat merita depire: verũ etiã supplicia maiora conquirat. Omnis ꝓcupiscentia ⁊ puagatio cordis instabilis: pastus quidaz est aĩe noxijs escis eã nutriens: expertẽ vero celestis panis ac solidi cibi in posterũ derelinquẽs. Ab his itaq̃ qnta nobis est virtus sacratissimo ieunio: ꝓtinentes: vtilem habebimꝰ cõmodãq̃ obfuãtiã ieunij corpalis. Laborãq̃ carnalis spũs cõtritioni ꝓiunctꝰ: acceptissimũ deo sacrificiũ dignũq̃ sctitatis habitaculum purꝰ mũdisq̃ recessibus exhibebit. Ceterũ si corpaliter ieiunãtes pniciosissimis aĩe vitijs implicemur: nihil nobis ꝓderit carnal afflictio p̃ ciosiore pte polluta: p eã scz substãtiã delinqntibꝰ nobis q̃ efficimur habitaculũ spũ sctĩ. Nõ em tã corruptibilis caro: q̃z cor mundũ habitaculũ deo tẽplũq̃ spũ sctĩ efficitur. Oportet q̃ exteriore hoĩe ieiunãte: interiorẽ q̃z silĩ a cibis noxijs tpare: quẽ p̃cipue exhiberi mũdũ deo: vt hospitẽ in se xp̃m recipe mereat: btũs aplus monet his verbis: Interiorẽ inquiẽs hoĩem habitare christum p fidem in cordibus vestris. Epb. 3.

De spiritu gastrimargie.

Qd idcirco nos oporteat exercere cõtinentiã corporalem: vt per ipam peruenimus ad spiritale ieunium: Ca. XXII.

Querimus itaq; nos idcirco labore cõtinentie corporalis impendere: vt ad puritatẽ cordis hoc possimus ieunio peuenire. Ceterũ labor a nobis impenditur incassum: si hunc quidẽ contemplatione finis infatigabiliter sustentemus: finẽ vero ppter quẽ tolerauimus afflictiones tãtas: obtinere ne queam?: melius q; fuit interdictis escis anime tẽperasse: q; voluntarijs minus q; noxijs corpaliter ieunasse. In his enĩ simplex ⁊ innoxia creatura dei perceptio ẽ: nihil per semetipsam habens peccati: in illa vero primitus fratrũ perniciosa denoratio: de qua dicit: Noli diligere detrahere: ne eradiceris. Et de ira atq; inuidia beatus Iob dicit: Etenĩ stultũ interficit iracũdia: ⁊ paruulũ occidit inuidia. Simul q; notandũ: q; qui irascitur: stultus: ⁊ qui inuidet: paruulũ indicat. Ille nã q; nõ immerito stultus indicat: voluntarie sibi mortem stimulis incitatus inducens: ⁊ hic dũ linet: paruulũ minorẽ q; se pbat. Dum enĩ inuidet: testat maiorẽ esse eũ cuius prosperitate cruciatur.

Job. 5.

Qualis eẽ monachi cibus debeat: Ca. XXIII.

Situr est cibus eligendus nõ tantũ qui concupiscentie flagrantis estus tẽperet: minus q; succendat: verumetiã qui ad parandũ sit facilis: ⁊ quẽ ad coemendum oportunior ẽ vilioris precij compendiũ pstet: q; q; sit qversationi fratrũ vsui q; cõmunis. Triplex enĩ natura est gastrimargie. Una que canonicã refectionis horã puenire compellit. Alia que tantũmodo ventris ingluuie ⁊ saturitate quarũlibet gaudet escarũ. Tertia que accuratioribus epulis ⁊ esculentioribus oblectatur. Ideo q; aduersus eam necesse est monachũ obseruantiã triplicẽ custodire: id est vt primũ legitimũ tẽpus absolutionis expectet: Deinde vt castiget ⁊ refrenet desideriũ carnis: Tertio vt qualibuscũ q; escis vilioribus q; cõtentus sit. Quicquid enĩ extra psuetudinẽ presumit vsum q; cõmunẽ: vt vanitatis ⁊ glorie atq; ostẽtationis morbo pollutũ: antiquissima patrũ traditio notat: nec quenq; ex his quos merito sciẽtie ac discretionis enituisse peruidim?: vel quos ad imitandũ gratia christi velut splendidissima luminaria omibus ploca uit: esu panis qui apud eos vilis habetur ac facilis: abstinuisse cognouimus: nec eo q; quẽplaz qui hanc regulã declinantes: ptermisso panis vsu: leguminũ vel olerũ seu pomorũ refectionẽ sectati sũt: inter pbatissimos habitũ aliquãdo cõsperimus: sed ne discretionis quidẽ aut sciẽtie gratiã psecutũ. Nõ solũ enĩ ceteras inusitatas escas expetere monachum nõ debere decernũt: ne videlicet cursus ei? velut in ppatulo cunctis expositus: inanis factus ac vacuus xenodoxie morbo depereat: sed ne ipam q; q; ieunio q; castigationem cõmunẽ cuiq; facile patefieri oportere pnunciant: verũ quantũ fieri potest contegi pariter ⁊ abscondi. Aduẽtãtibus autẽ fratribus magis humanitatis ac dilectionis offerri debere virtutem q; q; pinentie districtionẽ: ⁊ quotidiani ppositi rigorẽ manifestari pbabilis censuerunt: nec quid voluntas vtilitas q; nostra seu desiderij ardor expescat attendere: sed quid aduenientis requies vel infirmitas erigit preponere ⁊ gratanter implere.

Qd in egypto idifferẽter vidimus sub aduentu nostro solui quotidiana ieunia: Ca. XXIIII.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Cum de syrie partibus seniorũ scita discere cupiẽtes egypti p uinciã petissem⁹: ibiq; tanta cordis alacritate nos suscipi mirare/ mur: vt nulla prius sicut fueram⁹ in palestine monasterijs instituti vsq; ad p̃stitutã ieiunij horã refectionis regula seruaret: sed absq; legitimis quarte sexteq; ferie: quo cunq; perge bam⁹ quotidiana statio solueretur. Quidã senior percõctãtib⁹ nobis: cur ita indifferẽter apud eos p̃terirẽ tur quotidiana ieiunia: rñdit: Jeiu/ niũ semp est mecũ. Vos aũt ꝓtinuo dimissurus mecũ iugiter tenere non possum. Et ieiuniũ quidẽ licet vtile sit ac iugiter necessariũ: tamẽ volun tarij muneris est oblatio. Opus aũt charitatis ĩpleri: exigit p̃cepti neces/ sitas. Itaq; suscipiẽs in vobis chri/ stũ: reficere eũ debes: deducẽs autẽ vos humanitatẽ eius obtẽtu p̃bitã: districtiore ieiunio in memetipso po tero cõpensare. Nõ eũ possunt filij sponsi ieiunare: donec cũ illis ẽ spõ/ sus: cuz autem discesserit: tũc illi ieiu nabunt. Luc. 5.

De cõtinentia senis qui ita series cibũ sumpsit vt seruaret esurie: La. XXV.

Quidã senior cũ reficientẽ me vt adhuc paululũ q̃d ederem hortaret: iã q; me dirissem nõ posse: respondit: Ego iã series diuer sis adueniẽtib⁹ fratrib⁹ mensam po/ sui: hortansq; singulos: cuz oĩbus ci bũ sumpsi ⁊ adhuc esurio: ⁊ tu p̃mi/ tus nũc reficiẽs: iã te dicis nõ posse.

De eo sene qui in cella sua escam nunquaz solus accepit: La. XXVI.

Vidimus aliũ in solitudine cõ morantẽ qui nũquã se sibi so/ li indulsisse cibũ testat⁹ est: sz etiã si per totos quinq; dies ad eius cellulam nullus e fratribus adueni/ set: refectionem iugiter distulisse: do/ nec sabbatorũ vel dominico die de/ uote ꝓgregationis obtentu p̃cedẽs ad ecclesiam: peregrinorũ quẽpiam repperisset: quẽ exinde reducens ad cellulam consorte eo refectionẽ cor/ poris: nõ tam sue necessitatẽ obtẽtu: q̃ humanitatis gratia causaq; fratr̃ assumeret. Itaq; vt norũt in aduen tu fratrũ indifferẽter soluere quoti/ diana ieiunia: ita discedẽtib⁹ eis re/ fectionẽ ob illos indultã continẽtia maiore compensant: perceptionẽ ci/ bi paruissimi acriore castigatiõe. nõ sola panis: sed etiã sõni ĩpius dimi/ nutione durius exigẽtes.

Quid de fructu studij pro/ fessi sint abbas pesius ⁊ io/ annes: La. XXVII.

Apud senem pesium in eremo vastissima cõmorantẽ: cum se/ nerioãnes magno cenobio ac multitudini fratrũ prepositus adue/ nisset: ⁊ ab eo velut antiquissimo so dale perquireret: quidnã per ofies quadraginta ãnos quibus ab eodez separatus in solitudine minime a fra tribus interpellat⁹ egisset: Nũquaz me ait sol reficientem vidit. Et ille: Ecce me inquit iratum.

Quã exẽpli sui professionẽ abbas ioannes discipulis reliquerit dilcessurus: La. XXVIII.

Vndẽ senem cũ alacrem tanq; ad propria transmigrantez: in extremo iam anhelitu posituz anrij fratres circũuallantes supplic ter precarẽtur: vt aliq̃ eis memori/ ale mandatũ velut hereditariũ q̃d/ dam legatũ relinqueret: per q̃ poſ/ sent ad perfectiõis culmen p̃cepti cõ pendio facilius puenire: ingemiscẽs ille: nunquã ait meã feci voluntatẽ: nec quẽq; docui q̃ p̃us ipe nõ feci.

De abbate machete iter col lationes spiritales nunquã

dormitāte: ⁊ semp̄ inter terrenas fabulas obdormiente: Ca. XXIX.

Audimus senē machetē nomīe a turbis fratrū eminus cōmorantē: hanc a dño gratiā diuturnis p̄cibus impetrasse: vt quotq̄t diebus ac noctib⁹ agitaret collatio spiritalis: nunquā somni torpore penitus lararet: Si q̄s vo detractiōis verbū seu ociosum temptasset inferre: in somnū protinus cōcidebat: ac sic ne vsq̄ ad auriuz quidē eius pollutionē virus obloquij poterat peruenire.

Eiusdez senis de nemine iudicando: Ca. XXX.

Hic idem senex cum institueret nos neminē vijudicare debere: intulit tria fuisse in quibus discusserit vel reprehenderit fratres: q̄ scz vnā sibi nōnulli paterent abscidi: q̄ haberēt in cellulis sagum: q̄ oleū benedicētes exposcentib⁹ secularibus darēt: ⁊ hec oīa se incurrisse dicebat. Nā egritudinē vne contrahens: tādiu inquit eius languore distabui: donec tā dolorīs necessitate q̄ senio ⁊ oīm adhortatiōe cōpulsus abscidi eam permitterem. Cui⁹ etiaz infirmitatis obtentu: sagū quoq̄ habere coactus sum. Oleū etiā benedicere ac supplicantibus dare: qō pre oībus execrabar: vtpote iudicans illud ex magna cordis p̄sumptiōe descendere: circū dātibus me repēte secularibus multis: ita ⁊ strict⁹ sum: vt aliter eos nullatenus euadere possez nisi a me sūma vi ⁊ obtestatiōib⁹ extorsissent: vt oblato ab eis vasculo manū meā impressō crucis signaculo supponerē: ita q̄ se credētes benedictionis oleū ⁊ secutos: tandem me aliqū relararūt. Quibus mihi manifeste compertū est: ijsdez causis ac vitijs monachū obligari: in quibus de alijs iudicare p̄sumpserit. Oportet ergo vnū quenq̄ semetip̄m iudicare tantūmodo: ⁊ circū specte caute q̄ custodire in oībus: nō alioz ⁊ uersationē vitamq̄ discutere: sm illud Apli p̄ceptū: Tu autē quid iudicas fratrem tuū? suo dño stat aut cadit. Et: Nolite iudicare ante tem⁹. Et illud: Nolite iudicare vt nō iudicemini. In quo eīm iudicio iudicaueritis: iudicabimini. Preter hāc enim quā dixim⁹ causam etiā ob hoc iudicare de alijs piculosuz est: q̄ ignorātes vel necessitatē vl rationē qua illi hec in q̄bus offendim⁹ aut recte coram deo aut venialiter agunt: inuenimur eos temere iudicasse: ⁊ p̄ b̄ admittimus nō leue pctm: sec⁹ q̄ oportet de fratribus nostris aliquid sentientes.

Ro. 12.
1. Cor. 4.
Math. 7

Increpatio eiusdē senis cū fratres iter spiritales collationes dormitātes: ad narratione ociose fabule vidisset expergefactos: Ca. XXXI.

Hic idē senex ociosa ⁊ fabularū diabolū esse fautorē: ac spiritaliū collationuz impugnatorē sp̄ existere: his declarauit indicijs. Nam cū fratribus quibusdam de rebus necessarijs ac spiritalibus disputaret: eosq̄ videret letheo quodam sopore demergi: nec posse ab oculis suis pondus somni depellere: ociosā repente fabulam introduxit. Ad cuius oblectationem cum eos euigilasse confestim atq̄ erectas aures suas habere vidisset: ingemiscēs ait: Nūc vsq̄ dū de spiritalib⁹ loq̄bamur: omniū vestrū oculi letali dormitiōe deprimebātur: at cuz ociosa fabula intromissa est: omnes expergefacti torpore somni dominantis excussimus. Vel ex hoc ergo ppendite quisnā collationis illius spiritalis fuerit impugnator: aut quis huius infructuose atq̄ carnalis insinuator existat. Ille eteīn esse manifestissime deprehēditur: qui malis aggaudens vel istam fouere vel illā ipugnare nō desinit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De epistolis priusq̃ legerẽtur incensis: Ca. XXXII.

Nec minus quoq̃ hocoptis fratris erga puritatẽ sui cordis intentu: & erga contemplationẽ diuinã valde sollicitu: cõmemorari necessariũ reor: Qui cũ ci p̃ãnos ãdecim patris ac matris amicorumq̃ multorũ de prouincia ponti complures epistole delate fuissent: accipiẽs grãdẽ fasciculũ litterar: diuq̃ apud semetipm voluens: quantarũ inquit cogitationũ causa erit mihi harũ lectio: que me vel ad inane gaudiũ vel ad tristicias infructuosas impellent: quot diebus horũ recordatiõe q̃ scripserunt intentionẽ pectoris mei a proposita contẽplatiõe reuocabũt. Post quantũ tẽporis digerenda ẽ hec mẽtis concepta cõfusio: quanto q̃ laborerursus iste trãquillitatis reparãdus est status: si semel animi literarũ permotus affectu: eorũ q̃ recẽsendo sermones ac vultus quos tanto tempore dereliquit: iterũ eos reuisere: ipisq̃ cohabitare & aõ ac mẽte ceperit interesse? Quos pfecto corpaliter deseruisse nihil proderit: si corde eos ãcipiat intueri: ac memoriã quã seculo huic renunciãs quisq̃ velut mortuus abdicauit: reuiuiscens eandem rursus admiserit. Hec voluens ã corde suo: nõ solum nullã resoluere epistolã definiuit: sed ne ipm quidẽ fasciculũ resignare: ne scz corũ qui scripserãt: vel noĩa recensendo vel vultus recordando a spũs sui intentiõe cessaret. Itaq̃ vt eũ constrictũ susceperat: igni tradidit cõburendũ. Ite inquiens cogitationes patrie pariter concremamini: ne me vlterius ad illa q̃ fugi reuocare temptetis.

De absolutione quẽstionis quã abbas theodorus orãdo meruit: Ca. XXXIII.

Audimus etiã abbatẽ theodorũ sũma sanctitate & perfecta scientia p̃ditũ: nõ solũ in actuali vita: sed etiã noticia scripturarũ: quã ei nõ tam studiũ lectionis vl' litteratura mũdi cõtulerat: q̃ sola puritas cordis: siquidẽ vir ipi? q̃z grece lingue perpauca verba vel intelligere posset vel proloqui. Hic cũ explanationẽ cuiusdã obscurissime q̃stiõis inquireret: septẽ diebus ac noctibus in oõne infatigabilis pstitit: donec solutionẽ proposite questiõis domino reuelante: cognosceret.

De sententia eiusdẽ senis q̃ docuit q̃ studio monachus possit assequi scientiã scpturarum: Ca. XXXIIII.

Ic ergo quibusdaz fratribus admirãtibus tam p̃clarũ scientie eius lumẽ: & ab eodẽ q̃sdam scripturarũ sensus inquirẽtib?: ait: Monachũ ad scripturarũ noticiam pertingere cupientẽ: nequaquaz debere labores suos erga cõmẽtariorũ libros impendere: sed potius omnẽ mentis industriaz & intentionem cordis erga emendationẽ vitioz carnaliũ detinere. Quibus expulsis: cõfestim cordis oculi sublato velamĩe passionũ: sacramenta scripturaz velut naturaliter incipient contemplari. Siquidẽ nobis non vt essent incognita vel obscura: sancti spirit? gratia promulgata sũt: sed nostro vitio velamine peccatoruz cordis oculos obnubẽte: reddũtur obscura: quib? rursum naturali redditis sanitati: ipsa scripturarũ sancrarũ lectio ad contẽplationẽ vere scientie abunde etiã sola sufficiat: nec eos cõmentariorũ institutionibus indigere: sicut oculi isti carnales ad videndũ nulli? egẽt doctrina: si modo fuerint a suffusione vel caligine cecitatis ãmunes. Iõnanq̃ & tanta varietas errorescz inter tractatores ipos exorti sũt: q̃ plerq̃ minime erga purgationẽ mentis adhibita diligentia: psilientes ad interp̃tanduz eas pro pinguedine vel ãmũdicia cordis sui: diuersa atq̃ cõ-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

traria vel fidei vl'sibimet sentiētes: xitatis lumē cōpēdere neqūerūt.

Increpatio eiusdē senis cū ad meā cellulam media nocte venisset: Ca. XXXV.

Hic idē theodorus cū inopinātus ad meā cellulaz intēpesta noete venisset: q̄dnā rudis ad huc anachoreta sol⁹ agerē pat'na curiositate latēter explorās: mecq̄ ilico finita vesptina solēnitate: icipientē fessū corp⁹ tā reficere: ⁊ īcubantē psi athio reppisset: ꝓtrahēs uno corde suspiria: meoq̄ me vocitās noīe: q̄nti inq̄t o ioānes hora hac deo colloquūtur: eūq̄ ī semetipis āplectunt ac retinēt: ⁊ tu fraudaris tāto lumīe inerti sopore resolutus. Et qm̄ nos ad huiuscemodi narrationē diuertere patrū xtutes ⁊ gratia ꝓuocarūt: necessariū reor memorabile op⁹ charitatis quā sūmi viri archebij hūanitate sum⁹ expti: in hoc volumine cōmēdare: quo puritas ꝓtinētie operi charitatis inserta ꝓpensi⁹ enitescat pulchra varietate distincta. Etenuntūc gratū deo ieunij mun⁹ efficit: cū ꝑ fructib⁹ charitatis fuerit ꝓsūmatū.

Descriptio eremi que est in diolco i qua anachorete cōmorantur: Ca. XXXVI.

Hacq̄ cū de palestine monasterijs ad oppidū egypti q̄ diolcos appellat: rudes adhuc venissem⁹: ibiq̄ plurimā turbaz cenobij disciplina ꝓstrictā: ⁊ optimo ordine monachoz q̄ etiā p̄m⁹ ē: institutā mirifice viderem⁹: aliū q̄z ordinē q̄ excellētio: habeat: id ē: anachoreta ⁊ cūctoz p̄conijs instigati: sagacissimo corde videre ꝓperauim⁹. Di nāq̄ in cenobijs primū diuitissime cōmorātes: oī patientie ac discretionis regula diligenter edocti: ⁊ hūilitatis pariter ac nuditatis xtute possessa: atq̄ ad purū vitioz vniuersitate cōsumpta: diriissimis demonū p̄lijs cōgressuri: penetrant eremi ꝓfunda secreta. Huius igit' ꝓpositi viros comperiētes citra nili fluminis alueū cōmorari in loco q̄ vno latere eodē flumine: alio maris vastitate circū dat⁹ insulam reddit: nullis alijs q̄q̄ monachis secreta expetētib⁹ habitabilem: nec eēm cuiq̄ culture aptaz esse: eam salsitas soli ac sterilitas patit' arenaruz: ad hos inquā sūmo desiderio festinātes vltra modū sumus labores coz quos ꝓtemplatione virtutum ⁊ amore solitudinis tolerāt: admiratī. Hā ipius aque tāta penuria ꝓstringūtur: vt tali eā diligētia scrupuloq̄ dispensent: quasi nemo frugalissimorū speciē p̄ciosissimi vini conseruat ⁊ parcit. Tribus nāq̄ milibus vel eo amplius eā ꝑ p̄dicti fluminis alueo necessarijs vsibus adiuuant: q̄ tamē interuallū arenosis diuisū montibus: laboris difficultate granissima duplicatur.

De traditis nobis ab abbate archebio cū instructu suo cellis: Ca. XXXVII.

His igit' vilis cū unitatōis eorū nos ardor accēderet: p̄dictusq̄ archebi⁹ ꝓbatissimus inter eos humanitatis gratia nos ad suā cellulā ꝓtraxisset: exploratio desiderio nostro ꝓfuxit se de eodez loco velle discedere: ac nobis cellulā suaz velut exinde migraturus offerre: sese id factuz etiā si minime affuissemus affirmās. Quā rem nos ⁊ desiderio cōmorationis accēsi: ⁊ assertionib⁹ tāti viri indubitatā accōmodātes fidē libenter ampleti: cellulā cū oī supellectili vtēsilibusq̄ suscepim⁹. Itaq̄ religiosa potit⁹ circūuentiōe: paucis dieb⁹ q̄b⁹ ꝓstruēde celle pararet īpēdia de loco discedens: reuersus post hec aliā sibi sūmo labore construxit. Quaz rursū nō longo post tpe alijs supueniētibus fratribus: eodēq̄ desiderio cupiētibus ibidē cōmorari: si mili charitatis mēdacio circūuentis: cū vniuerso tradidit īstrumēto. Īpē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vero erga opus charitatis infatiga/
bilis pseuerans: tertiam sibi cellulaz
in qua cõmaneret extruxit.

De debito quod abbas archebius manuũ suarum labore pro matre dissoluit: Ca. XXXVIII.

Opere p̃ ciũ mihi videt aliud
q̃z eiusdẽ viri charitatis op⁹
memorie tradere: quo nostra/
rũ partiuz monachi non solũ conti/
nentie rigorem: verũ etiam sincerissi
mũ retinere dilectionis affectũ: vni/
us eiusdẽq̃z viri instituãt exemplo.
Hic nanq̃z non ignobili oriũdus fa/
milia: ad monasteriuz qõ a predicto
opido ferme quattuor milib⁹ distat:
mundi huius ac parentũ affectione
contẽpta: a puerilibus ãnis aufugit.
Vbi ita vite suę omnẽ exegit etatez:
vt nunquã p̃sus p totos quinqua/
ginta annos non solũ vicum ex quo
egressus ẽ: nec fuerit ingressus necvi
derit: sed ne cuiusq̃ quidem femine
vel ip̃ius matris suę conspexerit vul
tũ. Interea pater morte p̃uent⁹: cẽ/
tum solidoꝝ debitũ reliquit. Cunq̃z
hic esset omni inquietudine penitus
alienus: vtpote qui vniuersis pater/
nis facultatibus esset extoris: a cre/
ditoribus tamẽ inquietari vehemen
ter comperit matrẽ. Tũc hic ab euã/
gelico illo rigore quo antehac in sta
tu prospero parentib⁹ cõstitutis: nec
patrez in terra se nozat habuisse nec
matrẽ: pietatis ꝓsideratiõe mollit⁹:
ita se habere credidit matrẽ: eiq̃z sub
uenire festinauit oppresse: vt nihil a
proposita districtione laxaret. Intra
monasterij nanq̃z claustra perdurãs
soliti operis pensum sibimet triplica
ri poposcit. Et ibi p totũ anni spaciũ
diebus pariter noctibusq̃z desudãs:
debiti moduz operis sudore partim
creditoribus soluens: matrẽ omni in/
quietudinis iniuria liberauit: ita eru
ens eã debiti sarcina: vt nihil de p/
positi rigore pie necessitatis obtẽtu
pateret imminui. Ita districtionem
solitaz custodiuit: vt nequaquã pie/
tatis opus maternis viscerib⁹ dene/
garet: ⁊ quã pro christi charitate p̃/
us desperarat: pro eius rursus pieta
te cognosceret.

Qua simulatione cuiusdaz senis: abbati symeoi cũ ociosus esset: opus manuuz sit prouisum: Ca. XXXIX.

Cum frater nobis optime cha/
rus noie symeon: penitus gre
ci sermonis ignarus: e partib⁹
italie cõmeasset: quidã seniozũ erga
euz vtpote peregrinũ charitatis op⁹
quodã redibitionis colore cupiens
exhibere: inquirit ab eo cur ociof⁹ se/
deret in cella: per hoc cõijciens cũ tã
ocij puagatiõe q̃ penuria necẽariarũ
rerũ diutius in ea durare non posse:
certus neminẽ posse impugnationes
solitudinis tolerare: nisi eũ qui pro/
prijs manibus victum sibimet fuerit
parare contentus. Quo respondẽte
nihil se nec nosse nec p̃ualere ex his
que illic exercebãtur a fratrib⁹ ope/
rari p̃ter libzariã manũ: si tã vll⁹ in
egypti regione latinũ codicẽ vsui es
set habitur⁹: Tũc ille tandem nact⁹
occasionẽ qua posset desideratũ pie/
tatis opus velut debiti colore mer/
cari: ex deo hec inuenta est inquit oc
casio. Nam olim querebam qui apo
stolum latina mihi manu perscribe/
ret. Etem̃ habeo fratrem militie la/
queis obligatũ: ⁊ appzime latinis i/
structũ: cui de scripturis sanctis ali/
quid ad legendũ edificatiõis ei⁹ ob
tẽtu transmittere cupio. Itaq̃z sym̃e/
one hanc occasionẽ velut a deo obla
tam sibi gratãter suscipiẽte: senex q̃z
colorẽ sub cuius p̃textu pietatis op⁹
libere posset implere: libẽtius ample
xus: ꝓfestim non solum vniuersas ei
necessitates sub obtẽtu mercedũ to/
tius anni conuexit: verumetiã mem
branas ⁊ vtẽsilia que ad scribenduz
necessaria erant comportãs: recepit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

post codicez scriptum nullis vsibus vel cõmodis profuturũ: quippe vniuersis in illa regione noticia lingue huius penitus ignaris: preter id qõ hac subtilitate sumptuq̃ prolixioze mercatus est: quemadmodũ ⁊ ille sine confusionis verecũdia: merito laborzis ⁊ operis sui necessaria victus alimenta perciperet: ⁊ ipe munificẽtie suc pietatẽ tã quã debiti necessitate compleret: eo abundantius mercedem sibi conquirens: quo ambitu maioze peregrino fratri non solũ victus necessaria: verumetiã operis ĩstrumenta ⁊ operandi occasionẽ pariter contulisset.

De pueris qui deferentes ad egrotantẽ ficus: non degustatis eisdem fame in eremo defecerunt: Ca. XL.

Sed quoniã in loco vbi de ieiunioz ⁊ continentie rigoze dicere aliquid ꝓposuimus: affectio ⁊ opera charitatis videtur admixta: rursuz ad ꝓpositũ reuertẽtes: quoddam pueroz etate non sensu factum memozabile: opusculo huic inseremꝰ. Mã cum vltra omnẽ admirationem ficus quidã de amareote libye partibus velut rem ante in loco nõ visaz abbati ioanni economo in eremo scythie detulisset: qui dispensationẽ ipi est ecclesie tẽpozibus beati pafnutij ꝑsbyteri ab eodẽ sibi creditã gubernabat: hic cõfestim eas ad senẽ quẽdam qui in interiozibus deserti mala valitudine labozabat ꝑ duos adolescentulos misit. Siquidẽ decem et octo milibus longe ab ecclesia cõmanebat. Qui pomis acceptis: cum ad predicti senis tenderent cellam: qõ ibi perfacile solet etiã seniozibꝰ euenire: infusa repente densissima nebula: tramitẽ recti itineris perdiderũt. Cunq̃ tota die ⁊ nocte discurrẽtes ꝑ auiam eremi vastitatem: nequaq̃ potuissent egrotantis cellulaz reperire: taz itineris lassitudine q̃ inedia sitiq̃ confecti: fixis genibus in orationis officio spiritum domino reddiderunt. Qui post hec vestigiozũ siuozũ inditis diutissime ꝑquisiti: que in locis illis arenosis tanquã nuibꝰ impressa signantur: donec ea vl' leui ventozum flatu tenuis arena discurrens rursus operiat: inuenti sunt fiꝰ intactas vt acceperant reseruasse: eli gentes scilicet animã magis q̃ fidez depositi ꝓdere: vitã q̃ potius amittere temporalem q̃ seniozis violare mandatum.

Sententia abbatis machariy d obseruantia monachi: vel tanquã diutissime victuri vel tanquã quotidie morituri: Ca. XLI.

Hucusque vnum beati machariy profertur nobis salutare mãdatum: vt libellum ieiunioz rum ⁊ continentie tanti viri claudat sententia. Ita inquit debere monachum ieiunijs operam dare: vt centũ annis in corpore cõmoraturum: ita motꝰ animi refrenare: ⁊ iniuriarũ oblinisci: tristiciasq̃ respuere: dolozes quoq̃ ac detrimenta contemnere tãquã quotidie morituruz. In illo nãq̃ vtilis est prudẽsq̃ discretio: equali monachum districtiõe faciens semper incedere: nec permittẽs sub occasione debilitati corpozis de arduis ad pniciosissima prerupta deuolui: in hoc vero magnanimitas salutarij: que valeat non solum que videntur prospera mundi presentis despicere: verumetiam aduersis tristibusq̃ nõ frangi: ⁊ ea velut parua nullaq̃ contemnere: illic habens iugiter fixũ suumentis intuitum: quo quotidie singulisq̃ momentis accersiendum esse se credit.

Explicit de spiritu gastrimargie liber quintus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Incipit ãnotatio capitulorũ libri sexti de spiritu fornicationis.

Ca.j. Proemiale.

ij De ꝑncipali correctõe adũsus spiritũ fornicationis.

iij Quantũ ad superandũ fornicationis vitiũ remedij cõferat continentie solitudo.

iiij Quid ĩtersit inter ꝓtinentiã ⁊ castitatẽ: ⁊ an vtraq; simul sp habeatur.

v Q: impugnatio fornicationis solo humano studio nõ possit euinci.

vj De peculiari gratia in munere castitatis.

vij Exemplus de agone mundiali ẋm sermonẽ apostoli.

viij De comparatione purificationis eorũ qui in terreno agone certamẽ habituri sunt.

ix Quantã sp cordis puritatem parare dei oculis debeamus.

x Quod sit indiciũ perfecte ⁊ integre puritatis.

xj Quo vitio illusio nocturna ꝓcedat.

xij Q: carnis puritas sine mundicia cordis neq̃at obtineri.

xiij Que sit purgationis carnalis prima custodia.

xiiij Q: nõ laudẽ studeamus terere castitatis: sed effectũ eius exponere.

xv Q: specialiter castitatis virtus ab Apostolo sãctimonia nũcupetur.

xvj De allo apostoli testimonio super eadẽ sanctimonia.

xvij Q: spes sublimior primij debeat custodiã castitatis augere.

xviij Q: sicut absq; humilitate castitas obtineri nõ potest: ita sine castitate scientia.

xix Sententia sancti basilij epi de q̃litate ꝛginitatis sue.

xx Qui finis vere integritatis ac puritatis sit.

xxi. Quẽadmodũ ꝑfecte puritatis statũ retinere possimus

xxij Usq; ad quem modũ possit integritas corporis nostri perduci: vel qd indiciuz sit ad purũ mentis excocte.

xxiij Remedia curatõis quibus ꝑfecta possit cordis ⁊ corporis nostri puritas ꝑmanere.

Explicit ãnotatio capl'orũ.

Incipit liber sextus de spiritu fornicationis:

Proemiale Ca.I.

Secundũ nobis certamẽ est traditione patrũ aduersus spiritũ fornicationis: longũ pre ceteris ac diuturnũ: ⁊ paucis ad purũ deiectũ immane bellũ: ⁊ qd cũ a primo tempore pubertatis impugnare incipiat hominũ genus: nõ nisi pri cetera vitia superẽt: extinguit. Duplex nãq; est oppugnatio gemino armata vitio cõsurgens ad pliũ: ⁊ ideo similiter ei gemina est acie resistendũ. Siquidẽ vt morbo carnis aĩeq; ꝓcretũ vires acquirit: ita nisi vtriusq; piter dimicãtibus nequit debellari. Nec eñ sufficit solũ corpale ieiuniũ ad ꝓquirendã vl possidendã ꝑfecte castimonie puritatẽ: nisi ꝑcesserit ꝓtritio spũs ⁊ oratio ꝓtra hũc ĩmundissimũ spiritũ pseuerans: deinꝓtinuata meditatio scp̃tꝝ: huicq; fuerit sciẽtia spiritalis adiũcta: Labor etiã opusq; manuũ istabiles cordis puagationes coercẽs ac reuocans: ⁊ ante oĩa fundata fuerit humilitas vera: sine qua nullius penitus vitij poterit vnquã triumph acquiri.

De principali correctõe aduersus spiritum fornicationis: Ca.II.

De spiritu fornicationis.

Principaliter enim vitij hui⁹ cor
rectio ꝗ cordis perfectione de
scendit: ex quo etiã hui⁹ mor
bi virus dñi voce prodire signatur:
matth. 15 De corde inquit exeunt cogitationes
male: homicidia: adulteria: fornica
tiones: furta: falsa testimonia ꝛc. Il
lud ergo est primitus expiandũ: vn
de fons vite ꝛ mortis manare cogno
Prou. 4 scitur: dicẽte salomone: Omni custo
dia serua cor tuũ. Ex his enim sunt exi
tus vite. Caro enim eius arbitrio atq;
imperio famulat: ꝛ iccirco summo stu
dio parsimonia ieiunio⁹ sectanda ẽ:
ne escarũ abundantia refecta caro: p̃
ceptis anime salutaribus aduersata:
rectorẽ suũ spiritum deijciat insole
scens. Ceterum si omnẽ summã in ca
stigatione tantũ corporis collocem⁹:
anima nõ similiter a ceteris vitijs ie
iunante: nec meditatione diuina ꝛ spi
ritalibus studijs occupata: nequaq;
ad illud sublimissimũ vere integrita
tis fastigiũ poterimus ascẽdere: illo
qꝗ in nobis est principale: puritatez
corpis nostri infestante. Oportet er
go nos mundare prius: iuxta senten
matth. 23 tiã domini: id quod intus est calicis
ꝛ parapsidis: vt fiat ꝛ id quod defo
ris est mundũ.

Quantũ ad superandũ fornicationis vitiũ remedij cõferat continentie solitudo: Ca. III.

Deniq; cetera vitia etiã vsu ho
minũ ꝛ exercitio quotidiano
purgari solent: ꝛ quodammo
do ipsius lapsus offensione curari: vt
puta ire: tristicie: impatiẽtie lã guor:
meditatione cordis ac puigili sollicitu
dine: fratrũ etiã frequẽtia ꝛ assidua
puocatione sanant. Dumq; commo
ta manifestant sepius ꝛ crebrius ar
guũtur: quã totius pueniũt ad salu
tem. Hic vero morbus: cũ corpis affli
ctione ꝛ ꝗtritione cordis: solitudine
quoq; ac remotione indiget: vt possit
ad integrũ sanitatis statũ pernicio
sa estuũ febri deposita peruenire. Si
cut plerũq; certa egritudine laborã
tibus vtile est: vt cibi norij ne oculo
rũ quidem ipsorũ obtutibus offeran
tur: ne qꝗ aspectus occasione deside
rũ eis letale gignat: ita plurimũ cõ
fert ad depellenduz hunc specialiter
morbum: quies ac solitudo: vt mens
egra minime diuersis figuris ꝛterpel
lata ad puriorẽ peruenies contẽpla
tionis intuitũ: facilius pestiferũ ꝗ cu
piscẽtie fomitẽ radicit⁹ possit eruere.

Quid intersit inter castitatẽ ꝛ ꝗtinentiã: ꝛ an vtraq; simul ꝗ habeat: Ca. IIII.

Nemo tamẽ ex hoc negare nos
putet etiã in congregatione fra
trũ positos inueniri continen
tes: qꝗ pfacile fieri posse cõfitemur.
Aliud enim est cotinentẽ esse: id ẽ eu
kraten: aliud castũ: ꝛ vt ita dicaz in
affectũ integritatis vel incorruptio
nis transire: qꝗ dicit acon. Que vir
tus illis solis tribuit maxime q̃ vrgi
nes vel mente vel carne perdurant:
vt vterq; ioannes in nouo testamen
to: ĩ veteri quoq; helias: hieremias:
daniel fuisse noscunt. In quo⁹ gra
du hi quoq; non ĩmerito reputabun
tur: qui post experimẽta corruptionis
ad simulẽ puritatis statũ p laborẽ lõ
gum ꝛ industriã integritate mẽtis ꝛ
corporis pueneruntꝛ aculeos car
nis nõ tã impugnatione concupiscen
tie turpis q̃ nature tatũ modo motu
sentiunt. Quẽ statũ dicimus difficil
lime posse inter hominũ turbas ap̃
hẽdi. Utruz vero ꝛ hoc possibile sit:
vnusquisq; non nostra sentẽtia expe
ctet agnoscere: sed cõscientie sue rime
tur examine. Ceterũ cõtinentes mul
tos existere nõ dubitamus: qui ipu
gnationẽ carnis: quã vel raro vel q̃
tidie sustinẽt: seu metu gehenne seu
desiderio regni celorum extinguunt
atq; cõpescũt. Quos senioꝛes sicut
pnunciant posse nõ penitus incenti
uis obzui vitio⁹: ita securos ꝛ insau

εὐκρα/
τεν
αχον

ciatos semp existere non posse defi/niunt. Necesse est enim vnũquenq; in colluctatione positum: quamuis fre quenter aduersariũ vincat ac super: ⁊ iõm tamen aliquando turbari.

Qz impugnatio fornicatio/nis solo humano studio nõ possit euinci: La. V.

Quapropter si nobis cordi est: q agonẽ spiritalẽ cum apostolo legitime decertare: hunc ĩmũ/dissimũ spiritũ superare: omni men/tis intentione: non nostris viribꝰ cõ fidentes: hoc enim industria humana pficere non ꝑualet: sed opitulatiõe domini festinemus. Tamdiu nanq; hoc vitio animã necesse ẽ impugna/ri: donec se bellũ gerere supra vires suas agnoscat: nec laboze vel studio proprio victoriaz obtinere se posse: nisi domini fuerit auxilio ac ꝓtectio/ne suffulta.

De peculiari gratia in mu/nere castitatis: La. VI.

Et reuera cũ in omnibus vir/tutum profectibus: ⁊ cunctoz expugnatione vitiozũ: domi/ni sit gratia atq; victoria: in hoc ꝑci pue peculiare beneficiũ dei ac speci/ale donũ: ⁊ patrum sententia ⁊ expe rimento purgationis ipsius manifes/tissime declaratur his qui cam me/ruerint possidere. Quodammodo enim exire ȝ carne est: in corpore com/morantẽ: ⁊ vltra naturaz est fragili carne circumdatum: carnis aculeos nõ sentire. Et iccirco impossibile est hominez suis: vt ita dixerim: pennis ad tam ꝑcelsum celestesq; premiũ sꝫ uolare: nisi eũ gratia domini de ter re ceno munere eduxerit castitatis. Nulla etenim virtute tã proprie car/nales homines spiritalibus angelis imitatione conuersationis equant: q̃q; merito ⁊ gratia castitatis: per/quã adhuc in terra degentes habẽt sim Apostolũ municipatuz in celis: qꝫ deposita corruptela carnali habi turos sanctos ꝓmittitur in futuruz: hic iam in carne fragili possidẽtes.

Exempluz de agone mũdi/ali scõm sermonẽ Apostoli: La. VII.

Audi qd dicat Apostolꝰ: Om nis qui in agone contẽdit: ab oĩbus se abstinet. Aquibꝰ oĩ/bus dixerit: in quiramꝰ: vt possit no/bis spiritalis agonis instructio com/paratione carnalis acquiri. Illi etc/nim qui in hoc agone visibili studẽt legitime decertare: vtendi oĩbus es/cis quas desiderij libido suggesserit: non habẽt facultatẽ: sed illis tantuz quas eorundẽ certaminũ statuit di/sciplina. Et non solũ interdictj escis ⁊ ebrietate omniq; crapula cos neces/se est abstinere: verumetiã cuncta in/certia ⁊ ocio atq; desidia: vt quotidi anis exercitijs iugiq; meditatiõe vir tus coz possit accrescere. Et ita omi sollicitudine ac tristicia negocijsq; se cularibꝰ: affectu etiã ⁊ opere cõiuga li efficiũtur alieni: vt ꝑter exercituz discipline nihil aliõ nouerint: nec vl li mundiali cure penitꝰ implicẽtur: ab eo tantũ qui certamini ꝑsidet spe rantes quotidiani victus substanti/am: ⁊ corone gloriã: cõdignaq; pre/mia victorie laude cõquirere. Atq; intantũ se mundos ab oĩ coitus pol/lutione custodiunt: vt cuz se ꝑparãt ad agonũ certamina: ne qua forsitã ꝑ somnũ nocturna delusũ fallacia: vi res minuant multo tempore con qui sitas: laminis plũbeis renũ cõtegãt loca: quo scz metalli rigore genitali/bus mẽbris applicito: obscenos hu/mores valeant inhibere: intelligen/tes se proculdubio esse vincendos: nec iam posse ꝓpositum certamẽ ad/emptis viribus adimplere: si ꝓuisaz pudicitie solicitatẽ fallax noxie vo/luptatis imago corruperit. 1. Cor. 9

De cõpatiõe purificatiois eoz q̃ in terreno agone cer/tamẽ habituri sũt: La. VIII.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

De spiritu fornicationis.

Iacq si agonis mūdialis intelexim̃us disciplinā: cuius exemplo beatus apostolus nos voluit erudire: docēs quanta in illa sit obseruatio: quanta diligentia: quanta custodia: quid nos cōueniet facere: qua puritate oportebit custodire nostri corpis atq anime castitatem: quos necesse ē quotidie sacrosanctj agni carnibus vesci: quas neminem immundū contingere etiam veteris legis precepta pmittūt. In Leuitico nanq ita p̄cipitur: Omnis mūdus manducabit carnes. Et anima quecunq comederit de carnibus sacrificij salutaris qō est domini: in qua est immūdicia: peribit coram domino. Quantū igitur integritatis est munus: sine qua etiam illi qui erant sub veteri testamento: sacrificijs typicis non poterant interesse: ⁊ qui huius mundi corruptibiles coronā cupiūt adipisci nequeunt coronari?

Quantā semper cordis puritatē parare dei oculis debeamus: La. IX.

Iacq omī custodia cordis nostri sunt latebre primitus expiande. Qō eñ illi in corporis puritate cupiūt assequi: nos debemus etiā in arcanis ꝓscientie possidere: in q̄ dñs arbiter atq agonitheta residēs: pugnā cursꝰ ⁊ certaminis nr̄i iugiť expectat: vt ea q̄ in ꝓpatulo horrem̄ admittere: ne intrinsecq̄ dē coalescere incauta cogitatōe patiamur: ⁊ in q̄bꝰ hūana cognitōe cōfundimur: ne occulta q̄dē cōhibētia polluamur. Que licet possit hoīm p̄terire noticiā: sanctorꝫ tñ angelorꝫ ip̄iusq oīpotēt dei sciētiā: quā nlla ſbter fugiūt secreta: latere nō poterit.

Qō sit indiciū pfecte ⁊ integre puritatis: La. X.

Si puritatis hoc erit euidēs indiciū ac plena ꝓbatio: si vl nulla imago illicēs quiescentibus nobis ⁊ in sopores laxatis occurrat: vel certe interpellans nullos concupiscētie motus valeat excitare. Licet eñ ad plenā peccati noxaꝫ talis cōmotio minime computetur: tamen necdū perfecte mentis indiciuꝫ est: nec ad purū excocti vitij manifestatio: cum per fallaces imagines huiusmodi operatur illusio.

Quo vitio illusio nocturna procedat: La. XI.

Qualitas eñ cogitationū q̄ distentionibus diei negligētius custodiť: ꝓbať quiete nocturna. Et iccirco cū intercesserit aliqua talis illusio: non culpa somni credenda est: sed negligētia tpis p̄cedentis ⁊ manifestatio morbi latētis intrinsecus: quē nō primitus noctis hora parturijt: sed intimis aīe reconditurꝫ fibris ad cutis superficiem somni refectiōe pduxit: arguēs occultas estuum febres quas p totū diei spacium noxijs cogitatiōibꝰ pasti ꝓtraxim̄: vt solēt male q̄z valitudines corporuꝫ nō ea colligi tempestate qua videtur emergere: sed negligētia sunt preteriti temporis acquisite: quo pastus quis impudenter escis saluti cōtrarijs noxios humores sibimet letales contraxit.

Q̄ carnis puritas sine mūdicia cordis nequeat obtineri: La. XII.

Deoq humani generꝭ creator ⁊ cōditor deus: opificij sui naturā pre omnibus emendationemq cognoscens: illuc curaꝫ adhibuit medicine vñ causas morbi p̄ncipalr̄ nouerat emanare: Quicūq ī matth. 5.
quiens viderit mulierē ad ꝓcupiscēdū eā: iā mechatꝰ ē eā in corde suo. Petulātes oc̄los notās: ñ tā eos arguit q̄ illū interiorē sensū: q̄ officio eorꝫ male vtiť ad videndū. Cor nāq ē egrū ⁊ sauciū libidinis telo qō ad ꝓcupiscēdū videt: bñficiū intuitꝰ recte sibimet a creatore ꝓcessū suo vitio ad operꝫ p̄uorꝫ mīsteria ꝓtorq̄nt:

& in semetipso recōditū concupiscentie morbum contemplationis occasiōe pducēs. Iccirco huic p̄cipit̄ salutare mandatū: cuius vitio pessim⁹ languor visus occasiōe pcedit. Nō enim
Prou. 4 dicit: Omni custodia serua oculos tuos: q̄s vtiq̄ oportuit principaliter custodiri si et ipsis concupiscētie pduret affectus: nihil enim ampli⁹ oculi q̄ simplex aīe p̄bēt visiōis officiū: sed dic̄: Omni custodia serua cor tuū: illi potissimū īposita medicina qō vbiq̄ abuti ōt ad videndū oculor ministerio.

Quę sit purgatiōis carnal⁹ ꝑma custodia: Ca. XIII.

Hec erit igit purgatiōis huiu⁹ p̄ma custodia: vt cum mēti nostre memoria ser⁹ feminei per subtile suggestionē diabolice callidtatis obrepserit: primū recordatione p̄missa matris: sororū: parētū seu certe feminarū sanctarū: quā totius eam de nostris recessibus extrudere festinemus: ne si fuerimus in ea diuti⁹ immorati: occasiōe ser⁹ semel andepti: iller malor ad eas psonas exinde subtiliter deuoluat ac p̄cipitet mentē: p q̄s notias cogitatōes possit inserere. Quā obrem illius p̄cepti iugiter meminisse debem⁹: Omni custodia serua cor tuū: & fm dei principale mandatū sollicite serpētis obseruare noxiuz caput: id est cogitationū malar prinicipia: quibus serpere in aīam nostrā diabolus tēptat: nec sinam⁹ p negligentiā penetrare in cor nostr reliquū eius corp⁹: id est: oblectationis assensum. Qui pculdubio si fuerit intromissus: morsu virulento mentē interimet captiuatā. Emergentes etiam pctōres ere nr̄e: id ē: sens⁹ carnales ī matutinis sui ortus nos oportet extinguere: & dū adhuc pnuli sunt allidere filios babylōis ad petrā. Qui nisi dū tenerrimi sūt: fuerint enecati: adulti p cōhibentiā in pniciē nostraz validiores insurgēt: aut certe non sine magno gemitu ac labore vincēt.
Luc. ij. Dū enim fortis: scz spūs noster domū suā custodit armat⁹: recessus cordis sui dei timore cōmuniēs: in pace erit oīs substātia eius: id ē: emolumenta laborz ac virtutes longo tempore conquisite. Si autez fortior supueniens vicerit eū: id est diabol⁹ cogitationū consensu: arma eius diripiet in q̄bus ꝑfidebat: id est memoriā scripturarū vel timorē dei: & spolia ei⁹ diuidet: virtutū scilicet merita per contraria vitia quecq̄ dispergens.

Q̄ nō laudē studeam⁹ terere castitatis: sed effectuz ei⁹ exponere: Ca. XIIII.

Et vt cuncta pterea quę in sāctis scripturis ob laudē virtutis huius inserta sūt: nō enim mihi ꝓpositū est laudē terere castitatis: sed qualitatē ipi⁹ vel quē admodū acquiri vel custodiri debeat: quive sit finis eius: patrū traditionib⁹ explicare: vnā tantūmō ponā beati apostoli sentētiā: q̄ pateat qualiter illā thessalonicēsibus scribēs: & virtutibus p̄tulerit vniuersis: tali eā verbi nobilitate cōmendans.

Q̄ specialiter castitatis virtus ab aplo sanctimoia nūcupetur: Ca. XV.

Hec est inquit volūtas dei sanctificatio vestra. Et ne forte
j. thes. 4 dubiuz nobis relinqueret vel obscurū q̄dnā sanctificationē voluerit appellare: vtrū iusticiā an charitatē: an humilitatē: an patiētiā: In oībus eēm istis virtutibus credit̄ acq̄ri sanctificatio: infert & manifeste designat quid proprie sanctificationez voluerit appellare. Hec est volūtas
Ubi. s. dei: sanctificatio vestra: vt abstineatis vos inquit a fornicatione: vt sciat vnusquisq̄ vestrū vas suū possidere in sanctificatiōe & honore: nō ī passiōe desiderij sic & gētes q̄ ignorant deū. Vides q̄h⁹ eā laudib⁹ pseq̄tur: honorē vasis: id est corpis nostri: et sanctificationē eā appellās. Igitur ecōtrario q̄ in passiōe desiderij ē: in

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ignominia ⁊ in immũdicia ꝓsistit: ⁊ alienꝰ a sanctificatõe versat. Tertio quoq; post pauca infert: rursus sanctimoniã eam pronunciãs: Non enim vocauit nos deus in ignominiã: sed ĩ sanctificationẽ: Itaq; qui hec spernit: nõ hominẽ spernit sed deũ: q̃ etiam dedit spiritũ suũ sanctũ ĩ nobis. Auctoritatẽ quoq; p̃cepto suo ĩuiolabilẽ iunxit: dicens: Qui hec spernit: id ẽ: que de sanctimonia p̃fatus sum: non hominẽ spernit: hoc est: me qui hec precipio: sed deum qui in me loquit: qui etiã spiritu suo sãcto cor nostrũ habitaculum deputauit. Cernis simplicibus verbis ac puris quibus eã preconijs quantisq; extulerit laudibus: primũ virtuti huic sanctificationẽ proprie tribuendo: deinde per hanc asserens vas nostri corpis ab ĩmũdicia liberandũ: tertio q; abiecta ignominia ⁊ ꝓtumelia: ĩ honore sit ⁊ sanctificatione mansurũ: postremo que sũma est perfecti premij ac beatitudinis remuneratio: p hanc habitatorẽ pectoris nostri sanctũ fore spiritũ: designauit.

De alio apostoli testimonio super eadem sanctimonia: La. XVI.

Et licet ad finez libelli tendat oratio: aliud adhuc simile huic p̃termissum eiusdẽ apostoli testimoniũ ponã. Ad hebreos nãq; scribens: Pacẽ inquit sectamini cuz oĩbus ⁊ sanctimoniã: sine qua nemo videbit deũ. Hic quoq; euidenter sine sanctimonia quã solet integritatẽ mentis vel puritatẽ corpis appellare: pronunciauit deũ penitus videri nõ posse. Siquidẽ ⁊ hic similiter infert: eundem sensũ explanãs: Ne q̃s fornicator aut prophanus vt esau.

Heb. xii.

Qz spes sublimioris p̃mij debeat custodiaz castitatis augere: La. XVII.

Itaq; quantũ sublime celesteq; est premiũ castitatis; tanto grauioribus aduersariorũ insidijs lacessit. Et idcirco ꝓpensius nobis ẽ: nõ solũ ꝓtinentia corpis: verumetiã ꝓtritio cordis assiduis orationũ geminibus adhibenda: vt elibanus carnis nostre quẽ rex babylonius incentius suggestionũ carnaliũ succendere nõ desistit: descendente in corda nostra roze sanctispũs extinguatur.

Qz sicut absq; hũilitate castitas obtineri nõ potest: ita sine castitate scientia: La. XVIII.

Tem̃ hanc seniores aiũt ap̃hendi nõ posse: nisi p̃us humilitatis in corde fundamenta fuerint collocata: ita ne ad fõtẽ quidẽ vere scientie peruenirí posse definiũt: donec penetralibus aĩe nostre radix vitij huiꝰ insederit: ⁊ possibile quidẽ esse integritatẽ sine sciẽtie grata reperiri: impossibile ẋo scientiaz spiritalẽ sine integritatis castimonia possideri. Quia ⁊ diũsa sũt dona: ⁊ nõ oĩbꝰ vna gratia spũ sãncti tribuit: sed ad quã se vnuscq; studio vel industria sua dignũ aptũq; prebuerit. Denicq; cũ in oĩbꝰ apostolis sanctis ẋtus integritatis pfecta fuisse credat: abũdantiꝰ tũ sciẽtie donũ emberanit in paulo: qz se ad hãc aptũ sollerti studio atq; industria preparauit.

Sententia sancti basilij episcopi de qualitate virginitatis sue: La. XIX.

Ferũr sancti basilij cesariensis epi districta sentẽtia: Et mulierem inquit ignoro: ⁊ ẋgo nõ sum. Intantũ intellexit incorruptionẽ carnis: nõ tam in mulieris esse abstinẽtia q̃ in integritate cordis: que vere ĩcorruptã ꝓpetuo sanctimoniã corpis: vel timore dei vel amore castitatis custodiat.

Qui finis vere integritatis ac puritatis sit: La. XX.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Itaq; hic est integritatis finis ac pfecta ꝓbatio: si quiescētibus nobis titillatio voluptatis nulla subrepserit: ac pro necessitate nature nobis incōscijs ꝯcretiōes egerant obscene. Quas sicut abscidere per oīa ⁊ in perpetuū amputare sup naturam est: ita reuocare ad ineuitabilem rarissimāq; nature necessitatē sūme ꝛtutis est: que pulsare monachuz duobus interpositis mensibus solet. Qd tñ dictū sit ꝓ nostrā experientiā nō ꝓ sententiā senioꝝ: a q̄bus etiā he memorati tēporis indutie admodū iudicabātur anguste: quas si hoc mō quo ab ipīs ꝓcepimus voluerim⁹ exponere: his forte qui pro negligentia sua vel remissiore studio puritatez hanc min⁹ experti sunt: incredibilia vel impossibilia descripsisse credemur.

Quēadmodū perfecte puritatis statuz retinere possimus: Ca. XXI.

Quem statū ita tenere ꝓpetuo poterimus: ac nū quā naturalē modū nec tēpus excedere superius comp̄hensū: si deū nō solū secretoꝝ actuū nostroꝝ: verū etiā cogitationū internaꝝ diurnū pariter nocturnū q̄ inspectorē esse ⁊ ꝯsciū cogitemus: ac pro oībus que in nostro corde versant: sicut pro factis ⁊ operibus nostris rationē nos ei redditu ros esse credamus?

Usq; ad quē modū possit integritas corpis nostri pduci: vel qd̄ indiciū sit ad purū mētis excocte: Ca. XXII

Hactenus igit festinandū ē nobis: ⁊ eo vsq; aduersus aī motus vl carnis incētiua pugnandū: donec illa carnis ꝯditio necessitatē nature expleat: nō suscitet voluptatē: ꝯcretā exuberantiaz sine vllo pruritu noraq; ꝓpellens: nō pugnā suscitāo castitati. Ceteꝝ mēs dū adhuc dormiēs imaginū visiōe deludi tur: nouerit se necpum ad integram perfectionem castitatis excoctam.

Remedia curationis quib⁹ perfecta possit cordis ⁊ corporis nostri puritas permanere: Ca. XXIII.

Hic vt illusiōes he ne dormientib⁹ quidē nobis subrepere valeāt: equale moderatū q̄ sp tenēdū ē ieiunīū. Quisq; em mēsurā districtiōis excedit: necesse ē vt modū quo q̄ remissiōis excedat. Qua inequalitate detentus ab hoc tranquillitatis planissimo statu sine dubio reuocabit: nunc quidē nimia inanitate defectus: nūc aūt cibo ꝓpensiore distētus. Cū ĩmutatiōe sicdē refectōis: q̄litatē q̄z puritatis nostre necesse ē ĩmutari. Deinde ingis hūilitas ac patiētia cordis adhibenda ꝓpetuo ē: atq; intēta aduersū irā vel ceteras passiōes ꝓ diem cautio. Ubi em furoris insederit virus: libidinis q̄z necesse est incēdiū penetrare. Ante oīa vo puigil necessaria ē solicitudo nocturna. Nā sicut puritas ⁊ custodia diei nocturnā ꝓpārāt castitatē: ita nocturne vigilie cordi piter ⁊ obseruationi diurne statū solidissimū roburq; ꝓmittunt.

Explicit de spiritu fornicationis liber sextus.

Incipit ānotatio capitulorum libri septimi de spiritu philargyrie.

Ca. j. Proeiniale.
ij Q: perniciosus sit morbus philargyrie.
iij Que nobis in vitijs naturalibus sit vtilitas.
iiij Q: inesse nobis quedam naturalia vitia sine creatorꝭ dicamus iniuria.
v De vitijs que extra naturalem motum nostro vitio cōtrahuntur.
vj Receptus semel philargyrie

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

De spiritu fornicationis.

morbus: q̃ difficile pellat.

vij Quibus vitijs philargyria generet: vel quanto⁹ malorũ sit eadẽ procreatrix.

viij Q⁹ philargyria omnes virtutes impediat.

ix Q⁹ monachus habens pecunias: in cenobio permanere non possit.

x Quez philargyrie laborẽ subcat desertor monasterij: quiante pro leuissimis operibus murmurabat.

xj Q⁹ occasione custodiende pecunie feminarum contubernia requirantur.

xij Exẽplũ cuiusdam tepidi monachi philargyrie laqueis obligati.

xiij Quid ꝓferant seniores iuniorib⁹ in denudatiõe vitioꝝ.

xiiij Quibus exẽplis morb⁹ philargyrie triplex eẽ doceat.

xv Vale renuncians a non renunciante quo differat.

xvj Cuius testimonij se colore tueantur qui exui facultatib⁹ suis nolunt.

xvij De renunciatione apostoloꝝ ⁊ ecclesie primitiue.

xviij Q⁹ si apostolos imitari velimus: nõ debeamus nostris definitionibus viuere: sed illoꝝ exemplꝝ sectari.

xix Sententia sancti basilij epi aduersus syncletium.

xx Qẽ ignominiosum sit a philargyria superari.

xxj Quemadmodum superanda sit philargyria.

xxij Q⁹ possit quis etiã nõ habẽs pecũias philargyr⁹ iudicari.

xxiij Exemplum de iuda.

xxiiij Q⁹ philargyria nisi nuditate vinci non possit.

xxv De exitu ananie ⁊ saphire ⁊ iude: quẽ philargyria impellente subierunt.

xxvj Q⁹ philargyria lepram animę inferat spiritalem.

xxvij Testimonia de scripturis quibus perfectionẽ desiderans edocetur non resumere que renuncians abdicauit.

xxviij Q⁹ aduersus philargyriã victoria non aliter possit nisi nuditate conquiri.

xxix Quemadmodum possit nuditas a monacho sustẽtari.

xxx Remedia contra morbum philargyrie.

xxxj Q⁹ non possit quis philargyriã vincere nisi in cenobio p seuerans: ⁊ quemadmodu⁹ possit ibidem permanere.

Explicit ãnotatio capl̃oꝝ.

Incipit liber septim⁹ de spiritu philargyrię.

Proemiale: Ca. I.

Certius nob⁹ ꝓfict⁹ ẽ adũs⁹ philargyriam quã nos amorẽ pecũiarũ possum⁹ appellare. Peregrinũ bellũ ⁊ extra naturã: nec aliunde in monacho sumens principiu⁹: q̃ de corrupte ac torpide mentis ignauia: ⁊ plerũq⁹ initio abrenunciationis male arrepto: ⁊ erga deũ tepido amore fundato. Cetera nanq⁹ vitioꝝ incitamenta humane inserta nature: velut ingenita videnꝫ in nobis habere p̃ncipia: ⁊ quodãmodo inuiscerata carni: ipsq⁹ ꝓpemodũ coeua natiuitati discretionẽ boni maliq⁹ p̃ueniunt: ⁊ licet prima arripiant hominẽ: longo tamen laboze vincuntur.

Q⁹ perniciosius sit morbus philargyrię: Ca. II.

Hic vero morbus posteri⁹ sup̃ueniẽs ⁊ extrinsecus accedẽs anime: quanto facilius caueri potest ac respui: tanto negligent⁹ ⁊ intromissus senel cordi fit p̃niciosior.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

cunctis: difficilius q̃ propellit̃. Malorũ nãq̃ oim̃ efficit̃ radix: multiplices fructificans fomites vitiorum.

Que nobis ĩ vitijs naturalibus sint vtilitas: Ca. III.

Quia carnis simplices motus: nõne videmus nõ solum in pueris in quibus adhuc innocentia boni maliq̃ ꝓuenit discretionẽ: verũ in puulis atq̃ lactẽtib⁹? Qui cũ ne initiũ quidẽ vllius libidinis in semetipsis habeãt: motus carnis naturali incitamẽto sibi inesse designãt. Ire q̃q̃ aculeos truces nonne similiter in puulis iam vigere conspicimus: ⁊ antequã patiẽtie ꝓtutẽ agnoscant: iniurijs eos cerninus cõmoueri: ⁊ verboꝝ sentire etiã p iocũ iniurias irrogatas: ac nõnunquã cũ desunt vires: voluntas tñ vltiõis ira instigante nõ deest? Nec hoc dico q̃ vocẽ naturã ꝓditiõis in culpã: sz q̃ asseram motus hos qui procedũt ex nobis: quosdã quidẽ vtilitatis causa nobis insertos: quosdã ꝓo negligentie vitio ac male volũtatis arbitrio extrinsec⁹ introductos. Hi nãq̃ q̃s supra dixim⁹ mot⁹ carnales ob reparationẽ sobolis ⁊ posteritatis ꝓpagineẽ suscitandã: vtiliter sunt corpori nostro ꝓuidentia creatoris inserti: nõ ad perpetrãda stupꝝũ flagitia ⁊ adulteria que legis etiaz auctoritate damnant̃. Ire etiã aculeos nõne saluberrime nobis intelligim⁹ attributos: vt nostris vitijs ⁊ erroribus irascentes: ꝓtutibus poti⁹ ac spiritalibus studijs occupemur: omnez charitatẽ deo: ⁊ patiẽtiã nostris fratribus exhibẽtes? Tristicie quoq̃ vtilitas quãta sit nouim⁹: q̃ inter cetera vitia cũ in ꝓtrariũ affectũ est mutata: ꝓnumerat̃. Est eñ ⁊ ꝑm dei timorẽ ꝓnecessaria: ⁊ ꝑm seculũ admodũ ꝓniciosa: vt docet Aplus: dicẽs.

2. Cor. 7 Que eñ scõm deũ est tristicia: pententiã ad salutẽ stabilẽ opatur: seculi aũt tristicia mortẽ opatur.

Q̃ iesse nobis quedã naturalia vitia sine creatoris dicamus iniuria: Ca. IIII.

Non q̃ si dixerim⁹ hos mot⁹ a creatore insertos nobis: ex eo culpabilis ille videbit̃ si neq̃ter his abusi: maluerim⁹ eos ad noxia potius ministeria detorqre: ⁊ velim⁹ ꝓ infructuosis ⁊ secularibus lucris: nõ ꝓo salutari penitẽtia ⁊ vitiorum correctiõe tristari: vel certe si nõ nobismetipsis vtiliter: sed cõtra interdictũ dñi nostris fratribus irascamur: velut si ferrũ q̃s ad necessariũ ⁊ vtile ministeriũ ꝓtributũ: ad necẽ voluerit insontiũ retorquere: nõ ex hoc ĩ famabit materie conditorẽ: si qõ ille ad vsũ bene viuẽdi aptũ ac necessariũ ꝓstitit: iste ꝗ vsus ẽ ad nocendũ.

De vitijs que extra naturalez motũ nostro vitio ꝓtrahuntur: Ca. V.

Dicim⁹ tñ quedã vitia sine vlla ꝓcedẽti naturali occasione cõcrescere: sed solius corrupte ac male voluntat̃ arbitrio: vt est inuidia ipaq̃ etiã philargyria: que cũ nulla habeãt ĩ nobis de naturali instinctu principia: extrinsec⁹ ꝓtrahuntur. Que tñ quantũ facilia sunt ad cauendũ ⁊ oportuna ad declinãdũ: tantũ occupatã mentẽ atq̃ possessã miserã faciũt: vixq̃ ad sanitatis ꝓcedũt remedia puenire: siue q̃ a domino nõ merẽtur curari celeri medicia qui ab his sauciati sũt: que vel ignorare vel vitare vel facillime vincere potuerunt: vel certe q̃ male fundati virtutũ structurã ⁊ perfectiõis suscipere culmen indigni sunt.

Receptus semel philargyrie morbus q̃q̃ difficile pellatur: Ca. VI.

Quãobrẽ nulli vilis despectus q̃q̃ videat̃ hic morbus: qui sicut potest perfacile declinari: ita si quenquã possederit: ad sanita-

tis remedia vix puēire ꝓcedit. Recep/
taculū nanq̃ est vitiorū malorū q̃
omniū radix: ⁊ inextricabilis nequi/
tie fomes efficit: dicente Apl'o: Ra/
dix oīm malorū est philargyria: id ē:
amor pecunie. 1.Tio.6.

Quibus vitijs philargyria generet: vel quātorū malorum sit eadem procreatrix: Ca. VII.

Hec igit cū remissam tepidam
q̃ possederit monachi mētē:
primitus eū in exigua summa
sollicitans: iustos quosdā ⁊ velut ra
tionabiles ei colores ob quos vl're/
seruare sibi aliquid pecunie debeat
vel parare describit. Nam ⁊ ea que
p̄bent in monasterio: querit nō esse
sufficiētia: ⁊ sano robusto q̃ corpore
vix posse tolerari: Quid faciendum
si valitudo mala carnis emerserit: et
reconditū nō fuerit aliquid peculia
re quo sustentet infirmitas? Prestī
tionē monasterij cē ptenuē: ⁊ negli/
gentiā erga egrotantes maximā. Si
pprium aliquid nō fuerit quo cura
corpi valeat adhiberi: miscre esse mo
riendū. Jpm etiā vestimentū nō suf
ficere qd̄ p̄bet: nisi pcurauerit vn/
de sibi aliō valeat exhiberi. Postre
mo nec diu posse in eodē loco vl' mo
nasterio cōmorari: ⁊ nisi parauerit si
bi viatici sumptus euectionisq̃ trās/
marine mercedē: non posse cū volue
rit trāsmigrare: ⁊ necessitate inopie
coartatū: laboriosam ac miserabilem
absq̃ vllo pfectu vitā iugiter tole/
raturū: inopē se q̃ semp ac nudū nō
sine imporio aliena substātia sustē/
tandū. Jtaq̃ cū huiuscemodi cogi/
tationib' laqueauerit mentē: q̃liter
vnū saltē denariū acq̃rere possit: ex/
cogitat. Cūc peculiare op' qd̄ exer/
ceat abbate inscio: sollicita mēte per/
q̃rit. Nō vēdēs eiā ⁊ optato tandē
potit' nūmo: q̃liter eū duplicet q̃ri/
us vehemētiui q̃q̃ torquet: vbi repo/
nat cuiue illū credat ābigu'. Deide
q̃d ex eo comere: q̃liq̃ eū cōmercio
valeat duplicare: cura grauiore distē
dit. Cūq̃ illi ⁊ hoc ex voto cesserit:
auidior fames accrescit auri: tanto
q̃ vehemētius suscitat: quanto eti/
am sūma lucri maior apponit. Cum
pecunie etem incremēto rabies cupi/
ditatis auget: tū deinde vita longe/
ua pmittit: senectus incurua: ifirmi
tates diuerse atq̃ plixe: q̃ nisi maior
sūma in iuuētute fuerit p̄parata: to/
lerabili in senecta non possint. Ag̃it
itaq̃ infelix aīa serpētinis nexib' ob
ligata: dū materiā male ꝓcretā neq̃/
ore cura cōcupiscit augere: pestē sibi
q̃ dirius inflāmet ipa pturiēs: tota
q̃ lucri cogitatiōe possessa: nihil ali/
ud respicit cordis ītuitu q̃ vū pecu/
niā pare valeat: p quā possit de mo
nasterij disciplina q̃totius euolare:
nullā exhibens fidē vbi potuerit nū
mi spes aliq̃ refulgere. Pro hac non
mēdacij: nō piurij: nō furti facin' ad
mittere phorescit: nō fidē frāgere:
non iracūdie noxio furore suppleri.
Si quoq̃ a spe q̃stus deciderit: non
honestatis: nō hūilitatis modū trās/
cēdere ptimescit: fitq̃ ei p oīa vt ali/
is vēter: ita huic aurū ⁊ spes lucri p
deo. Ūñ btūs Apl's: hui' morbi no/
xia venena pspiciēs: non solū eas ra
dicē esse oīm malorū: verū etiā idolo
rū fuituē pnūciauit: dicēs: Et ava
ricia q̃ in greco ōr philargyria: q̃ ē
simulacrorū seruit'. Cernis igitur ad
quātā labē rabies hec p grad' singu
los crescat: vt etiā idolorū vel simula
crorū seruit' apli voce pnūciet: eo q̃
figura ōi ⁊ imagine p̄missa: quā de
uote seruiēs deo īmaculatā in semet
ipso debuit custodire: hominū figu/
ras impressas auro diligere pro deo
maluit ⁊ tueri. Epb.5. φιλαρ/ γυρία

Q̃ philargyria oēs virtutes impediat: Ca. VIII.

Quib' igit decessionū pfecti/
bus in deteri' crescēs: nullam
deinceps hūilitatis: nullā cha/

c

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ritatis:nullā obedientie:nō dicā virtutē sed ne vmbrā quidē ꝗtutis retinere ꝓtēt⁹:indignat̃ ad oīa:ꝛ ad singula opera murmurat atq; suspirat. Nullaq; iā reuerentia reseruata:velut equ⁹ durissim⁹ ad ꝓcipitiū ferr̃ in frenis:nec victu q̃tidiano nec solito indumēto ꝓtētus:nō se diuti⁹ hec toleratur̃ eē testat̃. Deū q̃z si ibi solūmodo eē ꝓclamat:nec salutē suā ī illo tantū loco eē ꝓclusaz. Ut̃ si q̃q; se nō celeri⁹ aspoztauerit:se peritur̃ ꝓtinus graniter ingemiscit.

Qz monachus habens pecunias:in cenobio ꝑmanere non possit: Ca. IX.

Itaq; instabilitatis sue viaticū habēs nūmos:in q̃z p̃sidio alaz̃ sibi instar aptauit: iamq; ad transmigrandū patus insolenter ad oīa p̃cepta rñdet: ꝛ tā q̃z pegrinū extraneū q; se gerēs:q̃cū q; indigētia coz̃rectiōe p̃sperexit:negligit atq; cōtēnit. Cū q; furtim possideat recōditā pecuniā:nec calciamenta q̃dē ac vestimēta se habere ꝓquerit: dariq; sibi tardius īdignat̃. Ac si forte dispēsatiōe seniozis ei p̃us q̃ nihil penitus habere cognoscit̃:aliq̃d hoz̃ fuerit ꝑmptitū:maioriḃ⁹ ire stimulis īardescit:seq; despici veluti ex̃neuz putat:nec ad vllū op⁹ man⁹ suas accōmodare ꝓtēt⁹:rephēdit oīa q̃ necc̃ario fieri monasterij cōpellit vtilitas. Deinde occasiōes q̃b⁹ offēdi vl̃ irasci debeat:studiose ꝓquirit:ne leuiter mot⁹ de cenobij disciplina videatur exire. Nec sol⁹tū trāsmigrare ꝓtēt⁹: ne tanq; suo vitio deseruisse credat̃: quātos potuerit susurrationib⁹ clādestinis depzauare nō desinit. Qd̄ si etiā tp̃is aspitas itinerij seu nauigatiōis ei⁹ intercluserit cōmeatū: p̃ omne illud tp̃s suspēso anxio q; residens coz̃de:tristicias serere vl̃ excitare nō cessat: discessus solaciū ꝛ excusationē leuitatis nō se aliter credēs:q̃ nota vel macula monasterij repturum.

Quē philargyrie laborem subeat deseruōr̃ monasterij q̃ aīa ꝑ leuissimis opib⁹ murmurabat: Ca. X.

Hic̃ itaq; faciḃ⁹ pecuniarū suarū magis ac magis accēsus: q̃ possesse: nunq̃ monachuz vel in monasterio residere vel viuere ꝗ regule institutiōe ꝑmittūt. Cū q; exī de eū velut feralis quedaz bestia de cetu gregis segregās:pec⁹ oportunuz p̃de destitutiōe sodalū fecerit: ꝛ deuozatiōi facilē ꝓtubernij ꝓuinatione reddiderit:eū qui p̃us opa monasterij leuia exercere ꝗsperexerat:die ac nocte spe q̃stus īfatigabiliter laborare cōpellit:nō oz̃onū solēnia:nō ieuniozū modū:nō vigilia ꝛ regulā custodire ꝑmittit:nō honestarū intercessionuz explere officia sinit:dūmō vel auaricie rabiē satiare vel quotidianis vsibus possit occurrere: cupiditatis ignē dū acquirēdo extinguendū credit accendens.

Qz occasione custodiende pecunie:feminarū cōtuberniā requirantur: Ca. XI.

Hinc iā nōnulli p abruptū p̃ciptiuz lapsi irreuocabili ruina ferunt̃ ad mortē: ꝛ nō ꝓtēti soli possidere q̃s vel nunq̃ habuerāt: vel initio malo reseruauerāt pecuniās:inq̃rūt ꝓtuberniā feminarū:q̃ debēt eas q̃ male ꝓgesta vel retēta fūt custodire. Tātisq; se occupatiōibus noxijs ac ꝑniciosis inuoluūt: vt vsq; ad ꝑfundū inferi deuoluti:dū acq̃escere illi apostolice sentētie renuūt: vt habētes victū ꝛ vestimētū his cōtēti sint q̃ monasterij frugalitas exhibebat:sed volentes diuites fieri incidāt in tēptationē ꝛ laqueū diaboli: ꝛ desideria multa ꝛ inutilia ꝛ nocīua que mergūt hominē in interitū et ꝑditionē. Radix eñ oūm maloz̃ ē cupiditas:id est philargyria:quā q̃dā appetētes errauerūt a fide:ꝛ īserue-

Tio. 6.

Ibidem.

rũt se dolozibus multis.

Exemplũ cuiusdam tepidi monachi philargyrie laqis obligati: La. XII.

Non ignoro quendã q̃ semet ipsum autumat monachũ: sibi qz qõ est deteri⁹ de pfectione blandit: q̃ receptus in cenobio: cũ a suo moneret abbate ne reuertereť ad illa q̃ renũciãs abdicarat: seqz õ malo⁹ oim radice philargyria terrenis qz laqueis eripe festinaret: ac si mallet pristinis passionib⁹ emẽdari: q̃ h⁹ eũ grauissime singulis momentis videbat vrgeri: cessaret affectare ea q̃ ne antea quidẽ possederat: quo⁹ nequibus cõpedit⁹ ad purgationẽ vitiozũ suo⁹ sine dubio peuenire nõ posset: truculẽto vultu eidẽ rũdere non hesitauit: Si tu habes vt plurimos sustẽtes: me sil⁹ habere cur ꝓhibes?

Quid conferãt seniozes iuniozibus in denudatõe vitiozum: La. XIII.

Hec aũt nemini videanť superflua vl⁹ molesta. Nisi eñ ꝓus exposita fuerint genera vulnerũ: ⁊ oziginesque causeqz mozbozũ fuerint ĩdagate: nec ĩfirmis poterit adhiberi cõgrua medicine curatio: nec validis ꝓferri pfecte custodia sanitatis. Nã ⁊ hec ⁊ multo his plura ad ĩstructionez iunio⁹ solẽt a seniozib⁹ q̃ ĩnũeros diuerso⁹ casus ac ruinas expti sũt in collatiõe ꝓferri. Quo⁹ multa sepenũero cognoscẽtes in nobis: ita seniozib⁹ exponẽtib⁹ ac reuelãtib⁹: velut q̃ ijsdẽ ipis q̃z passiõib⁹ pulsarẽť: absqz ꝓfuſiõis nr̃e verecũdia curabamur: cũ ⁊ remedia piter ⁊ causas infestantiũ nos vitio⁹ taciti discerem⁹: q̃ nos nõ frnitat⁹ vitiũ corpus vel obterim⁹ vl⁹ pteriuim⁹: sz ne forte delays⁹ liber ĩ manus eo⁹ q̃ in hoc ꝓposito minus instituti videnť: patefaciat inexpertis: que desudãtibus solis ac festinãtibus culmẽ perfectiõis attingere debẽt eẽ cõperta.

Quibus exemplis morbus philargyrie triplex esse doceatur: La. XIIII.

Triplex itaqz est hui⁹ valitudinis mozb⁹: q̃ ab vniũsis patribus eq̃li detestatiõe dãnatur. Vnus hic cui⁹ supi⁹ descripsim⁹ labez: q̃ decipiẽs miserabiles: q̃sqz ea q̃ ne antea quidẽ cũ in seculo degerẽt possidebãt: ꝓgregare psuadet. Alio q̃ hec q̃ ĩ primozdijs sue renũciationis abiecerãt: postea rsumere ac rursũ desiderare cõpellit. Tertio q̃ initio malo vitioso qz ꝓtract⁹ ⁊ ab imperfectiõe incipiẽs: eos q̃s semel hoc tẽpozemẽtis ĩfecerit: pauptatis ac diffidentie timozeꝑterritos: spoliare secũctis mũdi facultatib⁹ nõ sinit: eosqz pecunias vel ꝗstantias q̃s vtiqz renũciãtes abijcere debuerant reseruãtes: ad euãgelicã pfectionez nũq̃ puenire ꝓcedit. Quo⁹ triũ ruinarũ exẽpla in scripturis sanctis etiã ĩuenimus nõ leui pena fuisse damnata. Nã giezi ea que ne antea quidẽ possederat volens acq̃rere: nõ mõ gratiaz ꝓphetie non meruit possidere: quam per successionem velut hereditariam a suo habuit magistro suscipere: verumetiã econtrario eterna le 4. Reg. 5
pra sancti helizei maledictione perfunditur. Judas autem volens resumere pecunias quas antea christum secutus abiecerat: non solum ad pozditionem domini lapsus apostolat⁹ perdidit gradum: sed etiã vitã ipam cõmuni exitu finire nõ meruit: eãqz biothanati morte conclusit. Ananias vero ⁊ saphira reseruantes partẽ Act⁹. 5.
quandã ex his que possederãt: apostolico ozemorte mulctantur.

Male renunciãs a non renunciante quo differat: La. XV.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Hæc igitur dicentes renuntiasse se huic mundo: rursus incredulitate fracti nudari frenis opibus timent. In deuteronomio mystice
Deut.20 principit: Si quis est homo formidolosus et corde pauido: non egrediatur ad bellum: vadat et reuertatur in domum suam: ne pauere faciat corda fratrum suorum: sicut et ipse timore perterritus est. Hoc testimonio quid euidentius queso? Non ne manifeste mauult eos scriptura professionis huius nec initium sibimet vsurpare nec nomen: cum exhortatione exemplo quoque corrupto etiam alios ab euangelica perfectione reuocare: et infideli infirmare terrore? Iubet ita quoque eis vt discedentes e pugna reuertantur in domum suam: quo non potest quisque duplici corde bella
Jacob.1. domini pliari. Vir enim duplex animo: inconstans est in omnibus viis suis. Et cogitantes cum illa euangelij parabola: cuius
Luce.14 cum decem milibus progreditur ad regem cum viginti milibus venientem: non posse obviare: adhuc eo longe posito postulet pacem: id est vt ne initium quidem renunciationis arripiat potius cum tepide eam post exequentes: maiori discrimine semetipsos inuoluant. Veli est enim non
Eccl.5. vouere: cum vouere et non reddere. Pulchre autem hic cum decem milibus: et ille cum viginti venire describit. Amplior enim vitiorum nos impugnantium numerus est cum Christum, pro nobis dimicantium. Meo
matth.6. autem potest deo seruire et mamone. Nec
Luce.9. ponens quisquam manum suam super aratrum et respiciens retro: aptus est regno dei.

Cuius testimonij se colore tueantur qui exui facultatibus suis nolunt: Ca. XVI.

Hi ergo occasione auaritie priuatine sibimet intromittere quadam scripture sancte auctoritatem. Quam vitiosiore intellectu interpretantes: apostolum: imo domini sententiam corrumpere: atque ad suum desiderium gestiunt deprauare: non suam vitam vel intellectum scripturarum sensui coaptantes: sed vim scripturis per desiderio suae libidinis inferentes: plenitudine eas suis opinionibus vo
lunt: autumantque scriptum esse: Beatius est magis dare quam accipere. Cui interpretatione
Act.20. prauissima: enervatam dum putant illa esse sententia: quam dicunt: Si vis perfectus esse: vade vende omnia quae habes et da pauperibus: et habebis thesaurum in celo: et veni sequere me. Et arbitrantur hoc colore diuitias suas se abijcere non debere: beatiores scilicet semetipsos prunciantes: si pristinis suffulti substantijs: aliis quoque de eorum supabundantia largiantur: dum erubescunt per christum gloriosam cum apostolo suscipere nuditatem: nec ope manuum nec monasterij parsimonia volunt esse contenti. Quibus superest vt aut semetipsos circumuenire nouerint: et nequaquam renunciasse huic mundo diuitijs pristinis incubantes: aut si professionem monachi re atque ope cupiunt expiri: dispersis atque abiectis omnibus: nihil quoque ex his quibus renunciauerit reseruantes: cum apostolo gloriantur in fame et siti: in frigore et nuditate. 2.Cor.11

De renunciatione apostolorum et ecclesie primitiue: Ca. XVII.

Quam vero et ille similiter non potuerit facultatibus pristinis sustentari: quasi se non ignobile etiam in huius mundi ordine fuisse testatur: cum se asserit a natiuitate ciuis romani dignitate preditum: si hoc ad perfectionem commodi iudicauisset: et illi qui hierosolymis cum eum possessores agrorum vel
domorum: vendentes omnia et nihil sibi pe
Act.4. nitus ex his reseruantes: afferebant pecunias eorum: et ponebant ante pedes discipulorum: non potuerint necessitate corporis sui facultatibus propriis sustinere: si hoc perfectius fuisset ab apostolis indicatum: vt ipsum ceteris vtilius phauissent: sed vniuersas simul abijcientes substantias: maluerunt laborem proprio vel collatione gentium sustentari. De quorum supra sanctorum Apostolus ad Romanos scribens. suum quoque eis ministerium predicans: ac subtiliter eos ad
hanc collationem quocunque: ait: Nunc au
Ro.15. tem proficiscar hierusalem ministrare sanctis. Complacuit enim macedonie et achaie collationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt hierusalem: Placuit

eũ eis: ⁊ debitores sunt eorum. Qm̃ si spiritaliũ eorũ ꝓticipes facte sũt gẽtes: debent ⁊ in carnalib⁹ ministrare eis. Ad corinthios q̃z hor̃ sollicitudinẽ sil̃r gerẽs: monet eos vt aũ adventũ suũ collationẽ quã ad vl⁹ eorũ mittere disponebãt: solliciti ꝓparãrẽt: De collectis aũt que fũt in sãctis: sicut ordinaui ecclesijs galathie: ita ⁊ vos facite. Unusq̃q̃z vestruz p vnã sabbati thesaurizet: apud semet ipm recõdens qd̃ ei bene placuerit: vt nõ cũ venero tũc collecte fiãt. Cũ aũt venero q̃s ꝓbaueritis per epistolas: hos trãsmittã pferre gratiã vr̃az in hierusalẽ. Et vt eos ad largiorem collationẽ ꝓuocaret: infert: Qd̃ si dignũ fuerit: vt ⁊ ego eã: mecũ ibũt: id est: si talis fuerit oblatio vestra que mea q̃z mereat ꝓsecutõe deferri. Ad galathas q̃z cũ ꝓdicatõis ministeriũ cũ apostolis partiret: ĩ hoc idẽ se destinatũ a iacobo: petro ⁊ ioãne testatur: vt licet ꝓdicationẽ suscipet gentiũ: pauper̃ tũ q̃ erant hierosolymis: nequaq̃ sollicitudinẽ curã q̃z respueret: q̃ ꝓpter christũ vniuersis reb⁹ suis renũciãtes: spõtaneã subierãt egestatẽ. Et cũ vidissent in quit gratiam dei q̃ data ẽ mihi iacobus ⁊ cephas ⁊ ioãnes qui videbant̃ colũne esse: dextras dederũt mihi ⁊ barnabe sociẽtatis: vt nos inter gẽtes ꝓdicaremus: ipi aũt in circũcisiõe: tantũ vt pauperũ memores essem⁹. Quã rem oĩ sollicitudĩe se testat̃ ĩplesse: dicẽs: Qd̃ ẽt sollicit⁹ fui hĩ̃p̃m facere. Qui igit̃ sũt beatiores: vt ⁊ nã hi qui nup de numero gentiũ ꝓgregati: nec ꝓualentes euãgelicã pfectionẽ ꝓscendere: adhuc suis substãtijs inherebant: in q̃bus magnus fructus ab aplo ducebat̃: si saltẽ ab idolorum cultura ⁊ fornicatiõe ⁊ suffocatis ⁊ sanguine reuocati: fidẽ christi cũ suis facultatibus suscepissent: an illi qui euãgelice satisfaciẽtes sentẽtie: crucẽ dñi q̃tidie portãtes: nihil sibi de ꝓprijs facultatib⁹ supesse voluerũt? Cũq̃z ipse beat⁹ apl's vinculis ⁊ carcerib⁹ obligat⁹: seu vexatiõe itineris impeditus: ⁊ ob hoc ꝓsuetã victus substantiã parare vt erat solit⁹ suis manib⁹ nõ occurrens: a fratribus qui d̃ macedonia venerũt: supplemẽtũ sue necessitatis se asserit accepisse: Haz qd̃ mihi inquiẽs deerat: suppleuerũt fratres q̃ venerunt a macedonia. Et ad philippẽses ipe referẽs: Scitis cũ ⁊ vos philippẽses: q̃z ĩ ꝓncipio euãgelij qñ ꝓfectus sum a macedonia: nulla ecclesia mihi cõmunicauit in ratione dati ⁊ accepti: nisi vos soli: q̃z ⁊ thessalonicã ⁊ semel ⁊ bis in vsũ mihi misistis: erũt ꝓm istoꝝ sẽtẽtiã quãmente tepida conceperũt: ⁊ isti beatiores apostolo: quia de suis inueniuntur ei substantijs impertisse? Qd̃ amẽs quilibet dicere nõ audebit.

1. Cor. 16

2. Cor. 11

Phil. 4.

Gal. 2.

Q si apostolos imitari velimus: non debeam⁹ nr̃is definitioib⁹ vuere: sed illoꝝ exẽpla sectari: Ca. XVIII.

Quamobrẽ si euãgelico precepto volum⁹ obedire: ⁊ apl'i ac totius illius ecclesie ꝓmitiue: seu patrũ qui virtutibus ac pfectiõi eoꝝ nostris rpibus successerũt: imitatores existere: non nostris diffinitionibus acquiescamus: de hoc tepido ac miserabili statu pfectiõz nob euãgelicã pollicẽtes: sz illoꝝ sectãtes vestigia: circũuẽire nosmetipos minẽ studeamus: ⁊ ita monasterij disciplinã institutionẽq̃z piter expetam⁹: vt in veritate renũciem⁹ huic mũdo: nihil ex his que ꝓtẽplsimus infidelitate nos retrahẽte seruãtes: quotidianũ victum non recondita pecunia sz opere proprio conquiramus.

Sententia sancti basilij epi aduersus syncletium prolata: Ca. XIX.

Fertur sentẽtia sanci basilij resariensis epi ad quendã plata syncletiũ: tali q̃ dixim⁹ tepore tor-

pentē: q̃ cũ renũciasse se diceret huic mũdo: quedã sibi de ꝓprijs facultatib⁹ reseruauit: nolens exercitio manuũ suaꝝ sustẽtari: ⁊ hũilitatẽ verã nuditate ⁊ opis ꝯtritiõe monasterij q̃ subiectiõe ꝯquirere: ⁊ senatorẽ in quit synclett ꝑdidisti: ⁊ monachũ nõ fecisti.

Q̃ ignominiosũ sit a philargyria superari: Ca. XX.

Iaq̃ si agone spiritale certare legitime cupim⁹: hũc q̃z pniciosũ hostẽ a nostris cordibus extrudam⁹. Quẽ quantũ superare nõ magne ꝗutis est: tantũ ab eo vinci igno⁹ ꝗosũ plenũq̃ dedecoris. A potẽte eñ elidi licet sit in deiectõe dolor: ⁊ gemit⁹ in amissiõe victorie: tñ q̃dã de aduersarij robore victis nascit cõsolatio. Sin vero ⁊ inimicus exilis ⁊ gen⁹ colluctationis infirmũ: vltra delectiõis dolorẽ confusio turpior: ⁊ ignominia detrimento grauior inferꝛ.

Quẽadmodũ superãdꝰ sit philargyria: Ca. XXI.

Dq̃ hec erit suma victoria triumphusq̃ ꝑpetu⁹: vt quẽadmodũ dr: Hec minuto quidẽ nũmo ꝯscia monachi polluat. Impossibile nãq̃ est eũ q̃ victus in exigua stipe: ꝯcupiscẽtie semel in corde suo radicẽ suscepit: nõ maiorꝭ desiderij ꝓtinus incẽdio ꝯflagrari. Tãdiu nãq̃ miles christi victor ac securus: cũctaq̃ cupiditatis impugnatione erit extern⁹: donec initia ꝯcupiscẽtie hui⁹ hic neq̃ssim⁹ spũs in eius corde nõ seuerit. Quapropter cũ in cũctis generib⁹ vitior generalitẽ serpentis caput oportcat obseruari: i ꝑcipue diligenti⁹ conuenit ꝑcaueri. Nõ si fuerit intromissũ: sua materia ꝯualescẽs ipm sibimet vehemẽtiora suscitabit incẽdia. Ideoq̃ nõ solum pecuniarũ est cauẽda possessio: verũ etiã volũtas ipa ab aĩo penit⁹ extrudẽda. Nõ eñ tã effect⁹ philargyrie vitãdus ẽ: q̃ affect⁹ ipi⁹ radicit⁹ amputãdus. Nihil eñ ꝑderit pecũias nõ habere: si volũtas in nobis fuerit possidendi.

Q̃ possit quis etiã non habens pecunias philargyr⁹ iudicari: Ca. XXII.

Possibile nãq̃ est etiã nõ hãtẽ pecunias nequaq̃ philargyrie morbo carere: nihilq̃ ei ꝑdesse beneficiũ nuditatis: qz cupiditatẽ vitiũ resecare ñ valuit: pauptatẽ bono nõ ꝗtutis merito delectat⁹: ⁊ necessitatis onere nõ sine cordis lãgore ꝯtẽt⁹. Quẽadmodũ etiã corpeñ pollutos: euãgelic⁹ sermo ꝓnunciat corde mechatos: ita pecunie q̃z pondere minĩe sarcinatos: affectu ac mẽte cũ philargyr⁹ ꝯdẽnari possibile ẽ. Occasio eñ eis habẽdi defuit: nõ volũtas: q̃ sp apud deũz solet magis q̃ necẽitas coronari. Itaq̃ festinandũz nobis ẽ: ne inuacuũ laboꝝ nr̃oꝝ emolumẽta depereãt. Miserabile nanq̃ est pauptatis ac nuditatis exit⁹ tolerasse: fruct⁹ ꝗo eaꝝ praue voluntatis vitio perdidisse. matth. 5.

Exẽplũ de iuda: Ca. XXIII.

Vis nosse q̃ pniciose q̃ nocte fomes iste nisi fuerit diligenter excis⁹: ad ei⁹ ĩteritũ q̃ eũ cõcepit fructificet: ⁊ oĩgenis pullulet ramuscul' vitioꝝ: Respice iudã apostoloꝝ nũero deputatũ: qz noluit serpẽtis hui⁹ caput letale cõterere: q̃lie cũ suo veneno pemerit: ⁊ ꝯcupiscẽtie laq̃is irretitũ: ad q̃ arrupti ꝑcipij crimẽ ĩpegerit: vt redẽptorẽ mũdi ⁊ hũane salutis auctorẽ: triginta argẽteis psuaserit vẽdere. Qui nequaq̃ eẽt ad tã scelestũ ꝑditõis facin⁹ deuolut⁹: si nõ philargyrie morbo fuisset ĩfect⁹: nec dñice negatiõis re⁹ sacrileg⁹ extitisset: nisi pri⁹ solit⁹ fuisset creditos sibi loculos cõpilare.

Q̃ philargyria nisi nuditate vici ñ possit: Ca. XXIIII.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

De spiritu philargyrie.

Homane sat⁹ ⁊ cuidēs tyrānidis hoⁿ exēplū: q̄ semel (vt dixi mus) aīe captiuate nullā pmittit honestatis regulaz custodire: nec vlla q̄stus adiectiōe satiari. Finis eī rabiei huⁿ nō diuitijs: sed nuditate ꝛquirit. Denicz cū hic ipe ob ꝑ locu los dispensatōi paupeꝝ deputatos: sue ptāti creditos accepisset: vt saltē pecuniaꝝ abūdātia satiat⁹: ꝛcupiscētie sue modū imponeret: intantū copia eaꝝ in abūdātioz ē fomitē cupiditatis exarsit: vt iā nō loculos clāculo cōpilare: sed ipm dōm venūdare maluerit. Vniūsas eī diuitiaꝝ moles cupiditat⁹ huⁿ exupat magnitudo.

De exitu ananie ⁊ saphire ⁊ iude quē philargyria impellēte subierūt: Ca. XXV.

Denicz princeps aplōꝝ his eruditus exēplis: sciēs habentem ap̄piaz cupiditatis frena non posse moderari: nec finē eiⁿ ī pua sūma magna ve ꝛsistere: sed in sola ꝓtute nuditatis: ananiā ⁊ saphirā q̄ꝝ supius fecimⁿ mētionē: qz sibi ap̄piam de sua facultate seruauerāt: mortē mulctauit: vt interitū q̄ē ille vltro sibi ꝓ reatu dūice ꝑditiōis intulerat: hi ꝓ mēdacio cupiditatis exciperent. Quanta in hoc q̄z facinoris ac supplicij similitudo cōcurrit: Ibi nāz philargyriā ꝑditio: hic falsitas ꝑsecuta est. Ibi ꝓitas ꝑdit: hic mēdacij crimē admittit. Licet eīn opis eoꝝ dissimilis videat effectⁿ: vnⁿ tamen finis in vtroz ꝛcurrit. Ille nāz refugiēs pauptatē: resumere que abiecerat ꝛcupiuit: hi ne fierēt paupes ō ꝑsbstātia sua quā aut aplis offerre fideliter: aut totaz dispergere fratribⁿ debuerāt: q̄ddā retinere tēptauerūt. Et iō vtrobiqz sequit mortis dānatio: quia vtrūqz crimen de philargyrie radicibⁿ pullulauit. Itaqz si ī cos qui nō alienas concupierūt substantias: sed ꝓprijs ꝓcere tēptauerūt: nec habuere desideriū acq̄rēdi sed reseruandi tantūmō volūtatē: ꝓcessit tā seuera sentētia: quid censendū ō his qui nunquā possessas pecunias cupiūt congregare: ⁊ nuditatē coꝝ hominibus ꝓferentes: affectu concupiscētie coꝝ deo diuites cōꝛobāt.

Q̄ philargyria lepra aīe inferat spiritale: Ca. XXVI.

Qui ꝑ similitudine giezi spiritu ac mente leprosi esse noscūtur: qui mūdi huius caducas pecunias ꝛcupiscens: immūde lepre contagione respersus est. Per quā nobis euidēs reliquit exemplū: omnē aīaz cupiditatis labe pollutā: spiritali vitiozum lepra respergi: immundāqz apud dominū perenni maledictiōe reputari. 4. Re. 5

Testimonia de scripturis quibus perfectionem desiderans edocetur non resumere quę renuncians abdicauit: Ca. XXVII.

Situr si perfectionis desiderio dimittēs oīa: secut⁹ es christū dicentē tibi: Vade vēde oīa q̄ habes ⁊ da paupibⁿ: ⁊ habebis thesaurū ī celo: ⁊ veni seq̄re me. q̄d missa sup aratrum manu respicis retro: vt eiusdē dñi voce ꝓnūcieris non eē aptus regno celoꝝ? Sup tectū euangelici culmīs stabilitⁿ: q̄d descendis tollere aliq̄d de domo tua: ex his videlicet q̄ antea ꝛtēpsisti? Cōstitutⁿ ī agro atqz opatiōe ꝓtutuz: ꝑsbstantia mūdi q̄ te renūcians spoliasti: q̄d ꝛrecurrēs niteris reuestiri? Si ꝓ paupꝛtate ꝑuētus nihil q̄d dimitteres habuisti multo magis acquirere nō debes q̄d antea non possedisti? Ob id eīn ita dñi bēficio ꝓpatⁿ es: vt expeditioꝛ ad eū nullis pecuniaꝝ laq̄is ī peditⁿ accurreres. Aerūtn nullus in ꝑ egēs frāgat: Neō ē eī q̄ nō habeat q̄d dimittat. Antiuersis renūciauit facultatibⁿ mūdi: q̄sq̄s affectum possidendi eas radicitⁿ amputauit. Act. 5. Math. 19

Qz aduersus philargyriaz victoria nō aliter possit nisi nuditate ꝓcuri: Ca. XXVIII

Hæc est igit de philargyria pfecta victoria: vt quissime cuiuslibet stipis in corde nro residere nō sinam ꝰ igniculū: certi ꝙ restiguēdi eū nō habebim ꝰ vlteri ꝰ facultatē: si quātulā cū ꝙ scintille huꝰ in nobis materiā fouerimus.

Quēadmodū possit nuditas a monacho sustentari: Ca. XXIX.

Quā xtutē nō als retinere valebim ꝰ illibatā: nisi in monasterio ꝓsistētes: Fm aplm habētes victū ⁊ vestimētū his ꝓtēti fuerimus.

1. Tio. 6

Remedia cōtra morbū philargyrie: Ca. XXX.

Omnatione ꝗ ananie ⁊ saphire memoriter retinētes: horre, scam ꝰ aliq̄d ex his reseruare: q̄ renū ciātes penit ꝰ abdicare deuouimus. Siezi q̄z ptimescam ꝰ exēplū: q̄ ob philargyrie culpaz eē ne supplicio lepre mulcratur: ⁊ aliq̄d ex his q̄ nec aū possedim ꝰ caueam ꝰ acq̄rere. Nec nō etiā iude vel meritū vel exitū formidātes: q̄cq̄ pecunie resumere: quāsemel a nobis abiecim ꝰ: tota xtute vitem ꝰ. Sup hec oīa ꝓsiderātes cōditionē fragilis īcertecq̄ nature nostre: caueam ꝰ ne dies dñi sicut fur ī nocte supueniēs: maculatā vel vno obolo nostrā cōscientiā deꝑhendat: q̄ oēs fruct ꝰ nostre renūciatiōis euacuās: illud qō in euāgelio diuiti dictuz ē: ad nos q̄q̄ faciat voce dñica dirigi:

4. Re. 5

Luce. 12

Stulte hac nocte aīam tuā repetunt a te: que aūt ꝓparasti cui ꝰ erunt? Nihilq̄ ō crastino cogitātes: nū q̄q̄ nos ō mōasterij disciplina patiamur euelli.

Qz nō possit q̄s philargyriam vincere in cenobio pseuerās: ⁊ quēadmodū possit ibidē ꝑmanere: Ca. XXXI.

Quod sine dubio nequaq̄ permittemur implere: sed ne ſb īstitutiōis quidē regula pmanere: nisi ꝑ ius patiētie xt ꝰ q̄ nō aliūde q̄ de hūilitatis fonte ꝓcedit: ī nobis fuerit firma soliditate fū data. Illa nā q̄z nulli cōmotiōes nouit inferre: hec xo sibi illatas magnanimiter tolerare.

Explicit ō spiritu philargyrie liber septimus.

Incipit annotatio capl'orū libri octaui de spiritu irē.

Ca. j. Proemiale.

ij De his qui dicūt irā nō eē noxiā si delīquētib ꝰ irascamur: qz ipe de ꝰ irasci dicatur.

iij De his q̄ in deo ex nre nature ꝓsuetudine noīantur.

iiij Qualiter de affectib ꝰ mēbris q̄z hūanis que indemutabili ⁊ incorporeo deo ascribi legim ꝰ: sentiendū sit.

v Cuius placiditatis monachuz esse conueniat.

vj De iniusta iracundie commotione vel iusta.

vij In q̄ tātūmō nobis ira sit necessaria: vl q̄b ꝰ beati dauid exēplis ira salubrīt assūaf.

vi. De ira aduersus nosmetipsos suscipiēda.

ix De q̄ sole dicat: vt nō occidat sup iracundiam vestram.

x De his q̄z iracū die ne occasius q̄dē solis illi ꝰ modū ponit.

xj Qz hic finis tristicie vel ire sit: vt hoc quod prealet vnusquisq̄z perficiat.

xij Qz ne momentaneaz quidem iram liceat retentari.

xiij De reconciliatione fraterna.

xiiij Qz vetus q̄z lex iram non tantuz de effectu: sed etiā de cogitatiōe conuellat.

xv De sup flua secessione coz q̄ ab īemēdat ꝰ moribꝰ ñ recedūt.

xvi Qz tranq̄llitas cordis nri non

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

in alteri⁹ arbitrio: sed in nr̃a debeat dicione consistere.

xvij Quo studio eremũ debeamus expetere: ⁊ qualium inibi sit profectus.

xviij Qua compatiõe estimãdi sint qui tunc tantũ patiẽtes sũt cũ a nemine prouocant.

xix De ãputãda ira ꝟm euãgeliũ.

xx In eo qd̃ in euãgelio scriptuz est: Qui irascitur fratri suo: vtrũ recipiendũ sit qd̃ adiectũ est (sine causa)

xxi Remedia q̃b⁹ irã de cozdibus nr̃is eradicare possimus.

Explicit ãnotatio capl'ozũ.

Incipit liber octau⁹ de spiritu ire.

Proemiale Ca. I.

Partum

q qz certamẽ est ire: qd̃ mortiferũ virus ꝺ recessib⁹ aĩe nr̃e fũdit⁹ ẽ eruẽdũ. Hac em̃ ĩ cozdib⁹ nr̃is insidẽte: ⁊ oculũ mẽtis nozis tenebris occecãte: nec iudiciũ recte discretionis acq̃rere: nec honeste ꝓtẽplatõis intuitũ: nec maturitatez consilij possidere: nec vite participes: nec iusticie tenaces: sed ne spirital' q̃dẽ ac veri luminis capaces poterim⁹ existere: qz turbat⁹ ẽ in q̃t p̃ ira oculꝰ me⁹. Nec sapie pticipes effici tã etsi sapiẽtes oĩm pnũciari opiniõe videamur: qz ira in sinu ĩsipiẽtiũ req̃escit. Ps.30. Sed ne vitã q̃dẽ ĩmortalitatꝭ ꝓseq̃ poterim⁹: quãtis prudentes videamur definitiõe hoĩm iudicari: qz ira pdit etiã prudẽtes. Nec iusticie moderamina pspicaci discretiõe cozdis valebim⁹ obtinere: licet pfecti sancti qz cũ ctoz opinatiõibus estimemur: Iacob.1. qz ira viri iusticiã dei nõ opat'. Ipaz qz honestatis grauitatẽ q̃ etiã viris seculi huius solet familiaris existere: nllo mõ possidere poterim⁹: licet nobiles ⁊ honesti nataliũ progatiua putemur: qz vir iracũ dus ĩhonest⁹ est. Cõsilij etiã maturitatẽ nullateu⁹ valebim⁹ obtinere: q̃uis graues ⁊ summa scientia prediti videamur: qz vir iracũ dus agit sine ꝓsilio. Qz nec q̃ẽti esse a pturbatiõib⁹ nozijs: nec poterim⁹ carere peccatis: tã etsi nequaq̃ nobis inquietudines ab alijs inferãtur: qz vir animosus parit rixas: vir aũt iracũ dus effodit peccata.

De his qui dicũt irã nõ esse noxiã: si delinquẽtibus irascamur: quia ⁊ ipe deus irasci dicatur: Ca. II.

Nonnullos audiuim⁹ hũc aĩe pniciosũ morbuz ita excusare temptantes: vt eum detestabiliore interpretatione scripturarum extenuare gestirent: dicẽtes non esse noxiũ si delinquẽtib⁹ fratrib⁹ irascamur: siquidẽ inquiũt ipe de⁹ ꝺ eos q̃ eũ vel scire nolũt vl' sciẽtes ꝓtẽnũt: furere atq̃ irasci dicat': vt ibi: Et irat̃ ẽ furore dñs ĩ populũ suũ: Vl' cũ Esa.5. orat ꝓpheta: dicẽs: Dñe ne in furore tuo arguas me: neq̃ in ira tua corripias me: nõ intelligẽtes q̃ dũ hoĩbus occasionẽ pestiferi vitij volũt cõcedere: ĩmẽsitati diuine ac fõti totius puritatis iniuriã carnalis passionis admisceant. Ps.6.

De his que in deo et nostre nature consuetudine nominatur: Ca. III.

Si em̃ hec cũ dicũt ꝺ deo: carnali ⁊ pingui sensu ꝟm lr̃e significationẽ accipienda sũt: q̃ ⁊ dormit cũ ꝺz: Exurge q̃re obdormis domine. de q̃ alibi ꝺz: Ecce nõ dormitabit neq̃ dormiet q̃ custodit israel. et stat ac sedet cũ dicit: Celũ mihi est sedes: terra aũt scabellũ pedũ meozũ. Esa.66. qui metit celũ palmo ⁊ terrã pugillo ꝓcludit. ⁊ crapulat' a vino cũ ꝺz: Et exurrexit sic dormiẽs dñs potens crapulat⁹ a vino: q̃ sol⁹ hz ĩmortalitatẽ: ⁊ lucẽ habitat inaccessibilẽ. Vt Ps.43. Ps.120 Eccl.40 Ps.77.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ꝑtemultã ig̃rationẽ ⁊ obliuionẽ q̃ d̃ ipo legim⁹ in scp̃tur⁄ sanct⁄ freq̃nter ĩserta: deinde liniamenta mẽbro⁹ ꝓ q̃ tãq̃ de hoĩc figurali ⁊ cõposito describũt: capillis scz capite ⁊ naribus: oculis ac facie: manib⁹ ac brachijs: digitis vtero pedibusq̃: q̃ ꝯoĩa ꝓm vi lẽ litere sonũ si voluerim⁹ admittere: deũ liniamẽt⁄ mẽbro⁹ ⁊ corpea figura cõpositũ: q̃d dictu q̃z nefas ẽ: q̃d q̃ absit a nob: necesse est estimari.

Qualiter de affectib⁹ membrisq̃ hũanis q̃ idemutabili ⁊ icorpeo deo ascribi legimus: sentiẽdũ sit: La. IIII

Itaq̃ vt hec ꝓm ꝓram nõ abl q̃ nefando sacrilegio ꝑnt intelligi sup eo q̃ ĩuisibilis: ineffabil: incõphẽsibilis: inestimabil: simplex ⁊ ĩcõposit⁹ sancta ꝓ scp̃turarũ auẽte definit: ita ne furoris q̃dẽ ⁊ ire ꝑturbatio: ili indemutabili nature sine ĩgẽti blasphemia poꝑit coaptari. Hã huiuscemõi significatiõe mẽbro⁹ diuinas efficiẽtias dei ⁊ ĩmẽsas opationes ei⁹ sentire debem⁹: q̃ nob nisi p hec vsitata vocabula membro⁹ nequnt ĩtimari: vtputa significatiõe or⁄ collocutiões ei⁹ q̃ in arcanos aĩe sensus solẽt clemẽter infundi: vel q̃d in patrib⁹ nr̃is atq̃ ꝓphetis idẽ locut⁹ sit agnoscam⁹: in oculis ĩmẽsitatẽ p⁄ spicacie q̃ vniũsa plustrat ac ꝑspicit: ⁊ q̃d nihil cuz ex his q̃ a nob gerunt̃ gerẽda ve sũt seu cogitant̃ lateat: scire possim⁹: manuũ nũ cupatiõe ꝓuidẽtiã ⁊ opationẽ q̃ oĩm ipe sit creator ⁊ ꝯditor: sẽtiam⁹: brachiũ q̃z ꝯtutis ⁊ gubernationis ei⁹ insignia q̃ cuncta sustẽtat moderat̃ ac regit. Et vt de ceteris taceã: canicies capitis q̃d aliud q̃ lõgeuitatẽ deitatis ⁊ antiq̃tatẽ significat: qua sine vllo p̃nci⁄ pio est: ⁊ oĩa tpa ⁊ creaturas excedit vniũsas? Ita igit̃ ⁊ de ira dei vl furore cũ legim⁹: Nõ ãdrotathos: id est ꝓm hũilitatẽ hũane ꝑturbatiõis: sed digne de deo q̃ oĩ ꝑturbatiõe alienus ẽ: sentire debem⁹: scz q̃ p hec eũ iudicẽ ⁊ vltorẽ oĩm q̃ iniq̃ gerunt̃ in B mũdo possim⁹ adũtere: ⁊ retributorẽ terribilẽ actuũ nr̃o⁹ his ꝯbo⁹ significatiõib⁹ formidãtes: ꝯ illi⁹ volũtatẽ timeamus q̃cq̃ admittere. Illos etẽm̃ timere ꝯsueuit hũana natura: q̃s indignari nouit ⁊ vereꝯ offendere: vt in nõnullis eq̃ssimis iudicibus solet ab his q̃ aliq̃ reatu sue ꝯscientie remordent̃: ira vltrix timeri: ñ scz q̃ hec in animis eo⁹ q̃ iuste iudicaturi sũt ꝑturbatio ꝯsistat: sz q̃d ita metuẽtib⁹ ille sẽtiat̃ affect⁹: q̃ p executiõe legũ ⁊ examinatiõe iusticie ⁊ eq̃libratiõe ꝓcedit. Que tũ quãtalibet aĩ fuerit mãsuetudine ac lenitate ꝓlata: ab his q̃ ꝓ suo merito penaplectẽdi sũt: furor grauis ⁊ ira seuissima iudicat̃: longũ ẽ nec ꝑnitis opis: si voluerim⁹ oĩa q̃ de deo hũana significatiõe figuraliter in scp̃turis dicta sũt: explanare. Nec ad ꝑnitẽ necitatẽ q̃ ꝯ furoris vitiũ ꝑtinebãt dixisse sufficiat: vt null⁹ exinde sibimet occasionẽ morbi mortisq̃ ꝑpetue p ig̃rantiã trahat: vnde sanctitas ⁊ ĩmorta⁄ litas vite salutisq̃ remedia ꝯq̃runt̃.

Cuius placiditatis monachũ ee ꝯueniat: La. V.

Itaq̃ monach⁹ ad ꝑfectionez tendẽs: ⁊ agonẽ spiritalẽ legitime cupiẽs decertare: ab oĩ ire furorisq̃ vitio alien⁹ existat: ⁊ audiat q̃d sibi vas electiõis p̃cipiat: Pis inq̃t ira ⁊ ĩdignatio ⁊ clamor ⁊ blasphemia tollat̃ a vob cũ oĩ malicia. Cũ dicit: oĩs ira tollat̃ a vobis: nullã penit⁹ velut necessariã ⁊ vtilẽ nobis excipit. Delinquẽtẽq̃ fratrẽ si necesse ẽ: ita curare festinet: vt dũ medelã leuiori fortitã febricula laborãti ꝓcurat ĩferre: ñ semetipm irat⁹ deteriori morbo cecitat⁄ ĩuoluat. Oportet nãq̃ illũ q̃ alteri⁹ vulneri mederi cupit: oĩ lãguoris morbo alienũ sanũq̃ sb̃sistere: ne illud euãgelicuz dicat̃ ei: Medice p̃⁹ cura teipm. ac vi

Epb. 4.

Luce. 4.

dens festucã in oculo fratris sui: tra-
matb. 7. bẽ in oculo suo nõ videat: vl̃ quõ vi
debit eijcere festucã de ocl̃o frĩs sui:
q̃ trabẽ furoris gestat in oculo suo.

De iniusta iracũdie cõmotione vel iusta: Ca. VI.

Qualibet ex causa iracũdie mo
tus efferuẽs excecat ocl̃os cor
dis: ⁊ acumini visuũ exitialez
validioris morbi ingerens trabem:
solem iusticie non sinit intueri. Ni-
hil interest: vtrũ aurea lamina plum
beave seu cuiuslibet metalli oculorũ
obturibus imponatur: differentiam
cecitatis non facit preciositas metal
lorum. Habemus sane ire ministeri-
um satis cõmode nobis insertum: ad
quod solum eaz recipere vtile nobis
est ac salubre: cum contra lasciuien-
tes cordis nostri motus indignãtes
infremimus: ⁊ ea que agere cõfundi
mur coram hominib⁹ vel proloqui:
in latebras ascendisse nostri pectorz
indignamur: angelorũ scilicet ac dei
ipius presentiã vbiq̃ ⁊ omnia pene-
trantis: oculumq̃ eius tota formidi-
ne tremiscentes: quẽ nequaq̃ possũt
conscientie nostre latere secreta.

In quo tantũmodo nobis ira sit necessaria: vl̃ quibus beati dauid exemplis ira salubriter assumat: Ca. VII.

Vel certe cũ contra hancipsam
viram cur nobis aduersus fra-
trem irrepserit cõmouemur: ⁊
irati letales instigatiões ei⁹ extrudi-
mus: nec in abditis pectoris nr̃i nori
as eã latebras habere pmittim⁹. Sa-
liter nos irasci etiã ille ꝓpheta do-
cet: qui intantũ hanc e suis abegerat
sensibus: vt ne inimicis quidem pro
prijs ⁊ quidẽ a deo sibi traditis ma-
luerit reddere talionẽ: Irascimĩ in-
Ps. 4. quiens ⁊ nolite peccare. Ille eñ cuz
aquã de cisterna bethleemitica cõcu
pisset: eamq̃ a viris fortibus per me
dias hostium caterias suscepisset: al
latam protinus effudit in terram: et
ita voluptuosam concupiscentie pas
sionẽ iratus extinguens: libauit eam
domino: ⁊ cupiditatis sue desideriũ
non expleuit: dicens: Propitius sit
mihi dominus ne faciam hoc. Num 2. Re. 23
sanguinẽ hominũ istorum qui profe
cti sunt: ⁊ animarũ periculũ bibam?
Vel cum semei in regem dauid audi-
ente eo lapides ⁊ maledicta corã oĩ-
bus irrogaret: velletq̃ abisai filij⁹ sar
uie princeps militũ conuitij regalis
vltionem truncatione capitis ei⁹ ex-
plere: beatus dauid aduersus viram
suggestionem eius indignatione pia
cõmotus: humilitatis modũ ⁊ patiẽ
tie rigorem inconcussa lenitate serua
uit: dicens. Quid mihi ⁊ vobis filij
saruie? Dimittite euz vt maledicat. 2. Re. 16
Dominus eñ precepit ei vt maledi-
ceret dauid. Et quis est qui audeat
dicere quare sic fecerit? Ecce filij⁹ me
us qui egressus ẽ de vtero meo que-
rit aiam meã: quanto magis nunc fi
lius gemini. Dimittite eũ vt maledi
cat: iuxta p̃ceptũ domini: si forte re-
spiciat dominus afflictionẽ meam: ⁊
reddat mihi bonũ pro maledictione
hac hodierna.

De ira aduersus nosmetipsos suscipienda: Ca. VIII.

Habemur itaq̃ irasci salubriẽ:
sz nobismetipis ac suggestiõi-
bus accedẽtib⁹ prauis: ⁊ ñ pec
care ad effectũ sez eas noxiũ pducen
tes. Deniq̃ hũc eñ dẽ sensũ cuidẽti⁹
explanat ꝗsiculus sequens: Que di
citis in cordibus vestris: in cubilib⁹ vt. 5.
vestris cõpũgimini: id est quecunq̃
in cordibus vestris ingruentibus re
pentinis ac lubricis instigationibus
cogitatz: ꝓsilij moderatiõe oẽm stre-
pitũ ⁊ pturbationẽ furoris amouen
tes: velut ĩ cubili q̃etis positi: cõpun
ctõe saluberrima cmẽdate atq̃ corri
gite. Deniq̃ btũs apls vl⁹ hui⁹ ꝗsi-
culi testimõio: cũ dixisset: Irascimĩ
⁊ nolite [illegible] sbiũxit: Sol ñ occi-
dat [illegible] detz locũ Eph. 4.

diabolo. Si noxiũ est sup iracundiã nostrã occidere solem iusticie: ⁊ irati ꝓfestim locũ diabolo dam̃? in corde nostro: quõ supius p̃cipit vt irascamur: dicẽs: Irascimi ⁊ nolite peccare? Nõne euidẽter ꝗ dicit: irascimini vitijs ⁊ furori vestro: ne cõhibẽtib̃ vobis sol iusticie christ̃? incipiat ꝑ pter iracũ diã vestrã mẽtib̃ obscuratis occidere: ⁊ discedẽte illo locũ diabolo in vestris cordibus p̃beatis?

De quo sole dicatur vt nõ occidat super iracundiã vestram: Ca. IX.

Ode quo sole ꝑ ꝓpheta de̅ euidẽti̅ cõmẽorat ita dicẽs: Ti-
Mal. 4. mẽtibus aũt nomẽ meũ orietur̃ sol iusticie: ⁊ sanitas in pẽnis ei̅. Qui rursus petõrib̃ ⁊ pseudo ꝓpheta illisq̃ irascunt̃: occidere dr̃ in medio dic:
Amos. 8 dicẽte ꝓpheta. Occidet eis sol ĩ meridie. Vel certe scõm tropicũ sensuz:
ρουσ mẽs: id est noys suue rõ que ꝑ eo qd̃ oẽs cordis cogitatiões discretiõesq̃ perlustret: sol merito nũcupat̃: ire vitio nõ extinguat̃: ne eadẽ occidente: ꝑturbationũ tenebre cũ auctore suo diabolo vniuersũ nostri cordis occupẽt sensũ: ⁊ tenebrꝰ ire possessi: velut in nocte ceca: q̃d nos oportteat agere ignorem̃. Tali sensu hũc apli locũ ĩstitutis senior traditũ nob̃: qr̃ necesse [illegible] quẽadmodũ oportteat sentiẽdi dicere: licet lõgiore sermõe ꝑtulim̃ q̃ eã nec ad momẽtũ quidẽ cor nostrũ penetrare permittũt: illd̃ euãgelij oĩmodis obseruãtes: Qui irascit̃ fratri suo re̅ erit iudicio. Ceterũ si vsq̃ ad occasũ solis licitũ sit irasci: aũ furoris satieratẽ ⁊ vltricis ire cõmotionẽ: poterũt noxie ꝑturbatiões expleꝛe: q̃ iste sol ad locũ sui ꝓgat occas̃.

De his quorũ iracundie ne occasus quidez solis istius modũ ponit: Ca. X.

Quid ꝓ dicã de hĩs qd̃ q̃dam̃ dicere sine m[illegible] pos[illegible] hic quidẽ sol occidẽs terminũ ponit: sed ꝑ dies cã plurimos ꝑtelãtes: atq̃ aduersus eos ĩ q̃s cõmoti fuerint rãcorẽ aĩ reseruãtes: negãt q̃dẽ se ꝓbis irasci: sed re ipa ⁊ ope indignari grauissime cõpꝛobant̃? Nã neq̃ eos cõgruo sermõe cõpellãt: nec affabilitate eis solita colloquũtur: ⁊ ĩ eo se minime delinquere putãt: qd̃ vindictã sue cõmotiõis nõ expetãt: quã tũ qꝛ ꝑferre palã ⁊ exercere aut nõ audẽt aut certe nõ pũt: in suã pniciẽ virus iracũ die retꝛquẽtes: cõcoquũt eaz in corde taciti: ac silentes in semetipsis ꝓsumũt: amaritudinẽ tristicie nõ ꝓtute aĩ ꝑtinus expellẽtes: sed digerentes processũ dierũ: ⁊ vtcũq̃ pro tempore mitigantes.

Q̃ hic finis tristicie vel ire sit: vt hoc qd̃ prealet vnusquisq̃ perficiat: Ca. XI.

Quali ꝓ non hic finis vnicuiq̃ vindicte sit: ⁊ abũde q̃s furori ꝓprio vel tristicie satisfecerit: si id qd̃ ꝑualet ira instigãte cõpleuerit: qd̃ hi q̃z facere noscunt̃: q̃ mot̃ suos nõ appetitu placiditatis: sed inopia cohibẽt vltionis: nihil enĩ inferre amplĩ̃ his q̃b̃ irati sũt: pũt: nisi vt cũ eis affabilitate solita minime colloquant̃: aut q̃si ĩ effectu operis solũmõ sit iracũ dia moderãda: ⁊ non potꝰ ab arcanis nostri pectoris eruẽda: ne tenebrꝰ illi̅ obscurati: nec ꝓsilij salubꝛis nec sciẽtie lumẽ admittere: sed ne tẽplũ spũssancti habitãte in nob̃ spũ iracũ die: nequaq̃ valeamus existere. Cohibit̃ enĩ in corde furor: astãtes q̃dẽ homines nõ offendit: sed eque spũssãcti splẽdidissimũ iubar acsi platus: excludit.

Q̃ ne momentaneã quidẽ irã liceat retẽtari: Ca. XII.

Aut quẽadmodum vt ad momentũ vult eã dũs retẽtari: q̃ nec sacrificia quidẽ spiritalia oꝛonũ nostrarũ pmittit offerri: si vel aliũ ꝓtra nos aliquid rãcorꝰ habere

Matt. 5. cognoscim⁹: dicēs: Si ḡ offers munꝰ tuū ad altare: ⁊ ibi recordat⁹ fuerꝭ q̃ frater tu⁹ hz aliq̃d aduersū te: relinque ibi munus tuū ad altare: ⁊ vade prⁿ⁹ recōciliari fratri tuo: ⁊ sic veniens offer munꝰ tuū? Quō ḡ nō dicā vsq̃ in dies plures: sed vl vsq̃ ad occasū solis ist⁹ pmittimur ꝯ fratrē retinere tristiciā: q̃ ne illo quidē aliq̃d habēte aduersū nos: oꝛones nostras deo offerre ꝓcedimur? q̃b⁹ p̃cipit ab aplo: Sine ĩtermissiōe orate. Et: In omi loco leuātes puras manꝰ sine ira ⁊ disceptatione. Supest igit vt aut nūquā orem⁹ huiuscemodi vir⁹ retinētes in cordib⁹ nostris: ⁊ apostolico huic precepto siue euangelico quo ĩdesinenter ⁊ vbiq̃ iubemur orare simus obnoxij: aut si nosmetipsos circūueniētes p̃cē fundere ꝓtra ei⁹ iterdictū p̃sumim⁹: nō orationē domīo: sed rebellionis spū ꝓtumaciā nos eidē nouerimus offerre.

Iac. 5. Io. 2.

De reconciliatione fraterna: Ca. XIII.

Et qꝛ plerūq̃ seu lesos fratres ⁊ ꝓtristatos ꝓtēnim⁹: vel certe nō vitio nr̄o dicētes eos offensos despicim⁹. Viaꝛ medic⁹ ⁊ occultoꝛ ꝓsc⁹: occasiōes iracū die volens radicit⁹ a cordib⁹ nr̄is euellere: nō solū si lesi fuerim⁹ iubet nos remittere ⁊ recōciliari fratrib⁹ nr̄is: nullā q̃ adūsus eos iniurie seu lesiōis mēoriā retinere: sed etiā si illos adūsum nos seu iuste seu iniuste habere aliq̃d nouerim⁹: Sil⁹ p̃cipit vt munꝰ nr̄m relinquētes: id ē: cōpescētes oꝛones nr̄as: ad coꝛ p̃ius satisfactionē tēdere festinem⁹: ⁊ ita fratris curatiōe p̃missa oꝛonū nr̄aꝛ mūera illibata deferre. Nō enī ita nr̄is obsequijs cōis oīm dnī delectat: vt qd̃ in vno acq̃rit perdat in altero dñante tristicia. In cuiuslibet nā q̃ dispēdio vnū patiē detrimētū: q̃ eodē mō oīm famulorꝰ suoꝛ salutē desiderat ⁊ expectat. Et iccirco eque habēte aduersū nos fratre: inefficaꝛ erit oꝛo nr̄a acsi nos aduersū cū ꝓmenti spiritu indignationis amaritudinē reseruemus.

Q̃ vetus q̃z lex irā nō tātū de effectu sed etiā de cogitatione coniellat: Ca. XIIII.

Ad qd diuin⁹ p̃ceptis euā gelicis atq̃ aplicis īmoramur: cuꝛ etiā vet⁹ lex q̃ aliq̃d habere remissiōis videt: hec eadē p̃caucat: dicēs: Ne oderis fratrem tuū in corde tuo. Et iteꝛ: Nō eris memoꝛ iniurie ciuiū tuoꝛ. Et rursū: Itinera eoꝛū q̃ mēoꝛiā retinēt malefacti in moꝛtez? Vides ⁊ ibi nequiciā nō in ope tātū sed etiā in arcanis cogitationib⁹ rescari: cū de corde odiū ⁊ iniurie nō solū retributio: sed etiaz ipsa memoria radicitus iubeatur euelli. Leuit. 19 Ibidem.

De supflua secessiōe eoꝛū q̃ ab inemēdatis moꝛibus nō recedunt: Ca. XV.

Interdū supbia vel īpatientia supati: cū īcōditos moꝛes nr̄os atq̃ īordinatos volum⁹ emēdare: solitudinē nos desiderare ꝓqrimur: tā quā ibi nullis nos cōcitātib⁹ ilico xtutē patiētie rapturi: excusantes negligētiā nostrā: causasq̃ cōmotiōis nō nr̄a dicētes īpatiētia sz fratrū vitio generari. Dūq̃ ī alios erroris nr̄i xtim⁹ cās: nū q̃ ad patiē ac p̃fectiōis calcē valebim⁹ puenire.

Q̃ trāq̃llitas cordis nr̄i nō in alterius arbitrio: sed i nostra debeat dicione consistere: Ca. XVI.

Summa igit emēdatiōis ac trāq̃llitatis nr̄e nō ē in alteri⁹ arbitrio collocāda qd̃ nequaq̃ nr̄e sb̄iacet ptāti: sz in nr̄a poti⁹ dicione cōsistit. Itaq̃z vt nō irascamur: non debet er alteri⁹ pfectiōe: sz ex nr̄a xtute descēdere: que non aliena patientia: sed ꝓpria longanimitate ꝓqritur.

Quo studio eremū debeam⁹ expetere: ⁊ qualiū in ꝑ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

sit profectus: Ca. XVII.

Porro eremũ pfectos oīcz vitio curatos oportet expetere: ⁊ excoctis ad purũ in ꝓgregatiõe fratrũ vitijs: nõ pusillanimitatꝭ pfugio: sed diuine ꝓtẽplatiõis obtentu: ⁊ desiderio intuitꝰ ĩblimiozis intrare: q̃ nõ nisi in solitudine a pfectꝭ solũmõ poterit appẽdi. Quecũcz essẽt vitia incurata in eremũ detulerimus: opta in nobis ⁊ nõ abolita sentienr̃. Solitudo nãcz sicut nouit emẽdatis mozibꝰ ꝓtẽplationẽ purissimaz reserare: ⁊ intuitu sincerissimo spiritalũ sacramentozꝝ sciam reuelare: ita eoꝝ q̃ minus emẽdati sunt: vitia nõ solũ seruare: verũ etiã exaggerare ꝓsuesunt. Tãdiucz sibi patiẽs q̃s videt ⁊ hũilis: donec nullius hoĩm cõmisceat̃ ꝓsortio: ad naturã pristinã mox reuersurꝰ cũ interpellauerit cuiuslibet cõmotionis occasio: emergũt quippe ex eo cõfestim vitia q̃ latebãt: ⁊ velut equi infrenes certatiz e suis repagulis ocio longioze nutriti: acrius ad pniciẽ aurige ꝓprij feroztiuscz prũpũt. Magis eñ exercitio vsucz hũano cessante efferanr̃ in nobis vitia: nisi fuerint ante purgata. Ipamcz vmbrã patie quã possidere imaginarie pmixti fratribꝰ saltẽ ꝓeoꝝ reuerentia ⁊ nota publica videbamur: desidia securitatꝭ amittimꝰ.

Qua cõparatiõe estimandi sint q̃ tũc tantũ patiẽtes sũt cum a nemine prouocãtur: Ca. XVIII.

Qasi ꝗo vniuſa virulẽta serpentiũ genera vl̃ feraꝝ cũ in solitudine suiscz cubilibus immozãr̃ nõ noxia pseuerent: nec tñ ex eo ꝓnũciari pñt inoxia: qz nulli noceãt. Hoc eñ eis nõ affecꝰ bonitatꝭ sz necẽtas solitudinis ꝓfert. Quic cũ ledẽdi nacta fuerint copiã: in semetipsis recõditũ virꝰ ⁊ aĩe feritatẽ ꝓtinus egerũt atcz demõstrãt. Iõcz pfectionẽ q̃rẽtibꝰ nõ sufficit ꝗ hoĩem nõ irasci. Deminimꝰ eñ in solitudine cõmozãtibꝰ nob ꝗ calamũ: cũ aut grossitudo eius aut exilitas displiceret: ꝗve scalpellũ cũ incidẽda hebeti acie segniter execaret: ꝓtracz silicẽ si forte ex ea festinãtibꝰ nobis ad lectionẽ tardius scintilla ignis emicuit: ita ĩdignatiõis irrepsisse motũ: vt nõ alꝰ pturbationẽ mẽtis q̃ vl ꝗ insensibiles materias: vel certe adũsus diabolũ maledictiõe ꝓlata: digerere atcz euapozare posseꝰ. Quãobrez ad pfectiõis dũtaxat rõnẽ nõ satꝭ pderit abesse hoĩes in q̃s ira moueamur: cũ si patia pꝰ ĩter frẽs nõ fuerit acq̃sita: etiã erga res nutat spẽcz minutas exerceri silr̃ iracũdie possit affectus: q̃ residẽs in corde nr̃o: nec ingẽ nos possidere trã q̃llitatis statuꝭ: nec residuis vitijs carere pmittet: nisi forte in eo putemus cõmotiõibus nr̃is lucrũ aliq̃d vel remediũ cõpari: q̃ maledictõibus vl iracũdie nr̃e minime res inaĩate mutecz rñdeant: ⁊ intẽperantiã cordis nostri ad maiozẽ nequaq̃ ꝓuocẽt exardescere furozis insaniam.

De ãputãda ira scõm euãgeliũ: Ca. XIX.

Qaprope si illã sũmã diuinũ ꝓmij cupimꝰ adipisci: de q̃ ꝗ: Bti mũdo corde: qm̃ ipi deũ videbũt: nõ solũ e nostrꝭ actibꝰ hec ãputãda ẽ: sz etiã de internis aĩe radicitus extirpãda. Nõ eñ valde pderit iracũdie cohibitꝰ furoz ĩ ꝗbo nec in effectũ platꝰ: si illũ arcanis pectorꝭ nostri deꝰ quẽ secreta nõ latẽt cordium inesse psperẽrit. Radices eñ vitiozꝝ potiꝰ excidi ꝓcipit euãgelicꝰ sermo q̃cz fructꝰ: q̃ pculdubio euulsis fomitibꝰ nequaq̃cz vltcriꝰ pullulabunt: atcz ita mẽs poterit ingiĩ in oĩ patiẽtia ⁊ sã ctitate durare: cũ hec nõ ꝗ superficie opatiõis ⁊ actuũ: sz de cogitationũ fuerint euulsa penetralibꝰ. Et iõ ne homicidiũ ꝓpetreẽ: ira odiũcz succidit̃: sine q̃bus homicidij crimen matth.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Matt.5. nullo mō valebit admitti. Qui irascit̃ enī fratri suo reus erit iudicio: ⁊ q̃ odit fratrē suū homicida ē: ī eo scz q̃ eū corde cupiat interire: cui⁹ cruorē ꝓpria manu vel telo apud hoīes minie fudisse cognoscit̃. Affectu ire homicida ꝓnūciat̃ a dño: q̃ nō solū ꝓ opatiōis effectu: sz etiā ꝓ volūtatis ac voti desiderio: vnicuiq̃ aut p̄miū reddit aut penā: ꝓm illō q̃ ipe

Eia.66. loquit̃ ꝓ ꝓphetā: Ego aūt opa eorū ⁊ cogitatiōes eo⁹ venio vt ꝯgregez cū oībus gētib⁹ ⁊ linguis. Et apls.

Ro.2. Inter se invicē cogitatiōib⁹ accusātibus aut etiā defendētibus: in die q̃ iudicabit deus occulta hoīm.

In eo q̃d in euāgelio scptū ē: Qui irascitur fri suo: vtq̃ recipiendū sit q̃d adiectū ē sine causa: Ca. XX.

Sciendū tū in eo q̃d ī q̃busdā exēplaribus ūveniť: Qui irascit̃ fratri suo sine cā: re⁹ erit iudicio: supfluū ē sine causa: ⁊ adiectū ē ab his q̃ amputādā irā ꝓ iustis causis minime putauerūt: cuz vtiq̃ nullus qualibet absq̃ rōne cōmot⁹: sine cā dicat se irasci. Quā obrē apparet ab eis adiectū q̃ ꝓpositū nō ītellexerūt scripture volētis fomitē iracū die oīmodis āputare: nullā q̃ indignationis occasionē penit⁹ reseruare: ne dū inbemur irasci cū cā: etiā sine cā irascēdi nobis intromittat occasio. Finis enī patiētie nō in irascēdo iuste: sz penit⁹ nō irascēdo ꝯsistit. Licet a q̃busdā hoc ꝓm q̃d ōr sine cā: ita intrp̄tari sciā: q̃ scz sine cā irascat̃ is cui expetere vltionē irato nō liceat. Melius tamē est ita tenere: vt ⁊ no uella exemplaria multa ⁊ antiq̃ omnia inveniuntur esse pscripta.

Remedia q̃bus irā de cordib⁹ nostris eradicare possimus: Ca. XXI.

Qaprop̄ athletā christi legitime decertātē: iracū die mor⁹ radicit⁹ oportet euellere. Cui⁹ morbi hec erit medicina pfecta: vt primitus credamus nullo mō siue iustis siue iniustis ex causis licere nobis irasci: sciētes nos discretiōis lumē: rectiqz ꝯsilij firmitatē: ipam q̃z honestatē: ⁊ iusticie moderamina ꝓtin⁹ amissuros: si principale cordis nr̄i lumen eius fuerit tenebris obscuratū. Tuz deinde puritatē mētis nostre mox ꝓturbandā: tēplū qz cā sctīspūs efficiō ino nō posse: iracū dic in nobis spū cōmorāte. Postremo vt cogitemus nequaq̃ licere nob̄ orare: nec iratos fūdere ꝓces ad deū. Et p̄ oībus īcertū statū ꝯditiōis hūane p̄ oculis habētes: q̃tidie nos credamus e corpe migraturos: nihilqz nob̄ ꝯtinētia castitatis: nihil abzenūciatiōe oīm facultatū: nihil diuitiar̄ ꝯtēptu: nihil ieiunior̄ vigiliarūqz laboribus cōferendū: q̃bus ꝓpter iracundiā solā ⁊ odiū ab vniuersitatis iudice supplicia promittuntur eterna:

Explicit de spiritu ire liber octauus.

Incipit ānotatio capl̄orū libri noni de spū tristicie.

Ca.j. Proemiale.

ij Qua cautiōe morbus tristicie sit curandus.

iij Quā cōpationē habeat aīa q̃ tristicie morbus deuorat̃.

iiij Unde vel quibus modis tristicia gignatur.

v Ex nō alior̄ sz nr̄o vitio cōmotiōes exciteut̃ in nobis.

vj Ex nullus repētino lapsu corruat: sz paulatim ꝓ longā ī curiam recidens pereat.

vij Ex nō sint fratrū deserēda cōsortia vt pfectio ꝯquirat̃: sz patiētia ingiter excolenda.

viij Ex si mores nostros emēdatos habuerimus: possit nobis cū omnibus conuenire.

ix De alio genere tristicie q̃d desperationē salut̃ importat.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

x In quo tantūmodo sit nobis tristicia vtilis.

xi Quēadmodū discernat q̄ sit vtilis ac ꝑm deū tristicia et q̄ diabolica atq̄ mortifera.

xij Vt absq̄ illa salutari tristicia q̄ trib⁹ mōis generat oīs tristicia tā q̄ noxia ꝓpellēda sit.

xiij Remedia q̄b⁹ tristiciā ō cordib⁹ nr̄is exterminare possim⁹.

Explicit ānotatio capitū.

Incipit liber nonus de spiritu tristicie:

Proemiale La.I.

Quinto nobis certamine edacis tristicie stimuli retūdendi sūt. Que si passim p singulos incursus t īcertos ac varios casus obtinēdi aīm nostrū habuerit facultatez: ab oī nos p momēta singula sepat diuine ꝓtēplationis intuitu: ip̄amq̄ mentē ab vniuerso puritatis statu deiectā fūditᵗ labefactat ac deprimit. Nō oīones eā explere cū solita cordis alacritate pmittit: nō sacraꝝ lectionū sinit remediis īcubare: tranq̄llū q̄z ac mitē frib⁹ eē nō patit: t ad cūcta opationū vl religiōis officia īpatientē t aspeꝝ reddit: oīq̄ pdito salubri cōsilio t cordis ꝓstantia pturbata: velut amentē frē t ebriū sensū: frangitq̄ t obruit desperatione penali.

Qua cautiōe morbus tristicie sit curādus: La.II.

Qua obrē nō minore prospectu si spiritalis agonis certamina legitime cupim⁹ desudare: hic q̄z nobis curād⁹ ē morb⁹. Sic eēn tinea vestimēto t ꝝmis ligno: ita tristicia viri nocet cordi. Sat⁷ euidēter ac ꝓprie vim noxij huius ac pnicioſi vitij spiritus diuinus expressit.

ꝓuerb.25.

Quā cōpationē habeat aīa que tristicie morib⁹ deuoratur: La.III.

Vestimētū nā q̄z tineaꝝ esu attactuz: nullī⁹ p̄cij vel honestiꝰ poterit vlteri⁹ hr̄e cōmerciū. Itidēq̄z lignū ꝝmib⁹ exaratū: si iā ad ornatū vel mediocris edificij: sz ad cōbustionē ignis merebitur deputari. Ita igitur t aīa q̄ edacissimis tristicie morib⁹ deuorat: īutilis erit vel vestimēto illi pontificali: q̄ vnguētū spūssancti de celo descēdēs: p̄ius in barbā aarō: deinde in orā suaz solere suscipe sancti dauid vaticinio phibet: ꝑm illud: Sic vnguētū ī capite: q̄ descendit in barbā aarō: q̄ descēdit in orā vestimēti ei⁹. Sz nec ad structurā tēpli illi⁹ spiritalis atq̄ ornatū poterit ꝓtinere: cui⁹ paul⁹ architectus sapiēs posuit fūdamēta: dicens. Vos estis tēplū dei: t spūs dei habitat in vob. Cui⁹ q̄lia sint ligna: spōsa describit ī cātico cāticoꝝ: Trabes īquiēs nr̄e cup̄ssus: tigna domorū nr̄aꝝ cedri. Et iccirco huiuscemodi ad tēplū dei lignorū genera delegūtur: q̄ sūt t bone fragrantie t ꝓutribilia: q̄q̄ nec corruptele vetustatis: nec esui vermiū valeāt subiacere.

Ps.13. 1.Cor. Cant.

Vnde vel quib⁹ modis tristicia signatur: La.IIII.

Nonnuq̄ tamē ire p̄cedentis vitio subsequi seu concupiscentie lucriue cuiusdā minus indepti generari solet: cum se harum rerū quadā spe mēte concepta quis viderit excidisse. Interdū ꝝo etiam nullis existentibus causis quibus ad hāc labē corruere ꝓuocemur: inimici subtilis instinctu: tanto repēte meroze deprimimur: vt ne charoꝝ quidē ac necessarioꝝ nostroꝝ aduentuz solita suscipe affabilitate possimus: t quicquid ab eis competenti fuerit confabulatione ꝓlatū: importunuz nobis ac superfluū iudicēt: nullaq̄z a nobis reddat eis grata responsio: vniuersos cordis nostri recessus felle amaritudinis occupante.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

De spiritu Tristicie.

Q nõ alioꝝ ꝑ nro vitio cõmotiones excitentur in nobis: Lapi. V.

VAde manifestissime cõprobat. nõ semp nobis aliozum vitio cõmotionũ stimulos excitari: sed potius nostro qui reconditas in nobismetipis habemus offensionũ causas ac seminaria vitioꝝ: que cuꝝ mentẽ nostrã temptationũ imber alluerit: in germina confestim fructusq; prozumpunt.

Q nullꝰ ꝓpẽtino lapsu corruat: ꝗ paulatim plogã in curiã recides peat: La. VI.

NAmq; eñ quis alteriꝰ vitio lacessitus peccare cõpellitur si reposita materiẽ delictoꝝ in suo corde nõ habeat. Nec tũc subito ꝗspiã deceptus esse credẽdus est: cũ cõspecta mulieris forma ĩ baratrũ ꝛcupiscẽtie turpis inciderit: ꝗ potius occultos ac latẽtes medullitus morbos occasiõe visus in supficiem tunc fuisse ꝓductos.

Q nõ sint fratꝝ deserenda ꝛsortia vt pfectio cõgrat: ꝗ patientia iugiter excolenda: Lapi. VII.

DeoqꝝCreator omniũ deus opificij sui curationẽ ꝑ omnibus noscẽs: ꝛ qz nõ in alijs ꝗ in nobismetipis offensionũ radices causeq; ꝛsisterẽt: nõ deserenda precepit fratrũ ꝛsortia: nec vitari eos quos lesos a nobis vel a quibꝰ nos arbitramur offensos: sed deliniri iubet: sciens pfectionẽ cordis nõ tam separatione hominũ q̃ patiẽtie virtute ꝛquiri. Que firme possessa: sicut potest nos etiam cũ his qui oderunt pacẽ pacificos ꝛseruare: ita si parata nõ fuerit ab his quoq; qui ꝓfecti ac meliozes nobis sunt facit iugiter dissidere. Occasiões eñ cõmotionũ ob quas eos quibꝰ iunguntur deserere festinamus: in cõuersatiõe humana deesse nõ poterũt: ꝛ iccirco tristicie causas ob q̃s a prioribus separamur: nõ euadimꝰ ꝗ mutamꝰ.

Q si mozes nros emendatos habuerimus: possit nobis cum omnibus conuenire: La. VIII.

PRocura dũ ita qz nobis est vt nostra potiꝰ emẽdare vitia: et mozes corrigere festinemꝰ. Que ꝓculdubio si fuerint emẽdata: non dicã cũ hoĩbus ꝗ etiã cũ feris ꝛ beluis facillime nobis ꝛueniet. ꝗm illõ quod in libro btĩ Job dicit: Bestie eñ terre pacate erũt tibi. Extrĩsecus quippe veniẽtia nõ verebimur offẽdicula: nec vlla poterũt scãdala nobis deforis inferri: si ĩ nobismetipis intus radices eoꝝ recepte inserteq; nõ fuerint. Pax eñ multa diligẽtibus nomẽ tuũ domine: ꝛ nõ est illis scandalum.

Job. 5.

Ps. 118

De alio genere tristicie qd desperationem salutis importat: Lapi. IX.

SEd etiã aliud detestabilius tristicie genus: qd nõ correptionẽ vite nec emẽdationẽ vitioꝝ: ꝗ pniciosissimã desperationem aĩe iniicit delinquẽti. Qd nec cain fecit post fratricidiũ penitere: nec iudã post traditionẽ ad satisfactiõis remedia festinare: ꝗ ad suspẽdiũ laqui sua despatiõe ptraxit.

In quo tantũmõ sit nobis tristicia vtilis: La. X.

DeoqꝝVtilis nobis vna re tantũ tristicia iudicãda est: cũ hanc vel penitudine delictorum: vel desiderio pfectionis accensi: vel future beatitudinis ꝛtemplatione concipimus. De qua ꝛ beatus apostolus: Que ꝗm deum est inquit tristicia penitentiã ad salutẽ stabilem operat: seculi aũt tristicia mortẽ operatur.

2. Cor. 7

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Quẽadmodũ discernat q̃ sit vtilis ac scõm deũ tristitia: ⁊ q̃ diabolica atq̃ mortifera: Capi. XI.

Sed illa tristicia q penitentiã ad salutẽ stabilẽ opat̃: obediẽs est: affabilis: humilis: mansueta: suauis ac patiẽs: vtpote ex dei charitate descendẽs: ⁊ ad omnem dolorẽ corporis ac spũs ꝓtritionẽ: infatigabiliter semetipam desiderio pfectiõis extendẽs: ⁊ q̃d ãmõleta ac sve pfect̃ sui vegetata: cunctam affabilitatis ⁊ longanimitatis retinet suauitatem: habens in semetipsa oẽs fructus spũ ssancti q̃s enumerat idẽ apls: Fructus aũt spũs ẽ charitas: gaudiũ: pax: lõganimitas: bonitas: benignitas: fides: mãsuetudo: ꝓtinentia. Hec ẋo asperrima: impatiẽs: dura: plena rancore ⁊ merore infructuoso ac desperatione penali: cũ quẽ cõplexa fuerit: ab industria ac salutari doloꝛe frangẽs ac renocãs: vtpote irrationabilis ⁊ incipiens nõ solũ oꝛonis efficaciã: verũ etiam vniuersos quos predixm̃ fruct̃ spiritales euacuat: quos nouit illa conferre.

Bal. 5.

Q̃ absq̃ illa salutari tristiciã q̃ trib̃ modis generat: omnis tristicia tanq̃ noxia repellẽda sit: Capi. XII.

Qa ꝓpter absq̃ illa q vel p salutari penitẽtia vel p studio pfectionis vel p desiderio suscipit̃ futuro ꝛ: oĩs tristicia tãq̃ secũ ⁊ que mortẽ inferat: equalit̃ repellenda est: ac sicut fornicatiõis spũs vel philargyrie vel ire de nr̃is cordibus penitus extrudenda:

Remedia quibus tristiciam de cordib̃ nostris exterminare possimus: Capm̃. XIII.

h Inc q̃ gniciosissima passionẽ ita de nobis expellere poterimus: vt mentẽ nostrã spiritali meditatione iugiter occupatã: futura spe ⁊ cõtẽplatiõe rep̃romisse bẽitudinis erigamus. Hoc cũ mõ vniuersa tristicia ꝛ genera sine q̃ ex p̃cedẽti ira descendũt: sine q̃ amissiõe lucri: vel detrimẽti illatiõe nobis aduenũt: sine de iꝛrogata generant̃ iniuria: sine q̃ de irrationabili mẽtis ꝓfusione ꝓcedunt: seu q̃ letalẽ desperationẽ nob̃ inducunt: valebim̃ supare: cũ eternarũ rerũ ac futurarũ intuitu semp̃ leti atq̃ ĩmobiles pdurãtes: nec casibus deiecti p̃sentibus: nec ꝓsperis fuerimus elati: vtraq̃ velut caduca ⁊ mox trãseuntia ꝓtemplãtes.

Explicit de spiritu tristicie liber nonus.

Incipit ãnotatio capl̃oꝛ libꝛi decimi de spũ acidie.

Ca.j Proemiale.
ij Expositio acidie: vl̃ quemedmodũ serpat in corde monachi: queve inferat mẽti dispendia.
iij Quib̃ generib̃ monachum superet acidia.
iiij Q̃ acidia excecet mentẽ ab oĩ ꝓtẽplatiõe virtutũ.
v Q̃ duplex acidia sit ĩ pugna.
vj Di q̃ ab acidia ceperint vinci quarin̄ collabanẽ.
vij Testimonia apli cõtra spiritum acidie.
viij Q̃ necesse sit inquietum esse eũ qui ope manuũ suarũ nõ vult esse ꝓtentus.
ix Q̃ nõ solũ apls sed etiam hi qui cũ illo erãt manib̃ suis opati sunt.
x Q̃ ob b̃ manib̃ suis apls operatus sit: vt nobis operã di preberet exẽplum.
xj Q̃ nõ solũ exẽplo b̃ etiã verbis predicans monuerit operari.
xij De eodem.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

xiij De eo q̃ dicit: Audiuim⁹ eũ inter vos quosdã ambulare inquiete.
xiiij Q̃ multa vicia amputet operatio.
xv De humanitate etiam ociosis et negligẽtibus impertienda.
xvj Q̃ nõ odij causa sed dilectionis eos qui delinquũt corripere debeamus.
xvij Diuersa testimonia quib⁹ apostolus precipit operari debere: vel ipe operatus fuisse monstratur.
xviij Q̃ tũ operatus sit apostol⁹: q̃tum non sibi soli sed etiam his qui cũ eo erant posset sufficere.
xix Quẽadmodũ intelligi debeat: Beati⁹ est magis dare q̃ accipere.
xx De fratre desidioso qui alios egredi de cenobio sollicitabat.
xxj Diuersa testimonia de salomone cõtra acidiã.
xxij Q̃ per egyptũ fratres ita suis manib⁹ operant̃: vt nõ solum ꝓprijs necessitatibus satisfaciant: sed etiam his qui in carceribus sunt subministrent.
xxiij Q̃ ocij causa faciat in partibus occidentis non esse cenobia monachorum.
xxiiij De abbate paulo qui singulis annis omne opus manuum suarum igne suppo/sito concremauit.
xxv Verba abbatis moysi que dixerit mihi de remedio acidie.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit liber decim⁹ de spiritu acidie:

Capitu. I.

De acidia.

Certũ no/bis certamẽ est quod Greci akediã vocãt: quã nos tedium siue anxietatẽ cordis possum⁹ nuncupare. Affinis hec tristicie est: ⁊ vagis maxie ac solitarijs magis erpta: ⁊ in eremo cõmorantib⁹ infestior hostis ac frequens: maxime circa horã sextã monachum inquietãs: vt quedã febr̃ ingruens tẽpore prestituto: ardentissimos estus accensionũ suarum: solitis ac statutis horis anime inferẽs egrotãti. Denicq̃ nõnulli senũ: hunc esse ꝓnunciant meridianũ demonem: qui in psalmo nonagesimo nuncupatur.

ακήδια

Expositio acidie: vel quẽadmodũ serpat i corde monachi: quęve inferat menti dispendia: Capi. II.

Qui cũ miserabilez obsederit mentẽ: horror ẽ loci: fastidiũ celle: fratrũ quoq̃ qui cũ eo vel eminus cõmorant̃: tanq̃ negligentiũ ac minus spiritaliũ: aspernationẽ gignit atq̃ contẽptũ. Ad omne quoq̃ op⁹ q̃ intra septa sui cubilis est: facit desidẽ ⁊ inertem. Nõ eũ in cella residere: nec operã sinit impendere lectioni: nihilq̃ se ꝓficere tanto tempore in eadẽ cõmorantẽ creberius ingemiscit: nec habere se fructum aliquẽ spiritalẽ donec fuerit illius cõsortio copulatus conquerit̃ atq̃ suspirat: ⁊ ab omni se dolet spiritali questu inanẽ: in loco vacũ q̃ cõsistere: vtpote qui cũ posset etiaz alios regere ac ꝓdesse plurimis: nullum edificauerit: nec quẽq̃ institutione sua doctrina q̃ lucrat⁹ sit. Absentia lõgeq̃ posita magnificat monasteria: loca etiã illa magis ad ꝓfectum vtilia ⁊ saluti ꝛgruẽtiora describit: consortia quoq̃ ibidẽ fratrũ

suania ⁊ plena spiritali ꝓuersatiõe depingit. Ecõtra vniuersa q̃ habentur in manib⁹ aspera: ⁊ nõ solũ edificationẽ nullã esse in fratrib⁹ q̃ morant̃ in loco: ꝗ ne ipm quidẽ victũ corporis absq̃ ingẽti laboze cõquiri. Postremo non posse se saluari putat in eo loco durantẽ: nisi relicta cella cũ qua sibi si adhuc in ea fuerit remozatus peundũ erit: exinde semetipm ꝯ totius aspoztaucrit. Deinde lassitudinẽ corporis cibiq̃ esurientem: quinta sextaq̃ hoza tantã suscitat: vt velut longo itinere grauissimoq̃ laboze cõfectus sibimet lassusq̃ videatur: aut quasi refectionẽ cibi biduano ieiunio triduano ve distulerit. Tũ preterea huc illucq̃ anxius circũspectat: ⁊ nec fratrẽ sibi quẽpiã adueñtare suspirat: sepiusq̃ egredit̃ ⁊ ingredit̃ cellã: ac solẽ velut ad occasum tardius pperantem crebzi⁹ intuet̃. Et ita quadã irrationabili mẽtis ꝓfusiõe velut tetra supplet̃ caligine: oĩq̃ actu spiritali reddit̃ ociosus ac vacu⁹: vt nulla re alia tãte oppugnatiõis remedium: q̃ visitatiõe fratris cuiuspiam seu somni soli⁹ solatio posse estimet inueniri. Deinde honestas idẽ mozbus ac necessarias suggerit salutationes fratrib⁹ exhibẽdas: visitationesq̃ infirmoq̃ vel eminus vel longius positoq̃. Quedã etiam pia ac religiosa dictat officia: illos vl̃ illas debere parẽtes inquiri: ⁊ ad salutãdos eos crebzius pperari: illã religiosam deuotã q̃ deo feminã: omni presertim parentũ p̃sidio destitutã: magnũ opus esse pietatis frequẽti⁹ inuisere: ac si q̃d ei sit necessariũ que a pprijs parentibus negligit̃ atq̃ despicit̃ sanctissimũ pcurari: magisq̃ opoztere in his operã pietatis impẽdi: q̃ infructuose ac sine vllo pfectu in cellula residere.

Quib⁹ generib⁹ monachũ superet acidia: Ca. III.

Hiĩ itaq̃ infelix aĩa talibus inimicoq̃ machinis impetita: donec acidie spũ velut aricte validissimo fatigata: aut in somnũ discat ꝓcidere: aut excussa claustris cellule sue ꝓsolationẽ ipugnationis hui⁹ visitatiõe fratris ꝓsuescat acquirere: hoc quo vtit̃ ad presens remedio: paulo post acri⁹ infirmãda. Frequẽtius eñ ac duri⁹ aduersarius attẽptabit: quẽ ꝓserto p̃lio p̃bituru comin⁹ sibi terga cognoscit: salutẽq̃ sibi nõ de victoria nec de ꝓflictu sed de fuga sperare peruidet: donec paulatim ptractus e cella actũ sue pfessiõis incipiat oblinisci: qui nõ est aliud q̃ intuitus ⁊ cõtẽplatio diuine illius ⁊ excellẽtis super oĩa puritatis: que non alibi põt nisi in silẽtio ⁊ iugi celle pseuerãtia ac meditatiõe ꝓquirit: atq̃ ita militie sue fugitiuus ac desertoz christi miles effecr⁹: implicet se negoĩis secularibus: ei cui se probauit minime placiturus.

Q̃ acidia excecet mentem ab oĩ ꝓtẽplatione virtutũ: Capm. III.

Hi uius egritudinis vniuersa incõmoda vno ꝓ siculo btũ dauid elegãter expressit: Dozmitauit in quiẽs aĩa mea pre tedio: id est pre acidia. Proprie satis non corpus dixit ꝗ aĩam dozmitasse. Vere eñ ab omni ꝓtẽplatiõe ꝓtutũ ⁊ intuitu spiritaliũ sensuũ dozmitat anima: que perturbationis huius telo fuerit sauciata. Ps. 118

Q̃ duplex acidia sit ipugna: Capl. V.

Naq̃ christi verus athleta qui agonẽ pfectiõis cupit legitime decertare: hũc quoq̃ mozbũ d̃ latebzis anime sue festinet extrahere: ⁊ ita ꝓtra hũc q̃z nequissimũ acidie spiritum vtrobiq̃ ꝓtendat: vt neq̃ somni telo elisus concidat: neq̃ de monasterij claustris ex-

pulsus: ꝗuis sub ꝑtextu colozis pij: fugitiu⁹ abscedat.

Hi q̃ ab acidia ceperit vinci q̃tin⁹ collabant: Ca. VI.

Qecu q̃ cũ in qlibet pte ceperit supare: aut tanq̃ inertẽ et deditiuz sibi patiet̃ abs q̃ vllo ꝓfectu spũs in cellula cõmorari: aut excussũ exinde instabilẽ deceptero reddet ac vagũ: ⁊ ad oñe opus desidẽ: cellas fratrũ ac monasteria iugiter faciet circũire: nihil q̃ aliõ ꝓ curare q̃ vbi q̃ve colore occasionẽ refectiõis future valeat preparare. Mẽs em̃ ociosi nihil aliud cogitare nouit q̃ de escis ac vẽtre: donec ĩuẽta q̃q̃ sodalitate cuius q̃ viri vl fe mine cõli tepore torpẽtis: reb⁹ eorũ ac necessitatib⁹ ĩuoluat̃: ⁊ ita paulatim reddat̃ nozijs occupatiõibus irretitus: vt tanq̃ serpentinis spiris obstrict⁹: nunq̃ deincepsad ꝓfectionem ꝓfessiõis antique se valeat eno dare.

Testimonia apostoli cõtra spiritum acidie: Ca. VII.

Hanc mozbũ q̃ de acidie spiritu nascit: btũs apl's vt ver⁹ ac spiritalis medicus: vl' tũc tam ꝗspiciẽs serpere: vel emersurũ inẽ monachos: sctõspũ reuelãte ꝓ spiciẽs: salutarib⁹ ꝓceptoꝝ suozum medicamẽtis ꝑuenire festinat. Thes saloniceñsib⁹ em̃ scribẽs: ⁊ primo vt peritissim⁹ quidã ꝓfectus q̃ medic⁹: infirmitatẽ susceptoꝝ blãda leniq̃ verbi curatõe fomẽtãs: ac de charitate incipiẽs eos q̃ in ea pte collaudãs: q̃us q̃ letale vuln⁹ lenioze remedio delinitũ: deposita tumozis indignatiõe: facili⁹ medicamĩa austerioza sustineat: ita ait: De charitate aũt fraternitatis nõ necesse habem⁹ scribere vobis. Ipi em̃ a deo edocti estis: vt diligatis inuicẽ. Etem̃ facitis illud in oñes fratres in vniuersa macedonia. Pozemisit laudis fomẽta lenia: fecit eoꝝ aures ad curã salutaris verbi placidas ⁊ paratas: Rursum infert: Rogam⁹ aũt vos fratres: vt abũdetis magz. Adhuc eos blanda ꝗboꝝ lenitate demulcet: ne forte necdũ aptos ad pceptionẽ ꝓfecte curatiõis ĩueniat. Quid ẽ q̃ rogas apl'e: aut in q̃ abũdent magz. scz in charitate: de qua supius dixeras: de charitate aũt fraternitatz nõ necesse habemus scribere vobis? Et quid necesse ẽ vt dicas eis: Rogam⁹ aũt vos vt abũdetis magis: q̃ super hac re ne scribi quidẽ sibi aliq̃d indigẽt: cũ ꝑsertim ⁊ inferas causam ob quã hoc ipso nõ egeãt dicẽs: ipi em̃ vos a deo docti estis vt diligatis inuicẽ. Tertiũ q̃z maius adijcias: q̃ nõ solũ a deo edocti sint: verũ etiam cõpleãt ope q̃ docent̃? Etem̃ facit̃ illud inq̃s nõ in vno tantũ vl' duobus sed in oẽs frẽs: nec in vꝛos tantũmodo ciues vel notos: sed ĩ vniuersa macedonia. Dic igit̃ tandem: quid ẽ q̃ tãtopere ꝗ ꝑmittis? Iterũ infert: Rogam⁹ aũt vos fratres: vt abũdetis magis. Et vix aliq̃n in id q̃ olim moliebat̃ erũpit. Et operã detis: vt quieti sitis. Dixit primã cãm: deinde infert secũdã: Et vt vestra negocia agatis. Tertiam q̃z: Et operemini manib⁹ vestris: sicut ꝑcepim⁹ vobis. Quartã: Et vt honeste ambulet̃ ad eos q̃ foris sũt: foris sũt scilicet qui sec'o viuũt. Quĩtam: Et nulli⁹ aliq̃d desideret̃. Ecce illa cũctatio quã tãtis ꝓferre ꝓcmijs differebat: q̃d in eius pectore parturiebat agnoscit̃. Et operã detis: vt quieti sitis: id est ĩ vestris cellulis cõmorãtes: nec diuersis rumoribus qui solẽt ociosoꝝ votis vel fabulis generari: in quieti effecti: alijs quoq̃ inquietudines inferatis. Et vt vestra negocia agatis: nõ vestra curiositate act⁹ mũdi velitis ingere: ac diuersoꝝ ꝗuersatiões explorãtes: opa vestra nõ ad correctionem vestrã seu virtutũ studia: sed ad detractiones fratrũ velitis impẽdere.

1. Thes. 4.

Et operamini manib⁹ vestris sicut pre
cepim⁹ vobis. Ut illa fierent q̃ mo
nuerat supius ne agerēt: id est ne in
quieti essent: ⁊ aliena curarent ne
gocia: vel inhoneste ambularēt ad
eos qui foris sūt: vl alteri⁹ aliquid
desiderarēt: nunc intulit dicens: Et
operamini manib⁹ vestris sicut p̃ ce
pimus vobis. Ut enī illa fierēt q̃ su
perius rep̃hēdit: ociū cām esse cui
denter exp̃ssit. Nullus enī potest vl
inquiet⁹ esse: vel aliena curare nego
cia: nisi qui operi manuum suaꝝ nō
acquiescat insistere. Quartū q̃z in
tulit morbū qui ex ip̃so ocio nasci
tur: id est vt inhoneste nō ambulēt:
dicens: Et vt honeste ambuletis ad
eos qui foris sunt. Nūq̃z potest nec
apud eos quidē qui sedī hoēs sūt
honeste incedere: qui neq̃q̃z claustrj
celle ⁊ opi manuū suaꝝ inherere cō
tentus est: ꝑ necesse est eū inhonestū
esse dñ necessaria vict⁹ requirit: ad
ulatiōi q̃z operā dare: nouitates et
iam rumoꝝ sectari: causaꝝ fabularū
q̃z occasiōes cōquirere: p quas sibi
metip̃i aditū paret ac facultatē qua
diuersoꝝ domos valeat penetrare.
Et nullius aliq̃d desideret⁹. Nō po
test nō alienis donis ⁊ munerib⁹ in
biare: q̃ nō delectat pio quieto q̃z la
bore operis sui: q̃ tidiani victus pa
rare substantiā. Videtis tot causas
tam graues ac turpes vni⁹ vitij: id
est ociositatis labe generari? Deni q̃z
hosipsos quos in epla p̃ma molli fo
uerat palpitatiōe xbor: qualiter in
scōs velut q̃ nō ꝓfecissent ad mol
lioza remedia: austeriozib⁹ quibus
dam ⁊ causticis medicamētis sana
re aggrediē: nulla q̃z iā mitiū xbor
fomēta p̃mittit: nō vllā tenerā vo
cē ac blandā: vt ibi: Rogam⁹ autē
vos fratres: ꝑ Denūciam⁹ vob fra
tres in noīe dñi nostri Jesu christi:
vt sbtrahat⁹ vos ab omni fratre am
bulante inordinate. Ibi rogat: ꝑ de
nunciat. In illa blā dientis affectus:
in hac obtestantis seueritas ⁊ minā
tis: Denunciam⁹ vob fratres. Quia
prius rogantē ꝓtempsistis audire:
saltē nūc denunciationib⁹ obedite.
Ipsam q̃z denunciationem nō nudo
xbo: sed cū obtestatōe noīs dñi no
stri Jesu christi terribilem infert: ne
forte simplicē velut humana voce
prolatā rursum ꝓtemnerēt: nec ma
gnopere ducerēt obseruā dā. Statī
q̃z vt peritissimus medicus: putrib⁹
mēbris quib⁹ leni medicamēto reme
diū ferre nō potuit: mederi spirital
ferri incisiōe ptemptat: vt subtraha
tis vos inquiēs ab omni fratre am
bulante inordinate ⁊ nō ꝓm tradi
tionē quā acceperūt a nobis. Itaq̃z
ab his qui vacare operi nolūt: iubet
subtrahi: ⁊ velut mēbra ocij corru
pta putredīe ōsecari: ne inertie mor
bus velut letale cōtagiū: etiā sanas
mēbrorū partes tabo serpēte corrū
pat. Dicturusq̃z de his qui operari
manib⁹ suis nolūt ⁊ panē suū cū si
lentio mā ducare: a quib⁹ etiā preci
pit subtrahendū: qualib⁹ eos a prin
cipio opprobrijs inurat attendite.
In primis inordinatos dicit: nec ꝓm
suā traditionē ambulare: alijs ver
bis ꝓtumaces eos vtpote qui nollēt
iuxta institutionē ei⁹ incedere: ⁊ in
honestos esse designās: id est nō p
cessionis: nō visitatiōis: nō xbi: nō
temporis oportunitatē cōgruā ho
nestā q̃z sectātes. Omnib⁹ enī istis
vitijs inordinatū quēq̃z necesse est
subiacere. Et nō ꝓm traditionē quā
acceperūt a nobis. Et ī hoc rebelles
eos quodāmō ⁊ ꝓtēptores notat: q̃
traditionē quā accepēt ab eo tene
re ꝓtemnerēt: nec imitari vellent id
q̃ magistrū nō solū verbo docuis
se meminerint: sed etiā opere noue
rint pfecisse. Ipsi enī scitis quemad
modū opteat imitari nos. Immanē
cumulū rep̃hēsiōis exaggerat: cū ꝑ
eos asserit nō obseruare q̃ ⁊ mōrie
eoꝝ inhereat: ⁊ ad imitādū nō solū
xbo instruēte didicerint: ꝑ etiā exē
plo opeꝝ ꝓuocāte susceperint.

2. Thes/ salo. 4.

Q necesse sit inquietū esse eum qui opere manuum suarum non vult esse contentus: Capl'm. VIII.

Ibidem. Q Uia nō inquieti fuimus inter vos. Cū se vult inquietum inter eos nō fuisse p opis exercitiū cōprobare: eos qui opari nolūt abūde notat ociositatis vitio inquietos semp existere. Nec gratis panē mādducauim' ab aliquo. Per singula verba increpationis auresin facit doctor gentium. Predicator euangelij dicit se nō gratis panē ab aliquo mādducasse: qui nouit dominū pcepisse: vt Qui euāgeliū denūciāt ò euāgilio viuāt. Et rursū: Di-
Matt. 10 gnus est oparius cibo suo. Cū ita q nō gratis qui euangeliū p̄dicabat: tam sublime ac spiritale op' exercēs: cibū sibi dūice iussiōis auctoritate p̄sumeret: ad nos faciem' quibus nō solū nulla p̄dicatio ꝓbi cōmissa est: ꝗ nec vlla quidē nisi ate nostre solicitudo mandat? Qua fiducia ociosis manibus gratis panē comedere audebim': quē vas electiōis euāgelica sollicitudine ⁊ p̄dicatōe ꝓstrict': sine ope manuū comedere nō presu-
Act. 5. mit? Sed in laboze inq̄t ⁊ fatigatione nocte ⁊ die opantes: ne quem vestrū grauarem'. Adhuc additamenta sue castigationis exaggerat. Non enim simplicit dixit: nō comedim' panē grat' ab aliq̄ vestrū: ⁊ stetit. Poterat enim videri ppzio ocioso q sumptu ac recōdita pecunia vel aliozū: licet nō istoz collatiōe seu munerib' sustētatus fuisse. Sed in laboze inq̄t et fatigatōe nocte ac die opantes: id est nostro opc specialit sustētati. Et ꝗ inq̄t nō p nostra volūtate ppetrabam': nec p delectatiōe vt reḡes et exercitiū corpis ꝓuitabat: ꝗ vt necessitas ⁊ inopia vict' nō sine ingēti fatigatiōe corpis facere compellebat. Nō solū nanq̄ p totū dici spaciū: ꝗ etiā noctis tpe q̄ò quieti corpis videt' indultū: hoc op' manuū p ese sollicitudine indesinēter vzgebam.

Q non solum apostolus ꝗ etiam hi qui cum illo erāt: manib' suis operati sunt: Capl'm. IX.

Nec tn se solu talit inter eos ꝓuisatū fuisse testat': ne forte nō magna nec generalis videret' hec forma: si ipi' tm modo traderet' exēplo: ꝗ etiā oēs qui erāt secum ad ministeriū euāgelij deputati: id est siluanū ⁊ timotheū qui hec eadem cū eo scribūt: asserit simili ope laborasse. In eo etiā q̄ò dicit: ne quē vestrū grauaremus: vere cū diā eis incutit magnā. Si enim ille qui euangelium p̄dicabat: signis illud virtutibus q cōmendās: ne grauaret quēpiam: gratis panē mādducare nō audebat: quomodo illi nō estiment se grauare qui quotidie eum ociosi vacantes q̄ p̄sumunt?

Q ob hoc manibus suis apostolus operatus sit: vt nobis operandi ꝓberet exemplum: Capl'm. X.

Non quasi non habuerimus potestatē: ꝗ vt nosmetipos formam daremus vobis ad imitandum nos. Pandit causam cur tantū sibi laboris indiserit: At inquit formam daremus vobis ad imitandum nos: vt si forte doctrinam verborum auribus vestris frequēter ingestā oblitioni traderet': saltē conuersationis exēpla sub oculorum fide vobis tradita memorit retineretis. Haud leuis eorum ⁊ in hoc reprehēsio: cū dicit se nulla alia ꝗ exempli gratia laborē hunc ⁊ fatigationē die noctu q corpis exegisse: ⁊ eos nihilominus erudiri nolle: propter quos ipse necessitatem nō habens: tantū sibi fatigationis indiserit. Et quidem inquit cū haberemus potestatem ⁊ paterent nobis Ibidem.

facultates omniũ vestrum atq; substãtie: ⁊ vtẽdi eis dñi nostri nosse me habere pmissum: nõ sum tñ hac vsus potestate: ne qõ a me bñ ac licito fieret: alijs ocij norij ꝓberet exẽplum. Et iccirco euãgeliũ predicãs meis manib⁹ atq; ope malui sustentari: vt vobis quoq; volentibus iter xtuⁿ incedere: viã pfectiõis aperirem: ⁊ ꝓuersatiõis formã meo labore ꝓberem.

Q; nõ solum exemplo: sed etiam verbis ꝓdicans monuerit operari: Ca. XI.

Sed ne forte tacitus operans et erudire eos volẽs exẽplis: minime illos etiã ꝓceptorũ monitis instruxisse videreⁿ: infert: 1. Thes. 3 Nam ⁊ cũ essem⁹ inquit apũd vos hoc denũciabam⁹ vobis: qm̃ si quis nõ vult operari nec manducet. Adhuc illoq; desidiã qui sciẽtes eũ vt magistrũ bonũ: doctrine gratia ⁊ institutionis obtẽtu suis manib⁹ operatũ imitari ꝓremnũt: ⁊ diligẽtiam cautionẽq; suã exaggerat: dicẽs: nõ tantum se hoc illis exemplo tradidisse ꝓsentẽ: sed etiã verbis iugiter predicasse: vt si quis scz nõ vult operari: nec manducet.

De eodem: Capi. XII.

Non tã doctoris vel medici vtiⁿ ad eos ꝓsilio: sed districtione in eos iudiciarie pnũciationis iuehiⁿ: ⁊ apostolica potestate resumpta: velut e tribunali in ꝓẽptores sententiã dicit: Illa nẽpe potestate quã cũ intermiatione scribẽs ad Corinthios: a dño sibi asseruit datã: cũ eos in delicto positos p̃moneret vt añ aduentũ suum semet ipsos corrigere festinarẽt: ita p̃cipiens: Rogo vos ne ꝓsens compellar audere in quosdã ptãte illa q̃ data est mihi in vobis. Et iterum: Si eñ voluero aliquid gloriari de potestate quã dedit mihi dñs in edificationẽ ⁊ nõ in destructionẽ vestrã: non erubescã. Illa inquã ptãte pnunciat: Si q̃s nõ vult operari: nec mãducet: nõ gladio carnali eos addicẽs: ꝗ auctoritate spũsscti: hui⁹ vite eis interdicẽs substãtiã: vt si forte penã future mortis mime cogitantes: adhuc vellẽt amore ocij existere cõtumaces: saltem necessitate naturali cõstricti ⁊ metu ꝓsentis interitus: salutaria p̃cepta suscipe cogerenⁿ.

De eo q; dic: Audiuim⁹ eñ int vos quosdã ambulare inquiete: Capim. XIII

Post tm igit rigore euãgelice districtiõis: nũc iam causam exponit: cur hec vniuersa p̃miserit: Audiuimus eñ q̃sdam inter vos ambulare inquiete: nihil operãtes sed curiose agẽtes. Huiusq; eos qui dediti esse opi nolunt: vno tm̃ morbo corruptos ꝓnũciare cõtentus est. In priori nã q; cpla inordinatos eos appellat: nec ꝗm traditionẽ ambulare quã accepãt ab eo. Inquietos etiã esse definiuit: ⁊ gratis panẽ mãducare. Rursũ hic: Audiuimus inq̃t quosdã inter vos ambulare inquiete. Et subiũgit statim scõm languore qui inq̃etudinis huius est radix: Nihil inq̃t operantes. Tertiũ quoq; morbũ: q̃ ex isto velut quidã ramusculus orit: Curiose agẽtes.

Q; multa vitia amputet operatio: Capim. XIIII.

Ita q; fomiti vitioꝝ tantorũ i cõgruã nũc emendationẽ cõferre festinat: ⁊ illa aplica q̃ vsus fuerat pauloante deposita potestate: iterũ ad viscera pij patrⁿ vel clemẽtis reuertiⁿ medici: ⁊ velut filijs susceptisq; suis ꝓsilio salubri infert remedia sanitatis: dicẽs: Pis antẽ qui eiusmodi sũt: denũciam⁹ q; obsecram⁹ ĩ dño iesu: vt cũ silẽtio operãtes: panẽ suum mãducẽt. Causas tanto q; vlcer q̃ de radice octo sitatⁿ emergũt: vno operatiõis salutari p̃

cepto curauit vt peritissimꝰ medicorũ: ceteras quoq; valitudines malas eodẽ cespite pullulãtes sciẽs p/tinꝰ extinguẽdas: origine morbi principalis erẽpta.

De humanitate etiã ociosis ⁊ negligentibus impertienda: Ca. XV.

Nihilominꝰ tñ vt pspicacissimus ac quidus medicus: nõ solũ infirmãtiũ cupit mederi vulneribꝰ: ß etiã sanis quibꝰ corũ possit ppetua sospitas custodiri: similiter cõgruẽtia precepta cõmendat dicẽs: Vos autẽ nolite deficere bñfaciẽtes. Qui nos: id est vias nostras sectãtes: erẽpla vobis tradita operis imitatõe cõpletis: ac neqaq; corꝝ desidiã inertiãq; sectami: nolite deficere bñfaciẽtes: id est humanitatẽ vestrã erga eos si forte neglexerint obseruare: que virimꝰ similiꝯ imptite. Vt castigauit ꝗ eos q̃ erant infirmi: ne ocio dissoluti inquietudini ⁊ curiositati opam darẽt: ita hos qui sani sũt pmonet: vt hũanitatez quã bonis ac malis imptire dñi pcepto iubemur: si forte quidam prauí ad sanã doctrinaz ꝓuerti noluerit: nõ abscedãt ab eis: ß bñfacere ⁊ fouere eos tã ꝓsolationis ⁊ cõrreptionis sermone: q̃q bñficijs solitis ⁊ humanitate nõ desinãt.

Thes. 3

Q̃ nõ odij causa ß dilectionis eos q̃ delinquũt corripere debeamꝰ: Ca. XVI.

Rarium tñ ne forte hac lenitate ꝓuocati quidã pceptis eius obedire ꝓtẽnant: inimicitiam secet aplicam seueritatẽ: Q̃ si q̃s nõ obedit ꝗbo nr̃o p eplam: hũc notate: ⁊ nolite cõmisceri cũ illo: vt ꝓfũdat. Ponẽsq; eos p reuerẽtia sua et vtilitate cõmuni q̃d opteat obseruari: q̃q; cautiõe aplica mãdata custodiãt: subiũgit ꝓfestim patris indulgẽtissimi lenitatẽ: ⁊ vt filios suos: quẽ erga p̃dictos p charitate fraternitatis affectũ debeãt retinere similiꝯ docet: Et nolite in ꝗt q̃si inimicũ existimare: ß corripite vt fratrẽ. Seueritati iudiciarie paternã intermiscuit pietatẽ: ⁊ sniam aplico rigore platã: clemẽti mãsuetudine temperauit. Nã ⁊ notari iubet eũ q̃ obedire p̃ceptis suis ꝓtẽpserit: ⁊ cũ illo nõ cõmisceri: ⁊ tñ hec fieri non odij vitio p̃cipit: ß fraterne dilectiõis et corꝝ eimẽdatiõis intuitu. Nolite inquit cõmisceri cũ illo: vt ꝓfundat: vt q̃ non est magis p̃ceptis mitibus emẽdat: saltẽ publica oĩm vestrũ segregatiõe ꝓfusus: ad tramitẽ salutis incipiat aliq̃ reuocari.

Ibidem.

Diuersa testimonia quibꝰ apl's precipit opari ꝛbere: vel ipse operatꝰ fuisse monstratur: Capi. XVII.

Ita epla q̃q ad ephesios de ß ipo ope ita precipit dicens. Qui furabat iã nõ furetur: magis aũt laborẽt opando manibꝰ suis qd̃ bonũ est: vt habeat vnde tribuat necessitatẽ patiẽti. In actibus etiã aplꝰ hec eadẽ nõ solũ docuisse cũ: sed etiã ope pfecisse similiꝯ inuenimus. Nã cũ venisset corinthũ: alibi se manere nõ patiꝯ: nisi apud aquilã ⁊ priscillã: eo q̃ eiusdẽ artis essent opifices quã ipe erat solitus exercere. Ita enim habes: Post hec paulus egressus ab athenis veit corinthũ: ⁊ ĩueniẽs q̃ndã iudeũ noĩe aquilã ponticũ genere: ⁊ priscillam vxorẽ eiꝰ: accessit ad eos: eo q̃ eiusdẽ eẽnt artꝛ: ⁊ mãebat cũ eis ⁊ operabat. Erãt enim scenofactorie artꝛ.

Epb. 4.

Act. 18.

Q̃ tñ opatꝰ sit aplꝰ quantũ nõ sibi soli: ß etiã his qui cũ eo erat posset sufficere: Capiu. XVIII.

Deinde pcedẽs imletũ: ⁊ exinde mittẽs ephesum: cõuocãsq; ad se p̃sbyteros ephesioꝝ ec/

clesie: ⁊ dãs eis p̃cepta quemadmo
dũ regere eccliam dei se absente de-
Act. 20. berẽt: ait: Aux ⁊ argẽtũ nulli⁹ ꝛcu
piui: ipsi scitis qm̃ ad omnia q̃ mihi
opus erãt: ⁊ his qui mecũ sũt: mini-
strauerũt man⁹ iste. Oia ostẽdi vo-
bis q̃ sic laborãtes oportet suscipe
infirmos: ac meminisse verbi domi-
Ibidem. ni iesu: qm̃ ipse dixit: Beati⁹ est ma-
gis dare q̃ accipe. Hzaue nobis sue
ꝛuersatiõis reliq̃t exẽplum: cũ se nõ
solũ id operatũ esse testaꝶ q̃d neces-
sitati tantũmodo sui corporis expe-
diret: ꝑ etiã q̃d vsib⁹ eo⁹ qui secum
erãt posset sufficere: his videlicet q̃
quotidie necessarijs mĩsterijs occu-
pati: nequaq̃ sibi pare siliter victũ
suis manib⁹ occurrebant. Et sicut ad
thessalonicẽses operatum sese dixit:
vt illis formã daret ad imitãdũ eũ:
et ꝑ tale quid intulit dicẽs:

Quẽadmodũ intelligi debeat: Beati⁹ est magis dare q̃ accipe: Ca. XIX.

Omnia ostẽdi vobis: q̃ sic la
borãtes optet suscipere infir
mos: scz vel mẽte vel corpo-
re/id est vt nostro poti⁹ labore sum-
ptuq̃ operis sudore q̃sito: ⁊ non de
abũdãtie cumulo seu reposita pecu-
nia: ꝑ ne de aliena quidem largitate
ac substãtia eos reficere festinemus.
Et hocĩpm dñi dicit esse mandatũ:
Qm̃ ipe inq̃t: dixit: id est dñs iesus:
Act. 5. Beati⁹ ẽ magis dare q̃ accipe. Hoc
est imptĩctis beatior largitas q̃ acci
piẽtis penuria: que nõ de pecunia p
infidelitatẽ vl diffidẽtiã reseruata:
nec de reconditis auaricie thesauris
impẽdiꝶ: ꝑ q̃ de fructu opis ꝓpzij et
pio sudore ꝓferꝶ. Et ideo beatius
est magis dare q̃ accipe: q̃ cũ illius
qui accipit is q̃ tribuit habeat pau-
pertatẽ: nihilomin⁹ labore ꝓpzio nõ
solũ sue necessitati sufficientiã: ve-
etiã q̃d tribuat idigẽti: pia sollicitu-
dine parare festinat: duplici gratia
decorat⁹: q̃ ⁊ pfectã nuditatẽ ch:ri-
sti vniuersax rex suax ablectiõe pos-
sideat: ⁊ munificentiã diuit⁹ labore
suo exhibeat ⁊ affectu. Hic q̃dẽ ho-
norãs deũ de suis iustis laborib⁹: et
delibãs ei de fructib⁹ iusticie sue: ille
vo ocij torpore ⁊ inertia resolutus:
indignũ se esse etiã cibo panis aplĩ
phat sentẽtia: ꝛtra eius scz interdi-
ctũ ociosus eũ nõ sine reatu peccati
ꝛtumacia q̃ p̃sumẽs.

De fratre desidioso qui alios egredi de cenobio sollicitabat: Capl'm. XX.

Quim⁹ fratre cui⁹ etiam no
mẽ si ampli⁹ aliq̃d ex ꝑ istru
ctõis accederet: ꝓderemus: q̃
cũ in cenobio morareꝶ: eũ q̃ necessi-
tas coartaret: vt statutũ operis pen
sum q̃tidie economo traderet: ne in
maiorẽ operis modũ alicui⁹ ꝓpensi-
us laborãtis tẽdereꝶ: vl ꝛfundere-
tur exẽplo: cũ in cenobio quẽpiã fra
trũ vidisset ingressũ: q̃ ardore fidei
vellet aliq̃d ampli⁹ opis ꝛsignare:
si clãdestinis eũ pſuasiõib⁹ reuoca-
re ab hmõi intẽtiõe minime potuis-
set: ꝛsilijs prauis ac susurratiõibus
ad trãsmigrãdũ exinde pſuadebat.
Et q̃ cũ facilius asportaret: se q̃z tax
olim multis ex causis offensum ꝛfin
gebat velle discedere: si solatiũ itine
ris vl comitis reppisset. Cũ q̃ eũ ad
ꝛsensum occultis obtrectatiõib⁹ mo
nasterij ptraxisset: ꝛdicẽs ei horã q̃
de monasterio deberet exire. vl locũ
q̃ se pueniẽs expectaret: ipe velut ili
co sb̃secutur⁹: ibidẽ subsistebat. Illo
q̃ iã ꝓ discessus sui verecũd a non
audẽte ad monasteriũ de q̃ aufuge-
rat vlteri⁹ aggregari: iller fuge eius
in cenobio residebat. Hoc vnũ exem
plũ de istiusmodi genere hoĩm ꝓ in-
cipiẽtiũ cautione dirisse sufficiat: q̃
pateat cuidẽti⁹ q̃nta mala ociositas
ꝗm scripture sentẽtiam in monachi
mente ptuiat: vel quẽadmodũ cor
rũpãt bonos mores colloq̃a mala. 1. Cor.

Diuersa testimonia d̃ salo-

De spiritu acidie.

mone ꝓtra acidiã: C. XXI.

Quod ociositatis vitiũ etiam sapiẽtissim⁹ salomõ cuidentissime notat in mlꝭ: ita dicẽs: Qui sectat ociũ replebit̃ paupertate: vl visibili sez vel inuisibili: qua necesse est ociosũ quẽq̃ ꝛ diuersis vitijs ꝛuolutũ teneri: ꝛ alienũ sẽper existere a ꝓtẽplatiõe dei vl diuitijs spiritalib⁹. De quib⁹ brũ s apl's: Quia in oĩb⁹ inq̃t diuites facti estis in illo: in omni x̃bo ꝛ in omni scientia. De hac aũt ociosi pauptate alibi q̃z ita scribit̃: Et vestietur ꝓcissa veste ꝛ pannosa oĩs somniculosus. Sine dubio eñ non merebit̃ illo incorruptiõis vestimẽto ornari: de q̃ apl's p̃cipit: Induite vos dñm Jesũ xp̃m. Et iterũ: Induti lorica iusticie et charitatis. ꝛ de q̃ etiã dñs ad hierusalẽ loquit̃ p ꝓphetã: Exurge exurge hierlm induere vestimẽtis glie tue. Quisq̃s somno ocij vl acidie superatus: nõ industrie sue labore sed inertie pannis opiri maluerit: quos abscidẽs de pfecta plenitudine ꝛ corpore scripturaꝝ: nõ vestimentũ glie nec decoris: ꝑ ignominiosũ excusatiõis velamẽ sue coaptabit ignauie. Solẽt eñ hi q̃ sũt hac segnicie dissoluti: nolẽtes ope manuũ suaꝝ sustẽtari: qd̃ apl's indesinẽter exercuit vl nob̃ exercere p̃cepit: q̃busdã vti testimonijs scp̃turaꝝ: q̃b⁹ q̃ddã inertie sue velamẽ ꝓponãt: dicẽtes scriptũ esse: Operamini nõ cibũ q̃ perit: ꝑ q̃ pmanet in vitã eternã. Et meus cibus est vt faciã volũtatẽ p̃ris mei. Sz hec testimonia: pãni q̃dã sũt ꝏ solida euãgelice lectiõis plenitudĩe abscisi: ꝛ ad ꝑ assuuntur vt ꝓtegãt poti⁹ ignominiã ociositatis ac vere cũ die nr̃e: q̃z vt calefaciant ꝛ exornẽt nos illa preciosa veste pfectaq̃z x̃tutũ: quã ꝓ Prouerbijs mlier illa sapiẽs: q̃ fortitudine ꝛ decore induta est: vl sibi vel viro suo fecisse dicit̃: de q̃ etiã ꝓseq̃nter infertur: Fortitudine ꝛ decore induta est: et letata est in dieb⁹ nouissimis. De ꝑ inertie morbo rursus idẽ Salomõ ita cõmemorat: Sic nihil opantuz strate sũt spuꝭ: id est illis ac silibus vitijs q̃ apl's in supiorib⁹ ꝏ ocio pullulare p̃fat⁹ est. Et iteꝝ: In desiderijs est oĩs ociosus. De quib⁹ apl's cõmemorauit dicẽs: Et nulli⁹ aliq̃d desideretis. Et ad extremũ: Multa mala eñ docuit ociositas. Que euidẽter apl's in his q̃ supra exposuim⁹ enũerauit dicẽs: Nihil opantes: sed curiose agẽtes. Huic q̃z vitio ꝑbiunxit aliud: Et opam det̃ vt quieti sitis. Et deinde: vt vã negocia agat̃ et vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: ꝛ nulli⁹ aliq̃d desideret̃. Quos etiã inordinatos ac rebelles notat: ab his studiosos quosq̃z segregari p̃cipiens: Et subtrahatis vos inquit ab omni fratre ambulãte inordinate ꝛ nõ ꝑm traditionem quã acceperũt a nobis.

puer. 28

Cor. 1.

Ro. 13.

Thes. 5

Ia. 52.

Mat. 6.

Iuh. 4.

Pro. 31.

puer. 15.

1. Thes. 4

Q̃ p egyptũ fratres ita suis manib⁹ opant: vt nõ solũ ꝓprijs necessitatib⁹ satisfaciãt ꝑ etiã his q̃ i carcerib⁹ sũt: subministret: Ca. XXII

Hijs itaq̃z exemplis p egyptũ patres cruditi: nullo modo ociosos esse monachos ac p̃cipue iuuenes sinunt: actum cordis ac profectum patientie et humilitatis sedulitate operis metientes: ꝛ nõ solum a nullo quicq̃z ad vsum victus sui accipere patiuntur: sed etiam de laboribus suis: non tm̃ superuenientes ac peregrinos reficiũt fratres: verumetiam per loca libye que sterilitate ac fame laborant: nec hõ etiam per ciuitates his qui squalore carcerum contabescunt: immanẽ cõferentes dirigunt alimonie victusq̃z substantiam: de fructu manuuz suarum rationabile ac verum sacrificium domino tali oblatione se offerre credentes.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Q; ocij causa faciat in partibus occidentis nō esse cēnobia monachorum: Capl'm. XXIII.

Hinc est q; in his regionib; nulla videm; monasteria tāta fratruz celebritate fundata: quia nec operum suozū facultatib; fulciunt: vt possint in eis iugiter pdūare. ⁊ si eis suppeditare quoq; mō valeat sufficiētia victus alteri; largitate: voluptas tñ ocij ⁊ peruagatio cordis diutius eos in loco pseuerare nō patit. Ñ hec est apd egyptū ab antiqs patrib; sancta sntia: operantē monachū demone vno pulsari: ociosū vo ñumeris spiritib; denastari.

De abbate paulo q̄ singulis ānis omē opus manuū suarum igne supposito cōcremabat: Ca. XXIIII.

Denicq abbas paulus pbatissimus patrū: cū in eremo vastioze cōsistens q̄ pozphirionū cupat: palmax fructib; ⁊ hozto modico secur; haberet sufficiētē alimonie sue victusq substantiam: nec posset aliq̄d aliud vñ sustētaret operis exercere: eo q; ab opidis ⁊ habitabili ēra septē mānionibus vel eo amplius deserti illi; separaret habitatio: plusq expeteret p mercede vcture: q̄ valere posset pcium operis desudari: collectis palmax folijs q̄tidianū pensū velut erinde sustētandus a semetipo iugit exigebat. Cūq ope toti; anni antrū ei; fuisset impletū: id qd sollicita cura laboraueret singul annis: supposito igne concremabat: intūñ pbans sine ope manuū nec in loco posse monachū perdurare: nec ad pfectiōis culmē aliqñ ascēdere: vt cū b fieri neq̄ necessitas victus exigeret: p sola purgatiōe cordis ⁊ cogitationū solidiate ac pseuerantia celle: vel acidie ipsius demonū q; victoria ⁊ expugnatione pficeret.

Verba abbatis moysi que dixerit mihi d̄ remedio acidie: Capl'm. XXV.

Cum incipiēs in eremo cōmorari abbati moysi: oīm sctōrū sūmo: dixissem me egritudine acidie hesterno die grauissime fuisse ofectū: nec ab ea potuisse aliqs liberari: nisi ad abbatē paulū p̄tinus cucurrissem: ille: Nō te ait ab ea liberasti: ß magis ei te deditū ac subditū pbuisti Grauio; eñ te vt desertozē ac fugitiuū deinceps aducsarius īpugnabit: quē de oflictu superatū ptin; aufugisse: ofspexit: nisi decetero cōmissa ogressione: nō desertiōe celle: vl somni tozpore: īgruentes estus eius ad hozā enapozare malueris: sed tolerātia potius ⁊ cōflictu didiceris triūphare. Ñ expimēto pbatū est acidie impugnationem nō declinādo fugiendā: sed resistendo supandam.

Explicit d̄ spiritu acidie liber decimus.

Incipit ānotatio capl'o; libri. XI. d̄ spū cenodoxie.

Ca. j Prodemiale
ij Q; cenodoxia nō solū ī parte carnali ß etiā ī spiritali monachū pulset.
iij Q; cenodoxia multiplex sit ac mltiformis.
iiij Quō monachū cenodoxia a dextr; ⁊ a sinistr; īpugnet
v Qua cōpatiōe mōstret natura cenodoxie.
vj Q; cenodoxia nec bñficio solitudinis extinguat.
vij Q; cenodoxia cū d̄iecta fuerit acri; resurgat ad luctamē.
viij Q; cenodoxia nec eremo nec etate deferueat.
ix Q; cenodoxia piculosio; sit virtutibus mixta.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Liber. XI. De spiritu cenodoxie

i Exemplũ regis ezechie quemadmodum telo cenodoxie detectus fuerat.
ij Exemplũ regis Ozie eiusdem morbi labe superati.
iij Diuersa testimonia cõtra cenodoxiam.
iiij Quib⁹ modis cenodoxia monachũ pulset.
v Quẽadmodũ clericatus gradum suggerat ambiendũ.
vi Quomodo cenodoxia mentẽ inebriet.
vij Q̃ aliter vitia curari nõ possunt nisi eoꝝ radices ⁊ cause fuerint publicate.
viij Q̃ monachus debet vitare mulieres ⁊ episcopos.
ix Remedia quib⁹ cenodoxiam vitare possumus.

Explicit annotio capitulorum.

Incipit liber vndecim⁹ de spiritu cenodoxie.

Proemiale. Ca. I.

Eptimũ nobis certamen est ꝓtra spiritũ cenodoxie: quã nos vanam siue inanẽ gloriam possum⁹ appellare: mltiforme variũ atq; subtile: ita vt quibuslibet pspicacissimis oculis nõ dicam caueri: sed perniderī deprehẽdiq; vix possit.

Q̃ cenodoxia nõ solum in pte carnali ꝗ etiã i spiritali monachũ pulset: Ca. II.

Non solũ enim vt cetera vitia in pte carnali: sed etiã in spiritali monachũ pulsat: subtilioze se nequitia ingerẽs mẽti: ita vt qui nõ potuerint carnalib⁹ vitijs decipi: spiritalib⁹ successibus acrius saucient: tanto q̃ est pniciosior ad conflictũ q̃to obscurior ad cauendũ. Omniũ nã q̃ vitioꝝ manifestior apertioꝝq; ꝓgressus est: ⁊ in vno quoq; coꝝ ꝓtradictiõe rigida cõfutatus incẽtor inualidior factus abcedet: victorẽq; suum deiectus aduersarius deinceps infirmior attemptabit. Hic ꝯo morb⁹ cũ p elatione carnali pulsauerit mentẽ: ⁊ fuerit respõsionis scuto repulsus: rursus vt quedã multiformis nequitia prior habitu pfonaq; mutata sub ꝯtutũ specie victorẽ ꝓfodere ⁊ iugulare pertemptat.

Q̃ cenodoxia mltiplex sit ac multiformis: Ca. III.

Cetera vitia seu pturbationes vniformes ac simplices esse dicunt: hec vero multiplex ⁊ mltiformis ac varia vndiq; bellatori ⁊ ex omni pte victori occurrens. Nã ⁊ in habitu ⁊ in forma: in incessu: in voce: in opere: in vigilijs in ieiunijs: in oratiõe: in remotiõe: in lectiõe: in scientia: in taciturnitate: in obediẽtia: in humilitate: in lõganimitate: militẽ christi vulnerare conat: ⁊ velut quidã pniciosissim⁹ scopulus tumẽtibus vndis obtect⁹: improuisũ ac miserabile naufragiũ scõo nauigantib⁹ vento dũ nõ cauetur nec preuidet importat.

Quomodo monachum cenodoxia a dextris ⁊ a sinistris impugnet: Ca. IIII.

Iaq; via regia volente incedere p arma iustitie que a dextris sũt ⁊ a sinistris: oportet apostolica disciplina trãsire per gloriaꝝ ⁊ ignobilitatẽ: p infamiã ⁊ bonã famã: ⁊ tanta cautiõe inter tumentes temptationũ fluctus gubernante discretiõe ⁊ flante nobis spiritu domini: iter dirigere ꝯtutis: vt dextra leuaq; si paululũ ꝓflectam⁹: sciamus nos pniciosis mor cautib⁹ illidẽdos. Ideoq; p sapientissimũ salomonẽ monemur: Ne diuertaris Prouꝰ. 4

ad dexterã neq; ad sinistram: id est ne tibi de virtutibus blandiaris: et dextr; successib⁹ ac spiritalib⁹ extollaris: nec deflectens ad sinistrũ transmutẽ vitioꝝ: ꝗm aplñ gloriã tibi ex eis in tua ꝓfusiõe ꝓquiras. Hã cui sub specie succincte vestis ac nitide cenodoxia non potuit generari: pro squalida ⁊ inculta ac viliore conat⁹ inferri. Quẽ nõ potuit p honorem deijcere: hũilitate supplãtat. Quez sciẽtie ⁊ elocutiõis ornatu nequiunt extolliere: grauitate taciturnitat; elidit. Si ieiunet in palã: gloria vanitatis pulsat⁹: Si illud ꝓtẽnende glorie causa cõtererit: eodẽ vitio elationis obtundit⁹. Ne vane glorie contagio maculet⁹: ꝓones ꝑplras sb̃ fratrum vitat celebrare conspectu: et q̃ eas latenter exerceat: nullumq̃ habeat consciũ facti: non effugit aculeos vanitatis.

Qua cõparatiõe monstret natura cenodoxie: Ca. V.

Pulcre senioꝛes nostri naturã morbi hui⁹ ĩ modũ cepe bolborũ q̃ describunt: que vno decoꝛticata tegmine: alio rursũ ĩuenium⁹ induta: totiens q̃ replum⁹ obtecta: quotiẽs fuerint expoliata.

Qz cenodoxia nec bñficio solitudis extinguat⁹: Ca. VI.

In solitudine quoq̃ cũctoꝝ mortaliũ ꝓsoꝛtia glie causa fugientẽ: ꝑsequi nõ desistit. Quãto q̃ amplius vniuersum quis vitauerit mundũ: tãto eũ acrius insequit⁹. Aliũ q̃ patiẽtissim⁹ sit operis ac laboꝛis: aliũ q̃ ad obediẽdũ ꝓmptissimus: aliũ q̃ humilitate ceteros ꝓeꝓonderet: conat⁹ extollere. Alius sciẽtie: alius lectiõis: ali⁹ vigiliaꝝ ꝑlꝛitate tẽptatur. Nec alias quemq̃ hic morb⁹ nisi suis nitit⁹ virtutibus sauciare: in his offendicula tendẽs interitus: in quibus vite stipendia conquirunt⁹. Volẽtib⁹ quippe iter pietatis ac ꝑfectionis incedere: nõ alibi inimici insidiantes: nisi in via qua ambulãt: laqueos deceptionis abscondũt: ꝗm illã beati dauid sentẽtiã: In via hac qua ambulabã abscondẽrunt laqueũ mihi: vt ĩ hac ipa scilz virtutũ via qua gradimur: tendentes ad brauiũ superne vocationis: nostris elati successib⁹ corruamus: obligatisq̃ pedib⁹ aĩe nostre concidamus: cenodoxie laqueis cõpediti. Et ita fit vt q̃ aduersarij conflictu nõ potuimus superari: nostri triũphi sublimitate vincamur: seu certe quod est etiam aliud deceptionis genus: vt excedẽtes continentie vel nostre possibilitatis modũ: ꝑseuerantiã nostri cursus infirmitate corporis intercedẽte perdam⁹. Ps. 14

Qz cenodoxia cuz deiecta fuerit: acrius resurgat ad luctamen: Ca. VII.

Omnia vitia superata marcescunt: ⁊ deuicta per singulos dies infirmioꝛa reddunt⁹: et vel loco vel tempoꝛe minuunt⁹ atq̃ deferuẽt: seu certe a cõtrarijs virtutibus dissidẽtia: vel cauent facili⁹ vel vitant⁹: hoc vo deiectũ: acrius resurgit ad luctam: ⁊ cũ putat⁹ extinctuz: sua morte viuacius cõualescit. Cetera genera vitioꝝ eos tantũ impugnare solent quos in certamĩe superarint: hoc vero suos victoꝛes acri⁹ insectatur. Quãto q̃ fuerit validi⁹ elisum: tanto vehementius victoꝛie ipsius elatione cõgredit⁹. Et hec est subtilis inimici versutia: vt militem christi ꝓpꝛijs faciat telis occũbere: quem hostilibus armis superare non potuit.

Qz cenodoxia nec eremo nec etate ꝓferueat: Ca. VIII

Alia interdũ vitia sicut dicimus etiã locoꝝ beneficio cõquiescunt: ⁊ materia peccati vel opoꝛtunitate eius ⁊ occasione sb̃tracta lentescere solẽt ⁊ minui: b̃ vo cũ fugiente deserta penetrat: nec lo-

co nouit excludi: nec extrinsecus materia subtracta marcescere. Non enim alunde ꝗ virtutū eius quē impetit successibus animat. Quedā etiam pcessu tēporis vt prefati sum⁹ interdum molliunt atq; vanescunt: huic longeuitas nisi fuerit industria solerti ac prudenti discretione fundata: nō solum non officit: verūetiā maiora nouit fomenta congerere vanitatis.

Q cenodoxia periculosior sit vtutib⁹ mixta: Ca. IX.

Postremo ceteré pturbatiocs p a ꝓtrarijs sibi virtutib⁹ dissidētes: ⁊ ex apto tā ꝗ die claro bellantes: ⁊ superant facilius et cauent: hec aūt virtutibus inserta, et aciei permixta velut in nocte ceca dimicans: atrocius inopinatos decipit et incautos.

Exēplū regis ezechie quēadmodum telo cenodoxie delectus fuerat: Ca. X.

Ca nanq; ezechiam rege iude virū in omnib⁹ ꝓsumma te iusticie: ⁊ sanctaꝝ scripturarū testimonio cōprobatū: post innumera virtutū preconia: vno elationis telo legimus fuisse delectum: et qui internectionē centū octoginta quinq; milīū de exercitu assyriorū: angelo sub nocte vastante: vna prece valuit impetrare: vanitatis glorie tiōe supatur. Cuius vt preteream virtutū tam plurim catalogus: quē replicare plongum est: hoc vnum dicam: Qui post interdictū terminū vite mortisq; diē: dñi sentētia prefinitū: quīdecim annis vite metas excedere vna ozone pmeruit: Sole p decem gradus quos ad occasum tēdens tā illustrauerat reuertēte: quī lineas quas abscessu ei⁹ vmbra subsequens occuparat: suo rursum reditu fugās: duplicatū diē vniuerso orbi ꝓtra fixas nature leges inaudito miraculo ꝓbuit: post tanta tāq; incredibilia signa: post tā ūmania documenta virtutū: qualiter fuerit successibus suis elisus: audi scripturam narrantē: In dieb⁹ inquit illis egrotauit ezechias vsq; ad mortē: ⁊ orauit dñm ⁊ exaudiuit cū ⁊ dedit ei signum: illud scz qō leginus de solis datum esse reditu p Esaiā pphetaz in quarto regnoꝝ libro: sed nō inq̄t scōm beneficia que acceperat retribuit ei: quia eleuatum est cor eius: ⁊ facta est cōtra eū ira: ⁊ cōtra iudam et hierusalē: humiliatusq; ē postea: eo q exaltatū esset cor eius: tam ipe ꝗ habitatores hierusalē: ⁊ iccircō venit sup eos ira dñi in diebus ezechie. O pernicios ꝗ grauis est elationis morbus? Tāte iusticie tante virtutes tanta fides atq; deuotio: que naturā ipsam ac totius mūdi leges ūmutare meruerūt: vna elatione depereunt: ita vt vniuersis virtutibus suis acsi non fuissent: obliuioni traditis: iram dñi cōfestim suscepisset: nisi eam resumpta humilitate placasset: vt qui de tam excelso meritorum fastigio elatione impellente deciderat: nō nisi p eosdē rursuz humilitatis gradus ad amissum culmē ascēderet. Vis aliud quoq; exēplū similis ruine percipere?

Ibidem.

Exēplū regis ozie eiusdem morbi labe supati: Ca. XI.

Ozias huius quem cōmemoraui⁹ regis attauus: in omnibus quoq; ipse scripture testimonio collaudatus: post ingentia virtutum suarum preconia: post innumeros triūphos quos deuotionis ac fidei sue merito perpetrauit: disce qualiter sit vane glorie elatione delectus. Et egressum est inquit nomen ozie ppter quod auxiliaretur ei dominus ⁊ corroborasset illum. Et cum roboratus esset: eleuatum est cor eius in interitū suum: et neglexit dominū deum suū. Cernis aliud exemplū ruine grauissime:

2. Paral. 26.

et hispicis duos viros tã iustos tã q̃ perfectos triũphis suis atq̃ victo/rijs fuisse cõfectos. Ũ videtis q̃ p nicioſi rerũ secundaꝝ soleãt esse suc cessus: ita vt qui nõ potuerũt aduer sis frangi: pſperis si incauti fuerint acrius elidant̃: ⁊ qui ĩ cõflictu atq̃ acie mortẗ euaserũt viscrimina: tro/pheis ꝓpriis triũphisq̃ succũbãt.

Diuersa testimonia contra cenodoxiã: Capi. XII.

Bar. 6. Deo apls monet: Nolite fie/ri inanis glie cupidi. Et dñs pharisęos castigãs: Quõ in

Job. 5. quit vos potestis credere qui glori/am abinuicẽ accipitis: ⁊ gloriã que a solo deo est nõ queritis? De his et beatus dauid cũ interminatiõe dic̃:

Ps. 52. Quoniã deus dissipauit ossa eorum qui hominib⁹ placẗ.

Quib⁹ modis cenodoxia monachũ pulset: Ca. XIII

Siet etiã incipientiũ mẗes et eorum qui min⁹ adhuc vl virtute animi vel sciẽtia ꝓ/fecerũt: aut ꝓpter sonũ vocis extol lere: qõ scz modulatius psallãt: aut q̃ sint exesis carnib⁹ vel corpe lau/tiores: aut q̃ parentes diuites aut nobiles habeant: vel q̃ militiã ho/norescq̃ ꝓtẗpserint. Interdũ etiam dignitates ⁊ opes q̃ forte nec appre hẽdi quidẗ aliqũ potuissent: psua/det quẗpiam pfacile fuisse adeptuꝝ si pseuerasset in seculo: vana spe eti am de incertis inflãs eũ: ⁊ de his q̃ nunq̃ possedit: velut qui ea ꝓtem/pserit glia vanitatis extollẗs.

Quẗadmodũ clericat⁹ gra dũ suggerat ambiendum: Capm. XIIII.

In Omnunq̃ ꝓo clericat⁹ gra/dum ⁊ desideriũ pldyterij vl diaconatus ĩmittit. Quẗ si vel inuit⁹ fuisset indeptus: tãta ex/pletuꝝ sanctitate ac rigore depigit: vt ceteris quoq̃ sacerdotib⁹ pbere potuerit sanctitatis exempla: deinde multos nõ solũ ꝓuersatiõis forma: verũetiã doctrina sua sermoneq̃ lu craturũ. Facit etiã in solitudine vel in cellula cõmorantẗ: diuersoꝝ do/mos ac monasteria mente atq̃ ani/mo circũire: ⁊ plurimoꝝ ꝓuersiões sub incitamẗo imaginarie exhorta/tiõis acquirere. Agit̃ itaq̃ infelix aĩa tali vanitate velut pfundissimo sopore delusa: vt plerũq̃ hmõi co/gitationũ illecta dulcedine: ⁊ his op pleta simulacris: ne pẽsentes quidem actus vel fratres valeat cõtẗplari: dum his que cogitationũ puagatio/ne vigilans somniauit: delectat in/herere quasi veris.

Quomõ cenodoxia mentẗ inebriet: Capm. XV.

Enimi cuiusdã senis cum in deremo sciyhie commorarer. Qui cũ ad cellã cuiusdam fratris gratia visitatiõis aduenies ostio approximasset: audissetq̃ eũ quiddã obmurmurãtẗ intrinsecus: paululũ subsistit: cognoscere volẗs quidnã de scripturis legeret: vel siẗ est moris operãs memoriẗ recense/ret. Cũq̃ pijssimus explorator aure diligẗer applicita curiosius auscul/taret: ita eũ repperit hui⁹ spũs im/pugnatiõe pellectũ: vt in ecclesia fa cere se crederet exhortatoriũ plebi sermonẽ. Cũq̃ subsistens senex au/disset eũ finisse tractatum: ⁊ mutato rursum officio celebrare velut dia/conũ cathecuminis missam: tũc de/mũ pulsauit ostiũ. Qui egressus oc currensq̃ seni veneratiõe solita: in/troducensq̃ eum quã olim venerit cogitationũ suaꝝ consciẽtia remor/dente pquirit: ne scz diutius stãs ad ostiũ iniuriã pertulisset. Iocularit̃ senex grateq̃ respõdit: modo inqui ens veni: quãdo tu missam cathecu minis celebrabas.

Q̃ aliter vitia curari non possint nisi eorum radices

et causę fuerint publicatę.

Capl'm. XVI.

Hec iccirco inserere huic opusculo necessariũ duxi: vt de impugnationũ vi atq; ordine vitiorũ: quib⁹ miserabil'aĩa lacerat': non solũ ratiõe ꝶ etiã exẽplis instructi: ad deuitãdos laqueos ⁊ mltiplices decipulas ĩimici: cautiores esse possim⁹. Ita nãq; indifferenter hec ab egyptijs patrib⁹ ꝓferunt' in mediũ: vt oĩm vitioꝝ certamina vel illa q̃ patiunt' vel illa q̃ passuri sunt: iuniores relatione sua tanq̃ q̃ adhuc ea sustineãt: apõ eos detegãt atq; denudẽt: quo exponẽtib⁹ eis illusiões oĩm passionũ: q̃cũq; incipiẽtiũ sunt ac feruentiũ spũ: colluctationũ suarũ arcana cognoscant: ⁊ ca tanq̃ in specło ꝓtẽplãtes: ⁊ cause vitiorum quib⁹ pulsant' ⁊ remedia doceant': futuroꝝ q̃z certaminũ ꝓgressib⁹ antẽq̃ supueniãt eruditi: q̃liter p̃ cauere ⁊ occurrere eis vel ꝓfligere debeant: ĩstruãt'. Vt solẽt pitissimi medicoꝝ nõ solũ mederi p̃sentib⁹ morbis: verũ etiã futuris peritia sagaci occurrere: eosq; p̃ceptis vel poculis salutarib⁹ p̃uenire: ita hi q̃z verissimi aĩaꝝ medici: emersuras valitudines cordiũ: spiritali collatiõe velut quodã celesti antidoto prenecãtes: in iuniorẽ mẽtib⁹ nõ patiunt' adolescere: apientes eis ⁊ causas ĩminentium passionũ ⁊ remedia sanitatũ.

Q̃ monach⁹ debet vitare mlieres ⁊ ẽpos: Ca. XVII

Qua ꝓpter hec est antiqt⁹ patrũ ꝑmanẽs nunc vsq; sntia (quã ꝓferre sine mea ꝓfusiõe non potero: qui nec germanã vitare potui: nec ẽpi euadere man⁹) omnimodis monachũ fugere debere mulieres ⁊ ẽpos. Neuter eñ sinit eum quẽ semel sue familiaritati deuinxerit: vel quieti cellule vlterius operã dare: vl' diuine theoric p̃ setãꝝ rerũ intuitũ: purissimis oclis inherere.

Remedia q̃bus cenodoxiã vitare possim⁹: Ca. XVIII.

Ideoq; athleta christi q̃ veꝝ ac spiritalẽ agonẽ legitĩe certare desiderat: hãc multiformẽ variãq; bestiã oĩmodis superare festinet. Quã nobis ex omni parte velut multiplicẽ nequitiã occurrentem: tali remedio poterim⁹ euadere: vt cogitãtes illõ dauiticũ eloquiũ: Dñs dissipauit ossa eoꝝ q̃ hoĩb⁹ placẽt. Prumit⁹ nihil ꝓposito vanitatis et inanis glorie capessende gr̃a: nos metp̃os facere pmittamus. Deinde ea q̃ bono initio fecerim⁹ obfuatõe sili custodire nitamur: ne oẽs laboꝝ nostroꝝ fruct⁹ post irrepẽs cenodoxie morb⁹ euacuet. Quicq̃d etiã in ꝓuersatione fratrũ mĩme cõmunis vsus recipit vel exercet: oĩ studio vt iactãtie deditũ declinemus: ⁊ ea que nos possunt inter ceteros notabiles reddere acveluti solis faciẽtibus laus apud hoĩes sit ꝓquirenda vitem⁹. His eñ vel maxĩe indicijs cenodoxie: letale ꝓtagũ nobis inherere monstrabit': Q̃ facillime poterimus effugere: si ꝓsiderem⁹ nõ solũ fructũ laboꝝ nostroꝝ nos penit⁹ amissuros quoscũq; cenodoxie propposito fecerimus: sed etiam reos magni crimĩs factos: eẽna supplicia velut sacrilegos soluturos: vtpote qui ad iniuriã dei opus q̃ eius obtẽtu nos oporuit agere: hoĩz gr̃a malumus exercere: ab eo qui occultoꝝ est cõscius: hoĩes deo: ⁊ gloriam mũdi glorie dñi pretulisse ꝓuicti.

¶ Explicit de spiritu cenodoxie liber vndecimus.

¶ Incipit annotatio capitulorum libri duodecimi d̃ spiritu superbie.

Ca. j Prodemiale.
ij Q̃ superbie duo sint genera.
iij Q̃ suphia oẽs pariter virtutes auferat.

Ps. 52.

iiij Qr ob superbiam lucifer ille de archãgelo factꝰ est diabolus.
v Qr fomites vitiorꝫ oĩm de superbia pullulent.
vj Qr superbie vitium sit in ordine collectationis extremũ: tempore tamẽ ⁊ origine primũ sit.
vij Qr tantũ sit malum superbie vt ipsum deum aduersarium habere mereat.
viij Quẽadmodũ deus superbiã diaboli virtute humilitatꝫ extinxerit: ⁊ diuersa sup ꝑ testimonia.
ix Quẽadmodũ nos ꝗz supbiã supare possumus.
x Qr nemo possit pfectionem virtutũ vl'pmissã btitudinẽ suis tm̃ viribꝰ obtinere
xj Exẽpluz latronis siue dauid vel vocationis nr̃e ad dei gr̃am demõstrandã.
xij Qr nullus sit laborꝫ qui possit reprromisse beatitudini comparari.
xiij Traditio senioꝫ de ꝯsequenda puritate.
xiiij Qr adiutoziũ dei laborantibus tribuat.
xv A quibꝰ pfectiõis viã discere debeamus.
xvj Mõ posse nos sine misericordia ⁊ inspiratõe dei ad ipz laborẽ obtinẽde pfectiõis accedere.
xvij Testimonia diuersa quibus euidenter ostenditur nihil posse nos qõ ad salutẽ nostrã ptinet siue adiutorio dei perficere.
xviij Qr nõ solũ in naturali cõditione ꝗ etiã in quotidiana dispẽsatiõe dei gratia muniamur.
xix Qr hec fides ab antiqs patribus sit tradita de gr̃a dei.
xx De eo qui ꝓpter blasphemiã traditus est ĩmundissimo spiritui.
xxj Exemplũ ioab regꝫ inde quo ostendit quid ꝓpter supbiã meruerit.
xxij Oẽm aĩam supbã subdi spiritalibꝰ nequitijs illudẽdã.
xxiij Qr pfectio attingi nisi humilitatꝫ ꝫtute nõ possit.
xxiiij Quos spiritalis supbia pulset quosqz carnalis.
xxv Descriptio carnalis superbie: vel que mala in monachi mẽte parturiat.
xxvj Qr male fundatꝰ quis ad deteriorẽ statũ quotidie plabatur.
xxvij Expositio vitiorꝫ q̃ p morbũ supbie generant.
xxviij De fratris cuiusdã supbia.
xxix Indicia quibꝰ supbia carnalis aĩe inesse cognoscat.
xxx Tepefactꝰ ꝗs p supbiã alijs ꝗz preesse desideret.
xxxj Quomodo superbiam vincere: vel ad perfectionẽ puenire possumus.
xxxij Quõ depopulatrix oĩm virtutũ supbia p verã humilitatẽ possit extingui.
xxxiij Remedia aduersus morbum superbie.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit liber. XII. de spiritu supbie: Ca. I.

Crauum qõ ⁊ extremũ aduersus spiritũ supbie nobis certamẽ est. Qui morbꝰ licet vlrimꝰ sit in ꝯflictu vitiorꝫ: atqz in ordine ponat extremꝰ: origine tm̃ ⁊ tpe ꝓmꝰ est. Peuissima ⁊ superioribus cunctis ĩmanior bestia: pfectos maxime tẽptãs: ⁊ ꝓpemodũ iã po-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

stitos in ꝓsummatione virtutũ: moꝛ/su virioꝛe depascens.

Q; superbię duo sint genera: Capm. II.

Duo sũt genera. Quꝛ quo dixim⁹ spiritales vi/ros summosq; pulsari: aliud qd etiã incipiẽtes carnalesq; cõple/ctũ. Et licet vtrũq; superbie genus tam in deũ q̃ in hoĩes noꝛia inflet elatio: tñ illud primũ specialiter re/ferꝛ ad deũ: scdm ad hoĩes ꝓpꝛie p/tinet. Cui⁹ oꝛiginem ac remedia in posteꝛioꝛib⁹ libelli hui⁹ donãte deo inq̃tũ possum⁹ exequemur. Nũc ꝏ illo pꝛioꝛe quo p̃fati sum⁹ pfectos p̃ cipue tẽptari: ꝓpositũ nobis est pau ca disserere.

Q; suphia oĩes viter virtutes auferat: Capi. III.

Nullũ est igitꝛ vitiũ aliud qd n ita oẽs ꝓtutes exhauriat: cũ/ctaq; iusticia ⁊ sanctitate ho minẽ expoliet ac denudet vt supbie malũ: tanq̃ generalis quidã ac pe/stifer moꝛb⁹ nõ vnũ mẽbꝛoꝝ ptem ve eius debilitare ꝓtentus: ꝑ solidũ coꝛpus letali coꝛrũpit exitio: ⁊ ĩ vir tutũ iã fastigio collocatos: grauissi/ma ruina deijcere ac trucidare cona/tur. Oĩe nãq; vitiũ suis est termĩs et fine ꝓtentũ: ⁊ licet cõtristet alias quoq; virtutes: cõtra vnã tamẽ p̃n cipaliter tendit: cãq; specialiter op/primit ⁊ impugnat. Et vt hoc ipsum quod dicim⁹ clarius possit intelligi: gastrimargia: id est appetitus vẽtrꝭ: seu ꝓcupiscẽtia gule: tẽperãtie rigo/rem coꝛrũpit: castitatẽ libido conta minat: ira patientiã vastat: vt non/nunq̃ vni quis deditus vitio: alijs virtutib⁹ nõ penitus destituat: sed illa tantũ virtute trũcata que c di/uerso emulo sibi vitio repugnante succũbit: reliquas possit vel ex parte retinere: hec vero cũ infelicẽ posse/derit mentẽ: vt quidã seuissim⁹ ty/rannus sublimissima capta arce vir/tutũ: vniuersaq; funditus ciuitatem diruit atq; subuertit. Excelsa quon/dam sanctitatꝭ menia: vitioꝝ solo co equãs atq; pmiscẽs: nullã deincepsꝭ imaginẽ libertatꝭ aĩe sibi subdite su peresse ꝓcedit. Quãtoq; cepit vitio rem: tãto grauioꝛi servitutis iugo sb/ditũ vniuersis ꝓtutis facultatibus crudelissima deꝑdatiõe nudabit.

Q; ob superbiam lucifer ille de archangelo factus est diabolus: Ca. IIII.

Et vt grauissime tyrannidis eius potentiã agnoscamus: angelũ illum qui pre nimie/tate splendoꝛis ac decoꝛis sui lucifer nuncupatus est: nullo alio q̃ hoc vi tio deiectum celitus inuenimus: et ex illa beata sublimitate angeloꝛum telo superbie vulneratum: ad infer/na fuisse collapsum. Si igitur tanta virtute tante potentie prerogatiua decoꝛatum vna elatio coꝛdis potu/it de celestibus ad terrena deuolue/re: qua nos obseruantia carnis fra/gilitate circundatos cauere opoꝛte/at: ipsius ruine magnitudo demon/strat. Quemadmoduꝛ vero huius moꝛbi virus perniciosissimum deui temus: instrui poterim⁹: si ruine ipsi/us causas atq; oꝛiginem persequa/mur. Nunq̃ enim curari languoꝛ: nec remedia poterunt malis valitu/dinibus exhiberi: nisi pꝛius inquisi/tione sagaci oꝛigines earum inuesti gentur ⁊ cause. Hic nãq; indut⁹ di/uina claritate: ⁊ inꝗ ceteras super/nas virtutes cõditoꝛis largitate p̃ fulgens: splendoꝛem sapiẽtie ⁊ ꝓtu/tum pulcheꝛitudinem qua oꝛnabat gratia creatoꝛis: nature sue poten/tia non munificentie illius beneficio se credidit obtinere. Et ob hoc elatus tanq̃ qui ad perseuerantiam puritatis huius diuino non egeret auxilio: deo se simulẽ indicauit: vt/pote qui nullius indigeret quemad modum deus: liberi scilicet arbitrij

facultate ꝓfisus: per illã credens af/
fluẽter oĩa sibimet suppeditari: que
ad ꝓsummationẽ virtutũ: vl' penni/
tatez summe beatitudinis ꝑtinerẽt.
Nec ei sola cogitatio facta: p̃ma rui/
na est. Ob quã desertus a deo quo
se credidit nõ egere: instabilis repen
te ⁊ nutabundus effectus: ⁊ infirmi
tatẽ ꝓꝑie nature persensit: ⁊ beati/
tudinẽ q̃ dei munere fruebat: ami/
sit. Et quia dilexit verba precipita/
Esa. 14. tionis quib⁹ dixerat: In celũ ꝓscen/
dam. ⁊ linguã dolosam qua vel de
se dixerat: Ero simil' altissimo. vl' de
Gen. 3. adã ⁊ eua: Eritꝭ sicꝫ dij. Propterea
Ps. 51. deus destruet illũ in finẽ: euellet eũ
et emigrabit de tabernaculo suo: et
radicẽ eius de terra viuentiũ. Tunc
ruinã eius videntes iusti timebunt:
et sup eũ ridebunt dicẽtes (qõ etiã
sine fine ad hos qui se sine ꝓtectiõe
auxilioq̃ dei summũ bonũ ꝓficere
Ibidem. posse ꝓfidũt: iustissime dirigẽt) Ec/
ce homo qui nõ posuit deũ adiuto/
rem suũ: sed sperauit in multitudine
diuitiarum suarum: ⁊ preualuit in
vanitate sua.

Q̃ fomites vitiorũ oĩm: de supbia pullulẽt: Ca. V.

Hec ẽ p̃me ruine causa: ⁊ ori/
go principalis morbi. Qui
rursum p illũ qui fuerat a se
deiectus in ꝓthoplastũ serpens: in/
firmitates omniũ vitiorũ ⁊ materias
germinauit. Nũ eñ gloriã deitatis:
arbitrij libertate ⁊ industria sua cre
didit se posse ꝓquirere: etiã illã per/
didit quã adeptus fuerat gratia cõ
ditoris.

Q̃ supbie vitiũ sit in ordi/ne colluctatiõis extremũ: tempore tamẽ ⁊ origine pri mũ sit: Capi. VI.

Tacq̃ exẽplis ac testimonijs
scripturarũ manifestissime cõ
probatur: supbie labem cuꝫ
posterior sit in ordine ꝓflictũ: ori/
gine tamẽ anterior ẽ esse: omniumq̃
peccatorũ ⁊ criminũ esse principiuꝫ:
nec sicut cetera vitia solũ modo con
trariã sibi virtutẽ: id est humilitatez
tantũ extinguere: verũ etiã cunctarũ
simul interemptricẽ esse virtutum:
nec mediocres tantũ paruosq̃ tem/
ptare: ꝑ maxime in fortitudinis cul/
mine cõsistentes. Ita eñ de hoc spi/
ritu ꝓpheta cõmemorat: Et esce ei⁹
electe. Ideoq̃ beat⁹ dauid licet tan
ta circũspectione: cordis sui custodi
ret arcana: vt ad eũ quẽ secreta cõ/
scientie sue nõ latebant audenter ꝓ/
clamaret: Domine nõ est exaltatum
cor meũ: neq̃ elati sunt oculi mei: Ps. 53
neq̃ ambulaui in magnis neq̃ ĩ mi
rabilibus sup me: nisi humiliter sen/
tiebã. Et iterũ: Nõ habitabit in me/ Ps. 10
dio domus mee faciens superbiam.
Sciẽs tamẽ q̃ difficilis sit etiã ꝓfec/
tis ista custodia: nõ de sua tantũ p̃
sumit industria: ꝑ orans dñi implo/
rat auxiliũ vt hut⁹ inimici telũ pos/
sit insanciat⁹ euadere: dicens: Non
veniat mihi pes superbie. pauẽs ac Ps. 35
metuẽs ne in illud incidat quod di/
citur de supbis: Deus supbis aduer Jacob.
sat. Et iterũ: Immundus est apud
deum omnis qui exaltat cor suũ.

Q̃ tantum sit malum su/perbie vt ipsum deum ad/uersarium habere mereat: Capim. VII.

Tantũ est malum supbie: vt
nõ angelũ nõ alias virtutes
sibi ꝓtrarias: sed ipsum deũ
aduersarium habere mereatur. No/
tandum siquidẽ est: q̃ nequaq̃ dire
rit sup his qui ceteris sunt vitijs in/
uoluti q̃ habeant sibi deũ resisten/
tem: id est gastrimargis: fornicarijs
iracundis seu philargyris aduersa/
tur: sed solis superbis. Illa nã q̃ vi/
tia vel ĩ vnũ quẽq̃ delinquẽtiũ tan
tũ modo retorquent: vel in suos p/
ticipes: id est in alios homines vidẽ
tur admitti: hec vero ꝓ ꝓie pertin/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

git ad deũ: ⁊ iccirco eum specialiter digna est habere ꝓtrariũ.

Quẽadmodũ deus superbiam diaboli virtute humilitatis extinxerit: ⁊ diuersa super hoc testimonia: C. VIII

Deoq; vniuersitatis creator et medicus deus: causam ꝓncipiũq; morborꝝ superbiã esse cognoscens: cõtrarijs sanare cõtraria ꝓcurauit: vt ea scz que ꝑ superbiam corruerãt: ꝑ humilitatẽ resurgerent. Ille nanq; dicit: In celũ conscendã. Hic dicit: Humiliata est in terra anima mea. Ille dicit: Et ero similis altissimo. Hic cũ esset in forma dei exinaniuit semeipm formam serui accipẽs: humiliauitq; se factꝰ obediẽs vsq; ad mortem. Ille dicit: Sup astra dei exaltabo soliũ meũ. Iste dicit: Discite a me qꝛ mitis sum et humilis corde. Ille dicit: Nescio dñm: ⁊ israel nõ dimittã. Iste dicit: Si dixero qꝛ nõ noui eũ: ero similis vobis mẽdax: sed noui eũ: ⁊ mandata eius seruo. Ille dicit: Omnia sũt flumina: ⁊ ego feci ea. Iste dicit: Non possum ego a meipo facere quicq;: sed pater meus in me manẽs ipe facit opera. Ille dicit: Omnia sunt omnia regna mũdi ⁊ gloria eorꝝ: ⁊ cui voluero do ea. Iste cum diues esset pauper effectus est: vt eius inopia nos diuites redderemur. Ille dicit: Sicut colligunt ouã que derelicta sunt: sic vniuersam terrã ego cõgrẽgaui: ⁊ nõ fuit qui moueret pennam et aperiret os ⁊ ganniret. Iste dicit: Similis factus sum pellicano solitario: vigilaui ⁊ factꝰ sum sicut passer solitarius in tecto. Ille dicit: Ecce caui vestigio pedũ meorꝝ omnes rivos aggerũ. Hic dicit: Nũquid nõ possum rogare patrẽ meũ: ⁊ exhibebit mihi mõ plusq; duodecim milia legiones angelorũ? Si principalis ruine causam ⁊ salutis nostre fundamẽta ꝑspexim: a quo ⁊ qualiter vl ista facta sint: vel illa emerserint: quẽadmodũ deuitare tam atrocem mortẽ superbie debeam: vel illi ruina vel huius doceamur exemplo.

Isa. 14.
Ibid. 2.
Isa. 14.
Matt. 11
Eccl. 5.
Job. 7.
Job. 14.
Luc. 8
Isa. 30.
Ps. 101
Ps. 57.
Mat. 26

Quemadmodũ nos quoq; superbiam superare possimus: Capm. IX.

Ut quoq; hunc nequissimi spiritus laqueũ taliter poterim euadere: si in singulis quib sensérimus nos virtutib pfecisse: illud apostolicũ dixerim: Nõ ego sed gratia dei mecũ: ⁊ gratia dei suꝛ id quod sum. ⁊ deũ esse qui operat in nobis: ⁊ velle ⁊ pficere ꝓ bona voluntate: dicente etiã ipso auctore salutis nostre: Qui manet in me: et ego in eo: hic fert fructũ multũ: q̃a sine me nihil potestis facere. Et nisi domin edificauerit domũ: inuanũ laborauerũt qui edificant eam: Ni si dñs custodierit ciuitatẽ: frustrã vigilant qui custodiunt eã. Et vanũ est vobis ante lucẽ surgere. Quia non est volentis neq; currentis: sed miserentis dei.

1. Cor. 15
Joh. 15.
Ps. 126
Roma. 9

Q̃ nemo possit pfectionẽ virtutũ vl pnussam beatitudinẽ suis tantũ viribus obtinere: Capi. X.

Nullius nanq; q̃uis volentis et currentis tam idonea potest voluntas esse vl cursus: vt carne spiritui repugnãte circũdatus valeat tantũ pfectionis premiũ et palmã integritatis ac puritatis attingere: nisi fuerit diuina miseratiõe ꝑtectus: vt ad illud qd magnopere vult ⁊ quo currit: peuenire mereat. Omne eñ datũ bonũ ⁊ omne donũ perfectũ desursum est: descẽdens a patre luminũ. Quid eñ habes qd nõ accepisti? Quod si accepisti: q̃d gloriaris quasi nõ acceperis?

Jacob. 1.
1. Cor. 4

Exemplũ latronis siue david vel vocatõis nostre ad

dei gratiam demonstrandam: Capl'm. XI.

Si enim vel illum latronem ob vnā ꝓfessionem introductū in paradisum recordemur: intelligimus eū nō cursus sui merito tāta beatitudinē ꝓsecutū: sed dono dei miserētis indeptū. Vel si reminiscamur dauid regis duo tam grauia tāq; ĩmania crimina vno penitudinis sermone deleta: nec hic videmus ad indulgentiā tāti criminis obtinēdam laborīs equiparasse merita: ſ dei gratiā supabundasse: qui vere penitudinis occasiōe accepta: tantā peccatoꝝ materiā sub vnius verbi plena ꝓfessiōe ꝓsumpsit. Principium quoq; discentētes vocationis ac salutis humane: qua nō ex nobis nec ex operib⁹ nostris ſm apl'm: ſ dei sumus dono gratia q; saluati: liquido poterim⁹ ad ꝓfertere quēadmodū perfectiōis sūma nō volētis neq; currētis: ſ miserētis est dei: qui nequaq; laboꝝ vel cursus nostri merito compensante: vitioꝝ nos facit esse victores: nec equiparāte nostre voluntatis industria: tā arduū integritatis culmē subingata qua vtimur carne cōscendere. Nulla siquidē corporis hui⁹ afflictio nulla q; cordis ꝓtritio ad capessendā verā illam interioris hominis castitatē potest esse condigna: vt tantā puritatis virtutē angelis solis ingenitā celiq; vernaculam: nudo humano labore: id est sine adiutorio dei valeat obtinere: q; totius bonitatis effect⁹ ab illius profluit gratia: qui tantā perennitatem brītudinis ꝛ ĩmensitatē glie: exigue volūtati breuiq; ac paruo cursui nostro: multiplicata largitate donauit.

Eph. 2.

Roma. 9

Q; nullus sit labor qui possit reprōmisse beatitudini comparari: Capl. XII.

Omnis enim longeuitas vite presentis: cū ad illā future glie perennitatē respexeris: euanescit: ꝛ dolores cuncti ꝓtemplatione illi⁹ ĩmense brītudinis effugant: atq; vt fum⁹ ad nihil extenuati liquescunt: et nusq; vt fauilla cōparent.

Traditio senioꝝ de ꝓseqnda puritate: Ca. XIII.

Quapropter iam tēpus est: vt quipis quib⁹ tradūt verbis patrū sententiā ꝓferam⁹: eorū sez qui viā pfectiōis ꝛ qualitatē ei⁹ nō verboꝝ iactātia depinxerūt: sed potius re ꝛ ope ac virtute spūs possidentes: experimētis eam ꝓprijs et exēplis certissimis tradiderūt. Aiūt ita q; nō posse ad purū quēpiā carnalibus vitijs emūdari: nisi vniuersum laborē suū atq; conatū ad tāte pfectiōis finē intellexerit non posse sufficere: nec eā nisi miseratiōe dei et adiutorio comp̄hēdi: nō tam tradētis institutiōe q; affectu atq; virtute ꝛ experimentis ꝓprijs eruditus: agnoscat. Ad capessenda nā q; tam magnifica tā q; pcelsa puritatis ꝛ integritatis p̄mia: q̄tuslibet ieiunio⁹ vigiliarū lectiōis ꝛ solitudinis ac remotōis labor fuerit impensus: cōdignus esse nō poterit qui hec industrie sue merito vel laborīs obtineat. Munq; enim diuinū mun⁹ laboꝝ ꝓprius humana ve cōpensabit industria: nisi desiderāti diuina fuerit miseratione cōcessum.

Q; adiutoriū dei laborantibus tribuat: Ca. XIIII.

Nec ſ dico: vt humanos conatus euacuās: ab ĩdustria ꝛ laborīs intētiōe quēq; reuocare ꝓtendā: Sed plane ꝓstantissime nō mea ſ senioꝝ sentētia defimo: perfectionē quidē sine his omnino capi nō posse: his autem solis sine gratia dei posse eā a nemine cōsūmari. Vt enim dicimus conatus humanos appendere eā per seipos sine adiutorio dei nō posse ita ꝓnunciamus laborantibus trū ac desudantib⁹: misericordiā dei gratiā q; ꝓferri: ꝛ vt ver

bis apli loquar: volentibus ⁊ currē/
tibus impertiri: fm illud qd etiam ī
psalmo octogesimooctauo ex perso/
na dei cantat: Posui adiutoziū in
potente: ⁊ exaltaui electū de plebe
mea. Dicimus eñ fm saluatozis sen
tentiā dari quidē petentib⁹: ⁊ aperi/
Matt. 7. ri pulsantibus: ⁊ a querētib⁹ inueni
ri: ꝗ petitionē ⁊ inquisitionē ⁊ pul/
sationē nostrā nō esse condignā: ni/
si misericozdia dei id qd petim⁹ de/
derit: vel aperuerit qd pulsam⁹: vel
illud qd querimus fecerit inueniri.
Presto est nā cz occasione sibi tan/
tumodo a nobis bone volūtatis ob/
lata: ad hec omnia ꝓferēda. Ampli/
us enim ille cz nos: pfectionem salu/
temcz nostrā desiderat ⁊ expectat.
Et in tantū beat⁹ dauid ꝓuentū sui
operis ac labozis ꝓpria tm̄ īdustria
nō posse nouerat obtineri: vt a dño
promereri directionē suozz operum
Ps. 89. iterata prece deposceret dicens: Et
opera manuū nostrarū dirige super
nos: ⁊ opus manuū nostrarū dirige
Et rursum: Confirma hoc deus qd
operatus es in nobis.

A quibus perfectionis viam discere debeamus: Capim. XV.

Deo cz si ad veram consum/
mationem virtutum volu/
mus effectu ⁊ opere perueni
re: illis debemus acquiescere magi/
stris ac ducibus: qui hanc nō vanilo
qua disputatione somniantes: sed re
atcz experimentis apprehendentes:
nos quocz docere atcz ad eam diri/
gere similiter possūt: ⁊ viam quem/
admodum perueniam⁹ ad eam: cer/
tissimo tramite demonstrare: qui cz
ad hanc fide se potius peruenisse cz
labozum merito testabantur. Qui/
bus etiam poc precipuum sui cozdis
acquisita puritas conferebat: vt ma
gis magis cz se deprimi peccatz agno
scerent. Tanta nancz in eis delicto/
rum compunctio per dies singulos
augebatur: quanta puritas animi ꝓ
fecisset. Trahebātcz iugiter intimo
cozde suspiria: eo cz semetipos senti
rent nequacz posse delictozū neuos
ac maculas deuitare: que eis p mul/
tiplices cogitationum minutias in/
gerebantur. Et iccirco future vite sti
pendia non operum sperare se meri/
to: sed misericozdia domini proclā/
mabant: nihil sibi de tanta circūspe/
ctione cozdis aliozum comparatio/
ne donantes: quippe qui hanc ipsam
non sue industrie sed diuine gratie
ascribebant: nec blandientes sibi de
inferiozum ac tepidozum negligen/
tia: sed contemplatione potius illo/
rum quos vere peccato carere: atcz
in regno celozum iam eterna beati/
tudine perfrui nouerant: humilita/
tem perpetu am conquirebant: atcz
ita consideratione hac ⁊ elatiōis rui
nam pariter declinabant: ⁊ quo ten/
derent vel quod dolerent semper in/
uenicbant: intelligentes semetipsos
ad illam puritatē cozdis quam cu/
piunt: obsistente carnis sarcina per/
uenire non posse.

Non posse nos sine misericozdia et inspiratione dei: ad ipsum labozem obtinende pfectionis accedere: Capim. XVI.

Hitur fm traditiones et in/
stitutiones eozum sic ad eam
festinare debemus iciunijs:
vigilijs: oationibus: contritiōi cozdis
et cozpozis operam dantes: ne
hec omnia mozbo hoc instante eua/
cuemus. Non solum nancz ipsam
perfectionem opozzet credere nostra
industria nos vel labozе nostro pos/
sidere nō posse: sed ne hecipsa qui/
dem que illius exercemus obten/
tu: id est labozes conatuscz nostros
ac studia: sine diuine protectionis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

auxilio: inspirationisq; eius ⁊ castigationis atq; exhortationis gratia posse perficere: quã scz cordib⁹ nostris: vel per alium solet vel per semetipsum nos visitans clemẽter infundere.

Testimonia diuersa quib⁹ euidenter ostenditur: nihil posse nos quod ad salutez nostram pertinet sine adiutorio dei pficere: Ca. XVII

Postremo instruit auctor salutis nostre: quid nos oporteat in singulis quibusq; que gerimus: non modo sentire sed etiã confiteri. Non possum ego inquit a meipso facere quicq̃: pater autem in me manens ipse facit opera. Ille ex persona hominis assumpti dicit: nihil a semetipso posse se facere: et nos cinis ⁊ terra in his que ad nostram salutem perinent: arbitramur nos adiutorio domini nõ egere? Discamus itaq; ⁊ nos per singula: nostram simul infirmitatem ⁊ illi⁹ adiutoria sentientes quotidie proclamare cum sanctis: Impulsus versatus sum vt caderem: et dominus suscepit me: Fortitudo mea ⁊ laudatio mea dominus: ⁊ factus est mihi in salutem. Et nisi quia domin⁹ adiuuit me: paulomin⁹ habitauerat in inferno anima me: Si dicebã motus est pes meus: misericordia tua domine adiuuabat me: Secõm multitudinem dolorum meorum in corde meo: consolationes tue letificauerũt animam meam. Videntes etiam cor nostrum in timore domini et patientia roborari dicamus: Et factus est dominus firmamentum meũ: ⁊ eduxit me in latitudine. Scientiã quoq; profectu operum intelligẽtes nobis augeri: dicamus: Quoniam tu illuminas lucernam meam domine: deus meus illumina tenebras meas: Quoniam in te eripiar a temptatione: ⁊ in deo meo transgrediar murũ.

Job. 14.

Ps. 117

Ps. 93.

Ibidem.

Ps. 17.

Dein sentientes etiam nosmetipsos fortitudinem tolerantie cõquisisse: et in semita virtutum facilius ac sine labore dirigi: dicam⁹: Deus qui precingis me virtute: ⁊ posuisti immaculatam viam meã: Qui perficis pedes meos tanq̃ cerui: et super excelsa statuens me: Qui doces manus meas ad prelium. Consecuti eiam discretionem per quam roborati possimus: aduersarios nostros elidere: proclamemus ad deum: Disciplina tua correxit me in finẽ: ⁊ disciplina tua ipsa me docebit: Dilatasti gressus meos subtus me: ⁊ non sunt infirmata vestigia mea. Et quia taliter sum roboratus scientia tua atq; virtute: inferam confidenter ea que sequuntur: ⁊ dicam: Persequar inimicos meos: et comprehendam illos: ⁊ non cõuertar donec deficiãt: Conteram illos nec poterunt stare: cadẽt subtus pedes meos. Rursum infirmitatis nostre mẽores: nec posse nos tam acerbos vitiorum hostes fragili carne circundatos sine illius adiutorio superare: dicamus: In te inimicos nostros ventilabimus cornu: ⁊ in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. Non enim in arcu meo sperabo: et gladius meus nõ saluabit me. Saluasti enim nos de affligentibus nos: ⁊ odiẽtes nos cõfudisti. Sed etiã precinxisti me virtute ad bellum: ⁊ supplantasti omnes insurgẽtes in me subtus me. Et inimicos meos dedisti mihi dorsum: et odientes me disperdidisti. Sz nec armis nostris posse nos vincere cogitantes: dicamus: Apprehende arma ⁊ scutum: ⁊ exurge in adiutoriũ mihi: Effunde frameaz: ⁊ conclude aduersus eos qui persequuntur me: dic anime mee salus tua ego sum. Et posuisti vt arcuz ereũ brachia mea: et dedisti mihi protectionez salutis tue: ⁊ dextera tua suscepit me. Quia nec patres nostri in gladio suo possederũt terram: ⁊ brachium eorum

Ibidem.

Ibidem.

Ps. 45.

Ps. 17

Ps. 34

non saluauit eos: sed dextera tua et brachium tuum et illuminatio vultus tui: quonia cōplacuisti in eis. ¶ Postremo vniuersa beneficia eius cum gratiarum actione mente sollicita perlustrātes: super his omnib⁹ q̄ vel pugnauimus: vel illuminationem scientie: vel disciplinam discretionis ab eo consecuti sumus: vl̄ q̄ suis nos armis instruxit: ⁊ virtutis cingulo communiuit: vel q̄ inimicorum nostrorum nobis prebuit dorsum: et tribuit virtutem comminuēdi eos vt pulverem ante faciem venti: intimo cordis affectu clamemus ad eum: Diligā te domine virtus mea: dominus firmamentū meum et refugium meum et liberator meus: Deus meus adiutor meus: et sperabo in eū: Protector me⁹ ⁊ cornu salut⁹ mee: ⁊ suscep̄tor me⁹: Laudans inuocabo dominum: ⁊ ab inimicis meis saluus ero. Ps. 17.

Q̄ non solum in naturali conditione: sed etiam in quotidiana dispensatione dei gratia muniamur: Capitulum. XVIII.

Non solum pro his ei gratias referentes q̄ vel rationabiles nos cōdidit: vel liberi arbitrij potestate donauit: vel baptismi largitus est gratiam: vel scientiam legis adiutorium q̄ cōcessit: sed etiam pro his que erga nos quotidiana eius prouidentia conferuntur: q̄ scilicet ab aduersariorum nos insidijs liberat: q̄ cooperatur nobis vt carnis vitia superare possimus: q̄ a periculis nos etiam ignorantes protegit: q̄ a lapsu peccati communit: q̄ adiuuat nos ⁊ illuminat vt ipsum adiutorium nostrū q̄ nō aliud quidam interpretari volunt q̄ legem intelligere ⁊ agnoscere valeamus: q̄ pro negligentijs delictis q̄ nostris: eius inspiratione latenter compungimur: q̄ dignatione eius visitati saluberrime castigamur: q̄ ab eo nonnunq̄ etiam inuiti trahimur ad salutem. ¶ Postremo quia ipsum liberum arbitrium nostrum q̄ procliui⁹ fertur ad vitia: ad meliorem dirigit frugē: ⁊ ad virtutum viam instigationis sue visitatione contorquet. Ps. 45.

Q̄ hec fides ab antiquis patribus sit tradita de gratia dei: Capitulum. XIX.

Hec est propie erga deum humilitas: hec est antiquissimorum patrum sincera fides: que penes successores eorum intemerata nuncq̄ perdurat. Cui fidei virtutes apostolice que sepenumero per eos manifestate sunt: non solum apud nos sed etiam apud infideles et incredulos: indubitatum testimonium reddunt. Qui simplicē piscatorum fidem in corde simplici retinētes: non eam syllogismis dialectic⁹ ⁊ tulliana facūdia spiritu cōcepere mundano: sed experimento vite sincere: actu q̄ purissimo: correctione quoq̄ vitiorum et (vt verius dixerim) in ipsa perfectionis inesse naturam oculatis indicijs deprehenderunt: sine qua nec pietas in deum: nec purgatio vitiorum: nec emendatio morum: nec virtutū consummatio poterit apprehendi.

De eo qui propter blasphemiam traditus est immundissimo spiritui: Capitulum. XX.

Qui quendā de fratrum numero quem vtinam minime scissem: siquidem post hec ordinis mei gradu se passus est p̄ grauari: qui probatissimo cuidā senum

vitio carnis semetipsum grauissimo confessus est impugnari: nam cōtra vsum nature desiderio patiendi magis q̄ inferendi ignominiā intolerabili estu libidinis vrebat: tum illum vt spiritalem verū q̄ medicum: interiorem causam morbi huius ⁊ originem protinus peruidisse. Qui graiter suspirans: nequaq̄ ait tam neq̄ spiritui tradi te dominus permisisset: nisi aliquid blasphemasses ī eū. Quo ille comperto: confestim procidit ad pedes eius in terram: summaq̄ admiratione perculsus: tanq̄ a deo cernens arcana sui pectoris patefacta: confessus est in dei se filium cogitatiōe impia blasphemasse. Unde perspicuum est eum qui supbie spiritu possidetur: vel qui in deum blasphemus existit: tanq̄ qui irroget illi iniuriā a quo puritatis speranda sunt dona: perfectionis integritate priuari: ⁊ sanctificationem castimonie nō mereri.

Exemplū ioas regis iude quo ostendit quid propter superbiam meruerit:

Capm. XXI.

Legimus tale aliquid in paralipomenon libro. Ioas enim rex iuda septem annorum ab ioiada pontifice ascitus in regnum: atq̄ in omnibus quoad vixit memoratus pontifex testimonio scripture laudatus est. De quo post obitum ioiade audi quid scriptura commemorat: ⁊ quemadmodum elatus superbia ignominiose fuerit traditus passioni. Postq̄ autē obijt ioiada: ingressi sunt principes iuda: ⁊ adorauerunt regem. Qui delinitus obsequijs eorum acquieuit: ⁊ dereliq̄runt templum domini dei patrū suorum: seruieruntq̄ lucī ⁊ sculptilib⁹: et facta est ira magna contra iudam et hierusalem propter hoc peccatū. 2.par.24

Et post pauca: Cunq̄ euolutus eēt annus ascendit contra eum exercit⁹ syrie: venitq̄ in iudam et hierusalē: ⁊ interfecit cunctos principes populi: atq̄ vniuersam predam miserunt regi damascum. Et certe cū permodicus venisset numerus syrorū: tradidit dominus in manib⁹ eorum infinitam multitudinē: eo q̄ dereliq̄sent dominū deum patrum suorum. In ioas quoq̄ ignominiosa exercere iudicia: ⁊ abeuntes dimiserūt eum in languoribⁿ magnis. Uides q̄ flagitiosis ac sordidis passionibus tradi mereat superbia? Qui enim elatus arrogantia vt deum se passus est adorari: traditur sm apostolum in passiones ignominie ⁊ in reprobum sensum: vt patiatur ea que non conuenit. Et quia dicēte scriptura: Immundus est apud deū omnis qui exaltat cor suum: iste qui tumida cordis elatione inflatus est: turpissime confusioni traditur deludendus: vt humiliatus taliter sentiret semetipm esse vel immundicia carnis ⁊ conscientia impure passionis immundum: quod animi sui noluerat elatiōe sentire: ⁊ vt carnis ignominiosa contagio patefaceret immundiciā cordis eius occultā quā superbie malo cōtrarerat: ac manifesta pollutiōe corporis sui pbaret impurus: qui per elationē spiritus factum se non sentiebat immundū. Ro.j.

Omnē animā superbā subdi spiritalibus nequitijs illudendam:

Capm. XXII.

Quibus manifeste pbat omnem animā que supbie fuerit tumore possessa: itellectualib⁹ syris id est nequitijs spiritalibus tradi: eamq̄ passiōibus carnis inuolui: vt saltem vitijs humiliata terrenis: īmundam se carnaliter pol

lutãq; cognoscat: que tepore mẽtis erecta immundã se in conspectu dei per elationẽ cordis effectam intelligere ante non potuit: quo vel sic humiliat⁹ quis a pristino tepore discedat: ⁊ ignominia carnaliũ passionũ deiectus atq; confusus: ad spiritalẽ feruorem deinceps semetipm arden/tius conferre festinet.

Qꝫ pfectio attingi nisi humilitatis virtute nõ possit: Laplm. XXIII.

Evidenter itaq; monstratur non posse quemq; pfectiõis finem ac puritatis attingere nisi per humilitatẽ veram: quã primitus fratrib⁹ reddens: deo quoq; in penetralibus cordis exhibeat: credens sine protectione eius atq; auxilio per singula sibi momẽta delato: perfectionem quam cupit ⁊ ad quã magnopere currit: se penitus obtinere non posse.

Quos spiritalis superbia pulset: quosq; carnalis. Laplm. XXIIII.

Hacusq; de spiritali superbia qua diximus perfecos quosq; pulsari: quantũ tenuitas ingenij nostri preualuit donãte deo dixisse sufficiat. Qõ superbie genus non multis cognitũ nec expertũ est: quia nec plures studẽt perfectã cordis apprehendere puritatem: vt ad hos preliorum gradus valeant peruenire: nec precedentiũ vitioꝝ quorum in singulis libellis naturã pariter remedia q; premisimus: ꝓcurat⁹ vlla purgatio. Sed illos solũmodo pulsare solet: qui deuictis superioribus vitijs iam propemodum sunt in virtutum culmine collocati. Quos quia lapsu carnali subtilissimus hostis superare nõ quiuit: spiritali ruina deijcere ac supplantare conatur: per hãc illos vniuersis veterũ stipẽdiorum meritis multo labore quesitis spoliare contendens. Cetꝫ nos qui adhuc terrenis sumus passionibus inuoluti: neq; q̃ hoc modo tẽptare dignatur: sed crassiore ⁊ vt ita dixerim carnali elatione supplãtat. Et idcirco de hac quoq; qua maxime nos seu nostre mensure homines ac precipue iuniorum vel incipientium mentes periclitari solent: necessariũ reor fm promissionẽ nostrã pauca depromere.

Descriptio carnalis superbie: vel que mala in monachi mente parturiat: Laplm. XXV.

Hec igit⁹ quã dixim⁹ carnalis supbia: cũ tepido ac male arrepto renũciatiõis ꝓncipio ĩ monachi resederit mẽte: de pstino ac seclari eũ tumore ad verã xpi humilitatẽ descẽdere nõ pmittẽs: primũ inobediẽtẽ eũ reddit ⁊ asperũ: deinde mitẽ atq; affabilẽ esse nõ patit⁹: eq̃lẽ q̃z fratrib⁹ fieri cõmunẽq; non sinit: nec fm dei ac saluator⁹ nr̃i mãdatũ spoliari ĕrentis opib⁹ nudari q; cõcedit: ⁊ cũ renũciatio nihil aliud sit nisi mortificatõis ⁊ cruc⁹ ĩdiciũ: nec valeat alijs inchoari vl⁹ ꝓsurgere fũdamẽt⁹: q̃z vt se nõ solũ actib⁹ hui⁹ mũdi spiritali⁹ nouerit interemptũ: verũ etiã corpal⁹ q̃tidie credat esse mortiuꝫ: ecõtrario fac eũ vitam sperare longeuã: infirmitates ꝓponit ei ꝓlixas ⁊ multas: ꝓfusionẽ q̃z ĩcutit ac pudorẽ: Si nud⁹ effect⁹ a'ienis ⁊ nõ ꝓprijs facultatib⁹ cepit sustẽtari: pſuadet etiã multo esse meli⁹ victũ indumẽtũ q; sibi sua potius q̃z aliena substãtia mĩstrari: scõm illo sez qõ quãadmodũ dictũ sit tali habitudine ac tepore cordis obtusi ne intelligere q̃dẽ aliq̃ũ potuerit: Beatius est magis dare q̃z accipe. Act⁹.20.

Q̃ male fundatus quis ad deteriorez statum quotidie prolabatur:

Laplm. XXVI.

Qui igitur diffidentia mētis obsessi: ⁊ a scintilla fidei qua visi fuerāt ī primordijs sue conuersionis accensi: diabolica infidelitate reuocati: incipiunt pecunias quas ante dispergere ceperant diligentius custodire: et eas velut qui semel profligatas vlterius reparare non possint: auaricia vehementiore conseruāt: seu quod est deterius eaque prius abiecerant resumentes: vl̄ certe qd̄ est tertium ac teterrimum nequitie genus: que nec ante quidē possederant congregātes: nihil amplius egressi e seculo q̄z nomen acq̄sisse tantummodo ac vocabulū monachi comprobātur. Super hec igitur initia male vitioseq̄z fūdata: necesse est vt vniuersa deinceps vitiorum structura cōsurgat: nec quicq̄z superponi pessimis valeat fundamētis: nisi quod miserabilem animam ruina lugubriore prosternat.

Expositio vitiorum que per morbum superbie generantur:

Laplm. XXVII.

Talibus siquidem mens passionibus obdurata: atq̄z a detestabili tepore incipiēs: necesse est vt in deterius quotidie proficiat: et reliquam quoq̄z vitam suam deformiore fine concludat: dum q̄z cupiditatibus pristinis oblectatur: ac ſm apostolum sacrilega philargyria vincitur: ita eodem pronūciāte de illa: Et philargyria que est simulacroꝝ seruitus. Et iterum: Radix enim inquit omnium malorum est philargyria: nunq̄z possit in corde suo humilitatem christi simplicē

Colos. 3.

1. Tio. 6

veramq̄z suscipere: cum vel de nobilitate nataliū gloriatur: vel inflatur de seculi quam corpore nō mente deseruit dignitate: vel pecunijs quas ad ruinam suaz retentat: extollitur: per que iam non monasterij iugum sustinere contentus est: non senioris vllī institui disciplina. Quisq̄z cūm superbie morbo fuerit occupat⁹: non solum nullam subiectionis aut obedientie regulam custodire dignatur verum ne ipsam auribus quidem suis doctrinam perfectionis admittit: tantumq̄z cōcrescit in corde eius spiritalis verbi fastidiū: vt cum fortalis fuerit obozta collatio: vno in loco stare nesciat ei⁹ obtutus: ſ huc illucq̄z stupidus circū feratur intuitus: aliorsum ⁊ in obliquum q̄z moris est oculi defigantur. Pro suspirijs enim salutaribus sputa de sicco gutture contrahuntur: excreationes etiā sine vlla inc̄pellatiōe phlegmatis prouocantur: digiti ludunt et in modum quiddam scribentis voltant atq̄z depingunt: et ita huc atq̄z illuc vniuersa membra corporis cōmouentur: vt dum spiritalis agitatur collatio: totum se vel scatentib⁹ vermibus vel acutissimis sudibus credat insidere: ⁊ quicquid simplex collatio ad edificationem protulerit audientium: ob suam suggillationem estimet esse prolatum. Totoq̄z tempore quo spiritalis vite examinatio ventilatur: suis suspitionibus occupatus: non quid exinde ad profectum suum capere debeat aucupatur: sed causas cur vnumquodq̄z sit dictum: sollicita mēte perquirit: vl̄ quid eis possit obijcere tacita intra se cordis volutatione coniectat: vt nihil ex his que saluberrime sunt digesta: penitus apprehendere aut in aliquo valeat emendari. Et ita fit vt non solū in nullo ei proficiat collatio spiritalis: verumetiam damno/

sa magis existat: efficiatur q̃ causa maiozis peccati. Dum enim pro cõscientia sua totum contra se suspicatur esse prolatum: vehemẽtioze cozdis obstinatione duratur: ire quoq̃ stimulis acrius instigatur. Deinde post hec excelsa voz: sermo rigidus: amara ⁊ turbulenta responsio: incessus erectus ac mobilis: lingua facilis: procax loquela: nec vnq̃ taciturnitatis amica: nisi cum contra fratrem rancozem quendam in suo cozde concepcrit: fitq̃ silentiũ eius non compunctionis nec humilitatis vllius: sed superbie ⁊ indignatiõis indicium: ita vt quid in eo detestabilius sit: haud facile discernatur: vtrum diffusa illa petulansq̃ leticia: an dira hec virulentaq̃ serietas. In illa nanq̃ sermo non opozturꝰ: risus leuis ac fatuus: effrenata ac indisciplinata cozdis elatio: in ista vero ira plenum virulentumq̃ silentium: et q̃ ob hoc tantũ concipitur: vt aduersus fratrem rancoz taciturnitate seruatꝰ protelari diutius possit: non vt ex eo virtus humilitatis ac patientie prebeatur. Et cum ipe tumoze possessus: facile cũctis tristicias inferat: atq̃ ad satisfactionem lesi fratris semetipsum submittere dedignetur: etiam ab illo sibimet oblatam respuit atq̃ contemnit. Et non solum nulla fratris satisfactiõe compungitur atq̃ mollitur: verumetiam cur ab eo sit in humilitate preuẽtus grauius indignatur. Fitq̃ ei salutaris humilitas ac satisfactio: que finem diabolicis intentationibꝰ solet inferre: causa vehemẽtiozis incendij.

De fratris cuiusdam superbia: Capl'm. XXVIII.

Audiui in hac dumtaxat regiõe (q̃ hozret pudetq̃ reuoluere) quendam iuniozum cum a suo inceperetur abbate: cur humilitatem quam renuncians permodico tempoze retentaret: cepisset excedere: ac diabolica inflari superbia: summa contumacia respõdisse: Nunq̃d ob hoc memetipm humiliaui pro tempoze: vt semper subditus sim? Id quod eius tam effrenatum scelestumq̃ responsum: ita est senioz obstupefactus: omnisq̃ eius interceptus est sermo: velut qui ab illo ipso antiquo lucifero verba hec prolata non ab homine percepisset: vt nullam vocem aduersus tantam proteruiam de oze suo prozsus emittere: nisi gemitus de cozde tantummodo ac suspiria potuerit: illud solum tacitus intra semetipsum voluens quod de domino nostro saluatoze dicitur: Qui cum in forma dei esset: humiliauit se: factus obediẽs: non vt ille ait diabolico spiritu ac tumoze possessus: pro tempoze: sed vsq̃ ad mortem. Phil'. 2.

Indicia quibus superbia carnalis animę inesse cognoscitur: Capl'm. XXIX.

Et vt breui? ea que dicta sũt de hoc superbie genere perstringamus: quedam signa eius inquantum possumus colligentes: vt his qui de perfectione sitiunt erudiri: quodammodo characteres eius de exteriozis hominis motibus exprimamus: necessarium puto paucis eadem replicari: vt compendiosius agnoscamus quibus eam discernere ac deprehendere valeamus indicijs: quo nudate atq̃ in superficiem producte: passionis huius radi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ces et oculatim deprehense atq; per specte: vel conuelli facilius valeant vel vitari. Tunc enim poterit pestifer morbus ad integrum declinari: cum contra ipsius perniciosos estus et impetus noxios nō sera obseruantia cum iam dominantur assumitur: sed cum precedentes eius (vt ita dixerim) lineas agnoscentes prouida eum sagaciq; discretione precurrimus. De exterioris nanq; sicut prediximus hominis motu: interioris status agnoscitur. His igitur indicijs carnalis ista quam prefati sumus superbia declaratur. Inest primitus in loquela eius clamor: in taciturnitate amaritudo: excelsius et effusius in leticia risus: irrationabilis in serietate tristicia: in responsione rancor: facilitas in sermone: verba passim sine vlla cordis grauitate crumpentia. Expers patientie est: charitatis alienq; : audax ad contumelias irrogandas: ad tolerandas pusillanimis: ad obediendum difficilis nisi in quo eam desiderium suum volūtasq; pūenerit: ad recipiendam exhortationē implacabilis: ad resecandas volūtates suas infirmq; : ad succumbēdum alienis durissimq; : semperq; suas diffinitiones statuere contendens: ipsa vero nequaq̄ cedere alterius acquiescens: ⁊ ita fit vt etiam incapax consilij salubris effecta: in omnibus suo potius q̄ seniorum credat iudicio.

Tepefactus quis per supebiam alijs quoq; preesse desideret: Capīm. XXX.

Quibus descensuum gradibus is quem semel possidet deuolutus: iam ipsam disciplinam cenobij perhorrescit: ac veluti qui fratrum consortio de perfectione retrahatur: ac de bono patientie atq; humilitatis aliorum vitiō ⁊ impedimento reuocetur: habitationem solitarie vite desiderat: seu certe velut plures alios lucraturus cōstruere monasterium: ⁊ quos docere atq; instituere debeat: cōgregare festinat: ex discipulo neq̄ detestabilior magister effectus. Nam cum huiuscemodi elatiōe cordis in perniciosissimum teporem noxium q; corruerit: ⁊ nec verus monachus nec secularis effectus sit: quod est deterius etiam perfectionem sibi ex hoc ipso miserabili statu ⁊ conuersatione promittit.

Quomodo superbiam vincere vel ad perfectionem peruenire possimus: Capīm. XXXI.

Quamobrem si edificij nostri fastigia perfecta volumus ac placentia deo consurgere: fundamenta eius non scōm nostre libidinis voluntatem: sed scōm districtionis euangelice disciplinaz iacere festinemus: que alia esse non possunt q̄ timor dei atq; humilitas que de mansuetudine et cordis simplicitate descendit. Humilitas vero nullatenus poterit absq; nuditate conquiri. Qua peregrinante: nec obediētie bonum: nec patientie robur: nec mā suetudinis trāquillitas: nec consummatio charitatis vllatenus poterit apprehendi: sine quibus cor nostrum habitaculum spiritussancti penitus esse non poterit: ita pronunciante domino

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

per prophetam: Super quē requie/ 66.
scit spiritus meus: nisi super humi/
lem ⁊ quietum et trementem verba
mea? Siue scōm exemplaria que he/
braicam exprimunt veritatem: Ad
quem respiciam nisi ad pauperculu
et contritum spiritu ⁊ trementē ver/
ba mea?

Quomodo depopulatrix omnium virtutum superbia p verā humilitatem possit extingui: Capl'm. XXXII.

Quapropter athleta christi qui spiritalem agonem legitime certans a domino desiderat coronari: hāc quoq; ferocissimam bestiam vt deuoratricem cunctarum virtutū omnimodis festinet extinguere: certus q; hac in suo pectore commorante: non solum omnigenis vitijs carere non possit: verumetiam si quid virtutis habere videatur huius veneno depereat. Nullo enim modo poterit in anima nostra virtutū structura consurgere: nisi prius iacta fuerint vere humilitatis in nostro corde fundamenta: que firmissime collocata perfectionis et charitatis culmen valeant sustinere: ita scilicet vt quemadmodum diximus primum fratribus nostris humilitatem veraz imtimo cordis exhibeamus affectu: in nullo scilicet acquiescentes eos contristare vel ledere. Quod nullatenus poterimus implere: nisi abrenunciatio vera que in expoliatione omnium facultatum ac nuditate consistit: in nobis fuerit christi amore fundata: deinde obedientie iugum ⁊ subiectio simplici corde ac sine vlla fuerit simulatione suscepta: ita vt preter abbatis mandatum nulla penitus voluntas viuat in nobis. Quod non aliter obseruari poterit: nisi quis non solum se mortuum huic mundo: verum etiam insipientem iudicauerit ac stultum: vniuersa que sibi fuerint a senioribus imperata: sine vlla discussione perficiens: sacrosancta ea credens ac diuinitus promulgata.

Remedia aduersus morbum superbie: Capl'm. XXXIII.

In qua consistentib⁹ qualitate proculdubio status ille humilitatis vere tranquillus atq; immobilis subsequetur: vt nosmetipsos inferiores omnibus iudicantes: vniuersa que nobis fuerint irrogata: tametsi iniuriosa sint: tanq̄ a superioribus nostris illata: patientissime tolerem⁹. Que quidem a nobis nō solum facillime tolerabuntur: verū etiam parua iudicabuntur ac nulla: si mente iugiter recolamus vel domini nostri vel sanctorum omnium passiōes: considerantes tanto leuioribus nos iniurijs attemptari: quanto longius a meritis eorum ⁊ conuersatione distamus: pariter etiam cogitātes in breui nos de hō secl'o migraturos: eorū q; nos celeri vite h⁹

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fine mox futuros esse ꝓsortes. Peremptoria nanq; est hec contẽplatio: non solum superbie: verumetiam generaliter omnium vitiorum. Deinde post hec hanc eandem humilitatem erga deum firmissime retẽtem⁹. Quod a nobis ita complebitur: vt nihil nosmetipsos absq; illius opitulatione vel gratia quod ad virtutum consummationem pertinet: posse perficere cognoscamus: sed ⁊ hoc ipsum quod intelligere meruimus: eius esse muneris: in veritate credamus.

Explicit de spiritu superbię liber duodecimus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf